

Journal of **Criminology** and **Forensic Science**

วารสารวิชาการอาชญวิทยา
และนิติวิทยาศาสตร์

ISSN 2408-2430

Vol.4 No. 2 July - December 2018

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พิธีปฐมนิเทศนักศึกษา และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นักศึกษาใหม่ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขานิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 16 สิงหาคม 2561

การจัดสัมมนาทางวิชาการ ในการประชุมสามัญประจำปี สมาคมสถาบันฝึกอบรมตำรวจแห่งเอเชีย
 (Association of Police Training Institute in Asia - APTA) ครั้งที่ 3
 ในหัวข้อ “ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติ”
 เมื่อวันพุธที่ 19 กันยายน 2561

วารสารวิชาการ

อาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์

Journal of Criminology and Forensic Science

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ : Royal Police Cadet Academy

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการ องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติ
2. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ กระบวนการยุติธรรม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาอ้างอิง ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเกิดประโยชน์แก่สังคมได้

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

พลตำรวจโท ดร.ปิยะ	อุทาโย	ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจโท สมชาย	พัชรอินโต	ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
รองศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร. อภิชัย ศรีโสภิต		รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

กองบรรณาธิการวารสาร

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรีหญิง ดร. พัชรา สีนลอยมา	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
	หัวหน้ากองบรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรวัช วิชชวานิชย์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
	กองบรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลยาจิต	มหาวิทยาลัยมหิดล
	กองบรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาภย์ ดุลสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
	กองบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย เตโชวิศาล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
	กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสาร (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐนันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล

มหาวิทยาลัยมหิดล

กองบรรณาธิการ

พันตำรวจโท ดร.อัศวินุต แสงทองดี

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขานุการ กองบรรณาธิการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review)

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร.วีรพล กุลบุตร

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร.จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิชย์

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ศาสตราจารย์ นาวาอากาศเอก ดร.ประสงค์ ประณีตพลกรัง

โรงเรียนนายเรืออากาศ

นวมินทกษัตริยาธิราช

พลตำรวจตรี ศิริพงษ์ ตีมูลา

กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว

พลตำรวจตรี นายแพทย์ พรชัย สุธีรคุณ

โรงพยาบาลตำรวจ

รองศาสตราจารย์ พลอากาศตรี นายแพทย์ วิชาญ เปี้ยวนิม

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.สมวดี ไชยเวช

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุดา เรียงโรจน์พิทักษ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ รัชดาพรรณากุล

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมเกียรติ ดุลสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ

มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐินี พันธุ์วิเศษ

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี วรพงษ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชมฤทัย ถามะพัฒน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าธนบุรี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย มหาคี่ตะ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วฤชาญ์ ร่มสายหยุด	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
นาวาเอก เสริมศักดิ์ บุญทา	กรมยุทธการทหารเรือ
พันตำรวจเอกหญิง ดร. อธิรินทร์ สิ้นไชย	โรงพยาบาลตำรวจ
พันตำรวจโท ดร.ธิตี มหาเจริญ	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
พันตำรวจโท ดร.นรินทร์ เพชรทอง	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
พันตำรวจโทหญิง ดร.กรรณิกา กุกุดเรือ	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
พันตำรวจตรี ดร.ชวนัสร์ เจนการ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
แพทย์หญิง ดร.ปานใจ ไหวหารดี	สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
นายแพทย์ วิศาล วรสุวรรณรักษ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.กมล สุปรียสุนทร	สำนักงานศาลยุติธรรม
ดร.ณิชา วงศ์ส่องจำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.กิตติยาพร สิงห์สัมพันธ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล

❖ วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ ผ่านการรับรองคุณภาพวารสาร อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 2 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai-Journal Citation Index Centre (TCI)

ทุกบทความได้รับการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ก่อนตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์

ทัศนะและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ทางกองบรรณาธิการ
เปิดเสรีในด้านความคิด และไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ผู้ประสานงาน

พันตำรวจตรี วรเทพ

ปิยวิจิณารณ์

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ร้อยตำรวจเอกหญิง ศศิธร

ทองนาค

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผู้จัดทำ

สำนักงานคณบดี คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

โทรศัพท์/โทรสาร 0-3431-1110

Email : forensic@rpca.ac.th

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ เอเค ก๊อปปี้ นครปฐม

เลขที่ 20 ถนนยิงเป้า ตำบลสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

โทรศัพท์ 0-3428-0286

กำหนดการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นวารสารราย 6 เดือน
โดยจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

จำหน่ายปลีกราคาเล่มละ 150 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

กรณีสมัครสมาชิกราย 1 ปี 2 ฉบับ ค่าสมัคร 200 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ดำเนินการตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในงานด้านอาชีวศึกษา นิติวิทยาศาสตร์ กระบวนการยุติธรรม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ผลงานวิชาการ องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติ ซึ่งสามารถนำมาอ้างอิง ประยุกต์ใช้ให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับการก้าวสู่การพัฒนาทางด้านกระบวนการยุติธรรมในระดับสากล

วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 นี้ ได้รวบรวมบทความที่มีเนื้อหาสาระหลากหลายอย่างน่าสนใจทั้งด้านอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจ 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง บทความวิจัย จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในกรุงเทพมหานคร 2) รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี: ศึกษากรณีคดีฆาตกรรมนางผัสนพร บุญเกษมสันติ และ 4) ความเชื่อเรื่องนรก – สวรรค์ ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทย ส่วนที่สอง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การส่งเสริมการศึกษาในวิชาอาชญากรรมไซเบอร์ 2) การรับรู้ของสังคมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ 3) กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนกับองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และส่วนที่สาม บทความวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดำโดยวิธีทางอินฟราเรด 2) การศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาดต่างชนิดโดยวิธีไอโอดีนและนินไฮดริน 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมันบุรี และ 5) ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้จากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งด้านการศึกษา วิชาการ และแนวทางในการปฏิบัติงานได้ตามสมควร และยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพ มีคุณค่าทางวิชาการ และมีมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและระดับสากลต่อไป

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรีหญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ก
บทความวิจัย	
ยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิด ในกรุงเทพมหานคร ศรุต สงวนสุข และ ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ	1
รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทัชชกร แสงทองดี	22
การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี: ศึกษากรณีคดีฆาตกรรม นางฉัสพร บุญเกษมสันติ ธิสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์	39
ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทย ศศิวิมล เต็มเจริญกิจ	53
บทความวิชาการ	
การส่งเสริมการศึกษาในวิชาอาชญากรรมไซเบอร์ ปรเมศวร์ กุมารบุญ	67
การรับรู้ของสังคมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สุพัตรา อินทร์ธมยา	82
กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนกับองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์	96

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทความวิทยานิพนธ์	
การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดำโดยวิธีทางอินฟราเรด ณัฐยานันท์ ภมรรัตนกุล, ณัช วงศ์ส่องจำ และ ณรงค์ กุลนิเทศ	111
การศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษต่างชนิดโดยวิธีไอโอไดน์ และนินไฮดริน เบญจศิลป์ เหล่าวงษ์, ณัช วงศ์ส่องจำ และ ณรงค์ กุลนิเทศ	127
แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กัญญกานต์ ดำมณี	139
การพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี รจนา ชูชัยมงคล และ พัชรา สีนลอยมา	154
ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ สุวิมล สดุดี และ มุฮำหมัด นิยมเดชา	169

ยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในกรุงเทพมหานคร Juvenile Delinquency Prevention Strategy in Bangkok Metropolis

ศรุต สงวนสุข

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Sarut Sa-nghuansak

Royal Thai Police

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สร้างยุทธศาสตร์ และประเมินยุทธศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA: Confirmatory Factor Analysis) พบว่า องค์ประกอบปัจจัยการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยครอบคลุมโดยสถานศึกษา โดยชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย โดยนโยบายหน่วยงานภาครัฐ และองค์ประกอบการยับยั้งการกระทำผิดโดยตัวเด็กและเยาวชน มีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นำมาวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Modeling: SEM) ด้วยโปรแกรม IBM SPSS AMOS 21 (Analysis of Moment Structures) พบว่า สมการโครงสร้างตามสมมติฐานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค - สแควร์ (Chi - square) เท่ากับ 212.129 ค่า χ^2/df เท่ากับ .960 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 221, P-value เท่ากับ .654 ค่า RMSEA เท่ากับ .000 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .964 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยชุมชนท้องถิ่น มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยผ่านตัวแปรด้านครอบครัว ปัจจัยด้านนโยบายหน่วยงานภาครัฐ มีอิทธิพลทางอ้อมในการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยผ่านตัวแปรสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นำผลการวิจัยมาวางยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฝึกเด็กและเยาวชนให้สามารถระงับ ยับยั้ง ลด ละ เลิกการกระทำผิดได้ด้วยตนเองฝึกการปฏิบัติจริงและประเมินผลด้วยตัวชี้วัด จนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดีสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ฝึกปฏิบัติและประเมินผลเพื่อพัฒนาฟื้นฟู ระบบครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน ห้องถิ่นที่อยู่อาศัย ให้กลับมามีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นต้นแบบ (Role Model) เพื่อสามารถเป็นผู้อบรมแนะนำเยาวชน (Instructor Coach Training Youth) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ประเมินยุทธศาสตร์ว่าสามารถดำเนินการได้ มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง โดยต้องฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดี โดยให้ยุทธศาสตร์ที่ 1 ต้องกระทำโดยเร่งด่วนเพื่อแก้วิกฤติเด็กและเยาวชนกระทำผิด ยุทธศาสตร์ที่ 2 ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไปในทิศทางเดียวกัน และสมควรผลักดันให้ดำเนินการในระดับนโยบายประเทศต่อไป

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, การป้องกัน, การยับยั้งการกระทำผิดเด็กและเยาวชน

Abstract

This research aims to study the factors influencing the inhibition of juvenile delinquency. Strategic planning and evaluation of the juvenile delinquency prevention strategy was conducted through interviews with eight experts. The sample group was recruited from multi-stage purposive sampling, including 400 people in Bangkok. The statistics used in analyzing the data were CFA (Confirmatory Factor Analysis) which found that variable factors consist of family, education institution, local resident community, government agencies policy that had construct validity and factor loading at the 0.05 level of statistical significance. The statistics used in analyzing the data equation mode were analyzed by Multilevel Structural Equation Modeling (MSEM) according to hypothesis by the program IBM SPSS AMOS 21 (Analysis of Moment Structures). From the data analysis, the structure equation according to hypothesis was consistent with the empirical data considered by Chi – square, which equals to 212.129, while χ^2/df is .960, P-value is .654, RMSEA is .000, and index of fitness is .964. According to the research, it was found that (1) Factors influencing the inhibition of juvenile delinquency are composed of family and education. (2) Institutions and local community have indirect influences

on the inhibition of juvenile delinquency through the access of family activities.
(3) Government policy and local community indirectly influence the inhibition of juvenile delinquency through education.

Strategy 1 Training - Juveniles should be trained to suspend, prevent, and reduce the opportunities to commit a crime with mindfulness, consciousness, and awareness.

Strategy 2 Training and evaluation for the rehabilitation of juvenile delinquency - the family, educational institution, and community should be involved to resolve the problems of juvenile delinquency by playing a role model and being an instructor for youths in the community.

The eight experts recommended that the strategy be applicable and the results are at the high level, but it should be entirely inculcated to all youths. Notably, the first strategy should be implemented as soon as possible to solve the juvenile delinquency, while the second strategy should be operated along with the first one and pushed forward to the national policy in the future.

Keywords: Strategy, Prevention, The inhibition of juvenile delinquency

บทนำ

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ การถูกจับควบคุมอบรม ปมนิสัย จากการกระทำความผิดและการถูกกระทำ เป็นภาระและความสูญเสีย ทางเศรษฐกิจ สังคม เกิดผลกระทบต่อเด็กเยาวชน ต่อครอบครัว แหี่ยวผู้ถูกกระทำ สถานศึกษา ชุมชนและสังคม รวมทั้งหน่วยงานองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมสังคม (Social Control) (Joseph H. Rankin and L. Edward Wells, 2016) และการขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) (Robert F. Bales, 2014) กระทบต่อคุณภาพชีวิต ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ และภาระต่อการจัดบริการทางสังคม มาตรการทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา องค์การอนามัยโลกได้รายงานถึงสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยปัจจัยหลายปัจจัย ที่มีความซับซ้อนและเกิดขึ้นที่ระดับที่แตกต่างกัน ปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่มีผลต่อการเพิ่มโอกาสของการกระทำผิด เช่น ลักษณะทางประชากร (อายุ, รายได้การศึกษา) ความผิดปกติของบุคลิกภาพ การใช้สารเสพติด ประวัติของผู้กระทำผิด และประสบการณ์ เคยพบเห็นหรือมีส่วนร่วมในพฤติกรรม

การกระทำผิด ปัจจัยความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น ผู้ที่มีครอบครัวและเพื่อนๆ กระทำผิด คู่สมรสที่ใช้ความรุนแรง ความไม่ลงรอยกันในความสัมพันธ์ การกระทำผิดกับผู้สูงอายุ ปัจจัย บริบทของชุมชน คือโรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ที่อาจได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ เช่น การดำรงอยู่ของการค้ายาเสพติดในพื้นที่ ไม่มีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งในการป้องกันการกระทำผิด ปัญหาความยากจน (World report on violence and health, 2002) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีบุตรโดยยังไม่พร้อม มีการพบศพทารกที่เกิดจากการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย จำนวน 2,002 ศพ ในวัดไผ่เงินโชตนาราม กลางเมืองกรุงเทพมหานคร (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) ร้อยละของคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - 2559 ใช้เวลา 21 ปี เรียงตามลำดับ พบว่า เด็กเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมากที่สุดกว่าร้อยละ 60 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ร้อยละ 24.14 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ร้อยละ 11.44 ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนและวัตถุระเบิด ร้อยละ 7.44 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 4.47 ที่เหลือเป็นความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ และคดีอื่น ๆ (กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ, 2560) ช่วงอายุที่มีการกระทำผิดมากที่สุด อายุระหว่าง 15-18 ปี ร้อยละ 88 อายุระหว่าง 10-14 ปี กระทำผิด ร้อยละ 12 ผู้ชายกระทำผิด ร้อยละ 93 และผู้หญิงกระทำผิด ร้อยละ 7 สาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เกิดจากการคบเพื่อน ร้อยละ 45 คีตกะนอง ร้อยละ 20 รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ร้อยละ 9.4 สภาพครอบครัว ร้อยละ 6.9 สภาพฐานะเศรษฐกิจ ร้อยละ 2.5 ถูกผู้อื่นชักจูงหรือบังคับ ร้อยละ 2.3 ทะเลาะวิวาท ร้อยละ 2.1 ป่วยทางจิต ร้อยละ 0.09 และเด็กเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำมากที่สุด ร้อยละ 20.37 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2558) ปัญหาเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาสังคม การใช้ยาเสพติด การคบเพื่อน การอยู่ในกลุ่มที่กระทำผิด สภาพครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเยาวชน โดยมีปัจจัยเสริมคือ พฤติกรรมเลียนแบบ ความคึกคะนองตามช่วงวัย การขาดทักษะในการจัดการกับปัญหาในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม (Self Regulator) ทำให้ไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดได้ เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดผู้แนะนำ ยังไม่มีตัวแบบที่ดี (Role Model) ในการปลูกจิตสำนึกที่ดีสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน โดยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา การพบรู้เห็นแบบอย่างที่ไม่ดีในชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เช่น แหล่งอบายมุข ที่มั่วสุม การพนัน และประกอบกับในปัจจุบันยุคสังคม 4.0 มีการรับรู้ข้อมูลจากสื่อดิจิทัลอย่างไร้กฎเกณฑ์ ขาดการกลั่นกรองและการชี้แนะที่ถูกต้องจากผู้ปกครอง ครู อาจารย์ พ่อแม่ และครอบครัว มีเวลาน้อย มุ่งทำมาหากิน ขาดการอบรมสั่งสอน กำกับ หรือดูแล ซึ่งมีผลทำให้เด็กและเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมไม่ดี มีความก้าวร้าวรุนแรง ประกอบกับยังไม่มีรูปแบบทิศทางการป้องกัน

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพพอ จึงพบว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น มีวิธีการกระทำผิดที่หลากหลายซับซ้อนและรุนแรง อายุผู้กระทำผิดน้อยลง ผู้กระทำผิดมีสถานภาพทางสังคม ทางเศรษฐกิจดีและไม่ดี มีการศึกษาสูง การศึกษาต่ำ กระทำผิดแบบเดี่ยว และแบบองค์กร เด็กและเยาวชนที่อยู่กับครอบครัว และครอบครัวแตกแยก มีการกระทำผิดมีความแตกต่างเพียงร้อยละ 4 แนวทางการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดด้วยการพัฒนา ปรับบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย การเป็นแบบอย่างที่ดี และกลับมามีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เพื่อส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนในการระงับ ยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดได้ด้วยตนเอง และประพฤติปฏิบัติดี ซึ่งต้องฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนรู้และเข้าใจการเกิดอารมณ์พื้นฐานต่างๆ ของตนเองทุกขณะจิต เช่น อารมณ์หิว อารมณ์รัก โลภ โกรธ โมโห อารมณ์ต้องการทางเพศ และสามารถควบคุมและรู้จักการแสดงออกและการปรับและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม การเกิดขึ้นของอารมณ์พื้นฐานดังกล่าวเกิดจากสัญชาตญาณของการดำรงเผ่าพันธุ์ และการเอาชีวิตรอดที่ไม่ได้ฝังลึกในระดับของดีเอ็นเอ (DNA) หรือในยีน (Gene) เท่านั้น แต่สัญชาตญาณของการดำรงเผ่าพันธุ์นี้ฝังรากอย่างลึกที่สุดในระดับจิตใต้สำนึกทั้งมนุษย์และสัตว์ (ว.วชิรเมธี, 2553:33-34) หากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการขัดเกลาอบรมบ่มนิสัย (Socialization) และมีแบบอย่างที่ถูกต้องจาก ครอบครัว สถานศึกษา และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับสิ่งยั่วยุมากระทบต่อความรู้สึก ภายในและไม่ได้มีการตอบสนองตามปรารถนา ก็จะแสดงพฤติกรรมกระทำผิดในรูปแบบต่างๆ ออกไปเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการจึงเกิดเป็นพฤติกรรมกระทำผิด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบปัจจัยตัวแปร ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ด้านนโยบายหน่วยงานภาครัฐ ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน พัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

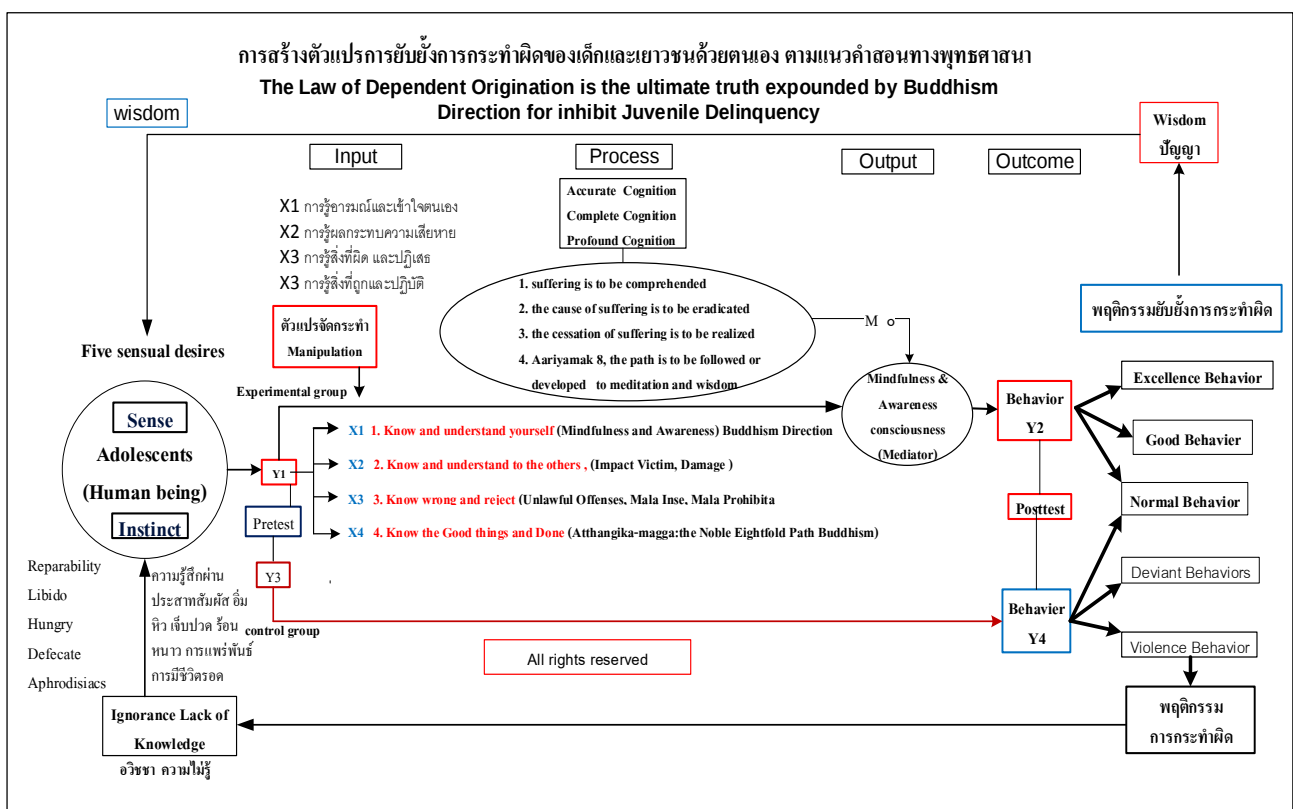
ปัจจัยตัวแปรด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ด้านนโยบายหน่วยงานภาครัฐ มีอิทธิพลต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ระเบียบวิธีการวิจัย

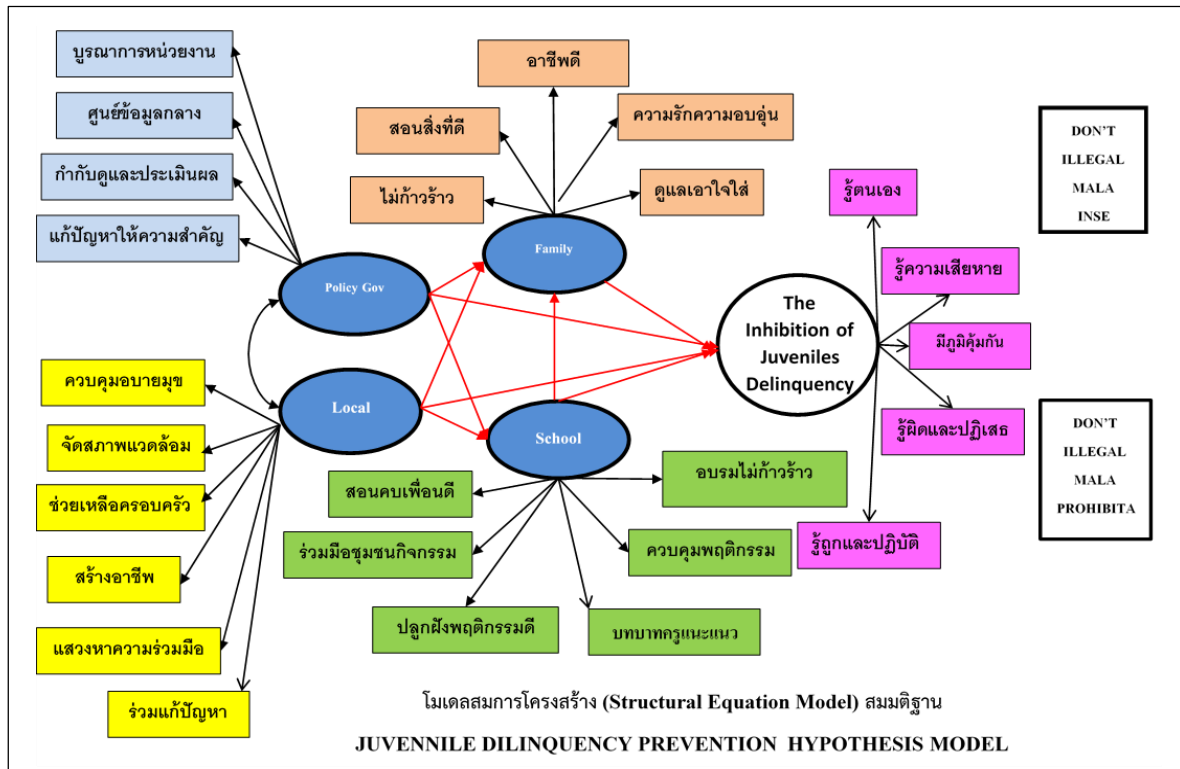
การวิจัยใช้การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) แบ่งออกเป็น 3 ระยะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้สร้าง โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน โดยใช้เส้นลูกศรแสดงทิศทาง ประกอบด้วย โมเดลการวัด (Measurement Model) 5 โมเดล ที่มีหลักฐานทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแต่ละตัวแปรรองรับสนับสนุน และสมการโครงสร้างสมมติฐาน 1 โมเดล (Structural Equation Modeling: SEM) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variable) 26 ตัวแปร เพื่อวัดตัวแปรแฝง (Latent or Unobserved Variable) 5 ตัวแปร ที่เป็นตัวแปรบ่งชี้ส่งผลต่อการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยได้สร้างตัวแปรการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามแนวหลักคำสอนทางพุทธศาสนา เรื่องสติสัมปชัญญะ การรู้ตนเองว่ามีอารมณ์เช่นใดในทุกขณะจิต และสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ และทางปฏิบัติเพื่อพันทุกข์ด้วยทางสายกลางมรรค 8 ปรากฏตามแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การสร้างตัวแปรการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ภาพที่ 2 แบบจำลองสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิด

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

องค์ประกอบปัจจัยตัวแปรที่ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดเป็นข้อมูลเฉพาะของโมเดลเชิงสาเหตุ (Causal or Relationship Model) (Cooley, 1978) และสร้างแบบจำลองสมมติฐานการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรแฝง และ 26 ตัวแปร สังเกตได้ที่เป็นตัวแปรเหตุ ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดโดยตัวเด็กและเยาวชน ดังนี้

1. ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรด้านครอบครัว (Family) เป็นตัวแปรแฝง Exogenous Latent Variables (Unobserved Variable) ที่มีค่าคงที่และถูกวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ Endogenous Variables Manifest (Observed Variables) ที่เป็นองค์ประกอบปัจจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม ที่ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ด้วยการระบับยับยั้งลด ละ เลิก การกระทำผิดด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1.1.1 ครอบครัวมีความปรองดอง ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นแบบอย่างที่ดี

1.1.2 ครอบครัวมีการอบรมบ่มนิสัยที่ดี เช่น การรู้จักการคบเพื่อน การแยกแยะถูกผิด การปฏิเสธสิ่งไม่ดี การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

1.1.3 ครอบครัวมีอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ประพฤติดกฏหมาย ไม่ขัดศีลธรรม มีรายได้พอเพียงเหมาะสม

1.1.4 ครอบครัวมีความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การซึมซับสิ่งที่ดี

1.1.5 ครอบครัวดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา สร้างความเข้าใจไม่ทอดทิ้ง ไม่ห่างเหิน

1.2 ตัวแปรด้านสถานศึกษา เป็นตัวแปรแฝง Exogenous Latent Variables (Unobserved Variable) ที่มีค่าคงที่และถูกวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ Endogenous Variables Manifest (Observed Variables) ที่เป็นองค์ประกอบปัจจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนให้สามารถ ระวัง ยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1.2.1 สอนให้รู้จักการคบหาสมาคมเพื่อนที่ดี ปฏิเสธสิ่งไม่ดี ยืนหยัดทำสิ่งถูกต้อง ไม่คล้อยตามเพื่อนในทางที่ผิด

1.2.2 ร่วมมือกับชุมชน มีกิจกรรมที่ดีป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

1.2.3 ปลูกฝังควบคุมพฤติกรรมรุนแรง ทางกาย วาจาใจ ในสถานศึกษา

1.2.4 ฝึกเยาวชนไม่ให้มีพฤติกรรมก้าวร้าว ใช้เหตุใช้ผล รู้ถูกรู้ผิด

1.2.5 ควบคุมพฤติกรรมในสถานศึกษา เช่น การสูบบุหรี่ ของมีเงินมา พฤติกรรมก้าวร้าว

1.2.6 เสริมสร้าง บทบาทของครูแนะแนว ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างถูกวิธี

1.3 ปัจจัยตัวแปรด้านชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรแฝง Exogenous Latent Variables (Unobserved Variable) ที่มีค่าคงที่และถูกวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ Endogenous Variables Manifest (Observed Variables) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม สร้างเป็นองค์ประกอบปัจจัยเพื่อส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ให้สามารถ ระวัง ยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1.3.1 ควบคุมแหล่งอบายมุขลดการมั่วสุมมีพื้นที่แสดงออกมีแบบอย่างที่ดีในชุมชน

1.3.2 ออกแบบสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อป้องกันการกระทำผิด เช่น การจัดการที่เปลี่ยนระบบแสงสว่าง การสร้างพื้นที่ปลอดภัยการเฝ้าระวัง การเตือนภัย

1.3.3 การช่วยเหลือแนะนำแก้ปัญหาให้กับครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

1.3.4 เสริมสร้างอาชีพรายได้ให้ครอบครัวให้มีอาชีพที่เหมาะสม รายได้เพียงพอ

1.3.5 แสวงหาความร่วมมือกับครอบครัวสถานศึกษาแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิด

1.3.6 ชุมชนสร้างความเข้าใจกำหนดผู้รับผิดชอบร่วมกันแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิด

1.4 ปัจจัยตัวแปรด้านนโยบายหน่วยงานภาครัฐ (Policy) เป็นตัวแปรแฝง Exogenous Latent Variables (Unobserved Variable) ที่มีค่าคงที่และถูกวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ Endogenous Variables Manifest (Observed Variables) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ส่งผลต่อการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนกระทำผิด ด้วยการมีนโยบายด้านต่างๆ ในการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชนให้สามารถ ระงับ ยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1.4.1 นโยบายสร้างหน่วยงานเจ้าภาพหรือตั้งคณะกรรมการร่วมหลายฝ่าย ในการประสานการปฏิบัติแก้ปัญหาเด็กเยาวชนกระทำผิด

1.4.2 นโยบายสร้างฐานข้อมูลรวมทุกหน่วยกับฐานข้อมูลกลางภาครัฐ (Big Data Center) เพื่อทราบ สถิติ จุดเกิดเหตุ วิธีการในการกระทำผิด การเฝ้าตรวจ จุดเสี่ยง พื้นที่ปลอดภัย ตำแหน่งสถานบริการ ตำแหน่งเฝ้าตรวจและข้อมูลที่สำคัญอื่นๆ เพื่อใช้อ้างอิงในการปฏิบัติงานป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดหรือการป้องกันอาชญากรรมอื่น

1.4.3 นโยบายการสร้างมาตรฐาน การกำกับดูแลติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

1.4.4 นโยบายภาครัฐให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดอย่างจริงจังมีผู้รับผิดชอบ

2. ตัวแปรตาม การยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Inhibition of juveniles delinquency) หมายถึง กระบวนการที่จัดกระทำให้เกิดภายในตัวเด็กและเยาวชนที่ทำให้สามารถยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิด ด้วยการ ระงับ ยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นตัวแปรผลที่เป็นตัวแปรแฝง Exogenous Latent Variables (Unobserved Variable) ที่มีค่าคงที่และถูกวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ Endogenous Variables Manifest (Observed Variables) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบ ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย

2.1 การมีสติ สัมผัสปัญญา (Mindfulness and Awareness) รู้ตนเองว่ามีอารมณ์อย่างไร เช่น อารมณ์ รัก โลภ โกรธ หลง โมโห และได้รับการฝึกสอนอบรมการควบคุมอารมณ์ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง

2.2 การรู้ผลกระทบความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตนเอง เหยื่อ พ่อแม่ และอื่นๆ

2.3 การรู้การประพฤติดังเป็นพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายว่าเป็นพฤติกรรมไม่ดี และปฏิเสธ

2.4 การรู้การประพฤติดังเป็นพฤติกรรมที่ดี และนำไปปฏิบัติ ใช้การปฏิบัติตามทางสายกลาง

มรรค 8

2.5 การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีสามารถระงับ ยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดได้ด้วยตัวเอง

3. การสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ ในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือ

นำผลการศึกษามาสร้างเครื่องมือในการวิจัย จัดเก็บข้อมูล เพื่อนำไปสู่การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบปัจจัยตัวแปรเชิงสาเหตุ ที่มีอิทธิพล ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

สร้างแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นข้อมูลทั่วไปทางด้านภูมิหลังประชากร จำนวน 5 ข้อ ตัวแปร ประกอบด้วย เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการทำงาน ประสพการณ์ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำผิด เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) โดยจะมีตัวเลือกคำตอบหลายคำตอบ แต่ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Multiple Choice Single-Response Scale) โดยเพศและอาชีพจะเป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ส่วนอายุ รายได้ และระดับการศึกษาจะเป็นการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ด้านนโยบายหน่วยงานภาครัฐ โดยพิจารณาจากคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 26 ตัวแปรสาเหตุ

ตอนที่ 3 ปัจจัยการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน 1. การรู้ตนเองและควบคุมพฤติกรรมได้ 2. การรู้ผลกระทบความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิด 3. การรู้การกระทำที่ผิดกฎหมายและปฏิเสธ 4. การรู้การประพฤติดีและปฏิบัติ (มรรค8)

การแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตโดยกำหนดคะแนนแทนน้ำหนักในแต่ละช่วงของระดับการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน คำนวณค่าเฉลี่ยและนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายแบบ ลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) คือการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิด มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ใช้การวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ข้อคำถามทุกข้อ มีความเที่ยงตรงมากกว่า .80 นำแบบสอบถามทดลองสอบจำนวน 33 คน (try-out) แบบสอบถามได้ทดสอบความเชื่อมั่น Conbach's alpha ทั้งฉบับได้ 0.931 และค่าความเชื่อมั่นรายข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอนเพื่อเป็นตัวแทน 5 กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่สถานศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย

- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ชั้นปีละ 9 คน รวม 54 คน	เก็บข้อมูลได้	53 คน
- อาชีวศึกษา 5 ชั้นปี ชั้นปีละ 11 คน	เก็บข้อมูลได้	51 คน
- นักศึกษา เก็บข้อมูลโดยบังเอิญทุกชั้นปี ทุกสาขาวิชา	เก็บข้อมูลได้	87 คน

กลุ่มที่ 2 ครอบครัว เก็บข้อมูล 50 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ เก็บข้อมูล 50 คน

กลุ่มที่ 4 เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าชุมชน เก็บข้อมูล 50 คน

กลุ่มที่ 5 เจ้าหน้าที่ภาครัฐเก็บข้อมูลโดยบังเอิญทุกหน่วย เก็บข้อมูล 59 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

การเก็บข้อมูล

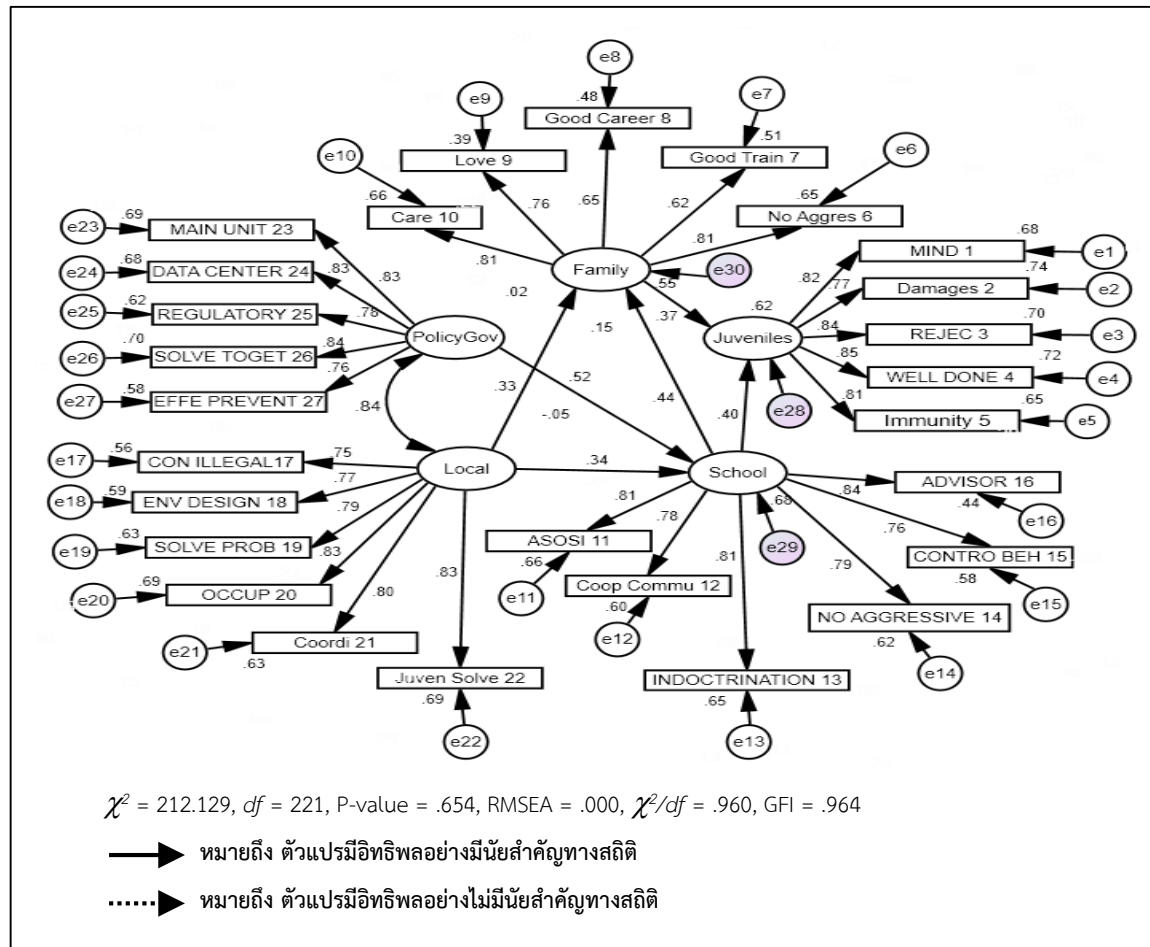
ผู้วิจัยไปพบหัวหน้าสถานศึกษาเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยชื่อสถานศึกษาจะเก็บไว้เป็นความลับ นำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงและประมวลผล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและสถิติขั้นสูง วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA: Confirmatory Factor Analysis) (ไชยยันต์ สกฤตศรีประเสริฐ, 2556) เพื่อตรวจสอบโครงสร้าง และ

ยืนยันความสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝง และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Modeling: SEM) ด้วยโปรแกรม IBM SPSS AMOS 21(Analysis of Moment Structures) (ฟูลพงศ์ สุขสว่าง, 2557) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของ โมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยระยะที่ 1

ภาพที่ 3 สมการโครงสร้างที่ปรับใหม่แสดงปัจจัยตัวแปรเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในภาพใช้คำว่า juveniles

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมการโครงสร้างที่ปรับใหม่ พบว่า สมการโครงสร้างตามสมมติฐาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 212.129 ค่า χ^2/df เท่ากับ .960 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 221, $P\text{-value}$ เท่ากับ .654 ค่า RMSEA เท่ากับ .000 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .964

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าสถิติสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับสมการโครงสร้างตามข้อมูลเชิงประจักษ์

Test Statistic	Hypothesized Model	Modified Model
Chi-square (χ^2)	916.841	212.129
df	314	221
P-value	.000	.654
χ^2/df	2.920	.960
GFI	.851	.964
AGFI	.820	.938
RMSEA	.069	.000

ที่มา: จากผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าสถิติความสอดคล้องระหว่างสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน (Hypothesized Model) กับสมการโครงสร้างภายหลังการปรับ (Modified Model) พบว่า เมื่อมีการปรับสมการโครงสร้าง สมการมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ลดลงจาก 916.841 เป็น 212.129 ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) ลดลงจาก .069 เป็น .000 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เพิ่มขึ้นจาก .851 เป็น .964 และค่า AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) ซึ่งแสดงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายด้วยสมการโครงสร้างโดยปรับแก้ด้วยองค์ประกอบอิสระเพิ่มขึ้นจาก .820 เป็น .938 กล่าวโดยสรุป สมการโครงสร้างที่ได้รับการปรับมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงใช้สมการโครงสร้างที่ได้รับการปรับอธิบายอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการยับยั้งพฤติกรรม การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยตัวแปรเชิงสาเหตุ ที่มีผลต่อการยับยั้งเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยตัวเด็กและเยาวชน (Juveniles)

ปัจจัย (ตัวแปรสาเหตุ)	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลรวม
ปัจจัยการยับยั้งเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยครอบครัว (Family)	.370	.000	.370
ปัจจัยการยับยั้งเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยสถานศึกษา (School)	.396	.162	.558
ปัจจัยการยับยั้งเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย (Local)	-.049	.312	.263
ปัจจัยการยับยั้งเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยหน่วยงานภาครัฐ (Policy)	.146	.297	.443

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยครอบครัว โดยสถานศึกษา โดยชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และโดยนโยบายหน่วยงานภาครัฐ ที่มีอิทธิพลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ปัจจัยด้านสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนสูง และเมื่อรวมกับอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษาจะมีอิทธิพลรวมในการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีคะแนนสูงที่สุด ซึ่งสามารถเชื่อมโยงนำข้อมูลไปใช้ในการวางยุทธศาสตร์ในการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้อย่างตรงจุดที่สถานศึกษาและครอบครัว โดยผู้วิจัยขอเสนอตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ตั้งไว้ว่า ปัจจัยด้านครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย นโยบายหน่วยงานภาครัฐมีอิทธิพลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสถานศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผลต่อการยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยผ่านตัวแปรคั่นกลางคือ ปัจจัยด้านครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ปัจจัยด้านนโยบายหน่วยงานภาครัฐ มีอิทธิพลทางอ้อมในการยับยั้งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยผ่านตัวแปรคั่นกลางปัจจัยด้านสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยระยะที่ 2 นำผลการวิจัย จากระยะที่ 1 มาจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฝึกปฏิบัติและประเมินผลด้วยกระบวนการฝึกอบรม (Training) เพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนสามารถรู้เข้าใจสถานการณ์การเกิดอาชกรรม ด้วยการเรียนรู้ตนเองทุกขณะจิต (Mindfulness) และสามารถควบคุมตนเอง ระวัง ยับยั้ง ลด ละ เลิกพฤติกรรมกระทำผิดด้วยตนเอง จนเกิดเป็นจิตสำนึก (Consciousness) โดยมีแนวทางการพัฒนาวิธีการฝึกอบรมตามเป้าประสงค์ที่เป็นผลจากการวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ฝึกปฏิบัติและประเมินผลเพื่อพัฒนาฟื้นฟู ระบบครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัยให้กลับมามีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ให้กับเด็กและเยาวชนรู้เข้าใจสถานการณ์การเกิดอาชกรรมด้วยการเรียนรู้ตนเองทุกขณะจิต (Mindfulness) จนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดี

(Consciousness) และสามารถควบคุมตนเอง ระวัง ยับยั้ง ลด ละ เลิกพฤติกรรมกระทำผิดด้วยตนเอง เป็นต้นแบบ (Role Model) เพื่อสามารถเป็นผู้อบรมแนะนำเยาวชน (Instructor Coach Training Youth) โดยมีแนวทางการพัฒนาวิธีการฝึกอบรมตามเป้าประสงค์ที่เป็นผลจากการวิจัย

ผลการวิจัยระยะที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ 8 คนประเมินยุทธศาสตร์ **ด้านบริบท** เห็นว่ายุทธศาสตร์มีความเหมาะสมมากกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีความจำเป็นในการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดในระดับมากที่สุด มีความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ในระดับมาก **ด้านปัจจัยนำเข้า** 4 ด้าน คือ (1) การรู้และเข้าใจอารมณ์ตนเองว่าเป็นอย่างไรและสามารถควบคุมจัดการอารมณ์ตนเองได้ สามารถ ระวังยับยั้ง ลด ละ เลิก พฤติกรรมกระทำผิดได้ด้วย ตนเอง (ฝึกปฏิบัติ ประเมินผล) (2) การรู้ผลกระทบ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดกับตนเอง เหยื่อ ครอบครัว และส่วนอื่นๆ (3) การรู้สิ่งที่ผิดต่อ กฎหมาย ระเบียบแบบแผน ประเพณี และปฏิเสธ (4) การรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดี และปฏิบัติ (ใช้แนวทาง ปฏิบัติ มรรคมิองค์ 8) ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ในระดับมาก เด็กและเยาวชน เมื่อได้รับการฝึกอบรมจนเกิดจิตสำนึกจะสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อยับยั้งการกระทำผิดได้ในระดับมาก แต่กระบวนการฝึกอบรมต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและมีความเข้าใจอย่างแท้จริง **ด้านกระบวนการ** การดำเนินการให้ความรู้ฝึกอบรมเรื่องการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ตลอดจนปรับบทบาทพัฒนาให้ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และกำหนดนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ ให้สามารถเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ด้วยการระวังยับยั้ง ลด ละ เลิก การกระทำผิดด้วยตนเอง ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าต้องปรับรูปแบบการฝึกอบรมให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างทักษะประสบการณ์ที่จะต้องทำให้ บิดามารดา ครอบครัว ครูอาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ มีการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ตนเองจนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดีก่อน และสามารถ ควบคุมอารมณ์ได้ จึงจะสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเด็กและเยาวชนได้ด้วยการเป็นตัวแบบที่ดี (Role Model) ให้กับเด็กและเยาวชนปรับรูปแบบการฝึกอบรมเป็นการฝึกปฏิบัติด้วยความเข้าใจ มีตัวแบบให้เห็นและให้สามารถวิเคราะห์ยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดด้วยการ ลด ละ เลิก กำหนด บทบาทตัวเองได้เมื่อเผชิญสถานการณ์ต่างๆ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทบาทของ ครอบครัว สถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อส่งผลต่อการยับยั้งการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนได้ในระดับมาก และมีผลสัมฤทธิ์ในการยับยั้งพฤติกรรมในระดับมาก **ด้านผลผลิต** การนำยุทธศาสตร์การป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดไปประยุกต์ใช้ จะสามารถยับยั้งพฤติกรรม การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้ในระดับใด ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในระดับมาก และสามารถยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดได้ในระดับมาก การจะมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง

ต้องฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดี โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 ต้องกระทำโดยเร่งด่วนเพื่อแก้วิกฤติเด็กและเยาวชนกระทำผิด ยุทธศาสตร์ที่ 2 ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไปในทิศทางเดียวกัน และสมควรผลักดันให้ดำเนินการในระดับนโยบายประเทศต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

พบว่า สมการโครงสร้างตามสมมติฐานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยและเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม โดยมีทฤษฎีและผลการวิจัยที่สนับสนุน ดังนี้

สอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมตนเอง self-control Theory และทฤษฎีความผูกพันทางสังคม Bond Theory (Hirschi & Gottfredson, 1990) ที่กล่าวถึงต้นเหตุของการขาดการควบคุมตนเอง และเกี่ยวข้องกับบริบทหลายด้านที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ขึ้นอยู่กับความผูกพันใกล้ชิดของครอบครัว เพื่อน และ ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน Differential Associations Theory ของ Sutherland (Sutherland, Cressey, & Luckenbill, 1992) การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรจากกระบวนการคบหาสมาคมที่แตกต่างตามที่ผู้วิจัยได้อ้างถึงแล้ว และนำไปอธิบายถึงการเกิดพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยาในเรื่องของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theories) (Freud, 1964) โดย ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ฟรอยด์ เชื่อว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก ธรรมชาติของมนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงขับทางสัญชาตญาณ (Instinctual Drive) ซึ่งเป็นพลังงานที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างและเคลื่อนไหวได้ จิตจึงเป็นพลังงานอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงและไม่เคยหยุดนิ่ง ซึ่งบางครั้งอาจจะแสดงออกมาในรูปแบบของสัญชาตญาณทางเพศ (Sexual Instinct) ฟรอยด์ ยังได้อธิบายว่าสัญชาตญาณจะแสดงออกมาในรูปของพลังขับทางเพศที่เรียกว่า ลิบิโด (Libido) ซึ่งจะส่งผลต่อแสดงพฤติกรรมตามความต้องการพื้นฐาน (Id Ego Superego) และยิ่งสอดคล้องเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมลำดับความต้องการพื้นฐาน 5 ขั้น ที่มนุษย์ต้องมีไปตามลำดับขั้นของความต้องการพื้นฐาน ของ Maslow (Maslow & Frick, 1989) และทฤษฎีของคำสอนทางพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ในเรื่องของ การรู้ตนเอง ทุกขณะจิต เพื่อรู้อารมณ์และสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมตนเองได้ ที่เรียกว่าการมีสติ สัมปชัญญะ (พุทธทาสภิกขุ, 2544) ที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นผลที่มาจากเหตุคือความไม่รู้ ไม่เข้าใจ การเกิดขึ้นของธรรมชาติในตัวบุคคลผ่านมาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเกิดการยึดติดยึดมั่นถือมั่นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ตนเองมีความสุข มีความพึงพอใจ และยึดมั่นในจิตว่าเป็นของตนตามที่จิตใจชอบ

และหากมีใครมาขัดขวางก็จะแสดงพฤติกรรมตอบโต้ออกไปโดยขาดการควบคุมทางอารมณ์ ขาดการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิด ทำให้มีการแสดงพฤติกรรมรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่ระดับเบาๆ เช่น พฤติกรรมดิ้นรนหนีทา พฤติกรรมอิจจาริยา พฤติกรรมติเตียนอย่างรุนแรง พฤติกรรมทำร้ายร่างกาย และพฤติกรรมฆ่าให้ตาย เพื่อสนองตอบความต้องการของตน ต่อความรู้สึกลับข้องใจที่ถูกขัดกับอารมณ์ปรารถนาของตน ซึ่งจากการศึกษาแนวหลักคำสอนทางพุทธศาสนา มีความเป็นสากลเป็นวิทยาศาสตร์และเป็นเหตุเป็นผลที่อธิบายถึงสภาวะจิตที่อยู่ภายในว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดอารมณ์และแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างลึกซึ้งมากกว่าทฤษฎีทางตะวันตกสอดคล้องกับหลักวิชาการทางจิตวิทยา แต่การอธิบายปรากฏการณ์ภายในจิตใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอธิบายได้ยากมากเพราะไม่เห็นเป็นรูปธรรมและมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายระบบ การขาดการยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เพราะเกิดอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกระทำผิดเพื่อตอบสนองความต้องการของตนทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ สามารถมีพฤติกรรมกระทำผิดได้ทุกความผิด ในขณะที่เดียวกันการกระทำผิดที่เกิดเพราะฤทธิ์ยาเสพติด หรือการเมาสุรา เช่นเดียวกัน ที่ทำให้สมองส่วนการควบคุมการรู้ตนเองในปัจจุบัน สูญเสียไปทำให้ไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดได้ เมื่อพฤติกรรมแสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการทางอารมณ์เสร็จสิ้นผลที่ตามมาจะเกิดการสูญเสียที่เรียกว่าเกิดความทุกข์ เพราะไม่สามารถควบคุมการรู้ตนเองในขณะที่กระทำได้

จากผลการวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างที่สร้างขึ้นโดยมีทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในครั้งนี้ แสดงว่า “โมเดลสมการโครงสร้างนี้” สามารถนำไปใช้เป็นโมเดลเพื่อพัฒนา “เด็กและเยาวชน” และพัฒนาบริบทที่อยู่รอบตัวเด็กและเยาวชน โดยโมเดลนี้จะแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนา (End/Goal) และวิถีทางการพัฒนา (Means) เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา และได้รับการประเมินผลสำเร็จ (Evaluating) พบว่า สามารถนำมาประยุกต์ที่มาของการเกิดพฤติกรรมกระทำผิดได้ทุกเหตุการณ์ ทุกบุคคล และทุกกาลเวลา และทุกสภาพสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยพบว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมใดๆ ภายใต้จิตสำนึกพื้นฐานของสัญชาตญาณการเอาตัวรอดเพื่อตอบสนองความต้องการที่อยู่ภายในจิตใจของตนเสมอ โดยจะพิจารณาในเรื่องของตนเองก่อนคนอื่นเสมอ เช่น ถ้าหิวอาหารหรือน้ำ อาจจะต้องแสวงหาด้วยการกระทำผิดเพื่อให้ได้น้ำและอาหารเมื่อได้มาก็จะนึกถึงตัวเองก่อนคนอื่น ถ้าถูกแย่งอาหารไป ก็จะต้องต่อสู้กัน เพื่อให้มีชีวิตรอด ถ้ามีความต้องการทางเพศและไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องการควบคุมอารมณ์ เพื่อตอบสนองการมีอารมณ์ทางเพศก็จะมีพฤติกรรมข่มขืน หรือทำอนาจารกับคนอื่นๆ ที่ไม่มีทางสู้ หรือในโอกาสเวลาสถานที่

ที่เหมาะสมโดยไม่สนใจต่อความผิด ความเสียหาย พฤติกรรมคนจึงมีพื้นฐานมาจากการเอาตัวรอด
สัญชาตญาณการมีชีวิตอยู่และการสืบสายพันธุ์

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่
กระทำผิดได้และสามารถสร้างแนวทางการป้องกันการกระทำผิดได้ ตามทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุ
การกระทำผิดได้อธิบายถึงพฤติกรรมกระทำผิด เช่น บุคคลกระทำผิดเพราะอยู่ในกลุ่ม (แก๊ง)
ที่มีการกระทำผิดพบเห็นแบบอย่างไม่ดี หรือการคบเพื่อนที่เกรงจะคล้อยไปกระทำผิดเพราะการเลียนแบบ
จากเพื่อนชักชวนกระทำผิดเพราะความยากจน แต่ถ้านำมาวิเคราะห์จากเหตุการณ์จริง จะพบว่า
ไม่ใช่คนจนทุกคนที่กระทำผิด ตัวอย่างคนจนเก็บเงินจำนวนมากหรือของมีค่าก็นำมาส่งคืนเจ้าของ
และตัวอย่างคนมีเงินมากก็ทำผิดด้วยการทุจริตคอร์รัปชันได้เช่นเดียวกัน การมีความรู้สูงมิได้เป็นตัวบ่งบอกถึง
พฤติกรรมสุดท้ายที่จะไปกระทำผิดได้ หากเมื่อถึงจุดที่ขาดการยับยั้งการกระทำผิด ไม่สามารถควบคุมอารมณ์
ความต้องการได้ ก็แสดงพฤติกรรมกระทำผิดได้เช่นกัน เช่น กรณีผู้มีความรู้สูงระดับปริญญาเอก
ตัดสินใจยิงผู้อื่น และยิงตัวตายตาม ผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานระดับสูงสุดของระบบราชการ ควบคุม
อารมณ์ไม่ได้ ทำทุจริต สุดท้ายต้องทำการฆ่าตัวตาย

ผลการวิจัยพบว่า การที่จะทำให้เด็กและเยาวชนสามารถยับยั้งพฤติกรรมกระทำผิดได้ด้วย
ตัวเอง จะต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้อย่างถูกต้องทั้งระบบในเรื่องของการรู้และเข้าใจอารมณ์ตนเอง
และสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ จะต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดเป็นจิตสำนึกและต้องได้รับความ
ร่วมมือกันทุกฝ่าย ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น นโยบายหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องม
ีบทบาทร่วมกันในการหล่อหลอมแนวความคิด บูรณาการการปฏิบัติอย่างประสานสอดคล้อง
สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตลอดจนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน จึงจะสามารถไปชี้นำอบรมบ่มนิสัย
ให้กับเด็กและเยาวชนในยุค 4.0 ได้ นอกจากนี้ส่วนที่เกี่ยวข้องที่เป็นบริบทรอบตัวเด็กและเยาวชน
(Micro System) ได้แก่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ ก็จะต้องเข้าใจในเรื่องของการเกิดอารมณ์และการควบคุม
อารมณ์ เช่นเดียวกัน ต้องได้รับการฝึกฝนและเข้าใจพื้นฐานของการเกิดอารมณ์ต่างๆ และสามารถควบคุมได้
เพื่อให้แสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง ก็จะสามารถทำให้เป็นแบบอย่าง (Role Model) ให้กับเด็กและเยาวชนได้
ซึ่งจะส่งผลต่อการยับยั้งการกระทำผิดได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 การวิจัยครั้งนี้ สามารถขยายผลในการวิจัยให้ลึกซึ้งมากขึ้นโดยการเพิ่มเติมการออกแบบกิจกรรมการทดลองฝึกอบรมเด็กเยาวชนในสถานพินิจก่อนปล่อยตัว และติดตามผลหลังปล่อยตัว ว่ามีการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ และดำเนินการวิจัยเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิดในมิติอื่นๆ

1.2 การวิจัยเพื่อป้องกันการกระทำผิด สามารถขยายผลเพื่อวิจัยไปในกลุ่มวัยต่างๆ รวมทั้งวัยผู้ใหญ่ เพื่อป้องกันการกระทำผิด

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ภาครัฐควรกำหนดนโยบายในเรื่องการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยให้มีหน่วยงานเจ้าภาพ หรือคณะกรรมการร่วมหลายฝ่ายทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แนวทางการปฏิบัติ ประสานการปฏิบัติ ติดตามประเมินผล ร่วมประชุมกำหนดมาตรการวิธีการเชิงป้องกัน โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกับเด็กและเยาวชนกระทำผิด การสร้างกิจกรรม แนวทางปฏิบัติ และตัวชี้วัด การประเมินผลในสถานศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีหลักเกณฑ์มาตรฐานในเรื่องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความประพฤติที่ดี เพื่อสามารถควบคุมอารมณ์และไม่ไปเป็นผู้กระทำผิด โดยประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ เด็กและเยาวชน ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้มีการขับเคลื่อน ติดตามประเมินผล เพื่อลดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ด้วยการสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้ด้วยตนเองและจะสามารถประหยัดงบประมาณได้ เนื่องจากการดำเนินการแบบบูรณาการหน่วยงาน

2.2 ภาครัฐโดยชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ต้องมีนโยบายแนวปฏิบัติ สำหรับครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสกระทำผิด โดยต้องเข้ามาแทรกแซงหาข้อมูลสาเหตุ ตลอดจนเสริมสร้างอาชีพและรายได้ที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับครอบครัว สามารถดำรงชีพได้อย่างเพียงพอเหมาะสม และมีกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชน ในเรื่องระเบียบวินัย การเคารพกฎหมาย การรู้ว่สิ่งใดผิดและปฏิเสธ การรู้ว่สิ่งใดถูกและปฏิบัติ และมีกิจกรรมรณรงค์ร่วมมือกับครอบครัว เพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

ภาครัฐโดยสถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่นและครอบครัว ต้องร่วมมือกันในการประสานงาน ติดตามตรวจสอบพฤติกรรมครอบครัว เด็กและเยาวชนในโรงเรียนสถานศึกษา และในชุมชน โดยผ่านการประชุมหมู่บ้าน หรือประชาคม เพื่อรับฟังปัญหาโดยมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันทั้งในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยเพิ่มมาตรการทางการศึกษาจากที่เน้นเรื่องผลการเรียน การสอบ โดยให้เพิ่มเติมการสร้างความปลอดภัยดีในโรงเรียน และกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการฝึกฝนเด็กและเยาวชน โครงการเสริมสร้างระเบียบวินัยในโรงเรียน เช่น การเข้าแถวเรียงลำดับก่อนหลังทุกกิจกรรม การจัดระเบียบในโรงเรียน เช่น โครงการใส่หมวกนิรภัยทุกครั้ง ที่เข้ามาในสถานศึกษา รวมทั้งจัดระเบียบการแสดงความเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย และโครงการอื่นๆ ที่เป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อที่สามารถยับยั้งการกระทำผิดได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งการสร้างเกณฑ์ และกำหนดตัวชี้วัด เพื่อสามารถวัดผลได้ในเรื่องของ อุปนิสัย ความประพฤติ และระเบียบวินัย และเพิ่มเติมคุณสมบัติของนักเรียน นักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษา ต้องผ่านเกณฑ์การรับรองความปลอดภัยประกอบด้วย โดยจัดทำเป็นระบบให้เหมือนเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา เพิ่มเป็นการประกันความปลอดภัยของนักเรียนโดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจนวัดผลได้เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2558). รายงานจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- ไชยันต์ สกฤตศรีประเสริฐ. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 44(1); 1-16.
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2557). หลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง. วารสารมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. 6(2); 136-145.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). ย้อนรอยสุสานทารก 2,002 ศพ วัดไผ่เงิน ดวงวิญญาณที่ไม่มีโอกาส ร้องขอชีวิต. สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/463755>
- พุทธทาสภิกขุ. (2544). ศึกษาธรรมะอย่างถูกวิธี. จังหวัดสุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิสวนโมกขพลาราม.
- วชิรเมธี ว. (2552). Love Analysis มหัศจรรย์แห่งรัก. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าเทพา

- E H Sutherland, D R Cressey and D F Luckenbill. (1992). **Principle of Criminology**. USA.: Rowman&Littlefield.
- Hirschi T. and Gottfredson M. (1990). **A general Theory of crime**. USA: Stamford University.
- Joseph H.Rankin and L. Edward Wells. (2016). **Social Control and Self Control Theorys of Crime and Deviance**. New York: Routledge.
- Maslow A. and B W Frick. (1989). **Humanistic Psychology Conversations**. Indiana USA.: Wyndham Hall Press.
- Sigmund Freud. (1964). **Group Psychology and Analysis of The Ego Sigmund Freud**. USA.: Bantam Books.
- Talcot Parsons Robert F. Bales. (2014). **Family: Socialization and Interaction Process**. Grate Britain: Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group.
- World report on violence and health. (2002). **Violence and Injury Prevention**. Geneva: world Healt Organization.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

พันตำรวจเอก ศรุต สงวนสุข

สำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถนนพระราม 1 แขวงปทุมวัน

เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

sarut91@gmail.com

รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Tourist Safety Models in Tourism in Ayutthaya Province

ทัชชกร แสงทองดี

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Tatchakorn Saengthongdee

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของบริบทชุมชนด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำเสนอรูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการใช้แบบสอบถามในการวัดความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แนวทางการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ว่ามี 6 แนวทางด้วยกัน คือ 1) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ 2) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น 3) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านภัยธรรมชาติ 4) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม 5) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด 6) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านการจลาจล/การก่อการร้าย

คำสำคัญ: ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว, รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

Abstract

This research aim is to study general conditions of Ayutthaya Province which is one of the tourist attractions in Thailand. The research studies the process of safety and good services for tourists. First of all, this project is divided into two parts. The first part of this research employs a quantitative research method. The main source of information is from the poll given to the tourists in Ayutthaya asking for suggestions, on tourist safety. The second part employs a qualitative research method which interviews tourists and officers in Ayutthaya. In addition, there are six safety plans for tourist safety such as 1) Emergency and accident plan 2) Warning for theft and fraud plan 3) Natural disaster safety plan 4) Criminal risk reduction plan 5) Sanitation and epidemic prevention plan 6) Riot and terrorism prevention plan

Keywords: Tourists Safety, Tourists Safety Model

บทนำ

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย โดยในปี 2551 รายรับจากการท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ 1 ของภูมิภาคอาเซียน ภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย ร้อยละ 9 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และมีการจ้างงานกว่า 1.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดภายในประเทศ หากพิจารณาสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2554 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด 19,230,470 คน หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 20.67 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2556) สำหรับแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการคาดการณ์ว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยรวมเพิ่มขึ้นภายในปี 2556 มากกว่า 20 ล้านคน/ครั้ง ขณะที่ระยะเวลาพำนักระหว่างนักท่องเที่ยวและรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยใน 3 ปี 2554 ระยะเวลาพำนักระหว่างนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ 9.64 วัน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 0.52 หรือร้อยละ 5.70 และรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่า 734,591.46 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 23.92 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ 4,505.25 บาท/คน/วัน ในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 0.17 ไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 776,217.20 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.41

ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555) จากการจัดอันดับของ The Travel & Tourism Competitiveness ในปี 2552 ของ World Economic Forum (WEF) พบว่า ภาพรวมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ 3 ของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) รองจากสิงคโปร์และมาเลเซียเท่านั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552: 4)

ในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักจะเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศ ทำให้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของตนเองและหมู่คณะ ดังนั้นปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีคำกล่าวว่า หากจะส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องขจัดปัญหาอุปสรรคให้หมดไป ในการรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกตลอดจนคุ้มครองผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2564 กลยุทธ์รักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีชื่อเสียงและถือเป็นมรดกโลกก็คือพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นโบราณสถาน ได้แก่ วัด และพระราชวังต่างๆ พระราชวังในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอยู่ 3 แห่ง คือ พระราชวังหลวง วังจันทร์เกษมหรือวังหน้า และวังหลัง นอกจากนี้ยังมีวังและตำหนักนอกกำแพงพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นที่สำหรับเสด็จประพาส ได้แก่ พระราชวังบางปะอิน ในเขตอำเภอบางปะอิน และตำหนักนครหลวง ในเขตอำเภอนครหลวง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและมีชื่อเสียงอยู่ในจารึก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นิยมท่องเที่ยว ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ชัดเจนและยาวนาน มีโบราณสถานและโบราณวัตถุปรากฏเป็นหลักฐานให้เห็นมากมาย เป็นชุมชนที่มีชีวิต มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีการสืบทอดและต่อเนื่อง โดยเฉพาะตัวนักท่องเที่ยวที่ต้องการด้านความปลอดภัย ดังนั้นการศึกษาวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อหารูปแบบการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเริ่มตั้งแต่การทบทวนวรรณกรรม การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย

สรุปและอภิปรายผล

บทความนี้มาจากการวิจัยเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำเสนอรูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงผลการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย และกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณและนำเสนอในรูปแบบของตารางเพื่อแจกแจงความถี่และค่าสถิติตามตัวแปรและประเด็นการสอบถามในแต่ละด้าน

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายผลการวิจัยโดยการบรรยายผลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย โดยแบ่งตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยว 2) ตัวแทนจากกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า 3) ตัวแทนจากกลุ่มผู้ประกอบการที่พักอาศัย และ 4) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจตำรวจท่องเที่ยว การท่องเที่ยว เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดเรียงลำดับข้อมูลให้มีความสอดคล้องกัน พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวยชาวไทย จำนวนทั้งหมด 520 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นักท่องเที่ยวชาวไทย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามในการวัดความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 520 คน เพื่อประเมินความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้เป็นมาตรฐานและสามารถนำมาใช้ในการดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 520 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 รองลงมาอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และอายุระหว่าง 17 - 20 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาระดับปริญญาตรี จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 22 รองลงมาอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีการตั้งจุดตรวจและหน่วยรับแจ้งเหตุในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะบริเวณที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการโจรกรรม เช่น บริเวณแหล่งขายสินค้าต่างๆ

เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D.= 0.78) รองลงมา มีป้ายหรือแผ่นพับเตือนภัยนักท่องเที่ยวให้ทราบว่าบริเวณใดมีความเสี่ยงจากโจรผู้ร้ายเพื่อให้นักท่องเที่ยวระมัดระวังภัยที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สิน เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 0.87) และมีอาสาสมัครที่คอยให้การดูแลด้านความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายที่แอบแฝงตัวเพื่อหวังทำร้าย ข่มขืน หรือจี้เอาทรัพย์สินจากนักท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D.= 0.90) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม

ข้อ	ข้อความ	ระดับของความพึงพอใจ					ผลการประเมิน		ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว									
ด้านอาชญากรรม									
1.	มีการตั้งจุดตรวจและหน่วยรับแจ้งเหตุในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะบริเวณที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการโจรกรรม เช่น บริเวณแหล่งขายสินค้าต่างๆ	51 (9.8)	218 (41.9)	213 (41.0)	34 (6.5)	4 (0.8)	3.54	0.78	มาก
2.	มีป้ายหรือแผ่นพับเตือนภัยนักท่องเที่ยวให้ทราบว่าบริเวณใดมีความเสี่ยงจากโจรผู้ร้ายเพื่อให้นักท่องเที่ยวระมัดระวังภัยที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สิน	59 (11.3)	216 (41.6)	189 (36.3)	46 (8.9)	10 (1.9)	3.52	0.87	มาก
3.	มีอาสาสมัครที่คอยให้การดูแลด้านความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายที่แอบแฝงตัว เพื่อหวังทำร้าย ข่มขืน หรือจี้เอาทรัพย์สินจากนักท่องเที่ยว	29 (5.6)	171 (32.9)	219 (42.1)	81 (15.6)	20 (3.8)	3.21	0.90	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.42	0.85	มาก

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D.= 0.89) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีป้ายเตือนเกี่ยวกับประเภทรหรือลักษณะของอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกจุดที่มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเพิ่มความ

ระมัดระวังมากยิ่งขึ้น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D.= 0.87) รองลงมา มีจุดบริการข้อมูล
ท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการที่สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เห็นด้วย
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D.= 0.88) และมีสิ่งป้องกันถาวรเพื่อป้องกันอันตรายตามความเหมาะสม
เช่น สะพานข้ามลำน้ำ ทุ่นลอย สำหรับแหล่งท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 0.89)
รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ

ข้อ	ข้อความ	ระดับของความพึงพอใจ					ผลการประเมิน		ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว									
ด้านอุบัติเหตุ									
1.	มีป้ายเตือนเกี่ยวกับประเภทหรือลักษณะของอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกจุดที่มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวเพิ่มความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น	63 (12.1)	229 (44.0)	167 (32.1)	56 (10.8)	6 (1.2)	3.56	0.87	มาก
2.	มีจุดบริการข้อมูลท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการที่สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง	65 (12.5)	220 (42.3)	174 (33.5)	54 (10.4)	7 (1.3)	3.54	0.88	มาก
3.	มีอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยพร้อมวัสดุอุปกรณ์กู้ภัยประจำไว้ ณ จุดที่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้สะดวกที่สุด	52 (10.0)	185 (35.6)	205 (39.4)	68 (13.0)	11 (2.1)	3.39	0.90	ปานกลาง
4.	มีสิ่งป้องกันถาวรเพื่อป้องกันอันตรายตามความเหมาะสม เช่น สะพานข้ามลำน้ำ ทุ่นลอย สำหรับแหล่งท่องเที่ยว	67 (12.9)	205 (39.4)	191 (36.7)	48 (9.2)	10 (1.9)	3.52	0.89	มาก
5.	มีหน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นในจุดที่เหมาะสมเพื่อให้การปฐมพยาบาลผู้ประสบเหตุอย่างทันท่วงที	45 (8.6)	129 (24.8)	239 (46.0)	93 (17.9)	15 (2.9)	3.18	0.92	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.44	0.89	มาก

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านสาธารณสุข

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านสาธารณสุข โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D.= 0.88) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีการรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดถังขยะไว้ให้ทั่วบริเวณและกำจัดขยะให้ถูกวิธีและมีเจ้าหน้าที่ที่รักษาความสะอาดให้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D.= 0.87) รองลงมา มีจุดบริการห้องน้ำที่สะอาด และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D.= 0.92) และมีอุปกรณ์และบุคลากรอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะต่างๆ ให้ได้รับความสะดวกในการท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 0.83)

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D.= 0.90) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยไว้ตลอดเวลา ณ จุดที่สามารถจะปฏิบัติงาน ได้สะดวก เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D.= 0.90) รองลงมา มีหน่วยบรรเทาสาธารณภัยลาดตระเวนตามจุดต่างๆ ที่เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ โดยหมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนกันตลอดเวลา เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D.= 0.85) และมีอุปกรณ์ติดตั้งไว้ตามจุดเสี่ยงต่างๆ ตามความเหมาะสมกับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น เช่น ชูชีพ เชือก บันไดลิง และสายยางสำหรับดับเพลิง เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D.= 0.92)

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านการล่องทาง

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านการล่องทาง โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D.= 0.88) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีแผนที่แสดงที่ตั้งของสิ่งของต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วยมาตราส่วนและทิศทางที่ถูกต้อง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D.= 0.88) รองลงมา มีป้ายสื่อความหมายหรือนำทางทุกระยะในแหล่งท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D.= 0.85) และมีสิ่งก่อสร้าง สิ่งกีดขวางป้องกัน เช่น รั้วลวดหนามหรือสิ่งอื่นในบริเวณที่ป้องกันให้นักท่องเที่ยวไม่พล่นลงจากแหล่งท่องเที่ยวได้ เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.87)

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวจากการเดินทาง

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวจากการเดินทาง โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D.= 0.82) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีถนนหรือเส้นทางไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.81) รองลงมา มีป้ายบอกทางและป้ายเตือนภัยต่างๆ ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจน และติดตั้งในจุดที่เหมาะสม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D.= 0.86) และมีแสงไฟส่องสว่างตามเส้นทางไปถึงสถานที่ท่องเที่ยว อย่างครอบคลุมตามรายการจนถึงสถานที่ท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D.= 0.78) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวจากการเดินทาง

ข้อ	ข้อความ	การปฏิบัติ					ผลการประเมิน		ระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.	
การรักษาความปลอดภัย									
ในการท่องเที่ยวจากการเดินทาง									
1.	มีป้ายบอกทาง และป้ายเตือนภัยต่างๆ ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจน และติดตั้งในจุดที่เหมาะสม	90 (17.3)	237 (45.6)	153 (29.4)	33 (6.3)	7 (1.3)	3.72	0.86	มาก
2.	มีถนนหรือเส้นทางไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย	98 (18.8)	253 (48.6)	141 (27.1)	24 (4.6)	4 (0.8)	3.81	0.81	มาก
3.	มีแสงไฟส่องสว่างตามเส้นทางไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวอย่างครอบคลุมตามรายการจนถึงสถานที่ท่องเที่ยว	78 (15.0)	243 (46.7)	178 (34.2)	17 (3.2)	4 (0.8)	3.72	0.78	มาก
4.	มีอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยที่จำเป็นและสอดคล้องกับสภาพเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	51 (9.8)	223 (42.9)	198 (38.1)	42 (8.1)	6 (1.2)	3.52	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม							3.69	0.82	มาก

การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านพืชและสัตว์ภายในแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า การรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านพืชและสัตว์ภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 0.91) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อคำถามแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ในประเด็นดังต่อไปนี้ มีร่วมกันไม่ให้นักท่องเที่ยวรวบรวมหรือทำลายพืชและทำร้ายสัตว์ระหว่างเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้สัตว์ทำร้ายนักท่องเที่ยว เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D.= 0.92) รองลงมา มีป้ายประกาศเตือนจุดที่มีพืชหรือสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวตลอดจนป้ายประกาศถึงอันตรายที่อาจเกิดจากพืชและสัตว์และกิจกรรมอะไรบางอย่างที่ไม่ควรกระทำเพราะอาจเกิดอันตรายตามมาได้ เช่น การเล่นหรือเหยียบหรือพยายามทำร้ายสัตว์ การเด็ดหรือทำลายพันธุ์พืช เป็นต้น เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D.= 0.91) และมีเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครคอยเฝ้าระวังดูแลจุดที่อาจเกิดอันตราย เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D.= 0.91)

สภาพทั่วไปของบริบทชุมชนด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักท่องเที่ยวและภาคประชาชนในสถานที่ท่องเที่ยว ตัวแทนจากกลุ่มสาขาวิชาชีพต่างๆ ในชุมชน เช่น ตัวแทนจากวัด จากกลุ่มร้านค้าของฝาก จากกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม จากกลุ่มผู้ประกอบการที่พักอาศัย ฯลฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจท่องเที่ยว การท่องเที่ยว พัฒนาชุมชน เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ที่มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของบริบทชุมชนด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดังนี้

กรุงศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในอาณาจักรอันรุ่งเรืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัฒนธรรมและศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ ทำให้อยุธยาเป็นเสมือนแหล่งความรู้อันอุดมแห่งการพัฒนาของมนุษยชาติ ทำให้องค์การยูเนสโกอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ.1991 ณ เมืองคาร์ทาร์จ ประเทศตูนิเซีย ด้วยเหตุผลหลักๆ กล่าวคือ

1. ตำแหน่งของพระนครศรีอยุธยานั้นถูกคัดสรรมาอย่างดีเยี่ยม โดยตั้งอยู่บริเวณที่บรรจบกันของแม่น้ำทั้ง 3 สาย ขณะที่แผนผังของตัวพระนครนั้นได้รับการออกแบบอย่างถ่วงน้ำหนักเพื่อรองรับภัยสภาวะธรรมชาติแบบที่ราบลุ่มแม่น้ำ อันสอดคล้องกับวิถีชีวิตและการตั้งบ้านเรือนของคนไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นอกจากจะทำหน้าที่เป็นแนวป้องกันแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นเสมือนสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ช่วยส่งเสริมพระนครในช่วงแห่งความเจริญสูงสุด

2. กรุงศรีอยุธยาเป็นต้นแบบสถาปัตยกรรมของอาณาจักรรัตนโกสินทร์ ที่ก่อตั้งขึ้นยุคหลัง อันเป็นที่ซึ่งความงดงามและความยิ่งใหญ่ของกรุงศรีอยุธยาได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาอีกครั้งในทุกแง่มุม ทั้งการวางแผนผัง สถาปัตยกรรมที่ ชื่อสถานที่ รูปแบบสถาปัตยกรรม รวมไปถึงที่อยู่อาศัยและการดำเนินชีวิต ของผู้คน

3. พระนครโบราณแห่งนี้ประกอบไปด้วยลักษณะเฉพาะหลายประการทั้งในด้านการพัฒนา ด้านกายภาพ ประวัติศาสตร์และความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมอันหาที่ใดเปรียบได้ในเอเชียหรือ แม้กระทั่งในโลก

4. โบราณสถานแต่ละแห่งในกรุงศรีอยุธยา คงความเป็นเอกลักษณ์หนึ่งในเอเชีย รูปแบบทาง สถาปัตยกรรมไม่ว่าจะเป็นองค์พระเจดีย์และองค์พระที่นั่งรูปแบบต่างๆ เป็นลักษณะที่ไม่สามารถ พบได้ในที่อื่นๆ ซึ่งรูปแบบของสถาปัตยกรรมบางชนิดมีการสร้างขึ้นก่อนที่อาณาจักรอยุธยา จะเรืองอำนาจ อันชี้ให้เห็นได้ถึงความต่อเนื่องของนวัตกรรม และความเป็นเอกลักษณ์หนึ่งเดียวของไทย อันหาพบได้ยาก

5. นอกเหนือไปจากเรื่องสถาปัตยกรรมแล้ว ยังมีภาพเขียนและศิลปวัตถุอีกหลายชนิด ที่มีความเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นทั้งในแง่ของรูปแบบการประดับตกแต่ง ฝีมือเชิงช่างวัสดุที่ใช้ การสอดประสานกันอย่างลงตัวและเป็นของหายาก สิ่งเหล่านี้สะท้อนแนวความคิดความเชื่อ และความคิด สร้างสรรค์ของช่างฝีมือชาวไทยในสมัยอยุธยา อันเป็นยุคที่อิทธิพลทางศิลปะได้แผ่ขยายไปยังอาณาจักร ไกลเคียง อาทิ ลาว และกัมพูชา ด้วย

6. วัดวาอารามจำนวนมากในกรุงศรีอยุธยาเป็นหลักฐานสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญทาง วัฒนธรรมของพระนครที่สงบสุขและมีอายุยืนยาวแห่งหนึ่งในประวัติศาสตร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัด พระนครศรีอยุธยานั้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 7 ด้าน คือ 1) ระดับความพึงพอใจในการให้บริการและ ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว 2) ประสิทธิภาพของนักสื่อความหมาย 3) คุณภาพของเส้นทางและ กิจกรรมท่องเที่ยว 4) คุณภาพของจุดบริการท่องเที่ยว 5) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิธีการ เดินทางท่องเที่ยวในชุมชน 6) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน 7) ประสิทธิภาพในการ ติดต่อประสานงานด้านบริการ ได้ดังต่อไปนี้

1) ระดับความพึงพอใจในการให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเครื่องมือในการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีการสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และนำผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการให้บริการ

2) ประสิทธิภาพของนักสื่อความหมาย ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนักสื่อความหมายที่สามารถถ่ายทอดหรือนำเสนอข้อมูลด้านสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีกิจกรรมพัฒนา/เสริมสร้างศักยภาพของนักสื่อความหมาย

3) คุณภาพของเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการประเมินความปลอดภัยของเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว มีการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยในการใช้เส้นทางท่องเที่ยวและการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง และป้ายเตือนภัยต่าง ๆ ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจน และติดตั้งในจุดที่เหมาะสม มีอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยที่จำเป็นและสอดคล้องกับสภาพเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว

4) คุณภาพของจุดบริการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอุปกรณ์และบุคลากรอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะต่างๆ ให้ได้รับความสะดวกในการท่องเที่ยว มีจุดบริการห้องน้ำที่สะอาด และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีจุดบริการอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีจุดบริการข้อมูลท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการที่สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และมีการบริการที่ดี มีการจัดสรรจุดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกในชุมชนซึ่งมีสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนจำหน่ายอยู่ มีป้ายสื่อความหมายที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชนในจุดท่องเที่ยวต่างๆ สำหรับการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน

5) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิธีการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดการวิธีและเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนให้มีความสะอาด ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

6) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแผน ขั้นตอน อุปกรณ์ และมาตรการรองรับกรณีฉุกเฉิน

7) ประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานด้านบริการ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวิธี ช่องทาง และอุปกรณ์การประสานงานด้านการบริการเพื่อใช้ประสานงาน และติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เห็นได้จากการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว คือ มีการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก มีชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความปลอดภัย เชื่อมั่นในแหล่งท่องเที่ยว ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีก

รูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น มี 6 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ 2) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น 3) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านภัยธรรมชาติ 4) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม 5) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด และ 6) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านการจลาจล/การก่อการร้าย ได้ดังนี้

1) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการติดตั้งไฟส่องสว่างตามเส้นทางถนนและจุดเสี่ยงให้มองเห็นได้ชัดเจน มีการติดตั้งป้ายบอกเส้นทาง สถานที่ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีการเพิ่มศักยภาพอุปกรณ์และเครื่องมือเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวในพื้นที่สาธารณะ มีการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของพนักงานขับยานพาหนะที่ให้บริการนักท่องเที่ยวโดยการจัดการฝึกอบรม

2) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการแจกโบรชัวร์ ติดตั้งป้ายเตือนให้ระมัดระวังภัยด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋นนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว มีการส่งเสริมให้ธุรกิจบริการในแหล่งท่องเที่ยวประกอบธุรกิจตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีการเพิ่มมาตรการลงโทษสำหรับบุคคลหรือธุรกิจที่ประกอบอาชญากรรมหรือหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมาตรการลงโทษและมาตรการลงโทษทางกฎหมายให้แก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านภัยธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแผนป้องกันและจัดการความปลอดภัยจากภัยต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีแนวทางการจัดการก่อนการเกิดภัย เป็นมาตรการเพื่อการป้องกัน หลีกเลี่ยง หรือประวิงเวลาในการเกิดภัย เพื่อมิให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ขณะเกิดภัย เป็นมาตรการในการปฏิบัติเพื่อเข้าระงับเหตุที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โดยให้ความสำคัญกับการช่วยชีวิตและการป้องกันทรัพย์สินเสียหายหลังเกิดภัย เป็นมาตรการในการฟื้นฟูและบำบัด ความเสียหายที่ได้รับให้กลับคืนสภาพเดิมโดยเร็ว ซึ่งเป็นลักษณะให้ความช่วยเหลือ การชดเชย การฟื้นฟู สภาพจิตใจ การรักษาพยาบาล

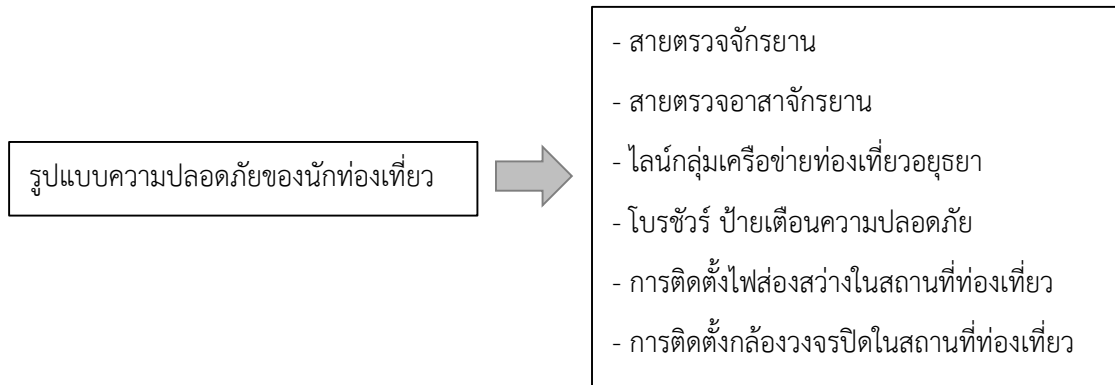
4) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจรถจักรยานยนต์ และ สายตรวจรถจักรยาน การติดตั้งไฟส่องสว่างตามจุดเสี่ยงและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ มีการติดตั้ง กล้อง CCTV ตามจุดเสี่ยงและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ มีอาสาสมัครช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ในการบริการให้กับนักท่องเที่ยว เพิ่มศักยภาพการเฝ้าระวังภัยต่างๆ ในพื้นที่สาธารณะ

5) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการควบคุมความสะอาดของอาหารและเครื่องดื่ม มีแพทย์ในเวลาฉุกเฉินตามสถานพยาบาลซึ่งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดการเรื่องขยะ ในแหล่งท่องเที่ยว

6) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้านการจลาจล/การก่อการร้าย ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภัยทางด้านการจลาจล/ การก่อการร้ายไม่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่มีรูปแบบการจัดการความปลอดภัยของ นักท่องเที่ยวด้านนี้ โดยใช้กำลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว ในการเฝ้าระวังภัยทางด้านนี้

ตามแนวคิดการจัดการคุณภาพ หากเปรียบเทียบภัยเป็นเสมือนข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ในกระบวนการให้บริการนักท่องเที่ยว การจัดการความปลอดภัยก็สามารถนำหลักการจัดการคุณภาพ โดยรวม ซึ่งมุ่งเน้นที่การลดข้อบกพร่องในการผลิตและการปฏิบัติการมาประยุกต์ใช้ได้หลายมิติ ได้แก่ (1) การจัดการความปลอดภัย ต้องมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการร่วมรับผิดชอบ (2) การมุ่งแก้ปัญหา ข้อบกพร่องที่ต้นเหตุมากกว่าที่ปลายเหตุหรือที่ผลกระทบเนื่องจากมีต้นทุนที่ต่ำกว่าและมีประสิทธิภาพ ที่สูงกว่า (3) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้จากข้อบกพร่อง และ (4) การจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาจากปัญหาที่มีความถี่ในการเกิดขึ้นสูงและมีผลกระทบสูง

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาโครงการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวนในการท่องเที่ยว
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวน

จากแผนภาพที่ 1 รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวน สามารถอธิบายได้ตามตารางที่ 4
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวนในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบ	หน่วยงาน	ผลที่ได้รับ
ระบบสายตรวจจรยนต์	ตำรวจภูธร, ตำรวจท่องเที่ยว	ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวน ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ
ระบบสายตรวจจรจักรยานยนต์	ตำรวจภูธร, ตำรวจท่องเที่ยว	ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวน ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ
ระบบสายตรวจจรจักรยาน	ตำรวจภูธร, ตำรวจท่องเที่ยว, อาสาสมัคร	ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวน ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ
ระบบสายตรวจเดินเท้า	ตำรวจภูธร, ตำรวจท่องเที่ยว, อาสาสมัคร	ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวน ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ
ไลน์กลุ่มเครือข่ายท่องเที่ยว	ตำรวจภูธร, ตำรวจท่องเที่ยว, ชุมชน, หน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานเอกชน	ร่วมมือกันช่วยเหลือและบริการ นักท่องเที่ยวนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ
โบรชัวร์ ป้ายเตือนความปลอดภัย	ตำรวจภูธร, ตำรวจท่องเที่ยว, หน่วยงานภาครัฐ	ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวน ให้ทราบและระมัดระวังในเรื่องความ ปลอดภัยในการท่องเที่ยว
การติดตั้งไฟส่องสว่างตามจุด ท่องเที่ยวที่สำคัญ	หน่วยงานภาครัฐ	ทำให้นักท่องเที่ยวนมีความรู้สึกถึง ความปลอดภัย
การติดตั้งกล้อง CCTV ตามจุด ท่องเที่ยวที่สำคัญ	หน่วยงานภาครัฐ	ทำให้นักท่องเที่ยวนมีความรู้สึกถึง ความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ควรมีการจัดอบรมความรู้การรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติม อีกทั้งควรมีการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวแต่เกษียณอายุราชการไปแล้วมาเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

(2) ควรมีการทบทวนหรือนำเสนอกรอบอัตรากำลังเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับภารกิจที่ตำรวจต้องดูแลนักท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกปีให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งเน้นการสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการให้บริการนักท่องเที่ยวที่ทั่วถึงและประทับใจ โดยเฉพาะด้านการสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

(3) ควรมีการส่งเสริมให้เมืองท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับเรื่องการดูแลและจัดระบบความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างภาคีเครือข่ายทางด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำคู่มือด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเป็นภาษาต่างๆ ให้มีความหลากหลายนักท่องเที่ยวสามารถดาวน์โหลดออนไลน์หรือมีแอปพลิเคชันที่มีการอัปเดตข้อมูลอยู่เสมอเพื่ออำนวยความสะดวกเข้าถึง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวทางรูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปสู่การปฏิบัติ และติดตามผล เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนารูปแบบการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

(2) ควรมีการสร้างดัชนีชี้วัดมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2541). **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.** กรุงเทพมหานคร:

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). **วิถีไทย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.** กรุงเทพมหานคร: โครงการ
วิถีทรรศน์.

ไชยวัฒน์ อัสวีไชยตระกูล. (2556). การรับรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

ทัชชกร ภูวศิษย์คุณ. (2555). ตำรวจกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม. นครปฐม: นิติเนย์.

ธัญชนก สุขเกษม. (2558). รูปแบบการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2558). โครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

Baker, M., and Page, S. J. (2002). Visitor safety in urban tourism environments: the case of Auckland, New Zealand. *Cities The International Journal of Urban Policy and Planning*, 19(4), 273-282.

Dickson T., Hurrell M. (2007). *International Visitor Safety*: Sustainable Tourism Pty Ltd.

Office of the spokesperson. (2012). *National Travel and Tourism Strategy*. U.S.

Department of State. Retrieved June 24, 2017. from <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/05/189651.htm>.

Organization for Economic Co-operation and Development. (2003). *National Tourism Policy Review of Australia*. Paris: OECD.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน

E-mail

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ทัชชกร แสงทองดี

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 73110

korn2945@gmail.com

การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี: ศึกษากรณีคดีฆาตกรรมนางผัสพร บุญเกษมสันติ

Circumstantial Evidence Weighing and Admission:

Case study – Passaporn Boonyakasemsanti, Homicide Case

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Teesudh Punrith

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

บทคัดย่อ

พยานแวดล้อมกรณีแปลจากคำว่า Circumstantial Evidence ในกฎหมายลักษณะพยานของอังกฤษ ส่วนกฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติรับรองพยานแวดล้อมไว้โดยตรงอย่างกฎหมายลักษณะพยานของอังกฤษ แต่พยานแวดล้อมก็เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ ทั้งนี้ ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 87 มาตรา 86 และในคดีอาญาก็รับฟังได้ตามมาตรา 226 ป.วิ.อ.ซึ่งบัญญัติว่าพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลย ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ พยานแวดล้อมแม้ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้โดยตรง แต่ก็ยังเป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้

ส่วนหลักการวินิจฉัยน้ำหนักพยานแวดล้อม คือเหตุผลทั้งหลายที่พยานหลักฐานแสดงมานั้น เมื่อรวมกันเข้าเป็นเรื่องได้แล้ว จะฟังได้หรือไม่ว่าเป็นจริง โดยในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานแวดล้อม ต้องปรากฏว่ามีความต่อเนื่องกันโดยไม่ขาดตอน ทั้งมีรายละเอียดมากพอและมีด้วยกันหลายทางหลายด้าน ก่อให้เกิดการอนุมานไปในทางเดียวกันเสมือนเชือกที่มีหลายเกลียว ข้อสำคัญในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ไม่ควรให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานชิ้นหนึ่งขึ้นใดโดยเฉพาะ แต่ควรพิจารณาประกอบกันทุกชิ้นว่าสามารถเชื่อมโยงข้อเท็จจริงในคดีได้ครบถ้วน ทำให้เห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เพียงพอ

จากการวิเคราะห์พยานแวดล้อมกรณี และคดีฆาตกรรมนางผัสพร บุญเกษมสันติ ได้ค้นพบข้อที่เป็นประโยชน์สำหรับการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน คือพยานแวดล้อมนั้นแบ่งได้เป็นสองส่วน คือส่วนที่แสดงถึงความในใจและส่วนที่แสดงถึงการกระทำ พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานแวดล้อมทั้งสองส่วนนี้เข้าด้วยกันจึงจะเชื่อมโยงถึงการกระทำความผิดได้อย่างสมเหตุสมผล

คำสำคัญ: การรับฟังพยานหลักฐาน, การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน, พยานแวดล้อม, ผัสพร บุญเกษมสันติ

Abstract

This research aims to study the legal meaning and legislation in compliance with circumstantial evidence, in case of inclusionary rules and weighing legal evidence from the analysis of Passaporn Boonyakasemsanti, M.D. homicide case. The research results revealed that in English evidence law, circumstantial evidence is the indirect evidence that indirectly establishes the existence or nonexistence of a fact of event sought to be proved. It is distinguished from direct evidence, which proves the existence of a particular fact without any inference or presumption required for the parties. Consequently, circumstantial evidence allows a trier to infer that a fact in order to support the truth of an assertion.

Despite the fact that in Thailand has no direct legislation applicable to circumstance evidence, it is reasonable to use it in courts to establish guilt or innocence as shown in the civil procedure code: section 87, section 86/3 and section 226 of the criminal procedure code.

To investigate the testimony, there are two layers of procedures which contain 1) determine whether the witness testified is true or false. In other words, the witness's testimony is credible or not. 2) If the witness is testified, it is required to make a connection, continuity and consequently in details between the circumstance and the fact. In addition, there are often more than one logical conclusion inferable from the same set of circumstances in comparable to the rope spiral of truth.

An Important thing to prove the evidence's reliability is not to emphasize on any testimony in particular. However, all pieces of evidence must be reconsidered altogether to corroborate and reconfirm that those detailed linkages have built an unassailable mass of circumstantial evidence of the incidence.

The homicide of Passaporn Boonkasemsanti, M.D., referring to Supreme Court Judgement No 2236/2560 reported that despite without a witness, the investigators gathered all circumstantial evidences into a strong witness of the case in proclaiming to the court that the defendant killed Dr. Passaporn. Moreover, this case is considered that the expert is critical

in giving more scrutiny to the court judgement since those opinions were based on knowledge, expertise and experience. In criminal law, an experts' statement is just a circumstantial evidence to certify that all bloodstains and chunks of fresh belong to Dr. Passaporn, but it is not necessary that the defendant killed her.

Therefore, other circumstantial witnesses were required as jigsaw pieces to fit together to finally visualize the evidence. Every piece is important in itself according to the principle of testimony weighing.

Concisely, as the result of circumstantial evidence investigated from the study of Dr. Passaporn Boonyakasemsanti homicide case, the research finds prosperous results to the inquiry officer in collecting and gathering evidence and testimony. The circumstantial evidence is divided into two parts which include inward part and the other part, which is behavior derivation. In such a case, the inquiry officer must connect both two parts of the evidence to result in the admissibility of evidence in the trial.

Keywords: Admission of Evidence, Weighing of Evidence, Circumstantial Evidence, Passaporn Boonyakasemsanti

บทนำ

การกระทำความผิดในปัจจุบัน คนร้ายมีวิธีการกระทำโดยลับทำให้แสวงหาพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดได้ยาก โดยเฉพาะมักไม่มีประจักษ์พยานหรือพยานโดยตรง ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมได้ง่าย โดยมากพนักงานสอบสวนทำได้แต่เพียงรวบรวมพยานหลักฐานที่เรียกกันว่า พยานแวดล้อมกรณี ซึ่งพอจะทำให้เห็นความเชื่อมโยงของข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาในคดีได้ แต่ฐานะทางกฎหมายของพยานแวดล้อมกรณีในประเทศไทยยังเป็นปัญหาอยู่

ประการแรก พยานแวดล้อมกรณีจะนำมาใช้ในประเทศไทยได้หรือไม่ เพราะในบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติพยานแวดล้อมกรณีไว้ ณ ที่ใด จึงเป็นปัญหาที่ต้องวิจัยเป็นประการแรกว่าพยานแวดล้อมมีกฎหมายไทยบัญญัติรับรองไว้หรือไม่ อย่างไร

ประการที่สอง มีปัญหาว่าพยานแวดล้อมกรณีรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ มีบทบัญญัติกฎหมายบัญญัติไว้ ณ ที่ใด ปัญหานี้สำคัญ เพราะถ้าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ก็จะมีผลทำให้พยานประเภทนี้ถูกตัดออกไปจากสำนวนความทันที

ประการที่สาม หากได้ความว่าพยานแวดล้อมกรณีรับฟังได้แล้ว ก็มีปัญหาคือต้องพิจารณาเป็นข้อสุดท้ายว่าพยานแวดล้อมกรณีจะมีน้ำหนักเพียงใด ในข้อหลังนี้ ทางศาลได้วินิจฉัยมีทั้งกรณีที่ใช้พยานหลักฐานแวดล้อมกรณีลงโทษจำเลยไม่ได้ เช่น ฎีกาที่ 3065/2526 ฎีกาที่ 3356/2526 ฎีกาที่ 949/2530 ฎีกาที่ 1581/2531 ฎีกาที่ 3262/2531 เป็นต้น แต่ก็มีฎีกาที่ลงโทษจำเลยโดยอาศัยพยานแวดล้อมกรณี เช่น ฎีกาที่ 1276/2536 ฎีกาที่ 588/2539 ฎีกาที่ 1398/2541 เป็นต้น

ประการที่สี่ ในที่สุดจะได้นำหลักการรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณีที่ได้จากการวิจัยไปวิเคราะห์คดีฆาตกรรมนางผัสนพ บัญเกษมสันติ ซึ่งเป็นคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญประชาชนคดีหนึ่ง โดยผู้ที่กระทำความผิดเป็นผู้มีการศึกษาระดับสูงและเป็นแพทย์มีชื่อเสียงระดับอาจารย์หมอ มีการวางแผนฆาตกรรมอำพรางอย่างแยบยล ไม่มีผู้ใดพบเห็นการฆาตกรรม และเมื่อฆาตกรรมแล้ว ก็มีการทำลายพยานหลักฐานอาวุธที่ใช้สังหาร และทำลายศพ จนไม่พบเป็นพยานหลักฐาน พบเพียงชิ้นเนื้อสองชิ้น พยานหลักฐานอื่นๆ ก็เป็นแต่พยานแวดล้อมกรณีเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความหมาย และกฎหมายที่บัญญัติรับรองพยานแวดล้อมกรณี
2. เพื่อศึกษาถึงหลักการรับฟัง และชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณีในกฎหมายไทย
3. เพื่อศึกษาถึงหลักการรับฟัง และการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณีไปวิเคราะห์คดี

นางผัสนพ บัญเกษมสันติ

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลจากตำราและเอกสารทางวิชาการกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ตามแนวทางและหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ทางเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อค้นหาหลักการรับฟังพยานแวดล้อมกรณี และหลักการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี โดยตำราที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่ ตำราของพระยาจินดาภิรมย์ เรื่องคำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาพยานหลักฐาน พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ.2464 และตำราของพระมนูภาณวิมลศาสตร์ คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายลักษณะพยาน และจิตวิทยา พ.ศ.2483 ตำรา 2 เล่มนี้ ใช้วิเคราะห์ความหมายของพยานแวดล้อมกรณี และการรับฟังพยานแวดล้อมกรณีอย่างละเอียด ซึ่งไม่มีในตำราเล่มอื่น จัดเป็นตำรามาตรฐานในส่วนของตำรากฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ส่วนตำราของโสภณ รัตนกร เรื่องพยาน พิมพ์ครั้งที่ 8 พ.ศ.2549 และตำรา แอล ดูปลาร์ต เรื่องคำสอนชั้นปริญญาตรีกฎหมายลักษณะพยานและจิตวิทยา พ.ศ.2477 ใช้ในวิเคราะห์หลักการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี ตำราทั้ง 2 เล่ม

ให้รายละเอียดถึงหลักทั่วไปในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่ามีอย่างไร และในที่สุดตำราของ อีสุทธี พันธุ์ฤทธิ์ เรื่องการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน พ.ศ.2549 ได้วิเคราะห์ถึงการชั่งน้ำหนัก พยานแวดล้อมกรณีว่ามีหลักการอย่างไร สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์น้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี ในงานวิจัยนี้ได้

เมื่อได้วิเคราะห์ถึงหลักการรับฟังพยานแวดล้อมและการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมแล้ว ก็นำหลักที่ได้มานั้นไปวิเคราะห์การรับฟังพยานแวดล้อมและการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อม ในคดีฆาตกรรมนางผัสนพร บุญเกษมสันติ ซึ่งเป็นคดีที่ศาลนำพยานแวดล้อมล้นๆ มาใช้ลงโทษจำเลย ว่าเป็นไปตามมาตรฐานของการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมหรือไม่

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตามกฎหมายไทย ป.วิ.อ.มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้” มาตรา 226 แบ่งพยานหลักฐาน ออกเป็น 3 ประเภท คือพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ มาตรา 226 จึงไม่ปรากฏคำว่า พยานแวดล้อมแต่อย่างใด แต่คำนี้ไปปรากฏในตำรากฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ตั้งแต่ตำราของ พระยานรนิติปัญญากิจ (พ.ศ.2484) พระยาจินดาภิรมณ์ราชสภาพดี (พ.ศ.2464) เป็นต้น ตำราเหล่านี้ ลอกตำรากฎหมายลักษณะพยานอังกฤษมาอธิบายไว้ โดยแปลคำว่า Circumstantial Evidence ในกฎหมายอังกฤษเป็นพยานแวดล้อม ฉะนั้น พยานแวดล้อมจึงเป็นพยานประเภทหนึ่งของกฎหมายลักษณะพยานอังกฤษ หมายถึงพยานที่ไม่ได้แสดงถึงข้อเท็จจริงที่จะพิสูจน์โดยตรง แต่อาจทำให้ศาลอนุมานหรือพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริง หรือข้อสำคัญที่ทู่หมัดเกี่ยวกันในประเด็นได้แต่โดยอ้อม พยานแวดล้อมจึงเป็นแต่เครื่องประกอบแวดล้อมข้อทู่หมัดเกี่ยวกันประเด็นอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้ คิดเห็นไปได้ว่าข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นมีจริงหรือไม่ พยานแวดล้อมจึงเป็นพยานประเภทหนึ่งใน กฎหมายลักษณะพยานอังกฤษ ในกฎหมายเยอรมันก็มีพยานหลักฐานที่เป็นการช่วยในการพิสูจน์ ข้อเท็จจริง (Hilfsachen des Beweises) หมายถึงข้อเท็จจริงที่ช่วยนำไปสู่ข้อสรุปของข้อเท็จจริงที่มี ความสำคัญโดยตรง เช่น ข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องสงสัยในคดีฆ่าคนตายได้พูดจาข่มขู่ว่าจะเอาชีวิตของผู้ตาย ก่อนที่ผู้ตายจะถูกฆ่า เป็นต้น (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2551:168) ข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ว่าได้มีการกระทำ ความผิดอาญาเกิดขึ้นตามกฎหมายเยอรมัน จึงลงรอยกับลักษณะของพยานแวดล้อมตามกฎหมาย อังกฤษ

เมื่อพยานแวดล้อมกรณีเป็นพยานประเภทหนึ่งในกฎหมายอังกฤษและกฎหมายเยอรมัน ก็มีปัญหาว่าจะนำพยานแวดล้อมมาใช้ในประเทศไทยได้หรือไม่ ข้อนี้เห็นว่าแม้ไม่มีกฎหมายไทยบัญญัติรับรองพยานแวดล้อมไว้โดยตรง แต่ก็นำไปปรับมาใช้ในประเทศไทยได้ โดยนำมาใช้ผ่าน ป.วิ.พ. มาตรา 87 ซึ่งวางหลักว่า “ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานใด เว้นแต่ (1) พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในคดีจะต้องนำสืบ...” มาตรา 86 วรรค 3 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จำเป็นจะต้องสืบพยานหลักฐานอันสำคัญซึ่งเกี่ยวกับประเด็น...” คำว่าเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบไม่มีกฎหมายอธิบายว่าหมายความว่าอย่างไร แต่ในทางตำรามีการอธิบายว่าหมายถึงการกระทำหรือเหตุการณ์ใดๆ ที่เป็นส่วนประกอบแวดล้อมหรือเป็นช่องทางช่วยนำไปสู่ข้อสำคัญในคดีอันเป็นข้อเท็จจริงในประเด็นว่ามีอยู่จริงหรือไม่ หรือเป็นข้อเท็จจริงใดๆ ที่บุคคลธรรมดาย่อมคิดเห็นได้ตามเหตุผลว่าสามารถพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงอีกข้อหนึ่งอันเป็นประเด็นโดยตรงได้ การกระทำหรือเหตุการณ์ใดๆ ที่เป็นแต่เพียงส่วนประกอบแวดล้อม ก็คือพยานแวดล้อมกรณีนั่นเอง เช่น ข้อเท็จจริงที่ต่อเนื่องกันก่อนหรือหลังข้อเท็จจริงแห่งประเด็น วิธีทางแห่งธุรกิจ จารีตประเพณีที่ถือปฏิบัติอยู่ในวงการต่างๆ ชื่อเสียงและความประพฤติ ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นระดับแห่งมาตรฐาน หรือความสุจริตหรือไม่สุจริตของคู่ความ เป็นต้น

ส่วนในคดีอาญา แม้บทของการรับฟังพยานหลักฐานคือบทบัญญัติมาตรา 226 ป.วิ.อ.ที่ว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้” ที่ว่าเป็นพยานซึ่ง “น่าจะ” พิสูจน์ถึงความมีผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยนั้น หมายความว่าพยานหลักฐานอันเกี่ยวไปถึงข้อเท็จจริงซึ่งจะเป็นที่สนับสนุนให้เห็นว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ได้ในที่สุด หรือพยานที่พิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงหรือข้อสำคัญที่มุ่งเถียงกันในประเด็นได้แต่โดยอ้อม ซึ่งก็คือพยานแวดล้อมกรณีนั่นเอง อันที่จริงเมื่อพิจารณาพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ในทางคุณภาพของการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี อาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ที่ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยตรงอย่างหนึ่ง กับพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ที่ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยอ้อมอีกอย่างหนึ่ง เช่น พยานบุคคลที่เห็นเหตุการณ์ตอนที่จำเลยยิงผู้ตายถึงแก่ความตายเป็นพยานโดยตรง หรือการตรวจดีเอ็นเอ กรณีพิสูจน์การเป็นบิดามารดากับบุตรเป็นพยานโดยตรง เป็นต้น ส่วนพยานที่เห็นจำเลยนำไปทิ้งแม่น้ำหลังเกิดเหตุเป็นพยานแวดล้อมกรณีหรือกันบูร์ที่มีน้ำลายของจำเลยตกอยู่ในที่เกิดเหตุเป็นพยานแวดล้อมกรณี เป็นต้น

การที่กฎหมายไทยแยกประเภทพยานเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ก็เพื่อความสะดวกในการนำสืบพยาน ถ้าเป็นพยานบุคคลจะนำสืบโดยการนำตัวบุคคลนั้นมาเบิกความด้วยปาก

ต่อศาล ถ้าเป็นพยานเอกสารจะนำสืบโดยการนำพยานเอกสารนั้นมาแสดงต่อศาลให้ตรวจดูข้อความในเอกสารนั้น ถ้าเป็นพยานวัตถุ ก็นำสืบโดยการนำวัตถุนั้นมาแสดงต่อศาลให้ตรวจดูรูป รอย ลักษณะของวัตถุนั้น เมื่อศาลได้เห็นการนำสืบพยานทั้งปวงในการพิจารณาคดีแล้ว ก็ใช้ดุลพินิจแยกแยะว่าพยานแต่ละอย่างที่คุณค่าที่น่าสืบมานั้น มีคุณค่าในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอย่างไร เป็นพยานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยตรงหรือไม่ หรือว่าเป็นแต่พยานหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยอ้อม โดยนำเอาพยานหลักฐานทั้งหลายเหล่านั้น มาพิจารณาความน่าเชื่อถือรวมกันทั้งหมดว่าถึงขนาดแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

เมื่อพยานแวดล้อมกรณีรับฟังได้โดย ป.วิ.พ.มาตรา 86 และ ป.วิ.อ.มาตรา 226 ก็มาถึงขั้นตอนสุดท้าย คือการวินิจฉัยน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณี เรื่องนี้มีข้อยากอยู่ที่ต้องพิจารณาถึง 2 ชั้น กล่าวคือ 1) ชั้นแรกต้องพิเคราะห์เสียก่อนว่าพยานเบิกความจริงหรือเท็จ กล่าวคือพยานที่ให้การถึงข้อเท็จจริงแต่ละข้ออันประกอบกันเป็นพยานเหตุผลแวดล้อมนั้น มีน้ำหนักเชื่อฟังเป็นความจริงได้หรือไม่ และ 2) ถ้าพยานเบิกความจริงแล้ว เหตุผลทั้งหลายที่พยานเบิกความนั้น เมื่อรวมกันเข้าเป็นเรื่องได้แล้ว จะฟังได้หรือไม่ว่าเป็นจริง เช่น ดำลอบฟันศีรษะแดง ในขณะที่ดำฟันนั้น ไม่มีพยานเห็นตำรวจได้ยินเสียงร้องสะครอวยตามไป จึงเห็นดำวิ่งถือดาบมีรอยเปื้อนเลือดสดๆ ดังนี้ คำเบิกความของตำรวจเป็นพยานแวดล้อมกรณี ซึ่งประกอบสำนวนให้เห็นว่าดำอาจเป็นผู้ฟันแดง ในชั้นต้นต้องพิจารณาเสียก่อนว่าตำรวจเบิกความจริงหรือเท็จ ถ้าได้ความว่าเบิกความจริงแล้ว ต้องพิเคราะห์ต่อไปว่าอาการที่ดำวิ่งถือดาบเปื้อนเลือดไปจนถูกจับนั้น จะติดต่อกันเข้าเป็นเรื่องพอที่จะวินิจฉัยว่าดำฟันแดงจริงหรือไม่ ซึ่งต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่นๆ ประกอบ โดยพยานแวดล้อมกรณีเป็นส่วนหนึ่งของพยานหลักฐานเท่านั้น เป็นต้น ในการลงความสันนิษฐานนี้ ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาคดีจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของมนุษย์เป็นอย่างดี รู้จักจับเหตุกับผลในสิ่งทั้งหลายได้ หากผู้พิพากษาบกพร่องในความรู้เช่นนี้แล้ว ก็ย่อมใช้ความสันนิษฐานโดยผิดพลาดจากความจริงได้ง่าย ไม่เหมือนกับประจักษ์พยาน ซึ่งพิเคราะห์เพียงชั้นเดียวเท่านั้นว่าพยานเบิกความตามความสัตย์จริงถูกต้องตามที่รู้เห็นหรือไม่

ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานแวดล้อมกรณี จึงขึ้นอยู่กับพฤติการณ์และเหตุผลของแต่ละเรื่องไป (ฎีกาที่ 1123/2526 ฎีกาที่ 3219/2516 เป็นต้น) ไม่สามารถวางเป็นหลักเกณฑ์แน่นอนตายตัวได้ ข้อสำคัญ การพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ไม่ควรให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานชั้นหนึ่งชั้นใดโดยเฉพาะ แต่ควรพิจารณาประกอบกันทุกชั้นว่าสามารถเชื่อมโยงข้อเท็จจริงในคดีได้ครบถ้วน ทำให้เห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เพียงพอ เปรียบเสมือนการต่อภาพเหตุการณ์

โดยนำพยานหลักฐานต่างๆ มาประกอบกันนั่นเอง ถ้าภาพที่ต่อนั้นเชื่อมโยงติดต่อกันได้ชัดเจนไม่มีช่องว่างของภาพเกิดขึ้น ก็สามารถฟังข้อเท็จจริงนั้นได้

สำหรับคดีฆาตกรรมนางผัสพร บุญเกษมสันติ จำเลยต่อสู้ในประเด็นเรื่องการเก็บ (Keeping) ชิ้นเนื้อของกลางว่าเจ้าพนักงานตำรวจไม่น่าจะตรวจพบคราบโลหิตและชิ้นเนื้อจากอาคารวิทยนิเวศน์ และจากโรงแรมโซฟิเทล เป็นการต่อสู้คดีลักษณะเดียวกับคดีโอ เจ ซิมป์สัน โดยไม่ต่อสู้ในประเด็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่ถูกต้อง แต่ต่อสู้ในประเด็นว่าการตรวจเก็บพยานหลักฐานไม่ถูกต้อง กรณีนี้โจทก์ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าการครอบครองและเก็บวัตถุพยานคือคราบโลหิตและชิ้นเนื้อได้จากอาคารวิทยนิเวศน์ และจากโรงแรมโซฟิเทลจริง ประเด็นนี้เป็นการต่อสู้คดีว่าเจ้าพนักงานตำรวจไม่น่าจะตรวจพบคราบโลหิตและชิ้นเนื้อจากอาคารวิทยนิเวศน์ และจากโรงแรมโซฟิเทล มิใช่การต่อสู้ว่าการตรวจเก็บพยานหลักฐานไม่ได้มาตรฐาน หรือการขาดลูกโซ่ในการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) แต่ผลก็คงเป็นอย่างเดียวกันถ้าได้ความว่าเจ้าพนักงานตำรวจตรวจไม่พบคราบโลหิตและชิ้นเนื้อจากอาคารวิทยนิเวศน์ และจากโรงแรมโซฟิเทล หรือว่าการตรวจเก็บพยานหลักฐานไม่ได้มาตรฐาน หรือการขาดลูกโซ่ในการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ก็ไม่สามารถรับฟังคราบโลหิตหรือชิ้นเนื้อของกลางเป็นพยานหลักฐานได้ จะทำให้คดีขาดพยานหลักฐานเชื่อมโยงไปถึงตัวจำเลย ในการวินิจฉัยว่าเจ้าพนักงานตำรวจตรวจพบคราบโลหิตและชิ้นเนื้อจากอาคารวิทยนิเวศน์ และจากโรงแรมโซฟิเทลจริงหรือไม่ ศาลฎีกาพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน หรือการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานประเด็นนี้โดยใช้หลักสามัญสำนึก (Common Sense) และหลักเหตุผล (Logic) ไม่ต้องใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบการวินิจฉัยแต่อย่างใด คดีนี้โจทก์พิสูจน์ได้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานคือคราบโลหิตและชิ้นเนื้อได้จากอาคารวิทยนิเวศน์ และจากโรงแรมโซฟิเทลจริง และได้จัดส่งไปตรวจพิสูจน์ที่สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจตามระเบียบที่กำหนดไว้

ส่วนในประเด็นการตรวจพิสูจน์คราบโลหิตและชิ้นเนื้อที่ระบุว่ามียีนเอ็นเอ เป็นแบบเดียวกับผู้ตายหรือไม่ ศาลรับฟังผลการตรวจหาดีเอ็นเอของพันตำรวจโทเกษุภา มารยาตร์ เปรียบเทียบประกอบกับการตรวจหาดีเอ็นเอของพันตำรวจเอกหญิงณุตตมา ขวาลเวชกุล และฟังได้ว่าการตรวจหาดีเอ็นเอได้ผลว่าชิ้นเนื้อต้องสงสัยที่ตรวจยึดได้จากอาคารวิทยนิเวศน์และจากโรงแรมโซฟิเทลเป็นชิ้นเนื้อของผู้ตายจริง ตามกฎหมายไทยและกฎหมายซีวิลลอว์ เช่น ประเทศเยอรมัน พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้ช่วยของศาล (Gehilfe des Gerichts) โดยให้ความเห็นต่อศาล ศาลจะต้องตรวจสอบการทำความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญตามความเชื่อของตนเอง และไม่อาจวินิจฉัยคดีโดยฟังแต่เพียงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยไม่ทำการตรวจสอบความเห็นดังกล่าวแต่อย่างใด (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2551 : 184) ส่วนศาล

จะเชื่อหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความเห็นผู้เชี่ยวชาญเอง ถ้าสรุปผลเอาลอยๆ ง่ายๆ อาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้ศาลเชื่อฟังก็ได้ แม้จะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียง ฉะนั้น การนำสืบถ้อยคำของผู้เชี่ยวชาญนั้น จะต้องมิเหตุผลประกอบให้บุคคลธรรมดาผู้ไม่มีความรู้ในศาสตร์ชนิดนั้นได้เห็นจริงไปด้วย (ประมวล สุวรรณศรี, 2525 : 132) โดยเฉพาะพยานทางวิทยาศาสตร์โดยปกติจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญมาอธิบายข้อมูลหรือผลการทดลองให้ศาลฟัง ซึ่งอาจจะต้องมีการอธิบายหลักวิทยาศาสตร์ด้วย จึงจะทำให้ความเห็นของพยานน่าเชื่อถือ ผลการทดลองทางวิทยาศาสตร์จะรับฟังเป็นยุติหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับการยอมรับของวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องนั่นเอง รวมถึงการโต้แย้งของฝ่ายตรงข้ามด้วย คดีนี้ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาตรวจพิสูจน์ได้แก่เครื่องมืออัตโนมัติตรวจดีเอ็นเอ 10 ตำแหน่ง คือ FGA, vWA, D3S1358, D5S818, D7S820, D8S1179, D13S317, D16S539, D18S51, D21S11 ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยของบริษัทผู้ผลิตน้ำยาอ้างว่าโอกาสที่จะเกิดซ้ำมีเพียงหนึ่งในเจ็ดสิบสองพันล้านเท่านั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ และศาลเชื่อถือความเห็นของผู้ชำนาญการของโจทก์ที่ตรวจคราบโลหิตและชิ้นเนื้อของกลางว่าเป็นของผู้ตายจริง อย่างไรก็ตาม การตรวจพิสูจน์คราบโลหิตและชิ้นเนื้อที่ระบุว่า มีดีเอ็นเอ เป็นแบบเดียวกับผู้ตายหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการตรวจดีเอ็นเอของแพทย์หญิง พรทิพย์ โรจนสุนันท์ จากเส้นผมของผู้ตายจำนวน 12 ตำแหน่ง กับผลการตรวจของพันตำรวจเอกหญิง ญัตตมา มีค่าดีเอ็นเอตรงกันทุกตำแหน่ง เว้นแต่ตำแหน่ง D21S11 ที่พันตำรวจเอกหญิง ญัตตมา อ่านค่าได้ 29.2, 30.2 และแพทย์หญิงพรทิพย์ อ่านค่าได้ 29, 30 ตามลำดับ ซึ่งค่าที่ต่างกัน 0.2 นี้ ศาลเชื่อพันตำรวจเอกหญิง ญัตตมา ผู้ชำนาญการพิเศษ ที่เบิกความอธิบายตามหลักวิชาการยืนยันว่าเป็นดีเอ็นเอตัวเดียวกัน ค่าที่ต่างกัน 0.2 ไม่อาจถือว่าเป็นคนละคนกัน ค่าที่แตกต่างกันนี้ คงเป็นผลจากการจัดเก็บคราบเลือดและชิ้นเนื้อหลังจากเกิดเหตุเป็นเวลากว่าเดือนทำให้ผลการตรวจคลาดเคลื่อนไปบ้างเล็กน้อย

ในที่สุด ประเด็นว่าจำเลยมีส่วนเกี่ยวข้องกับคราบโลหิตและชิ้นเนื้อของนางผู้สพร บุญเกษมสันติหรือไม่ วิเคราะห์คำพิพากษาปรากฏว่าศาลฎีกาวินิจฉัยโดยใช้พยานแวดล้อมกรณี 2 ส่วน คือ พยานแวดล้อมกรณีที่แสดงมูลเหตุจงใจและเจตนา และพยานแวดล้อมกรณีที่แสดงถึงการกระทำของจำเลย โดยในส่วนพยานแวดล้อมกรณีที่แสดงมูลเหตุจงใจและเจตนา ได้แก่ ความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงหลายประการ ดังที่ได้รับฟังเป็นข้อเท็จจริงยุติไว้ในเบื้องต้นแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่ผู้ตายเข้าใจว่าจำเลยมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับหญิงอื่น และผู้ตายให้จำเลยทำบันทึกว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวหญิงคนดังกล่าวอีก หากจำเลยผิดสัญญา ยินดีรับกรรมที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า ซึ่งได้รับความจากแพทย์หญิงเพียงใจ วัชรสินธุ์ น้องสาวผู้ตาย แพทย์หญิงมาลินี ชำนาญกิจ แพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบุนนาคไวยากรณ์นางวิภาพรรณ ผลผลา เพื่อนของผู้ตายในทำนองเดียวกันว่าผู้ตายให้จำเลยทำบันทึกเพื่อเป็นหลักฐาน

ต่อรองกับจำเลยว่าหากจำเลยยังติดต่อกับหญิงคนดังกล่าว หรือจะฟ้องหย่าขาดจากผู้ตาย ผู้ตายก็จะใช้บันทึคนั้น ร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของจำเลย หรือร้องเรียนต่อแพทยสภาเพื่อให้เพิกถอนใบประกอบโรคศิลปะของจำเลย และในภายหลังผู้ตายได้ใช้เป็นหลักฐานในคดีที่ผู้ตายฟ้องจำเลยขอเพิกถอนการยกให้ที่ดินที่จังหวัดเชียงรายด้วย ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้จำเลยโกรธแค้นผู้ตายมากยิ่งขึ้น หลังจากมีเรื่องขัดแย้งกันแล้ว จำเลยย้ายออกจากบ้านพักที่อยู่อาศัยกับผู้ตายและบุตรทั้งสองไปอยู่ที่อื่น ไม่กลับมาอยู่กินฉันสามีภริยากับผู้ตายอีก ซึ่งในช่วงที่แยกกันอยู่นี้จำเลยเขียนจดหมายด่าว่าผู้ตายอย่างรุนแรงที่ไม่ยอมหย่าขาดจากจำเลย ถึงขนาดใช้ถ้อยคำว่าผู้ตายน้ำใจทราม หน้าด้าน ไร้ยางอาย เอาเปรียบผู้อื่น และกล่าวระบุงว่า การหย่าร้างเป็นเรื่องของจำเลยกับผู้ตายสองคนโดยตรง ซึ่งหมดความรักหมดความรู้สึกที่อยากจะเป็นสามีภริยากัน ทั้งจำเลยยังด่าว่าผู้ตายเกี่ยวกับทรัพย์สินว่าเงิน 26,000,000 บาท ที่แบ่งครึ่งกัน นอกจากนี้ จำเลยยังใช้ลูกเหล็กดัมเบลล์ทุบรถยนต์ผู้ตายเสียหาย จนผู้ตายไปแจ้งความไว้เป็นหลักฐานและยังได้ความจากคำเบิกความของโจทก์ที่ 1 แพทย์หญิงเพ็ญใจ วัชรสินธุ์ แพทย์หญิงมาลินี ชำนาญกิจ นางวิภาพรรณ ผลผลา ด้วยว่าผู้ตายเล่าให้พยานโจทก์ทั้งสองดังกล่าวทราบว่าจำเลยเคยบีบคอผู้ตายจนเกือบถึงแก่ความตาย แต่นางสาวกิงกาญจน์ บุญเกษมสันติ บุตรสาวมาห้ามปรามไว้ทัน ในที่สุด ก่อนเกิดเหตุคดีนี้ประมาณ 6 เดือน จำเลยได้ยื่นฟ้องผู้ตายเพื่อขอหย่าขาดจากกันและแบ่งสินสมรสอันเป็นข้อแสดงว่าจำเลยกับผู้ตายขัดแย้งกันถึงขีดสุด ความขัดแย้งระหว่างจำเลยกับผู้ตายมีความรุนแรงถึงกับเป็นมูลเหตุจูงใจในการฆาตกรรมได้อย่างไม่มีข้อสงสัย

ส่วนพยานแวดล้อมกรณี que แสดงถึงการกระทำของจำเลย ได้แก่การนัดหมายจำเลยส่งข้อความเรื่องช่างซื้อสุกี้เข้าวิทยุติดตามตัวของจำเลยเองเป็นข้อพิรุณของจำเลยที่บ่งชี้ว่าจำเลยนัดผู้ตายให้ไปพบและรับประทานอาหารร่วมกัน น่าจะแอบอ้างต่อผู้ตายว่าช่างซื้อสุกี้ชวนไปพบผู้ตายด้วย เพื่อให้ผู้ตายยินยอมไปพบจำเลยด้วยดี แต่เมื่อไปถึงร้านอาหารแล้วจำเลยจึงใช้ข้อความที่ตนเองส่งเข้าวิทยุติดตามตัวอ้างต่อผู้ตายว่านายสุกี้ติดธุระมาพบผู้ตายไม่ได้ การกระทำของจำเลยดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดเจตนาของจำเลยที่ว่าจำเลยมิได้ประสงค์ดีต่อผู้ตาย สอดคล้องกับหลักฐานจากโทรศัพท์วงจรปิดการรับประทานอาหารในร้านโออิชิ และนายจิระศักดิ์ หนูช่วย ผู้จัดการร้านอาหารโออิชิ เบิกความว่า หลังจากจำเลยกับผู้ตายรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ขณะจำเลยกำลังชำระค่าอาหาร ผู้ตายซึ่งนั่งรออยู่ที่เก้าอี้ให้ลูกค้านั่งรอคิว มีอาการส่ายตาเหม่อลอย ไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป พยานเข้าไปสอบถามเนื่องจากหากลูกค้ารับประทานอาหารอะไรผิดปกติเข้าไป ทางร้านจะได้ช่วยบริการและกล้องโทรศัพท์วงจรปิดของศูนย์การค้าได้บันทึกภาพเหตุการณ์หลังจากจำเลยกับผู้ตายเดินออกมาจากร้านอาหารโออิชิแล้ว ปรากฏว่าผู้ตายเดิน โดยมีจำเลยเข้าประคองแขนข้างหนึ่งของผู้ตายโดยตลอด ผู้ตายน่าจะถูกวางยา โดยใช้ยานอนหลับ

จำเลยสั่งซื้อยาต่อมิตุมจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จำนวน 30 เม็ด ให้แก่ผู้ป่วยชื่อนางเตียง แซ่แต้ มารดาของจำเลย โดยระบุว่าป็นโรคนอนไม่หลับตามใบสั่งยาซึ่งนายแพทย์ คณศร์ แว่วจิตร นายแพทย์รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ฝ่ายวิชาการ พยานโจทก์ทั้งสองเบิกความว่า ยาต่อมิตุมเป็นยาที่ต้องขายภายในโรงพยาบาลและสั่งซื้อโดยแพทย์เท่านั้น ไม่สามารถขายตามท้องตลาดได้ มีคุณสมบัติช่วยให้นอนหลับ สามารถละลายในน้ำได้ เมื่อรับประทานยาแล้วจะมีอาการง่วงและอยากนอนหลับ สำหรับนางเตียง บุญเกษมสันติ ปรากฏตามเวชระเบียนว่าเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ด้วยโรคภูมิแพ้ และทางเดินหายใจอักเสบ ไม่มีประวัติการใช้ยาต่อมิตุมมาก่อน นอกจากนี้ จำเลยได้แจ้งแก่บุคคลอื่นว่าได้รับแจ้งจากผู้ตายว่า ผู้ตายจะไปต่างจังหวัดในช่วงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 ประมาณ 2 ถึง 3 วัน แต่จำเลยกลับไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลพญาไทเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 ตามรายงานประจำวันว่าผู้ตายหายไป ไม่ได้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่โรงพยาบาลบุรณัติไชยากรตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 โดยจำเลยมิได้กล่าวถึงเรื่องที่อ้างว่าผู้ตายไปต่างจังหวัด ทั้งเมื่อตรวจสอบรายละเอียดข้อความที่ส่งเข้าวิทยุติดตามตัวของจำเลย ไม่ปรากฏว่าในช่วงก่อนวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 มีข้อความที่ผู้ตายแจ้งแก่จำเลยว่าจะไปต่างจังหวัดแต่อย่างใด เป็นข้อชี้ชัดว่าที่จำเลยแจ้งเรื่องผู้ตายไปต่างจังหวัดต่อนางภัททิราและนางวิภาพรรณ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้ตายรวมทั้งแจ้งต่อนายทัศนพลเป็นความเท็จที่จำเลยกู้ขึ้นเพื่อปิดบังการตายของผู้ตาย ประกอบกับจดหมาย 2 ฉบับที่มีผู้ปลอมลายมือชื่อผู้ตายส่งไปถึงนายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบุรณัติไชยากร เพื่อขอลางานและส่งไปถึงบุตรทั้งสองของผู้ตายว่าผู้ตายจะไปนั่งสมาธิราว 2 สัปดาห์นั้น ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แล้วว่า จำเลยเป็นผู้ทำปลอมขึ้นและเป็นผู้ใช้อเอกสารปลอมดังกล่าว พฤติการณ์ของจำเลยที่ไปจ้างผู้อื่นพิมพ์จดหมายเป็นของผู้ตายและปลอมลายมือชื่อของผู้ตายแล้ว ส่งไปยังที่ทำงานของผู้ตายและบุตรทั้งสองของผู้ตาย หลังจากที่ผู้ตายหายตัวไป นอกจากนี้ ในช่วงหัวค่ำของวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 จำเลยได้ไปซื้อถุงขยะสีดำทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ก้อนดับกลิ่นและกระดาษทิชชูจากห้างสรรพสินค้า แต่จำเลยไม่เคยให้ข้อมูลเรื่องการไปซื้อสิ่งของเหล่านี้ต่อเจ้าพนักงานตำรวจมาก่อน ทำให้เชื่อว่าจำเลยมิได้ซื้อถุงขยะสีดำและสิ่งของอื่นมาใช้ตามปกติ แต่ได้นำมาใช้เกี่ยวกับการที่ผู้ตายหายตัวไป อีกทั้งการที่จำเลยมิได้ให้การถึงและพาเจ้าพนักงานตำรวจไปที่อาคารวิทยานิเวศน์ซึ่งจำเลยเข้าพักตั้งแต่ช่วงกลางวันของวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 ใกล้ชิดกับเวลาที่มีผู้พบผู้ตายเป็นครั้งสุดท้าย ก็เป็นพิรุธอย่างหนึ่งแสดงถึงการปกปิดพยานหลักฐานสำคัญในอาคารวิทยานิเวศน์

คดีนี้ จึงมี พยานแวดล้อมกรณีต่อเนื่องกันโดยไม่ขาดตอน ทั้งมีรายละเอียดมากพอ และมีด้วยกันหลายทางหลายด้าน ก่อให้เกิดการอนุมานไปในทางเดียวกัน เสมือนเชือกที่มีหลายเกลียว แสดงให้ศาลแน่ใจว่าตามเหตุผลที่ปรากฏไม่มีทางสงสัยเลยว่าในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 ก่อนเที่ยงวัน จำเลยนัดหมายให้ผู้ตายไปพบและรับประทานอาหารร่วมกันที่ร้านอาหารโออิชิในศูนย์การค้าสยามดิสคัฟเวอรี โดยจำเลยแอบอ้างหลอกลวงผู้ตายเรื่องนัดพบช่างซื้อสุกี้ที่จะไปซ่อมแซมบ้านพักผู้ตาย ระหว่างการรับประทานอาหารร่วมกัน จำเลยลอบนำยานอนหลับดอร์มิกุ่มที่สั่งซื้อไว้ก่อนหน้านี้ใส่ลงในอาหารหรือเครื่องดื่มให้ผู้ตายรับประทานหรือดื่มจนผู้ตายมีอาการสับสนสติไม่ไหว หลังจากนั้น จำเลยได้พาผู้ตายไปยังอาคารวิทยนิเวศน์ที่จำเลยจัดเตรียมเปิดห้องพักรอไว้ เพื่อทำการทรมานเหยี่ยว ให้ผู้ตายปราศจากเสรีภาพในร่างกาย แล้วจำเลยลงมือฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนด้วยวิธีการอย่างหนึ่ง อย่างใดตามที่จำเลยวางแผนไว้ จากนั้นจำเลยได้ฆ่าและแยกศพผู้ตายออกเป็นชิ้นส่วนเล็กๆ บางส่วนทิ้งลงในโถชักโครกของห้องพักในอาคารวิทยนิเวศน์ บางส่วนนำไปทิ้งในโถชักโครกของโรงแรมโซฟิเทล ในวันรุ่งขึ้นคือวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 เพื่อปิดบังการตายของผู้ตาย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์พยานแวดล้อม และคดีฆาตกรรมนางผัสพร บุญเกษมสันติ ได้ค้นพบข้อที่เป็น ประโยชน์สำหรับการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน คือพยานแวดล้อมนั้น แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนที่แสดงถึงเจตนา และ 2) ส่วนที่แสดงถึงการกระทำ

ในการสอบสวนคดีต่างๆ พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานแวดล้อมทั้งสองส่วน ให้มีความต่อเนื่องกันโดยไม่ขาดตอน ทั้งมีรายละเอียดมากพอ และมีด้วยกันหลายทางหลายด้าน ก่อให้เกิดการอนุมานไปในทางเดียวกัน เสมือนเชือกที่มีหลายเกลียว แสดงให้แน่ใจตามเหตุผลที่ปรากฏ ไม่มีทางสงสัยว่าข้อเท็จจริงจะเป็นประการอื่น จึงจะส่งผลไปถึงความเชื่อถือของศาลในที่สุด

1. ส่วนที่แสดงถึงเจตนา

ในคดีที่ไม่มีพยานโดยตรงปรากฏอยู่เลย พยานแวดล้อมที่เป็นส่วนที่แสดงเจตนาและมูลเหตุ จูงใจนั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นตัวชี้ให้เห็นเหตุผลในการกระทำความผิดของจำเลย

แต่การนำสืบพิสูจน์ให้เห็นเจตนาขึ้นถือเป็นเรื่องยาก เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจมนุษย์ ซึ่งผู้อื่นจะแลเห็นไม่ได้ ในทางกฎหมายเองได้พยายามแสวงหาหลักที่จะนำมาวินิจฉัยในปัญหาเรื่องเจตนา นี้ แต่เอาเข้าจริงก็ยอมรับว่ากรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธก็คงไม่มีพยานหลักฐานโดยตรงที่จะนำมาพิสูจน์ เรื่องอย่างนี้ได้ จะมีก็แต่การสันนิษฐานเอาจากพยานหลักฐานแวดล้อม โดยการสังเกตการกระทำ

พฤติกรรมประกอบการกระทำรวมทั้งอาการภายนอกของบุคคลผู้นั้นเท่านั้น กิริยาที่บุคคลนั้นได้กระทำ หรือถ้อยคำที่บุคคลผู้นั้นได้กล่าวในคราวก่อนๆ หรือข้อความใดๆ อันพึงแสดงหรือเป็นช่องทางให้ศาลเห็น และวินิจฉัยความตั้งใจของบุคคลนั้นได้

2. ส่วนที่แสดงถึงการกระทำความผิด

พยานหลักฐานแวดล้อมในส่วนนี้มีอยู่หลายลักษณะ เช่น ความเป็นมาหรือหลังฉากของข้อเท็จจริงในประเด็น การเปิดเผยความลับของผู้กระทำผิดก่อนหรือหลังกระทำผิด การแสดงกิริยาหรือวาจาบ่งถึงการกระทำผิด การเตรียมเพื่อกระทำผิด การครอบครองสิ่งที่ได้มาจากการกระทำผิด การปฏิเสธไม่ยอมชี้แจงข้อพิรุธต่างๆ หรือให้คำชี้แจงอันเป็นเท็จหรือไม่สมเหตุผล การรับสารภาพความผิดโดยปริยาย การปิดบังทำลายพยานหลักฐานหรือการกระทำพยานเท็จขึ้น พยานบอกเล่า และอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

จินดาภิรมย์, พระยา. (2464). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน**.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิศาลบรรณินดี.

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์. (2549). **การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

เนติบัญชากิจ, พระยา. (2484). **ลักษณะพยานโดยย่อ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

บุญร่วม เทียมจันทร์ และ ศรีัญญา วิชาวรรณ. (2558). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**

และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ฉบับสมบูรณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ เดอะลอร์ กรุ๊ป.

ประมุข สุวรรณสร. (2525). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 8).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

มนูภาณวิมลศาสตร์, พระ. (2483). **กฎหมายลักษณะพยานและจิตวิทยา**. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โสภณ รัตนกร. (2549). **พยาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2551). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน**

ลักษณะพยานหลักฐาน. วารสารดุลพาท. 55(2), 166-186.

แอล ดูปลาร์ต. (2477). **กฎหมายลักษณะพยานและจิตวิทยา**. คำสอนชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัย

วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

teesudh@gmail.com

ความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทย

Beliefs in Heaven and Hell on Crime Rates in Thailand

ศศิวิมล เต็มเจริญกิจ

สถาบันอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Sasiwimon Temcharoenkit

Institution of Criminology and Criminal Justice Administration, Rangsit University

บทคัดย่อ

ความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมาอย่างยาวนาน เป็นพลังอย่างหนึ่งที่สร้างสรรค์ เป็นแรงที่ส่งเสริมให้มนุษย์มีความเชื่อมั่นทางจิตใจ หรือเป็นแรงผลักดันให้กระทำบางสิ่งบางอย่างได้อย่างมีความหวัง ดังเช่นหลักความเชื่อทางศาสนาที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของมนุษย์ โดยมีหลักคำสอนเป็นเป้าหมายสูงสุด ให้มนุษย์ที่มีความเชื่อหรือศรัทธาในศาสนาเหล่านั้น ได้นำหลักคำสอนไปประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต แต่ในทางกลับกัน ความเชื่อก็มีผลกระทบหากเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดการหลงผิด การกระทำที่ขาดการใช้เหตุผล และการแสดงออกที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ความเชื่อจึงกลายเป็นทั้งประโยชน์และโทษ ขึ้นอยู่กับความเชื่อนั้นมีความถูกต้องในการปฏิบัติตามหรือไม่ แต่ในปัจจุบันสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเมืองพุทธมีอัตราการเกิดอาชญากรรมค่อนข้างสูง โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ วางเพลิง เป็นต้น ทำให้เกิดสมมติฐานว่าหากคนเราสามารถเข้าถึงหรือเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแบบหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) หรือหากมีความเชื่อเรื่อง นรก-สวรรค์ บาป - บุญ ในเบื้องต้นของจิตใจแล้วจะทำให้อัตราการเกิดอาชญากรรมจะมีแนวโน้มลดลงได้หรือไม่ ในการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความเชื่อทางด้านศาสนาในเรื่องนรก-สวรรค์ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรม และเพื่อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดเหตุอาชญากรรม โดยต้องการศึกษามุมมองทางด้านศาสนา ซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อนรก-สวรรค์จะมีผลต่อการตัดสินใจในการกระทำความผิดของผู้ต้องขังหรือไม่อย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่เคยมีประวัติกระทำความผิด และการพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมจากทฤษฎีอาชญาวิทยา จากการศึกษาพบว่าความเชื่อทางหลักศาสนาไม่มีผลต่อผู้ต้องขัง เนื่องจากผู้ต้องขังยังเกิดความสับสนในหลักคำสอนและไม่มีความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์

อย่างแท้จริง ทำให้ผู้ต้องขังตัดสินใจกระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งหลักศาสนาที่ถูกต้องสอนให้คนกระทำความดี และสามารถนำหลักศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทุกคน โดยแต่ละศาสนามีการพูดถึงความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ เพื่อให้เป็นหลักคำสอนและหลักความเชื่อที่ยึดเหนี่ยวให้ทุกคนได้ตัดสินใจหรือระมัดระวังในทุกการกระทำของตนเอง และเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขแก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ผู้นั้นไม่หลงผิดจนนำไปสู่การกระทำความผิดในอนาคตได้

คำสำคัญ: ความเชื่อ, นรก-สวรรค์, อัตราการเกิดอาชญากรรม

Abstract

Beliefs play an important role in the human society for a long time. They make people motivated and creative in their mind and give them power of hope. Religions and faiths are the spiritual anchor for human beings. Also, those who follow the established principles may behave well on their livelihood. On the other hand, misunderstanding, unreasoning or inappropriate beliefs might result in harsh behavior that is unacceptable for the society. So, beliefs can have both advantages and disadvantages, depending on the integrity of practices. Buddhism is a religion in Thailand which focuses on the results of actions. The crime rates in Thailand seem to be high, especially serious offence such as, intentional killing, larceny, and incendiary. Hypothetically, the religion can be truly applied to the people who believe in sins or heaven and hell, and virtues to control the moral standards. According to the hypothesis, can the religious principles control and decrease crime rates in Thailand.

Keywords: Beliefs, Heaven and Hell, Crime Rates

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด ร้อยละ 94.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) จึงถือได้ว่าศาสนากลายเป็นสถาบันที่มีความสำคัญของคนไทยที่มีความผูกพันเปรียบเสมือนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นบ่อเกิดที่สำคัญของประเพณี กฎเกณฑ์ ค่านิยม และมีอิทธิพลกับชีวิตของคนไทยมายาวนาน ในทางหลักศาสนาพุทธมีความเชื่อในเรื่องนรก - สวรรค์ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วลงนรก แต่ในปัจจุบันสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเมืองพุทธ

มีอัตราการเกิดอาชญากรรมค่อนข้างสูง โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2560) พบว่ายังคงมีคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านชีวิต ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในสังคม และสถิติของผู้ต้องขังมีอัตราส่วนที่ลดลงจากภาพรวม แต่จำนวนผู้ต้องขังระหว่างรอการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลกลับมีอัตราที่เพิ่มขึ้น (กรมราชทัณฑ์, 2560) จึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางด้านสังคมไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งสังคมไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก และได้นำเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักให้การดำรงชีวิต โดยเฉพาะศีล 5 ที่พึงควรปฏิบัติให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขทั้งตนเองและผู้อื่นในสังคม ซึ่งเป็นความเชื่อของศาสนาพุทธว่ามีปัจจัยในด้านความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์ที่สามารถส่งผลในการก่ออาชญากรรมได้หรือไม่ นอกจากนี้ความเชื่อเรื่องสวรรค์เห็นว่าย่างทำให้บทลงโทษทางสังคมไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้บทลงโทษทางกฎหมายไม่ถูกบังคับใช้อย่างจริงจัง ท้ายที่สุดแล้วบทลงโทษเหล่านี้ย่อมต้องสอดคล้องกับความเห็นชอบของคนในสังคมที่เน้นการให้อภัยมากกว่า เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ โดยเชื่อว่ามีอยู่จริงในหลักศาสนา มักจะผูกโยงสวรรค์เข้ากับการให้อภัย หรือการให้ออกาสกับคนที่ทำผิด นรกเชื่อมโยงกับผู้กระทำความผิดและกระทำความชั่ว อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับนักสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน เนื่องจากเชื่อว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของความดีหรือการมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงความสมเหตุสมผลว่าการกระทำของเขาควรได้รับการอภัยหรือไม่ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้อาชญากรรมในสังคมที่เชื่อเรื่องนรก-สวรรค์และพร้อมจะให้อภัยเพราะคิดว่าเป็นการทำดีเพิ่มสูงขึ้น จนอาจกลายเป็นส่งเสริมให้คนพร้อมจะกระทำชั่วได้มากขึ้นได้ ทำให้วงจรการเกิดอาชญากรรม กระบวนการยุติธรรม ไม่เกิดความคลี่คลายหรือลดน้อยลง รวมทั้งการลงโทษที่อาจจะยังไม่เข้าถึงปัญหาทางด้านจิตใจและการอบรมทางด้านจิตใจให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในเรื่องความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชีวิต สังคม และยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์มาอย่างยาวนาน ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์อาจมีผลต่อการกระทำไม่ว่าเป็นการกระทำดี หรือการกระทำชั่ว โดยอาจส่งผลไปถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์อย่างสงบสุข หรือหวาดกลัวการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยวัดจากอัตรา การเกิดอาชญากรรม ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้จะทำให้เข้าใจหลักคิดพื้นฐานความเชื่อของผู้กระทำความผิด และนำผลการศึกษาไปพัฒนาเพื่อเสนอแนวทางการป้องกันอาชญากรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความเชื่อทางด้านศาสนาในเรื่องนรก - สวรรค์ ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรม
2. เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดเหตุอาชญากรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการเตรียมคำถามสำคัญเนื้อหาเฉพาะ มาใช้ในการสัมภาษณ์ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้พูดเนื้อหาอื่น แต่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ชุด โดยแต่ละชุดจะมีคำถามแบ่งเป็น 4 ตอน และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์กับต้นสังกัด ใช้วิธีการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์โดยจดเป็นลายลักษณ์อักษร และใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้ให้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยทำการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 15 ท่าน สามารถแยกประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แยกประเภทกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเรื่องความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทย

ลำดับที่	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน
1	ผู้ต้องขังในเรือนจำโดยมีอัตราโทษจำคุก 1-10 ปี	5
2	ผู้ที่ไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิด	5
3	ผู้นำทางศาสนาพุทธ	1
4	ผู้นำทางศาสนาคริสต์	1
5	ผู้นำทางศาสนาอิสลาม	1
6	เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ฝ่ายบริหาร	1
7	เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ฝ่ายปฏิบัติการ	1

หมายเหตุ: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประเภทผู้ต้องขังในเรือนจำโดยมีอัตราโทษจำคุก 1-10 ปี ไม่ได้ดำเนินการขอทำ IRB เนื่องจากได้ทำหนังสือขออนุญาตขอเข้าสัมภาษณ์ได้โดยตรงกับกรมราชทัณฑ์และได้รับการอนุญาต

ทบทวนวรรณกรรม

ในปัจจุบันพบว่าอัตราการก่ออาชญากรรมในสังคม และจำนวนผู้กระทำความผิดเริ่มมีจำนวนที่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องจากปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว เป็นต้น และปัจจัยภายใน เช่น สภาวะจิตใจที่เกิดความสับสน ความอยากได้อยากมี การขาดความยับยั้งชั่งใจ เป็นต้น จึงทำให้รูปแบบอาชญากรรมและความรุนแรงในการก่อเหตุอาชญากรรมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยทำให้ต้องการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายและมาตรการการลงโทษที่มีความเหมาะสมกับการกระทำนั้นๆ จึงจะสามารถทำให้ผู้กระทำความผิดได้เกิดความรู้สึกสำนึกในผลของการกระทำของตนเอง

สังคมโดยทั่วไปเราสามารถพบเจออาชญากรได้อยู่ตลอดเวลา ตามคำนิยามของพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการหาแนวโน้มของอุปนิสัยบุคคลที่มีความผิดปกติทางบุคลิกภาพที่มีความเป็นผู้ร้ายโดยสันดาน แต่พฤติกรรมเหล่านี้สามารถแฝงอยู่ในบุคคลในสังคมต่างๆ จึงเห็นว่าทุกคนในสังคมอาจมีความเสี่ยงในการซึมซับพฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลที่ใกล้ชิด อาจเกิดความเสี่ยงในการถูกชักจูงหรือการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรโดยไม่ทันรู้ตัว พฤติกรรมของอาชญากรเกิดจากระบวนการการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) (Akers, 1994) หรือทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน (Differential Association) หมายถึง การเรียนรู้พฤติกรรมโดยมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเข้าร่วมในพฤติกรรมเดียวกัน จึงสามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรมของอาชญากรสามารถเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมกันและกันของอาชญากร เช่น ผู้ที่ค้ายาเสพติด ก็จะมีสังคมร่วมกับคนที่ค้ายาและเสพยาเสพติด เป็นต้น แต่หากมีปัจจัยซึ่งเป็นพันธะทางสังคม ตามทฤษฎีพันธะทางสังคม (Hirschi's Social Bonding Theory) มีหลักว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นจากระบบการควบคุมทางสังคมมีความอ่อนแอ แต่หากมีการควบคุมให้บุคคลปฏิบัติตามกฎของสังคมได้มี 4 ประการ คือ 1) ความผูกพัน ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกรักหรือสำนึกรักในสิ่งที่ควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม 2) ข้อผูกมัด การได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะประกอบอาชีพโดยสุจริต ครอบครัวที่อบอุ่น และความประสบความสำเร็จในชีวิตจะส่งผลให้บุคคลนั้นไม่อยากจะทำความผิด 3) การเข้าร่วม คือ การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น กิจกรรมทางครอบครัว กิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น จะทำให้บุคคลนั้นไม่มีเวลาไปประกอบอาชญากรรม และ 4) ความเชื่อ หากมีระดับความเชื่อต่อค่านิยมและบรรทัดฐานในสังคมสูง ก็จะไม่มีความโน้มในกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้สามารถควบคุมบรรเทาเหตุความรุนแรงของอาชญากรรมให้ลดน้อยลงได้ และเข้าใจสาเหตุที่แท้จริงของตัวผู้กระทำความผิดเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมในการลงโทษผู้กระทำความผิด

จากการศึกษาพบว่า หลักคำสอนของแต่ละศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ หรือศาสนาอิสลาม เป็นปัจจัยหลักในการหล่อหลอมจิตใจคนในสังคมให้อยู่ในทำนองคลองธรรม ตามหลักศาสนาที่ผู้นั้นได้นับถือ โดยทฤษฎีอาชญาวิทยาเชิงสังคมวิทยา (Emile Durkheim) (พรชัย ชันดี และคณะ, 2558) เรื่องพลังระเบียบสังคม (Social Order) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม สามารถอธิบายได้ว่า มนุษย์มีจิตสำนึกอยู่ในตัวทุกคนมีความรู้จักความผิดชอบชั่วดี มนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ในการเลือกการกระทำของตนเอง แต่หากมนุษย์รวมตัวกันจะมีการสร้างจิตสำนึกร่วมกันจนเกิดเป็น “จิตสำนึกร่วม” (Collective Conscience) เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมจิตใจและความประพฤติของมนุษย์ในสังคม ให้ปฏิบัติตามถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคม สามารถอธิบายได้ว่า หากทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคม สามารถสร้างจิตสำนึกร่วมกันในทางที่ดี ซึ่งหมายถึงหากคนในสังคมที่ทำตามหลักคำสอนทางศาสนา ความดีนั้นก็จะหล่อหลอมจิตใจของคนในสังคมนั้นไปในทางที่ดี มีความเคารพในกฎหมายบ้านเมือง ไม่เห็นผิดเป็นชอบ จะนำพาให้สังคมและผู้คนในสังคมนั้นเกิดความสุขสงบในทางกลับกันดังเช่น ทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subcultures Theory) (อัมณพ ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2555) ที่มีผลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของคนในสังคม โดยหลักทฤษฎีดังกล่าว จะมีการสร้างค่านิยมที่มีความแตกต่างออกไปจากพฤติกรรมของสังคมคนทั่วไป เช่น การที่ขโมยของนั้นไม่ใช่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิต แต่เป็นการทำไปเพื่อสนองอารมณ์ และเพื่อความสำเร็จตามต้องการของตนเองทำได้ทุกอย่างที่ตนเองต้องการ และเพื่อแสวงหาความสุขเพียงชั่วครู่ เป็นต้น ดังนั้นหากคนในสังคมไม่ประพฤติและปฏิบัติ ตามหลักคำสอนของศาสนาหรือไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ ก็จะทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความเห็นแก่ตัว เกิดการละเมิดต่อกฎหมายบ้านเมือง นำไปสู่สังคมที่เห็นผิดเป็นชอบ สังคมเกิดความวุ่นวาย และเกิดความไม่เกรงกลัวต่ออำนาจกฎหมาย

โดยเฉพาะความเชื่อในเรื่องหลักคำสอนในแต่ละศาสนา ได้กล่าวถึงเรื่องผลของการกระทำที่เชื่อมโยงไปถึงโลกหลังความตาย ในแต่ละศาสนาได้มีการพูดถึงในเรื่องนรก - สวรรค์ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการรับผลของการกระทำในตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกใบนี้ และเมื่อถึงเวลาที่ผู้นั้นต้องจากโลกนี้ไป ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องพบเจอเป็นหลักตามธรรมชาติ แต่ถ้าว่าตามหลักศาสนาแล้ว เมื่อตายไปจะต้องไปเผชิญกับภพภูมิอีกภพหนึ่ง ซึ่งแต่ละศาสนาได้บอกไว้ตรงกันว่า ผู้ที่ประพฤติชอบ ทำความดี เชื่อฟังในหลักคำสอนตามแต่ละศาสนาของตนจะไปสู่สถานที่ที่เรียกว่าสวรรค์ หากผู้ใดประพฤติไม่ชอบ ทำแต่สิ่งที่ไม่ดี ไม่เชื่อฟังตามหลักคำสอนนั้นก็ลงไปสู่สถานที่ที่เรียกว่านรก

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ที่มีผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทย ในรูปแบบการศึกษาแบบเชิงคุณภาพโดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยสามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้

ความเชื่อทางด้านศาสนาในเรื่องนรก-สวรรค์และโลกหลังความตายนั้น ไม่มีผลต่อการกระทำ ความผิดในส่วนก่อนที่ผู้ต้องขังจะได้เข้ามาในเรือนจำ แต่ความเชื่อทางด้านศาสนาในเรื่องนรก - สวรรค์ และโลกหลังความตาย จะมีผลไปถึงการประพฤติดั้งเดิมและปฏิบัติตนหลังจากที่ผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการอบรมฟื้นฟูจิตใจโดยศาสนา ในส่วนผลของการวิจัยสามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังในเรือนจำ (ผู้กระทำความผิด) ก่อนหน้าที่จะเข้ามารับโทษอาจจะเกิดความสับสนภายในจิตใจ ไม่เข้าใจหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถืออย่างลึกซึ้ง ไม่ได้นำเอาหลักคำสอนของศาสนาไปปรับใช้ในชีวิต ทำให้ไม่สามารถเกิดความตระหนักรู้ถึงผลของการกระทำที่จะตามมา และมีความเชื่อมโยงไปถึงเรื่องโลกหลังความตาย ไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังไม่มีความเชื่อในเรื่องโลกหลังความตายเนื่องจากคิดว่า การต้องโทษในเรือนจำในขณะปัจจุบัน ก็เปรียบเสมือนอยู่ในนรก มีผลเท่ากับว่าได้ชดใช้การกระทำที่ตนเองได้ทำ อาจกลายเป็นสาเหตุในเรื่องการกระทำความผิดซ้ำซากเพิ่มขึ้นได้ แต่เมื่อหลังจากได้เรียนรู้หลักคำสอนตามหลักศาสนาที่ตนได้นับถือ ได้อย่างถูกต้องลึกซึ้ง แต่เมื่อผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการอบรมเพื่อฟื้นฟูจิตใจ โดยการนำเอาศาสนาเข้ามาอบรมภายในเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความสงบในจิตใจ เกิดการไตร่ตรอง การคิดทบทวนถึงการกระทำของตน ผลที่ตนได้รับ ทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และเกิดความตั้งใจในการนำหลักคำสอนของศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตในภายภาคหน้าเมื่อพ้นโทษออกไป

2. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิด พบว่ามีความเข้าใจในความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์และโลกหลังความตาย ซึ่งส่งผลต่อการกระทำเป็นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยมองว่าการกระทำในปัจจุบันจะส่งผลและมีความเชื่อมโยงไปถึงเรื่องโลกหลังความตาย อาจเกิดให้เกิดการเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด เกรงกลัวต่อการลงนรก อยากกระทำความดีเพื่อไปสวรรค์ ประพฤติปฏิบัติตามแต่ละคำสอนของศาสนาที่ได้นับถือ นำเอาหลักคำสอนมาใช้ในการดำเนินชีวิตจะทำให้ชีวิตพบแต่สิ่งที่ดีกับตนเองและผู้อื่น ทำให้ความเสี่ยงในการกระทำความผิดนั้นมีโอกาสน้อยลง ตามทฤษฎีฮิโดนิซึม (Hedonism) (Jeremy Bentham) (ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2553) สามารถอธิบายได้ว่า เป็นัฒมมีความเชื่อสอดคล้องกับเบ็คคาเรีย เกี่ยวกับ

หลักเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่ว่ามนุษย์มีอิสระที่จะคิดตัดสินใจ และกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนที่กระทำลงไปได้ ดังเช่นกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยก่อนหน้านี้ ผู้ต้องขังจะเข้ามาในเรือนจำนั้น ผู้ต้องขังเองก็เป็นพลเมืองที่อยู่ภายใต้กฎหมายอย่างปึกแผ่นคนทั่วไป สามารถตัดสินใจในการเลือกกระทำการสิ่งใดๆ ก็ได้ ไม่ว่าสิ่งดีหรือสิ่งไม่ดี และไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม แต่เมื่อการกระทำนั้นปราศจากความเชื่อในหลักคำสอนตามหลักศาสนาที่ได้นับถือ ผิดศีลธรรมอันดี และ ผิดบทบัญญัติทางกฎหมาย จึงส่งผลให้การกระทำเหล่านั้นต้องได้รับโทษตามกฎหมายคือ การถูกกักขัง แสดงให้เห็นว่าการไม่ได้รับการเรียนรู้เรื่องผลจากการกระทำในเรื่องความเชื่อของศาสนาที่จะเชื่อมโยง การกระทำเหล่านั้นไปถึงโลกหลังความตาย อาจจะทำให้ความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถกลับไป กระทำผิดซ้ำได้ เมื่อทางกรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายนำเอาหลักสูตรสังคศา (ศาสนาพุทธ) เข้ามาใน เรือนจำ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังในเรือนจำที่นับถือศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ประกอบกิจทางศาสนาของตนเองได้อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อมีจุดประสงค์ทำให้ผู้ต้องขังได้เข้าใจ ในหลักคำสอนของศาสนา ให้การคิดทบทวนในการกระทำของตนเองมากขึ้น จิตใจสงบมากขึ้น และ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังในเรือนจำให้เป็นไปในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการนำศาสนา เข้ามาใช้ฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังในเรือนจำ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยประพฤติดีขึ้น หากเปรียบเทียบ ผลการศึกษาในด้านการนำเอาหลักคำสอนของศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนาทั้งสามศาสนา ซึ่งได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และ ศาสนาอิสลาม พบว่าการนำเอาหลักคำสอนของศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันกับผู้ต้องขังในเรือนจำแล้ว (ระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ ได้มีการอบรมด้านศาสนา) ปรากฏว่ามีผลการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ที่ไม่เคยมี ประวัติในการกระทำความผิด คือ สามารถนำหลักคำสอนของศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ลึกซึ้งมากขึ้นกว่าก่อนที่เข้ามาในเรือนจำ เนื่องจากมีเวลาที่จะทบทวนและศึกษาหลักศาสนาที่ตนเอง นับถือมากขึ้น ซึ่งจะเกิดผลดีกับตัวผู้ต้องขังเองและผู้อื่นที่จะต้องออกไปใช้ชีวิตภายนอกเมื่อออกจาก เรือนจำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับเป็นธัมที่เสนอให้มีการอบรมฟื้นฟูจิตใจโดยนำศาสนามาใช้ในเรือนจำ

ในส่วนของรูปแบบการลงโทษที่ทำให้บุคคลคิดว่าหากกระทำความผิดแล้วจะได้รับความทุกข์ ทรมาณที่มากกว่าความพึงพอใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่มุ่งควบคุมพฤติกรรมของบุคคลและเจตจำนงอิสระ เป็นธัม เห็นด้วยกับการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรมเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตามทฤษฎี การลงโทษเพื่อทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) (พรชัย ชันดี, 2553) อธิบายว่า การเห็นตัวอย่างที่คนอื่นโดนลงโทษทำให้เกิดความเกรงกลัว อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ และเพื่อไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิด เป็นการลดโอกาสในการกระทำความผิดโดยมีโทษที่รุนแรงนั้น

ปัจจุบันกฎหมายได้มีการพัฒนาในเรื่องอัตราโทษตามความเหมาะสมกับการกระทำความผิด แต่ยังไม่สามารถป้องกันให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวในกฎหมายและลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำได้ โดยเฉพาะกรณีการกระทำความผิดซ้ำ

ซึ่งจากการศึกษาหากได้นำหลักศาสนามาเปรียบเทียบ ในเรื่องของการอภัย หรือ การลดหย่อนโทษในสิ่งที่ผู้ต้องขังกระทำ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า “สังคมที่คนกลัวจะตกรรกันมาก จะก่ออาชญากรรมน้อยลง ขณะที่สังคมที่มีคนที่พร้อมจะทำความดีเพื่อขึ้นสวรรค์จำนวนมาก กลับจะมีจำนวนอาชญากรรมมาก ทั้งนี้ก็เพราะสังคมที่เชื่อเรื่องสวรรค์มักจะผูกโยงกับ “การให้อภัย” หรือการให้โอกาสกับคนที่ทำผิด เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำความดี” (Shariff and Rhemtulla, 2012) ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายในประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับหลักศาสนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในเรื่องของการอภัยซึ่งเป็นหนึ่งในสิ่งที่เป็นการกระทำดี อันจะนำไปสู่การขึ้นสวรรค์ ที่ปรากฏอย่างเด่นชัด คือ “กฎหมายไทยในปัจจุบันยังคงเน้นการลงโทษ ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อการแก้แค้นแต่ก็ยังมีการอภัยโทษ” (ยุพาวดี ปานช่วย, 2556)

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อผู้ต้องขังได้รับการลดหย่อนโทษ ซึ่งถือว่าการอภัยตามหลักกฎหมาย ทำให้ผู้ต้องขังในส่วนใหญ่รอที่จะได้รับการลดหย่อนโทษ อาจมีผลทำให้ผู้ต้องขังไม่คำนึงถึงการสำนึกความผิดที่ได้กระทำอย่างแท้จริง เกิดความไม่เกรงกลัวในกฎหมายอีกต่อไป จึงมีโอกาที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำ แต่ในทางกลับกันหากมีบทลงโทษทางกฎหมายที่เข้มงวด และสื่อให้ถึงการกระทำ ความผิดที่จะนำไปสู่การผิดศีลธรรมที่จะนำไปสู่การตกรร ทั้งในปัจจุบันและโลกหลังความตาย มากกว่าการรอคอยในการได้รับการลดหย่อนโทษ ก็จะทำให้เกิดความเกรงกลัวจากผลของการกระทำที่พึงจะได้รับตามกฎหมายและชีวิตโลกหลังความตาย และควรมีการใช้กระบวนการในการพิจารณาตัดสินโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล เพื่อเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดนั้นๆ โดยยังต้องคงไว้ซึ่งบทกฎหมายที่มีการลงโทษที่รุนแรง รวดเร็ว และแน่นอน ซึ่งอยู่ในพื้นฐานของหลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยารวมทั้งการใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้รูปแบบการลงโทษตามบทบัญญัติตามกฎหมายให้เหมาะสมกับการกระทำของผู้ต้องขัง

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบสรุปผลการศึกษาเรื่องความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทย

	ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุก	ผู้ไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิด
ความเข้าใจเรื่องนรก-สวรรค์และโลกหลังความตาย	มีความเชื่อในเรื่องโลกหลังความตาย แต่ยังไม่เกิดความสับสน ไม่แน่ใจเรื่องความเชื่อในเรื่องนรก-สวรรค์นั้น มีความเข้าใจในเบื้องต้น คือ ทำดีไปสวรรค์ ทำชั่วลงนรก	เรื่องชีวิตหลังความตาย และนรกสวรรค์นั้นมียุ่จริง เพียงแต่แตกต่างกันที่จุดหมายปลายทางของแต่ละศาสนาที่นับถือ
ความเข้าใจผลของการกระทำความผิดบรรทัดฐานในเรื่องการตัดสินใจกระทำ	เป็นเรื่องของการกระทำ จะต้องดูจากการกระทำของตนเองเป็นหลัก ในการตัดสินใจ	ศาสนาพุทธ เป็นเรื่องของการกระทำ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม เป็นเรื่องของการเชื่อฟังคำสอน
ความเข้าใจคำว่าบาป - บุญ	บุญ เช่น การทำความดี การบริจาค การช่วยเหลือ บาป คือ การกระทำไม่ดี การเข้ามาอยู่ในคุก	ศาสนาพุทธ การทำดี คือ บุญ การทำชั่วคือ บาป ศาสนาคริสต์และอิสลาม การเชื่อฟังคำสอน การเชื่อในพระเจ้า เป็นบุญ หากไม่เชื่อพระเจ้า ไม่ทำตามหลักคำสอนคือบาป
ผลจากการกระทำ ความผิด	ผลของการกระทำความผิดที่ตนได้ทำส่งผลเชื่อมโยงไปในเรื่องโลกหลังความตาย แต่ผลของการกระทำที่พวกเขาได้รับนั้นส่งผลในปัจจุบันคือ การถูกขังในเรือนจำ	ผลจากการกระทำจะเชื่อมโยงไปในเรื่องโลกหลังความตาย
ความสมเหตุสมผลที่ได้รับ	1) สมเหตุสมผล เพราะได้กระทำลงไปจริงและยอมรับในผลของการกระทำของตน 2) ไม่สมเหตุสมผล ได้รับโทษมากเกินไป ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด	มนุษย์ทุกคนสามารถเลือกที่จะกระทำในสิ่งที่ดีและไม่ดีได้ หากนำหลักคำสอนมาใช้ชีวิตจะมีความสุข หากไม่นำมาใช้ชีวิตก็จะหลงไปสู่การทำบาป
การนำเอาหลักศาสนาและคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวัน	ได้เรียนรู้หลักคำสอนของศาสนามากยิ่งขึ้น กลายเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้ปฏิบัติได้ ช่วยให้จิตใจสงบมากขึ้น มีความตั้งมั่นในการใช้ชีวิตมากขึ้น	นำคำสอนมาใช้ได้เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และนำไปปฏิบัติตนให้เกิดความสุขกับตนเองและผู้อื่น

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ปรากฏปัจจัยที่นอกเหนือการควบคุมเป็นที่น่าสนใจว่า หากผู้ต้องขังในเรือนจำได้กลับเข้าไปสู่สังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งเร้าให้เกิดการกระทำผิดอีก จึงมีปัจจัยภายนอกมาประกอบเป็นข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ตัวผู้ต้องขังจะสามารถมีภูมิคุ้มกันทนต่อสิ่งเร้าได้มากน้อยเพียงใด ผู้ต้องขังสามารถนำหลักศาสนาที่ได้รับการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด ไม่ใช่เพียงแค่สามารถใช้ อยู่ภายในเรือนจำเพื่อการใช้สิทธิลดหย่อนโทษแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรที่จะเข้าใจหลักศาสนา เพื่อนำเอาไปใช้ในชีวิตภายหลังที่ได้รับการปล่อยตัวจนถึงตลอดชีวิตของผู้ต้องขังด้วย แต่ถ้าหากเรือนจำได้มีการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมให้จิตใจเข้มแข็ง อดทนต่อสิ่งเร้าภายนอก สร้างความยึดมั่นในหลักคำสอนทางศาสนามากขึ้น พร้อมด้วยสังคมภายในเรือนจำต่างให้กำลังใจในด้านที่ส่งเสริมในทางที่ดี ซึ่งกันและกัน ก็จะสามารถเป็นแรงที่ต้านสิ่งเร้าจากสังคมภายนอก เป็นหลักในการดำเนินชีวิตใหม่ที่ยั่งยืน ในระยะยาวหลังจากพ้นโทษออกไป จะเป็นการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำได้ และลดอัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทยได้

ผลวิจัยในส่วนของการกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแนวทางรูปแบบการฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมในอนาคต ในเรื่องความเชื่อที่เกี่ยวกับนรก – สวรรค์ แต่อาจเป็นจำนวนคนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เข้าใจความหมายของหลักศาสนาอย่างแท้จริง สามารถยึดมั่นในหลักศาสนาเพื่อยับยั้งความต้องการตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติตนโดยผิดศีลธรรม และผิดกฎหมาย เมื่อผู้ใดปราศจากซึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจก็จะไม่สามารถยับยั้งการกระทำที่ไม่ดี และไม่สามารถคำนึงถึงผลของการกระทำของตนเองได้ เมื่อการกระทำที่ปราศจากสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ หรือคำสอนทางหลักศาสนา จึงทำให้ส่งผลให้จะต้องไปรับการลงโทษจากการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยผู้ต้องขังในเรือนจำส่วนใหญ่ ไม่มีความเข้าใจในหลักศาสนาที่ตนเองนับถือได้อย่างแท้จริง ทำให้กลายเป็นปัญหาในด้านการพัฒนารูปแบบการอบรมทางด้านศาสนาที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรสัคคาสมาธิ (ศาสนาพุทธ) เพื่อการฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้ส่งผลไปถึงด้านรูปแบบการลงโทษ เมื่อผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับเงื่อนไขในการลดหย่อนโทษ ไม่ว่าจะเป็นอัตราโทษที่มากหรือโทษน้อย ทุกคนต่างรอคอยการได้รับการลดหย่อนโทษ เช่น ก่อนที่จะได้กระทำความผิด คิดแล้วว่าหากกระทำไปถ้าโดนคุกขังจริงไม่แค่ว่าปี หรือ เมื่อถูกจำคุกแล้วไม่ว่าคดีความผิดใดก็ตาม ก็จะได้รับ การลดหย่อนโทษตามวาระที่เหมาะสม เป็นต้น และเมื่อมีหลักสูตรด้านศาสนาเข้ามาอบรมให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี แต่เป็นอบรมโดยการเพิ่มเงื่อนไขเพื่อให้ได้รับสิทธิปรับเปลี่ยนชั้นผู้ต้องขัง โดยไม่ได้สมัครเข้าอบรม ฟื้นฟูจิตใจด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้คำนึงถึงผลของการกระทำ และอาจไม่สามารถเข้าถึงหลักคำสอนทางศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือได้อย่างแท้จริง อาจมีความเสี่ยงสำหรับผู้ที่เคยได้รับโทษ

จากการกระทำความผิดฐานเดิม หรือความผิดฐานใหม่ หันกลับมากระทำความผิดซ้ำซากได้อีก จึงกลายเป็นข้อสังเกตว่ากระบวนการการลงโทษที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอาจจะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในการทำให้ผู้ต้องขังเช็ดหลาบ จึงเห็นว่าควรมีการปรับเปลี่ยน พร้อมกับพัฒนารูปแบบการลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดกับแต่ละบุคคล และเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นซ้ำเมื่อผู้ต้องขังออกจากเรือนจำ

บทสรุป

ความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์ที่มีผลต่อการกระทำความผิด โดยพบความแตกต่างดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิด มีความเชื่อในเรื่องการกระทำไม่ดีย่อมส่งผลต่อโลกหลังความตาย คือการลงนรก และการกระทำความดีเพื่อขึ้นสวรรค์ จะมีอัตราการกระทำความผิดที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ และ 2) กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำก่อนหน้านี้ได้กระทำความผิดยังเกิดความสับสนในเรื่องความเชื่อตามหลักศาสนา และเมื่อได้รับการอบรมโดยมีเงื่อนไขในการอบรมเพื่อปรับขั้นนักโทษ เพื่อขอลดหย่อนโทษ ก็พบว่าผู้ต้องขังได้มีการปรับพฤติกรรมดีขึ้นแต่อาจเป็นแค่เพียงชั่วคราวเท่านั้น หากเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกไปเมื่อเจอสภาพสิ่งแวดล้อมแบบเดิมมาเป็นสิ่งเร้าก็อาจทำให้ไม่มีภูมิคุ้มกันทางด้านความยับยั้งชั่งใจ และหันกลับมาสู่เส้นทางในการกระทำความผิดซ้ำซากได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญในเรื่องศาสนาที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ สร้างความเข้าใจทางศาสนาในแบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและสามารถปฏิบัติได้ สื่อให้เห็นว่าศาสนาไม่ใช่เรื่องยากและไม่ใช่ว่าสิ่งไกลตัว ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือ ผู้ที่ไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญบนพื้นฐานความเป็นมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนควรมี เพื่อทำให้มนุษย์มีความสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อสิ่งประกอบกระตุ้นใจในการกระทำทุกๆ การกระทำ ที่อาจจะส่งผลทั้งในโลกนี้และโลกหลังความตายความความเชื่อของศาสนาที่ตนได้นับถือ

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอให้รัฐบาลและกรมราชทัณฑ์ให้มีการทบทวน และแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมในส่วนของการลงโทษทางกฎหมาย ให้เหมาะสมกับแนวคิดทางด้านอาชีวศึกษาและหลักทัณฑ์วิทยา รวมถึงพิจารณารูปแบบการลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาตามลักษณะมูลฐานความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำไป

2. เสนอให้กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานพระพุทธศาสนา มีบทบาทในการช่วยฟื้นฟูผู้ต้องขัง และเกิดความร่วมมือในการปรับปรุงแนวทางพัฒนาผู้ต้องขัง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างการลงโทษ โดยพิจารณาตามกลุ่มผู้ที่นับถือศาสนา และผู้ที่ไม่นับถือศาสนา

3. กรมราชทัณฑ์ควรปรับปรุงเงื่อนไขในการพิจารณาการลดหย่อนโทษ สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ ให้เป็นไปเฉพาะการกระทำความผิดครั้งแรก แค่อีกครั้งเดียวเท่านั้น และต้องเป็นอัตราโทษที่ไม่มีความรุนแรง เพื่อเป็นการลดการกระทำความผิดซ้ำ

4. กรมราชทัณฑ์ควรส่งเสริม พัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรม และการปฏิบัติทางด้านศาสนา ในการอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำ และการตระหนักถึงผลของการกระทำให้มากขึ้น ดังนี้

4.1 ยกเลิกระบบการเก็บแต้ม เพื่อที่จะใช้ในการปรับชั้นผู้ต้องขัง

4.2 เพิ่มโครงการหลักสูตรนาร่อง โดยมีการกำหนดกลุ่มเพื่อแยกผู้ต้องขังเพื่อทดสอบ โดยแยกเป็น กลุ่มผู้ต้องขังที่มีความเชื่อทางศาสนา และผู้ต้องขังที่ไม่มีความเชื่อทางศาสนา ให้ได้รับการอบรม หลักสูตรทางศาสนาเฉพาะคนที่สมัครใจ โดยปราศจากเงื่อนไขเพื่อเป็นการขอสิทธิลดหย่อนโทษ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง และนำไปปฏิบัติ มีการประเมินผล และการศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องขังร่วมด้วย

4.3 นำโครงการหลักสูตรนาร่อง มาอบรมให้กับผู้ต้องขังได้ปรับใช้ และเพื่อทดสอบ โดยอาจเริ่มต้นกับผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษ โดยใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 3-6 เดือน และส่งผลวิจัยให้กรมราชทัณฑ์พิจารณา

5. เน้นทางด้านการกำหนดนโยบายและรูปแบบการอบรมทางศาสนาที่มุ่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ ในพัฒนาฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังภายในเรือนจำให้ได้ผลลัพธ์ที่ชัดเจนและยั่งยืน

6. กรมราชทัณฑ์ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่นักจิตวิทยา เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ในแต่ละประเภทของการกระทำความผิด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมผู้ต้องขังให้เกิดความเหมาะสมกับการกระทำความผิด

7. ส่งเสริมความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย สำหรับทุกคน โดยอาจมีการประชาสัมพันธ์และจัดทำสื่อโฆษณาชี้ให้ประชาชน และเยาวชนในสังคมเห็นถึงการได้รับโทษจาก ผลการกระทำ เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำที่ผิดกฎหมาย

8. หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมไปถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ ต้องร่วมกันรณรงค์ปลูกฝังและ ส่งเสริมให้คนในสังคมไทยมีความใกล้ชิดกับศาสนา และให้ความสำคัญกับหลักสูตรทางศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ เยาวชนมีจิตสำนึกในหลักศาสนา และนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2560). สถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.correct.go.th/stat102/display/select_date_user.php.
- ณัฐวัจน์ สุทธิโยธิน. (2553). กฎหมายอาญาและอาชญวิทยาชั้นสูง. กรุงเทพฯ: สุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรชัย ชันดี. (2553). ทฤษฎีอาชญวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์. กรุงเทพฯ: หจก.สุนทรพิสัย.
- พรชัย ชันดี, กฤษณพงศ์ พุตระกูล, และ จอมเดช ตรีเมฆ. (2558). ทฤษฎีอาชญวิทยา: หลักการ งานวิจัยและนโยบายประยุกต์. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- ยุพาวดี ปานช่วย. (2557). การอภัยโทษ: ศึกษาหลักการพิจารณาตัวผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคลและนโยบายทางอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). การสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2554. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish//files/lpocket.pdf>.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2560). สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้งทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2549-2558. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries13.html>.
- อัมณพ ชูบำรุง และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2555). อาชญากรรมและอาชญวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aker, Ronald L. (1994). *Criminological Theories: Introduction and Evaluation*. Los Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.
- Shariff, A.F., and Rhemtulla, M. (2012). *Divergent Effects of Beliefs in Heaven and Hell on National Crime Rates*. Retrieved November 14, 2017 from <https://www.meconomics.net/content/425>.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

นางสาว ศศิวิมล เต็มเจริญกิจ

สถาบันอาชญวิทยาและบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 เมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก

อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

b.temcharoenkit@hotmail.com

การส่งเสริมการศึกษาในวิชาอาชญากรรมไซเบอร์ The Promotion of Education in Cybercrime

ปรเมศวร์ กุมารบุญ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Poramez Kumarnboon

Faculty of Political Science, Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นบทความปริทัศน์ เพื่อรวบรวม จัดหมวดหมู่ แยกแยะองค์ประกอบของวิชาอาชญากรรมไซเบอร์ และเสนอความเห็นเพื่อยกระดับให้มีความเป็นวิชาการ มีทิศทาง และเห็นความจำเป็นอย่างชัดเจนในการบูรณาการวิชาการศึกษาอาชญากรรมไซเบอร์สำหรับโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาหลักของชาติในการผลิตบุคลากรด้านกระบวนการยุติธรรมยุคดิจิทัล และเตรียมความพร้อมรับมือภัยคุกคามจากโลกอนาคตที่กำลังสืบคลานเข้ามาอย่างรุนแรง

คำสำคัญ: อาชญากรรมไซเบอร์, ยุติธรรมยุคดิจิทัล, พยานหลักฐานดิจิทัล

Abstract

This review article compiles the classification of cybercrime and offers academic opinions for upgrading cybercrime to be academic. The purpose is to see the direction and necessity of integrating cybercrime education into the Royal Police Cadet Academy to be the main educational institution of the nation to produce criminal justice personnel in the digital era and prepare them for combatting the threats of the future world.

Keywords: Cybercrime, Digital Justice, Digital Evidence

บทนำ

นับจากโลกมีคอมพิวเตอร์ถือกำเนิดขึ้นไม่นานก็มี อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Computer crime) เกิดขึ้น จากการทำลายเครื่องคอมพิวเตอร์ทางกายภาพและทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์ สังคมเริ่มตระหนักว่าสิ่งเหล่านี้มีมูลค่ามากกว่าความเสียหายในรูปทรัพย์สิน และส่งผลเสียหายใหญ่หลวงต่อคนจำนวนมาก จึงค่อยๆ พัฒนาเป็นกฎหมายอาญาต่อมา

M.E.Kabay (2008) ได้อ้างถึงอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1969 จากการที่นักศึกษาแคนาดารวมตัวประท้วงศาสตราจารย์ผู้หนึ่งในมหาวิทยาลัยที่กระทำการเหยียดเชื้อชาติ และเมื่อตำรวจมาถึงก็เกิดจลาจลรุนแรงขึ้น จนเกิดไฟลุกไหม้ห้องคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยถูกทำลาย มูลค่าเสียหายราว 2 ล้านดอลลาร์ และนักศึกษาถูกจับ 97 คน

M.E.Kabay (2008) ยังได้อธิบายถึงประวัติศาสตร์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในยุคแรก คือการทำลายคอมพิวเตอร์ทางกายภาพ ทูบ ทำลาย ถูกยิง ถูกระเบิด ซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุบ้าง เกิดจากการก่อวินาศกรรม (Computer sabotages) และการจารกรรมอุตสาหกรรม (Industrial espionage) ในช่วงปี ค.ศ. 1960s-1970s ต่อมาเกิดการขโมยข้อมูล เปลี่ยนแปลงข้อมูล บุคคล ธุรกิจ และธนาคาร เช่น ปลอมบัตรเครดิต ปลอมบัญชีธนาคาร เป็นยุคแรกของ Identity Theft และเกิดอาชีพ Dumpster Diver (คนคุ้ยขยะ) ทำหน้าที่ขุดคุ้ยขยะหาข้อมูล ใบเสร็จ สำเนาบัตรเครดิต ข้อมูลลูกค้า ข้อมูลธุรกิจ ไปขายต่อให้อาชญากรนำข้อมูลมาปลอมแปลงเพื่อใช้งานเป็นอาชีพที่สร้างรายได้มากในอเมริกา โดยมีอาชญากรวัยรุ่นชื่อดังอย่าง Jerry Neal Schneider เป็นผู้นำ สร้างความเสียหายต่อธุรกิจหลายแห่ง กระทั่งเริ่มมีการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายโทรคมนาคมในยุคปี 1980s (ยังไม่มีอินเทอร์เน็ต)

จากนั้นในยุค ค.ศ.1990s การทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์จาก ไวรัส ได้ก่อตัวขึ้นพร้อมกับอินเทอร์เน็ตถือกำเนิดขึ้น จากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กลายเป็น อาชญากรรมไซเบอร์ (Cybercrime) เมื่อการทำลายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์ ได้เปลี่ยนช่องทางการทำความเสียหายผ่านอินเทอร์เน็ต และปัจจุบันอาชญากรรมไซเบอร์เติบโตกว้างไกลมากดังจะกล่าวต่อไป

Cyber crime หรือ “อาชญากรรมไซเบอร์” ผู้เขียนยังไม่พบที่ใดให้นิยามไว้เป็นทางการชัดเจน จึงขอเรียกว่า “อาชญากรรมไซเบอร์” แม้ในบางครั้งได้ปรากฏเห็นเรียก Cyber crime ว่า “อาชญากรรมคอมพิวเตอร์” ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า Cybercrime แตกต่างกับ Computer Crime ตรงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ดังที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์ข้างต้น

นอกจากนั้นการใช้คำว่า “คอมพิวเตอร์” เป็นความหมายที่แคบกว่าคำว่า ไซเบอร์ (Cyber) เพราะนอกจากคอมพิวเตอร์ (ข้อมูล ชุดคำสั่ง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และหน่วยประมวลผล ตามมาตรา 7

พรบ. คอมพิวเตอร์) แล้วอาชญากรรมไซเบอร์ยังหมายรวมถึงการเจาะเข้าถึงโครงข่ายโทรคมนาคม (Telecommunications Network) อุปกรณ์โทรคมนาคม (Telecommunications Equipment) ไปจนถึงเนื้อหา (Contents) และการนำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตไปประกอบอาชญากรรม (Larry และ Lars E. Daniel, 2559)

อาชญากรรมไซเบอร์เติบโตกว้างขวางไปมากมายหลายมิติในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นไม่ได้ “หากไม่มีการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต” และปัจจุบันตำรวจทั่วโลกกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายจากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่แห่งศตวรรษที่ 21

แนวทางหลักของกฎหมายในการกำกับดูแลอาชญากรรมไซเบอร์ของไทยนั้น เริ่มแรกได้รับอิทธิพลมาจาก Convention on Cyber crime โดยสภาแห่งยุโรป (The Council of Europe) และกฎหมายหลายฉบับของสหรัฐอเมริกา เช่น กฎหมายการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิด (Computer Fraud and Abuse Act 1986) ซึ่งเป็นกฎหมายกำหนดฐานความผิด เช่น การเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเกินขอบเขตที่ได้รับอนุญาต กฎหมาย แคนสแปม (CAN - SPAM Act ย่อมาจาก Controlling the Assault of Non-Solicited Pornography And Marketing Act of 2003) เป็นการกำหนดมาตรฐานการห้ามการส่งอีเมลขยะ กฎหมายการขโมยข้อมูลระบุตัวตน และการปลอมตน (Identity Theft and Assumption Deterrence Act) ส่วนในฝั่งอังกฤษ เช่น กฎหมายการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิด (Computer Misuse Act) และกฎหมายการคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act) เป็นต้น ซึ่งรากฐานเหล่านี้ก็ได้เกิดเป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) ได้ประกาศบังคับใช้เป็นการทั่วไปแล้ว

พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มิได้เพียงแต่ห้ามกระทำความผิดทางอาญาต่อคอมพิวเตอร์ และหากแต่รวมถึงการนำคอมพิวเตอร์ไปก่ออาชญากรรมด้วย โดยเฉพาะเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติและระบบเศรษฐกิจ ปัจจุบัน (ตุลาคม 2561) ร่าง พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ... ได้ผ่านการทบทวนจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และมีการเปิดการรับฟังความคิดเห็นมาแล้วหลายครั้ง โดยมีต้นแบบมาจากกฎหมาย Cybersecurity Act 2018 ของประเทศสิงคโปร์

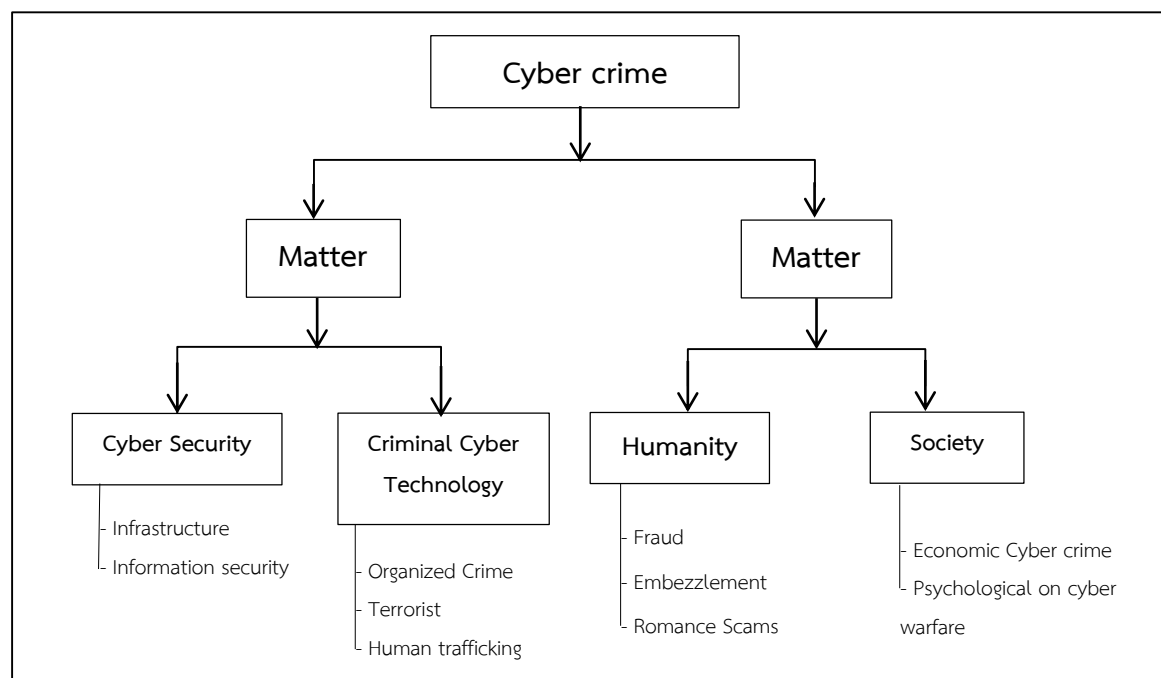
ความท้าทายของอาชญากรรมไซเบอร์ในศตวรรษที่ 21 มิใช่เพียงแต่การเจาะระบบ ขโมยข้อมูล แก้ไขข้อมูล ทำลายข้อมูล ที่เรียกว่าความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล (Cyber Security) อีกต่อไป แต่กลับเกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการสื่อสารมาประกอบอาชญากรรมในเกือบทุกประเภท มีวิวัฒนาการเป็นเทคโนโลยีอาชญากรรม (Criminal Technology) และยังเกิดอาชญากรรมประเภทใหม่ๆ อันเป็นผลกระทบ

จากการมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากทำให้อาชญากรรมนำไปประกอบอาชญากรรมสำเร็จผลได้ง่าย ยังทำให้การสืบสวนจับกุมเป็นไปได้ยาก ดังปรากฏการณ์อาชญากรรมร่วมสมัยที่เกิดขึ้นหลายรูปแบบในปัจจุบัน

บทความนี้จึงรวบรวม จัดหมวดหมู่ แยกแยะองค์ประกอบของวิชาอาชญากรรมไซเบอร์ และเสนอความเห็นเพื่อยกระดับให้มีความเป็นวิชาการ มีทิศทาง และเห็นความจำเป็นอย่างชัดเจนในการบูรณาการวิชาการศึกษาอาชญากรรมไซเบอร์ เพื่อให้นิสิต นักศึกษา และสถาบันการศึกษาได้นำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาแขนงต่างๆ และรัฐจะได้เตรียมความพร้อมรับมือภัยคุกคามจากโลกอนาคตที่กำลังคืบคลานเข้ามาอย่างรุนแรง

1. การริเริ่มสร้างองค์ความรู้ด้านอาชญากรรมไซเบอร์ให้เป็นวิชาการ

อาชญากรรมไซเบอร์ยังไม่มีการจัดหมวดหมู่เพื่อการศึกษาอย่างเป็นวิชาการที่ชัดเจน ต่างฝ่ายต่างศึกษากันไปในหลายมิติ แต่ในบทความนี้ผู้เขียนขอริเริ่มต้นจัดหมวดหมู่การศึกษาอาชญากรรมไซเบอร์ ตามปรัชญาการวิจัยในมิติทาง ภาววิทยา (Ontology) ที่แตกต่างกัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2560) เพื่อที่จะเข้าไปถึงความรู้หรือความจริงด้วยวิธีที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น ภาววิสัย (Objective) และอัตวิสัย (Subjective) เพื่อจะเลือกใช้วิธีวิทยาอันมีเครื่องมือในการวิจัยที่มี ญาณวิทยา (Epistemology) แตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการวิจัยของผู้ต่อไป

ภาพที่ 1 การจัดหมวดหมู่การศึกษาวิชอาชญากรรมไซเบอร์

จากภาพที่ 1 เบื้องต้นผู้เขียนได้พยายามเสนอวิธีการ แยกแยะ จัดหมวดหมู่อาชญากรรมไซเบอร์ แบ่งไว้เป็น 2 หลักใหญ่ คือ การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่จับต้องได้ (Objective) เป็นการกระทำทางวัตถุ (Matter) หรือเป็นภววิสัย ใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และการก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่จับต้องไม่ได้ (Subjective) เป็นการกระทำต่อจิตใจ (Mind) หรืออัตวิสัย ใช้วิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อวัตถุ (Matter) หรืออาชญากรรมทางเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น เรื่อง Cyber security และ Criminal communication technology อธิบายได้ดังนี้

1.1 Cyber security (ความมั่นคงทางไซเบอร์หรือความมั่นคงระบบคอมพิวเตอร์)

Cyber security เป็นเรื่องอาชญากรรมไซเบอร์พื้นฐานที่ทราบกันดีทั่วไปว่า เป็นการก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ เจาะระบบ ถอดรหัส ทำลายข้อมูล แก้ไขข้อมูล ทำลายระบบ ขโมยข้อมูล เป็นต้น โดยแบ่งแยกโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำลาย Cyber security เป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 โปรแกรมที่เหยื่อไปติดเชื่อมาเอง

โปรแกรมทำลายคอมพิวเตอร์ที่แอบแฝงมากับไฟล์หรืออีเมลหรือจากเว็บไซต์ ที่เรียกว่า Malware (มัลแวร์) ซึ่งเป็นอันตรายต่อคอมพิวเตอร์ โดยทำงานในลักษณะที่เป็นการโจมตีระบบ การทำให้ระบบเสียหาย รวมไปถึงการโจรกรรมข้อมูล Malware แบ่งออกได้หลากหลายประเภท เช่น

- Virus คือ โปรแกรมทำลายข้อมูลและระบบคอมพิวเตอร์
- Worm คือ โปรแกรมที่เคลื่อนที่ไปในเครือข่ายได้เอง
- Trojan Horse คือ โปรแกรมที่แอบทำงานแบบลับๆ ด้วยการเปิดให้มีการบุกรุกเข้าสู่ระบบ
- Zombie คือ โปรแกรมที่ทำหน้าที่ให้เครื่องคอมพิวเตอร์นั้นเป็นเครื่องมือโจมตีเครื่องอื่นต่อไป
- Botnet คือ โปรแกรมขนาดเล็กที่ฝังตัวโดยที่เจ้าของไม่รู้ตัว อาชญากรจะส่งคอมพิวเตอร์ที่มี BOT ฝังอยู่ โจมตีเครื่องแม่ข่ายเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่ระบบและองค์กรได้
- Ransomware เป็น Malware ที่ทำการบล็อกไฟล์เหยื่อไม่ให้ใช้งานได้ เช่น ไฟล์ เอกสาร ภาพ วิดีโอ แล้วอาชญากรก็จะส่งข้อความมา “เรียกค่าไถ่” เพื่อให้ส่งรหัสปลดล็อกไฟล์คืนมา
- ฯลฯ

1.1.2 โปรแกรมที่อาชญากรใช้มุ่งเจาะจงเลือกเหยื่อ

แม้ในยุคแรกอาชญากรยังไม่ได้มีเทคนิคพิเศษมาก เพียงใช้วิธีการคาดเดารหัสผ่าน (Brute Force Attack) คือ การพยายามเข้าสู่ระบบด้วยการเดารหัสผ่านของเหยื่อเป้าหมาย ซึ่งเหยื่อก็มักใช้ชื่อจริง ชื่อเล่น วันเดือนปีเกิด หมายเลขโทรศัพท์ ที่เกรงว่าตนเองลืมง่ายมาใช้งาน ทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล แต่ต่อมาเริ่มมีการเขียนโปรแกรมทำลายระบบคอมพิวเตอร์ที่อาชญากรมุ่งเจาะจงเลือกเหยื่อหรือองค์กรเพื่อเจาะระบบรักษาความปลอดภัยเข้ามาทำลายหรือขโมยข้อมูลที่เรียกว่า Hacker และ Cracker เช่น

- Spoofing คือ เทคนิคการเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ที่อยู่ระยะไกลโดยการปลอมแปลงที่ IP Address ของเหยื่อที่เข้าถึงได้ง่าย และลักลอบเข้าไปในคอมพิวเตอร์นั้น
- Sniffer คือ โปรแกรมดักจับข้อมูลที่ส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำให้ทราบรหัสผ่าน (Password) ของบุคคลอื่นที่ส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
- Modification คือ การเปลี่ยนแปลงข้อมูล อาชญากรอาจอยู่ใน ISP ซึ่งสามารถตรวจจับแพ็กเก็ตข้อมูลที่รับส่งในเครือข่ายนั้นได้ โดยอ่านข้อมูลจากผู้ส่งแล้วแก้ไขข้อมูลก่อนส่งไปยังผู้รับ ทำให้ได้ข้อมูลที่ผิดพลาด
- Denial of service คือ การปฏิเสธการให้บริการ โดย Server ถูกโจมตีจากหลายวิธีหรือถูกเรียกเข้าชมเว็บไซต์จำนวนมาก ทำให้เว็บไซต์ไม่สามารถทำงานปกติได้
- ฯลฯ

1.2 Criminal communication technology หรือ Criminal cyber technology (นวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการประกอบอาชญากรรม)

Petter Gotschalk (2010) เป็นการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อนำไปประกอบอาชญากรรมประเภทต่างๆ ซึ่งมีใช้เทคโนโลยีที่ผลิตขึ้นมาเป็นการเฉพาะ หากแต่เป็นนวัตกรรมที่หาได้ทั่วไป เช่น

- Identity Theft คือ การที่อาชญากรใช้อินเทอร์เน็ตหรือสมาร์ทโฟนเอาข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อไปสวมรอยใช้ เช่น เอาชื่อไปเปิดบัญชีธนาคาร ทำบัตรเครดิต ทำธุรกรรมการเงิน ยืมเงินเพื่อน
- การใช้ Dark web เครือข่าย Tor network และเงินเสมือน (Crypto currency) ในการประกอบอาชญากรรม เพื่อการค้ายาเสพติด การจ้างสังหาร เส้นทางการเงินก่อการร้าย ฯลฯ

- การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสารกับ โดรน เพื่อสอดแนม จารกรรม และก่อวินาศกรรม
- Phishing เป็นการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของการสร้าง web site เลียนแบบเพื่อให้เหยื่อ login หรือกรอกข้อมูลเพื่อล่อลวงให้เหยื่อเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เช่น เอาเลขที่บัตรเครดิต และ user name/password
- ฯลฯ

การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อ จิตใจ (Mind) หรือเรื่องที่จับต้องไม่ได้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อจิตใจ ในระดับบุคคล และในระดับสังคม อธิบายได้ดังนี้

1) การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อจิตใจในระดับบุคคล

การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมาช่วยให้อาชญากรก่ออาชญากรรมได้ง่ายขึ้น โดยการปฏิบัติการจิตวิทยาหรือกล่าวได้ว่ากระทำต่อจิตใจในระดับบุคคล เช่น

- คดี Romance scams การใช้ Social media หลอกให้รักทางออนไลน์แล้วเสียทรัพย์
- แชร์ลูกโซ่ การฉ้อโกง การหลอกขาย ICO, Token, Binary Option และ IQ Option เป็นต้น
- Cyber Bullying การกลั่นแกล้ง ช่มเหรงรังแกทางออนไลน์
- Vishing (เกิดจากประสมคำว่า voice และ phishing) อาชญากรใช้การลงขอข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลด้านการเงินผ่านทางโทรศัพท์อินเทอร์เน็ตหรือ VoIP (แก๊ง คอลเซ็นเตอร์)
- ฯลฯ

2) การก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อจิตใจในระดับสังคม

เป็นการก่ออาชญากรรมไซเบอร์ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมาประกอบอาชญากรรม โดยกระทำต่อจิตใจในระดับสังคมหรือกล่าวได้ว่าเป็นการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชนบนสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น

- Hoax คือ ข่าวลอกลวง เพื่อสร้างเรตติ้งให้เว็บไซต์ขายโฆษณาหรือสร้างความสับสนในสังคม
- Information Operation การใช้เนื้อหา (Content) แย่งชิงความเชื่อมวลชนหรือครอบความจริงให้คนในสังคมเข้าใจไปในทิศทางที่ต้องการ

- Psychological on cyber warfare คือ การทำสงครามปฏิบัติการจิตวิทยาบนสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อปลุกกระตือรือร้นทางการเมือง หรือสร้างอาชญากรรมแห่งความเกลียดชัง (Hate Crime) เพื่อสร้างความแตกแยกจนทำลายล้างกันเองในที่สุด เป็นการทำลายความมั่นคงของชาติ และถืออาชญากรรมไซเบอร์ที่รุนแรงที่สุด
- ฯลฯ

จากการหมวดหมู่แนวทางการศึกษาอาชญากรรมไซเบอร์ดังรูปที่ 1 จะเห็นได้ว่า แท้จริงนอกจากเรื่อง Cyber Security แล้ว นอกนั้นเป็นงานตำรวจทั้งหมด นับตั้งแต่ Criminal communication technology การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อประกอบอาชญากรรม ซึ่งตำรวจต้องเรียนรู้และค้นหาแนวทางการสืบสวนจับกุม รวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนแนวทางป้องกัน

FATF (2015) ได้อธิบายถึงแนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการฉ้อโกงสินทรัพย์ดิจิทัล (Fraud and Scam) รวมถึงคดีการฉ้อโกง ต้มตุ๋น ทางออนไลน์เป็นคดีอาญาที่ต้องมาแจ้งความที่ตำรวจก่อนทั้งสิ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดี

ส่วน Psychological on cyber warfare เป็นการปฏิบัติการจิตวิทยาบนสื่ออินเทอร์เน็ตสร้างความไม่สงบในสังคมและทำลายความมั่นคง ซึ่งงานความมั่นคงภายในราชอาณาจักรก็คือภารกิจตำรวจ

2. สร้างความเป็นศาสตร์ให้วิชาอาชญากรรมไซเบอร์

รัตนะ บัวสนธ์ (2560) ได้ให้ความหมายของความเป็นศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ ซึ่งในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า “Science” หมายถึง ความรู้หรือสาขาวิชาที่เกิดจากการค้นหาความรู้หรือความจริงมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ

ศาสตร์ที่เกิดจากการค้นหาความรู้หรือความจริงจากวัตถุ (Objective) ที่จับต้องได้ เช่น เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา เรียกว่า วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ส่วนการค้นหาความรู้หรือความจริงจากสิ่งที่จับต้องดวงวัดไม่ได้ (Subjective) อันเกิดจากการสังเกตปรากฏการณ์ในสังคมนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ หากมุ่งศึกษาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เรียกว่า สังคมศาสตร์ และ หากมุ่งศึกษาปรากฏการณ์ที่เป็นปัจเจกของมนุษย์เรียกว่า มนุษยศาสตร์

รัตนะ บัวสนธ์ (2560) ยังได้อธิบายถึง “เป้าหมายของศาสตร์” มี 4 ประการ คือ บรรยาย ปรากฏการณ์ อธิบายสาเหตุปรากฏการณ์ ทำนายปรากฏการณ์ และควบคุมปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น

วิทยาศาสตร์มีความเป็นศาสตร์สูงที่สุด ทำซ้ำก็ครั้งผลก็เหมือนเดิมสามารถ บรรยาย อธิบาย ทำนาย และควบคุมได้ ซึ่งอาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อวัตถุ เช่น เรื่อง Cyber security และ Criminal

communication technology เป็นเรื่องวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ จึงต้องใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบวัตถุวิสัยหรืออวัตถุวิสัย (Objective) เป็นกระบวนการวิจัยแบบวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้

ส่วนสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ อาจจะมีความเป็นศาสตร์น้อยกว่าวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ บางทฤษฎีอาจจะสามารถ บรรยาย อธิบาย ปรากฏการณ์ได้ แต่ยังไม่สามารถ ทำนาย และควบคุม ปรากฏการณ์ได้ ซึ่งอาชญากรรมไซเบอร์ที่กระทำต่อจิตใจ เช่น เรื่อง Romance scam และ Cyber bullying จึงต้องใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบ อัตวิสัย (Subjective) หรือกระบวนการวิจัยแบบ สังคมศาสตร์ในการสร้างความรู้

นับแต่อดีตเทคโนโลยีการสื่อสาร และการประกอบอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กันในระดับหนึ่ง แต่มีการทำงานวิจัยด้านนี้น้อยมาก อันอาจเกี่ยวเนื่องกับการมองข้ามศาสตร์ (Cross-Disciplinary) ระหว่างสาขาวิชาของผู้ที่ศึกษาวิจัยงานด้านอาชญาวิทยามักเป็นผู้ที่มีพื้นฐานมาจากสายสังคมศาสตร์ มากกว่าด้านวิศวกรรมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทำให้การมองสาเหตุการเกิดอาชญากรรม จากการมีเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่เกิดขึ้นในสังคมมาทำเป็นงานวิจัยจึงมีน้อย และปัจจุบันวิชา อาชญากรรมไซเบอร์เป็น Multi-Disciplinary ทั้ง นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ หากทว่าเป้าหมายที่ต้องการงานวิจัยจำเป็นต้องเข้าใจว่าศาสตร์แต่ละอย่างคืออะไร แล้วบริหารจัดการงานวิจัยด้วยวิธีวิทยาแบบใด

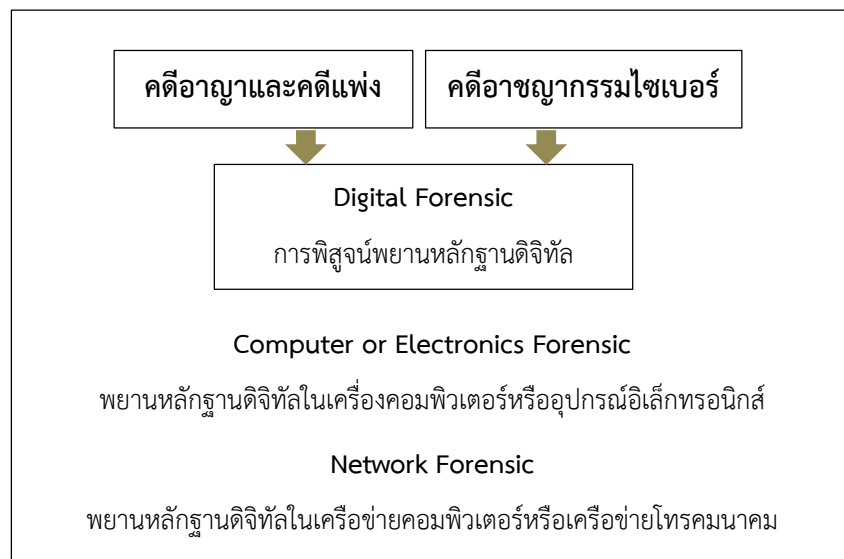
3. การตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล (Digital Evidence)

การศึกษาเรื่องพยานหลักฐานดิจิทัล (Digital Evidence) ยังมีตำราหรือการเรียนการสอน น้อยมาก และพยานหลักฐานดิจิทัล ไม่ได้อยู่ในอาชญากรรมไซเบอร์เท่านั้น แต่อยู่ในทุกคดีปัจจุบัน ทั้งคดีอาญา และคดีแพ่ง เพราะปัจจุบันการรวบรวมพยานหลักฐานคดีต่างๆ ต้องมีพยานหลักฐานดิจิทัล รวมอยู่ด้วยแทบจะทุกคดี

พยานหลักฐานหมายถึงสิ่งที่ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ส่วนพยานหลักฐานดิจิทัล “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” ตาม พรบ. คอมพิวเตอร์ฯ และหมายถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตาม พรบ. ธุรกรรม อิเล็กทรอนิกส์ฯ ที่นำมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริง (ผู้วิจัย) เช่น ข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูก บันทึกอยู่ในรูปแบบ ธุรกรรมการเงิน (Transaction) เอกสาร (Document) เสียง (Voice) ภาพนิ่ง (Photo) ภาพเคลื่อนไหว (Video) อักษร (Letter) และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นต้น

Larry และ Lars E. Daniel. (2559) ได้ให้ความหมายของการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐาน ดิจิทัลในเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ยังไม่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เช่น ในกล้องถ่ายรูป ในโทรศัพท์มือถือ ไฟล์เสียง ไฟล์วิดีโอ หรือแม้แต่ในเครื่องเล่นเกม เรียกว่า Computer or Electronics

Forensic ส่วนการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลในเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายโทรคมนาคม เรียกว่า Network Forensic ซึ่งข้อมูลดิจิทัลที่ส่งผ่านในเครือข่ายการสื่อสารนั้น คือการทำ “สำเนา” ไปเรื่อยๆ ไม่ได้ส่งไฟล์แล้วไฟล์ต้นฉบับจะหายไปด้วย ต่างจากการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ เป็นการส่งต้นฉบับไปถึงผู้รับ ซึ่งการส่งจดหมายทางอีเมลล์ ไฟล์ต้นฉบับยังอยู่กับเจ้าของ แล้วทำการสำเนาส่งต่อกันเรื่อยๆ ผ่าน Server ผ่านโครงข่ายโทรคมนาคมไปยังอุปกรณ์ปลายทาง การรู้ข้อมูลต้นทางหรือระหว่างทางนั้นก็สามารพิสูจน์ได้ว่าข้อมูลปลายทางคืออะไร

ภาพที่ 2 ผังการศึกษาการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล

ที่มา: โดยผู้เขียนปรับปรุงจาก Larry และ Lars E. Daniel., (2559)

4. หลักการพื้นฐานในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล

นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาหรือนิติวิทยาศาสตร์หรือนิติศาสตร์ และนักเรียนนายร้อยตำรวจหรือพนักงานสอบสวนควรทราบหลักการพื้นฐานในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล 4 ข้อ (Larry และ Lars E. Daniel., 2559) ในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล ประกอบไปด้วย

4.1 การรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล (Acquisition)

เป็นจุดเริ่มต้นที่พนักงานสอบสวนหรือพิสูจน์หลักฐานได้สัมผัสพยานหลักฐานดิจิทัลครั้งแรก สิ่งสำคัญที่สุดคือสร้างความเชื่อมั่นเรื่องความสมบูรณ์ของพยานหลักฐาน และการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมด (ยึด) หรือทำสำเนา ฮาร์ด ไดรฟ์ เป็นไปอย่างสมบูรณ์ขณะเกิดเหตุไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขใดๆทั้งสิ้น

4.2 การเก็บรักษาพยานหลักฐานดิจิทัล (Preservation)

จะต้องเก็บรักษาไว้ในสภาพที่ใช้งานได้ในชั้นศาล การเก็บรักษาเป็นไปตามกระบวนการสร้างห่วงโซ่การคุ้มครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody) และ Hash value กล่าวได้ว่าในหลักฐานมีมาตรฐานการเก็บรักษาพยานหลักฐานดิจิทัลที่ทุกฝ่ายยอมรับ มีบันทึกขั้นตอนการคุ้มครองพยานหลักฐานและวิธีการเก็บรักษา ให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลไม่ได้ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงนับจากที่ได้รับอุปกรณ์จากผู้ต้องหา กระบวนการ Hash จะเป็นฮาร์ดดิสก์ทั้งลูกหรือเป็นหน่วยความจำทำการเข้ารหัสข้อมูลแบบ SHA (Secure Hash Algorithm) และเก็บกุญแจไว้ ซึ่งมีเพียงเจ้าหน้าที่เท่านั้นที่มีกุญแจไขเข้าไปตรวจสอบข้อมูลได้

4.3 การวิเคราะห์พยานหลักฐานดิจิทัล (Analysis)

พยานหลักฐานแต่ละประเภทก็แตกต่างกัน คดี Romance scam คดีฉ้อโกง คดีคอร์รัปชัน คดีหมิ่นประมาท เป็นต้น วิเคราะห์จึงแตกต่างกัน เครื่องมือแตกต่างกัน ทักษะเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงสำคัญที่สุด ผู้เชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์ แตกต่างกับ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานดิจิทัล การวิเคราะห์พยานหลักฐานดิจิทัล จึงต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านพยานหลักฐานดิจิทัลมาวิเคราะห์

4.4 การนำเสนอผลพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล (Presentation)

การนำเสนอผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล “เป็นรายงานรวมบันทึกคำให้การผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งอธิบายวิธีการตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบ ตรวจสอบสิ่งใดบ้าง วิธีเก็บพยานหลักฐาน สิ่งที่ค้นพบ และวิธีการยืนยันความแท้จริงของพยานหลักฐานดิจิทัล

ผู้เชี่ยวชาญ คือ กุญแจสำคัญของคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอผลพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล ไม่ใช่เป็นผู้ที่มีความรู้เท่านั้น ต้องมีองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือครบถ้วนด้วย ที่สำคัญที่สุดคือทักษะการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารกับลูกความ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดี ตลอดจนการให้การต่อศาล

5. มาตรฐานในการพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลต้องเป็นสากล

การพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล ต้องมีมาตรฐานสากลที่เป็นการยอมรับของทุกฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งผู้เชี่ยวชาญ และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาทดลอง และปฏิบัติจริง ข้อมูลคร่าวๆ ที่รวบรวมมาได้ดังนี้

5.1 ห้องทดลองหรือห้องทดสอบ (Laboratory)

ห้องทดลอง ทดสอบหรือ Laboratory ต้องมีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม และลักษณะทางกายภาพให้เหมาะสมได้มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานสากลทางด้านการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ (Computer Forensics) เช่น ISO 17020, ISO 17025 หรือ ISO 27001

5.2 หลักสูตรการฝึกอบรมและประกาศนียบัตรรับรอง

ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานได้พัฒนาองค์ความรู้และหลักสูตรการอบรม เช่น สถาบันฝึกอบรมและวิจัยการพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นหน่วยงานสังกัด สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และศูนย์ดิจิทัลฟอเรนสิกส์ (Digital Forensics Center) ภายใต้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA เป็นต้น

โรงเรียนนายร้อยตำรวจควรเป็นศูนย์กลางด้านวิชาการด้านการอบรมการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล โดยบูรณาการหลักสูตรอบรมขึ้นมาใหม่เพื่อความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และต้องจัดอบรมให้ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนหมุนเวียนมาฝึกอบรมทั้งประเทศ รวมทั้งประชาชนภายนอกที่สนใจหรือผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายที่ต้องการประกาศนียบัตรรับรองเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล

ปัจจุบันผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการตัดสินพิจารณาคดีต่างๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญขึ้นอยู่กับศาลและคู่ความเห็นชอบ แต่จำนวนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหรือมีใบประกาศนียบัตรรับรองมีจำนวนน้อย เพราะการเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ นั้นเป็นไปได้ยาก และมีค่าใช้จ่ายสูง

การบูรณาการหลักสูตรอบรมขึ้นมาใหม่ โรงเรียนนายร้อยตำรวจอาจสร้างความร่วมมือกับหน่วยต่างๆ และร่วมกับหลักสูตรต่างประเทศ เพื่อสร้างเป็นมาตรฐานสากล ขอยกตัวอย่างหลักสูตรการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลในสากลดังนี้

- EnCase Certified Examiner (EnCe) ประกาศนียบัตรโดย บริษัท Guidance Software ซึ่ง EnCase เป็นโปรแกรมตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลที่ได้รับคามนิยมที่สุด
- Access Certified Examiner (ACE) ประกาศนียบัตรสำหรับซอฟต์แวร์ Forensic tool kit โดยบริษัท Access Data Corporation FTK เป็นซอฟต์แวร์ที่ถูกนำมาใช้แพร่หลายในสากล

- Certified Computer Examiner (CCE) ประกาศนียบัตรรับรองไม่เกี่ยวกับผู้ผลิต โดย The International Society of Forensic Computer Examiner
- GIAC Certified Forensic Examiner (GCFE) และ GIAC Certified Forensic Analyst (GCFA) ประกาศนียบัตรรับรองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตโดย SANS Institute
- ฯลฯ

5.3 เครื่องมือการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐานดิจิทัลเป็นสากล

เมื่อมีห้องทดลองทดสอบที่เป็นสากลแล้ว เครื่องมือการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐานดิจิทัลก็ต้องได้มาตรฐานสากล เครื่องมือส่วนใหญ่ก็คือคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงที่มีชุดโปรแกรมการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐานดิจิทัลดังนี้

5.3.1 Software

ชุดโปรแกรมการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐานดิจิทัลที่ได้รับความนิยมในสากล เช่น EnCase และ FTK ที่ถูกใช้ทั่วโลก และได้รับการยอมรับมากที่สุด

EnCase มีเครื่องมือสำเร็จรูปหลายอย่างที่ต้องใช้ในกระบวนการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐานดิจิทัล ตั้งแต่การได้มาซึ่งพยานหลักฐาน การวิเคราะห์ และการรายงาน ซอฟต์แวร์ดังกล่าวยังรองรับการเขียนโปรแกรมสคริปต์ ชื่อว่า EnScript ซึ่งมี API หลายอย่างเตรียมไว้ให้อ่านเขียนโต้ตอบกับตัวหลักฐาน

ส่วน FTK ของบริษัท AccessData สามารถดาวน์โหลดได้ฟรีจาก

<https://accessdata.com/product-download>

5.3.2 Hardware

ฮาร์ดแวร์ที่ได้รับความนิยมในการใช้ตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็คือ Cellebrite ของบริษัท Cellebrite Mobile Synchronization ที่โด่งดังจากการที่ FBI ร้องขอให้ Apple ช่วยถอดรหัส iPhone แต่ไม่ต้องรอความช่วยเหลือจาก Apple เมื่อได้รับความร่วมมือจาก Cellebrite ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจหาหลักฐานดิจิทัลในอิสราเอล เป็นบริษัทลูกของ Sun Corporation ในญี่ปุ่น นอกจากอุปกรณ์นี้ ยังมีอุปกรณ์อื่นๆ ที่ทันสมัยอีกหลายชนิด

บทสรุปและข้อคิดเห็นทางวิชาการ

ปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์ในไทยได้ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber security) หากจะสังเกตเห็นได้จากตำรา สถานศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งความพยายามตรากฎหมายเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ แต่จากการย่อเรื่องราวปรากฏการณ์อาชญากรรมที่ผ่านมาในต้นบทความนั้น อาชญากรรมไซเบอร์ไม่ได้หยุดอยู่กับที่กลับมีพลวัตหรือความรุนแรงเติบโตกว้างขวางไปมากมายหลายรูปแบบ ทั้งการนำเทคโนโลยีการสื่อสารไปประกอบอาชญากรรม และอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เกิดจากเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น การฉ้อโกงสินทรัพย์ดิจิทัล การล่อลวงเด็กทางอินเทอร์เน็ตเพื่อค่านิยม การระดมทุนการก่อการร้ายด้วยเงินเสมือน การใช้โดรนติดปืนเคลื่อนที่อัตโนมัติโดยระบบระบุพิกัดสังหารเหยื่อ การลักพาตัวคนมาทรมานให้ชมผ่านดาร์กเว็บ (Dark web) และจ่ายค่าเข้าชมด้วย บิตคอยน์ (Bitcoin) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังไม่ได้ได้รับความสนใจในวงกว้างหรือรัฐยังไม่มีมาตรการที่จะป้องกันก่อนภัยคุกคามมาถึงไทย

การรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัลในปัจจุบัน ผู้สนใจศึกษาเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลยังมีน้อย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นวิศวกรหรือโปรแกรมเมอร์ จะเป็นผู้ใดก็ได้ที่รู้จักกระบวนการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล และใช้เครื่องมือเป็น โดยผ่านการอบรมหลักสูตรที่มีมาตรฐานสากลก็สามารถเป็นได้ แต่ทั้งหลักสูตรการศึกษาและสถาบันการศึกษาในไทยยังให้ความสนใจน้อย อาจทำให้กระบวนการยุติธรรมไทยมีปัญหามากมายในภายภาคหน้า เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาคดี หมายเลขดำ อ.4857/2554 พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา 6 เป็นโจทก์ยื่นฟ้องโปรแกรมเมอร์อิสระนายหนึ่งใช้ E-mail กระทำความผิดในฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี ตามประมวลกฎหมายกฎหมายอาญา มาตรา 112 และนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 3, 14, 17 แต่ในการพิจารณาคดีนั้น จำเลยไม่ได้ยกข้อต่อสู้ว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ แต่มุ่งไปที่การตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลว่าเป็นไปตามกระบวนการหรือไม่ โดยทนายความได้แสดงให้เห็นว่าคอมพิวเตอร์ที่ถูกยึดตั้งแต่ช่วงที่มีการจับกุมพบ timestamp ที่แสดงถึงการเปิดเครื่องใช้งานก่อนจะมีการส่งตรวจพิสูจน์หลักฐาน ดังนั้นจึงยกฟ้องจำเลยทั้ง 3 ศาลจนถึงชั้นฎีกา

ดังนั้น ในการเสนอความเห็นทางวิชาการ เห็นว่าสมควรแก่เวลาแล้วที่จะต้องปฏิรูปงานวิชาการด้านอาชญากรรมไซเบอร์ให้มีความเป็นวิชาการ มีตำรา มีบทความวิชาการ มีหลักสูตรที่เป็นรูปธรรม มีสถาบันอบรมการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลที่ได้มาตรฐานสากลหรือรัฐกำหนดมาตรฐานขึ้น

และผู้สนใจเข้าศึกษาสามารถเข้าถึงโอกาสได้โดยง่าย ซึ่งหากรัฐหรือสถานศึกษาปรับองค์ความรู้ทางวิชาการหรือหลักสูตรเพื่อผลิตบุคลากรมารองรับเข้ากับยุคสมัยมากขึ้นแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์รับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ จากโลกอนาคตในระดับชาติได้อย่างดี

เอกสารอ้างอิง

คณะทำงานจัดทำร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล (2559). **ข้อเสนอแนะ**

มาตรฐานการจัดการอุปกรณ์ดิจิทัลในงานตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน Version 1.0.

ศูนย์ดิจิทัลฟอเรนสิกส์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน).

พรชัย ชันดี. (2558). **ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์.** กรุงเทพมหานคร: ส.การพิมพ์.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2529). **ศาสตร์แห่งการวิจัย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

รัตน์ บัวสนธิ์. (2560). **ปรัชญาวิจัย.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Financial Action Task Force (FATF). (2015). **Guidance for a RISK-BASED approach.** VIRTUAL CURRENCIES. France: Paris Cedex.

Kabay M. E. (2008). **A Brief History of Computer Crime: An Introduction for Students.** School of Graduate Studies, Norwich University.

Larry E. Daniel, Lars E. Daniel. (2559). **การตรวจพิสูจน์หลักฐานดิจิทัลสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย.** สุนีย์ สกาวรัตน์, ผู้แปล. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่ออินเทอร์เน็ตและวัฒนธรรมพลเมือง.

Petter Gotschalk. (2010). **Policing Cyber Crime.** Retrieved June 22, 2018. from <https://bookboon.com/en/policing-cyber-crime-ebook>.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน

E-mail:

นายปรเมศวร์ กุมารบุญ

หลักสูตรอาชญาวิทยาและการยุติธรรมภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนอังรีดูนังต์ แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

poramez@live.com

การรับรู้ของสังคมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ Social Perceptions on Police Practices

สุพัตรา อินทร์มยา

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Suphattra Inthomya

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

บทคัดย่อ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใกล้ชิดกับประชาชน บ่อยครั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเฉพาะการจับกุมหรือตั้งข้อหา จะถูกประชาชนและสังคมมองว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ โดยตำรวจจะยืนยันว่าเป็นการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

ผลการใช้แผนภูมิวงรอบเหตุและผล (Causal Loop Diagram) มาวิเคราะห์การรับรู้ของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีการใช้อำนาจและดุลพินิจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเป็นตามวิธีการปฏิบัติที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์กรของตำรวจ ซึ่งมีทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง การรับรู้ของสังคมเกิดจากภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อองค์กรตำรวจในภาพรวม การสื่อสารให้ประชาชนและสังคมทราบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการควบคุม ดูแล ให้เป็นไปตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณตำรวจอย่างเคร่งครัดจากผู้บริหารขององค์กรจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้การรับรู้ของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งผลในทางบวก

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ, การรับรู้ของสังคม, แผนภูมิวงรอบเหตุและผล

Abstract

Police Officers always perform their duty under the spotlight. Often, The practices, especially charging or arresting, are often viewed as immoderations or power abusing. Meanwhile, Police argues that the charges and arrests are done performed properly according to laws and regulations.

The result of analyzing the social perceptions on police practices using causal loop diagram shows that police practices involve using powers, discretions given by laws and regulations and their own organizational cultures which are both right and wrong doings. These perceptions are based on the images of police and the social trust toward police organization as a whole. The essential key to get positive social perceptions is the good communication with the public that the practices are done suitably according to laws, ethics and code of conducts and strictly controlled and monitored by police organization management.

Keywords: Police practices, Social perceptions, Causal loop

บทนำ

หน้าที่หลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติคือการรักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร นอกจากนี้จากอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ อาทิ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติการชุมนุมในที่สาธารณะ พระราชบัญญัติจราจร เป็นต้น โดยเฉพาะหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจึงมีความจำเป็น ในอดีตการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้การควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาด้วย พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ หมวด 5 วินัยและการรักษาวินัย และหมวด 6 การดำเนินการทางวินัยเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการ เพื่อกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมโดยมีกลไกและระบบการดำเนินงานในการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) จึงได้จัดทำกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจขึ้น

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ มีสองส่วนคือ ส่วนที่ 1 มาตรฐานคุณธรรมและอุดมคติของตำรวจ และส่วนที่ 2 มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยมาตรฐาน

คุณธรรมกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยึดถือคุณธรรม 4 ประการตามพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดีเท่านั้น การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด และการรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง และอุดมคติของตำรวจ 9 ประการมีดังนี้ เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ กรณุปราณีต่อประชาชน อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก ไม่มักมากในลาภผล มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ดำรงตนในยุติธรรม กระทำการด้วยปัญญา รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ต้องกล่าวในการประชุมแถวทุกครั้ง มาตรฐานทางจริยธรรมตำรวจคือข้อปฏิบัติตนและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และจรรยาบรรณของตำรวจคือ ประมวลความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องยึดถือปฏิบัติ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใกล้ชิดกับประชาชน บ่อยครั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเฉพาะการจับกุมหรือตั้งข้อหา ไม่ว่าจะเป็นคดีจราจร คดีการพนัน หรือคดีที่ได้รับ ความสนใจจากประชาชน เช่น การชุมนุมทางการเมือง หรือการจับกุมบุคคลที่ได้รับความสนใจ จะถูกประชาชนและสังคมกล่าวหาว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ หรือรุนแรงไปกว่านั้นคือการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Abuse of Power) ซึ่งฝ่ายตำรวจที่ยืนยันว่าเป็นการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักยุทธวิธีตำรวจ และหลักกฎหมาย ในบทความนี้ ผู้เขียนต้องการนำเสนอการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งถูกประชาชนและสังคมมองว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยใช้แผนภูมิจริงเหตุและผล (Causal Loop Diagram) รวมทั้งเสนอแนะวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้วย

แผนภูมิจริงเหตุและผล (Causal Loop Diagram)

แผนภูมิจริงเหตุและผล (Causal Loop Diagram) เป็นเครื่องมือของการคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking Tools) ซึ่งเป็นวิธีการเชิงคุณภาพในการวาดภาพตัวแปรต่างๆ ในระบบที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลต่อกันในการสร้างพลวัตรของระบบ จะใช้เพื่อสร้างรูปแบบของปัจจัยและพลวัตรที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ในความสนใจ เช่นระดับสันติภาพในชุมชนได้ ด้วยการเลือกเหตุการณ์สำคัญหรือตัวแปรตอบสนองและวาดภาพปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น รวมถึงอิทธิพลที่ปัจจัยเหล่านั้นมีต่อกัน จึงจำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจระบบที่แวดล้อมเหตุการณ์ในความสนใจนั้นๆ ให้มากขึ้น แผนภูมิจริงเหตุและผล ประกอบด้วยชุดของตัวแปร (Set of Nodes) ในระบบและเส้นที่เชื่อมโยง

ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ และทิศทางของตัวแปรแต่ละตัว เหตุและผลทางบวก (a positive causal) เป็นการเชื่อมตัวแปรสองตัวที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก หมายความว่า เมื่อตัวแปรตัวหนึ่ง เพิ่มขึ้น หรือลดลง ตัวแปรอีกตัวก็จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ เหตุและผลทางลบ (a negative causal) จะเป็นไปในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งเพิ่ม ตัวแปรอีกตัวจะลดลง หรือในทางกลับกัน เมื่อตัวแปรตัวที่ 1 ลดลง ตัวแปรตัวที่ 2 จะเพิ่มขึ้น วงจรแบบปิดของแผนภูมิวงจรเหตุและผล มี 2 รูปแบบคือ วงจรเสริมแรง (Reinforcing Loop) คือผลกระทบของตัวแปรในวงจรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ความไม่เข้าใจ และความขัดแย้ง กล่าวคือ เมื่อความไม่เข้าใจเพิ่มขึ้น ความขัดแย้งจะเพิ่มขึ้น ปัญหาการบริหารจัดการก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เป็นต้น และวงจรปรับสมดุล (Balancing Loop) คือ ผลกระทบของตัวแปรจะเป็นไปในทิศทางตรงข้าม เช่น เมื่อความไม่เข้าใจเพิ่มขึ้น การสื่อสารเพิ่มขึ้น ความขัดแย้งจะลดลง ทำให้ปัญหาการบริหารจัดการลดลง เป็นต้น (Columbia University, 2018)

การใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงอำนาจหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิด การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความหลากหลาย ตั้งแต่การใช้อำนาจทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย การดำเนินการทางอาญา รวมไปถึงการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อบริหารจัดการภายในองค์กร การวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องแยกพิจารณาเป็นส่วน ดังนี้

การใช้อำนาจทางปกครอง

การใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเป็นไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการออกใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต การควบคุมเอกชนหรือประชาชน ให้อยู่ในระเบียบ เช่น การควบคุมสถานบริการให้ปิดตามเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560 หรือการควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะ ตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 รวมไปถึงการควบคุมและจัดการจราจร ที่มีกฎหมายหลายฉบับให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ นอกจากกฎหมายต่างๆ ที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว กฎ ระเบียบและข้อบังคับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังเป็นที่มาของอำนาจ

ตามกฎหมายของตำรวจ รวมถึงการให้อำนาจผู้บังคับบัญชาในการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

อย่างไรก็ตามการใช้อำนาจทางปกครอง รวมถึงมาตรการต่างๆเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือเอกชนได้ ความเข้มงวดในการใช้อำนาจในทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรมีการพิจารณาข้อเท็จจริงว่าการกระทำนั้นละเมิดบรรทัดฐานที่ดีของสังคมหรือสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามที่กฎหมายรับรองหรือไม่ ถือเป็นการใช้อำนาจที่มีวัตถุประสงค์ในเชิงป้องกัน เป็นการใช้อำนาจในขณะที่ยังไม่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการกระทำผิดทางอาญา เช่น การตรวจตรา การติดตามสะกดรอย การตรวจสอบข้อมูล หรือการใช้อำนาจทางปกครองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการยับยั้งการกระทำผิด เช่น การเข้าระงับเหตุกรณีคนจะฆ่าตัวตาย หรือการชุมนุมในที่สาธารณะที่มีการใช้อาวุธหรือสิ่งกีดขวางการจราจร เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในส่วนนี้ การตัดสินใจเลือกจะใช้หรือไม่ใช้มาตรการในการดำเนินการใดๆ จะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและการรับรู้ของประชาชน โดยปกติแล้วมักจะสวนทางกัน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ แต่ประชาชนรู้สึกว่าคุณละเมิดสิทธิเสรีภาพ

การใช้อำนาจทางอาญา

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางอาญานั้นเป็นการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริง เริ่มต้นหลังจากเกิดการกระทำผิดอาญา เช่น การตรวจค้น การจับกุม การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในระหว่างการสอบสวน เป็นต้น ชีษณุพงศ์ ไหวดี (2554) ได้สรุปลักษณะการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางอาญาไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัญหาการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยศาลปกครองดังนี้

การแสวงหาพยานหลักฐานและผู้กระทำผิด หรืออำนาจสืบสวน ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้มีการกำหนดวิธีการของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้อย่างชัดเจน แต่มีการให้อำนาจในการสืบสวนว่าสามารถทำได้ทั่วราชอาณาจักร และ ในมาตรา 105 ที่ให้อำนาจในการตรวจสอบจดหมาย เอกสารและสิ่งพิมพ์ที่ส่งทางไปรษณีย์ที่ส่งให้ผู้ต้องสงสัย ภายใต้การดูแลและควบคุมของศาล แต่ในปัจจุบันการสืบสวนก้าวหน้าไปมากโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีและหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยการใช้เทคโนโลยี เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การใช้กล้องขนาดเล็ก การใช้ระบบติดตามตัวหรือ GPS

ก็เป็นการคุ้มครองเสี่ยงที่จะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชน ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ต้องสงสัยก็ตาม เนื่องจากสิทธิในการติดต่อสื่อสารเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

การใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดการใช้ อำนาจตามกฎหมายอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ คือ หมายค้นและหมายจับ ซึ่งศาลจะเป็นผู้ออกหมายตาม การร้องขอของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การร้องขอหมายค้นต้องมีเหตุอันควรสงสัย ที่จะทำให้เริ่มการสืบสวน สอบสวนได้ โดยอาจเป็นความสงสัยในระดับเล็กน้อย มาจากคำให้การของพยานบุคคล ผู้เสียหาย หรือ ประสพการณ์ของเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงพฤติกรรมของผู้ต้องสงสัย และเจ้าหน้าที่ตำรวจยังสามารถค้น โดยไม่มีหมายได้ในกรณี การค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะ เหตุจำเป็นเร่งด่วน เช่น การกระทำผิดซึ่งหน้า และการได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ การร้องขอหมายจับจะต้องมีเหตุผลดังนี้ มีหลักฐานว่า น่าจะกระทำความผิดที่มีอัตราโทษเกิน 3 ปี หรือ มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะหลบหนี ไปยุ่งเกี่ยวกับ พยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย หมายจับให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจำกัดเสรีภาพของ ประชาชนได้ การจับกุมโดยไม่ต้องร้องขอหมายจับสามารถทำได้เมื่อเป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า

และการสอบสวนและการตั้งข้อกล่าวหา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ในการค้นหาความจริงในคดีและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น คือ การควบคุมตัวระหว่างการสอบสวน กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในคดีลหุโทษ เพียงพอกับการสอบถามคำให้การ ระบุตัวและที่อยู่ของผู้ต้องสงสัยเท่านั้น ส่วนในคดีที่มีอัตราโทษสูงกว่าลหุโทษ พนักงานสอบสวนมีอำนาจ ในการควบคุมตัวได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง หรือร้องขออำนาจศาลเพื่อควบคุมตัวเพิ่มเติม ต่อมาคือการรวบรวม พยานหลักฐานและการแจ้งข้อกล่าวหา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็น พยานบุคคล พยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามข้อกล่าวหา และเป็นประโยชน์กับการสอบสวน เข้าไว้ในสำนวนการสอบสวน

จะเห็นได้ว่านอกจากกฎหมายจะกำหนดอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยังเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจนั้น ซึ่งเสี่ยงที่ประชาชนจะเข้าใจว่าเป็นการ ละเมิดสิทธิได้ง่าย เช่น การตรวจค้น เป็นต้น

นอกจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ด้วยวัฒนธรรมองค์กรขององค์กร ตำรวจ เองก็สามารถสร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนให้กับประชาชนในเรื่องการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ ตำรวจอีกด้วย

วัฒนธรรมองค์กรตำรวจ

วัฒนธรรมคือสิ่งที่คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นนิสัยและความเคยชิน กลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีประเพณีปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยม และภาษา ทำให้คนรวมตัวกันเป็นสังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ ผลของวัฒนธรรมจะปรากฏเป็นจริยธรรม และค่านิยมที่ใช้ในการตัดสินใจ หรือวินิจฉัยสั่งการ จริยธรรมขององค์กรคือสิ่งสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์กร ก้าวหน้า ทำให้องค์กรได้รับความเชื่อถือจากสังคม

วัฒนธรรมองค์กรคือค่านิยมและความเชื่อที่มีร่วมกันในองค์กรใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของคนในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นเสมือน “บุคลิกภาพ” หรือ “จิตวิญญาณ” ขององค์กร (วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2547)

วัฒนธรรมองค์กรของตำรวจคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นสมาชิกขององค์กร สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีความแตกต่างจากอาชีพอื่น ย่อมส่งผลให้วัฒนธรรมตำรวจมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมองค์กรของอาชีพอื่นๆ วัฒนธรรมตำรวจเสมือนร่มคันใหญ่ที่เต็มไปด้วยค่านิยมที่ไม่ดีขององค์การตำรวจ (Chan, 1996) ประกอบด้วย การเคารพนับถือในอำนาจและการใช้อำนาจ (เผด็จการ) การรักษาความลับ โดยเฉพาะกับพรรคพวกเดียวกัน ความจงรักภักดีต่อสถาบันตำรวจ ความรู้สึกที่ตำรวจเป็นลูกเมียน้อย แนวคิดทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม มองโลกในแง่ร้าย ความจงรักภักดีในสถาบันครอบครัว ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (Niederhoffer & Blumberg, 1976) การบริหารของตำรวจมีลักษณะค่อนข้างเผด็จการ เห็นได้จาก ตำรวจต้องปฏิบัติงานเมื่ออยู่ในเครื่องแบบ ถือคำสั่งผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ ทำงานภายใต้กรอบของระเบียบวินัย มีความเป็นทางการในการปฏิบัติงานสูง (ธนากร คำะรัตน์, 2560) วัฒนธรรมตำรวจถูกมองว่าเป็นผลผลิตของงานของตำรวจสมัยใหม่ (Bi-product of Modern Police Work) ที่มาพร้อมกับสาระสำคัญพื้นฐานที่เกี่ยวข้องความอันตรายของสภาพแวดล้อมในท้องถนน การทำงานเป็นกะ ระบบราชการ ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการกับผู้บริหาร และคำสั่งที่มีความขัดแย้งและไม่ชัดเจน และถูกมองว่าเป็นชุดของความเชื่อที่เกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับ ความยากลำบากในการทำงานโดยได้รับการเสริมแรงผ่านกระบวนการการเข้าสังคมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (The Process of Socialization and Solidarity) (Workman-Stark, 2017)

วัฒนธรรมการทำงานของตำรวจต้องพิจารณาภาวะแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมตำรวจ คือ สภาพแวดล้อมทางอาชีพ และ สภาพแวดล้อมขององค์การ สภาพแวดล้อมทางอาชีพที่ส่งผลต่อ วัฒนธรรมการทำงานของตำรวจ ภัยอันตราย และอำนาจในการบังคับใช้ เนื่องจากตำรวจต้องเกี่ยวข้องกับ

ประชาชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง และภัยคุกคามที่เกิดจากความรุนแรง งานของตำรวจจะต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง มีความเครียดสูง และไม่สามารถคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากภัยอันตรายและความเครียด อำนาจหน้าที่ และการใช้ดุลยพินิจ ของตำรวจเป็นองค์ประกอบสำคัญของสภาวะแวดล้อมในการทำงานของตำรวจ แม้ว่าการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของตำรวจจะถูกจำกัดไว้โดยกฎหมาย สังคมโดยทั่วไปก็ยังให้ความสนใจและความเคารพและเกรงใจตำรวจ ทำให้ตำรวจถูกมองว่ามีอำนาจเหนือประชาชน ลักษณะของชุมชนหรือท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการทำงานของตำรวจ เพราะลักษณะงานของตำรวจมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรง โดยรูปแบบการทำงานจะเป็นไปตามค่านิยมของตำรวจผสมผสานค่านิยมและทัศนคติในชุมชน ชุมชนอาจต้องการและยอมรับบริการที่ผิดกฎหมายจากตำรวจเพื่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ เช่น ชุมชนที่ยกย่องเจ้าหน้าที่ตำรวจมือปราบที่นิยมความรุนแรงที่อาจละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำให้ตำรวจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ แม้จะไม่ถูกต้อง ปัจจัยด้านการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการทำงานของตำรวจ เช่นเดียวกัน โดยกลุ่มทางการเมืองพยายามที่จะเข้ามามีอำนาจเหนือตำรวจเพื่ออาศัยอำนาจหน้าที่ของตำรวจแสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้นเมื่อการเมืองมีอำนาจเหนือตำรวจ เช่น การแต่งตั้งโยกย้าย ทำให้องค์การตำรวจขาดความเป็นอิสระ และไร้เอกภาพ ตำรวจต้องยอมปฏิบัติตามเพื่อความเติบโตในหน้าที่การงาน และพร้อมที่จะกระทำเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่สนองความต้องการทางการเมือง ส่วนสภาวะแวดล้อมขององค์การที่ตำรวจต้องเผชิญ คือการกำกับดูแลโดยผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการลงโทษ และการกำกับดูแลที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ และ ความคลุมเครือของบทบาทในการทำงาน ลักษณะของวัฒนธรรมตำรวจ มีดังนี้ การตั้งข้อสงสัย การแยกตัวออกจากสังคม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจ การละเลยกฎ ระเบียบ และข้อบังคับสำหรับการทำงาน การละเลยความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Disregard for Due Process) (ชนากร คำวะรัตน์, 2560)

เมื่อวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จะเห็นได้ชัดเจนว่า มีความสับสนเสี่ยงที่จะเกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบได้ง่าย ไม่เพียงแต่กฎหมายที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลยพินิจ และให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ วัฒนธรรมตำรวจ ซึ่งเป็นค่านิยม ความเชื่อและวิถีปฏิบัติของตำรวจ ยังทำให้ตำรวจบางคนสามารถใช้อำนาจเกินกว่าเหตุได้ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการกระทำผิด

การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีการดำเนินการด้วยมาตรการที่หลากหลาย เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่มีการกำหนดการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ และประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

กฎ ก.ตร.ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2551 (แก้ไขตามกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรม และจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553) กำหนดให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจเป็นกรอบในการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ให้ถือว่าประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจเป็นประมวลจริยธรรมของข้าราชการตำรวจตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 279 และเป็นจรรยาบรรณของตำรวจตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 77 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานทุกระดับมีอำนาจและหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม หากพบว่าการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม และไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ให้ถือว่าจงใจละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ หากข้าราชการตำรวจพบว่าผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานตำรวจละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจสามารถรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเหนือหน่วยงานที่ตนสังกัดได้อย่างน้อยสามลำดับขั้น และสามารถรายงานถึงจเรตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้ หากไม่มีการดำเนินการ

นอกจากนั้น ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเคารพและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด หากมีการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือทันที หากไม่แน่ใจให้ปรึกษาหารือผู้บังคับบัญชา หรือปรึกษากับศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำตามกฎ ก.ตร.

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน ต้องภาคภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามเพื่อเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของความเป็นตำรวจ และต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่สั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติกรณสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อคุณธรรมและศีลธรรม ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อประโยชน์หรือทำให้สูญเสียความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตระหนักว่าการใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรงเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรงได้เมื่อมีความจำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผน หรือเมื่อผู้กระทำ

ความผิดหรือผู้ต้องสงสัยใช้อาวุธต่อสู้ขัดขวางการจับกุม หรือเพื่อช่วยบุคคลอื่นที่อยู่ในอันตรายต่อชีวิต เมื่อมีการใช้อาวุธ ก้าวลง หรือความรุนแรง ไม่ว่าจะมิใช่ผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนทันที

ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ หรือการซักถามผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือบุคคลอื่น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแสดงความเป็นมืออาชีพโดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการตำรวจ รวมทั้งใช้ปฏิภาณไหวพริบและสติปัญญา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและอ้างไว้ซึ่งความยุติธรรม

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องควบคุมดูแลบุคคลที่อยู่ในความควบคุมของตนอย่างเคร่งครัดตามกฎหมาย และมีมนุษยธรรม ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นความลับอย่างเคร่งครัด เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงของบุคคล หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษทั้งต่อผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด ข้าราชการตำรวจจะเปิดเผยข้อมูลนั้นได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ หรือเพื่อประโยชน์ในราชการตำรวจที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจเน้นให้ผู้บังคับบัญชาตำรวจควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของประมวลฯ ถือเป็นเครื่องมือในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ในกรอบของระเบียบและกฎหมาย นอกจากเครื่องมือในการควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจที่มีอย่างถูกต้อง สิ่งสำคัญอีกประการคือความเป็นผู้นำ และความเป็นมืออาชีพของผู้บังคับบัญชา

ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นสิ่งสำคัญในการควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ใช้อำนาจที่ได้รับอย่างระมัดระวังรวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้อง และนำไปสู่วัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจ และความเชื่อมั่นต่อองค์กรตำรวจของประชาชน มาจากความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การให้รางวัล สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ประพฤติดีเป็นตัวอย่าง และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรตำรวจ และการลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้อำนาจมิชอบ ละเมิด หรือละเว้นการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ และต้องมีการสื่อสารให้ประชาชนทราบถึงการให้รางวัล และการลงโทษ เพื่อลดอคติที่ว่าตำรวจปกป้องกันเองลง

การรับรู้ของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

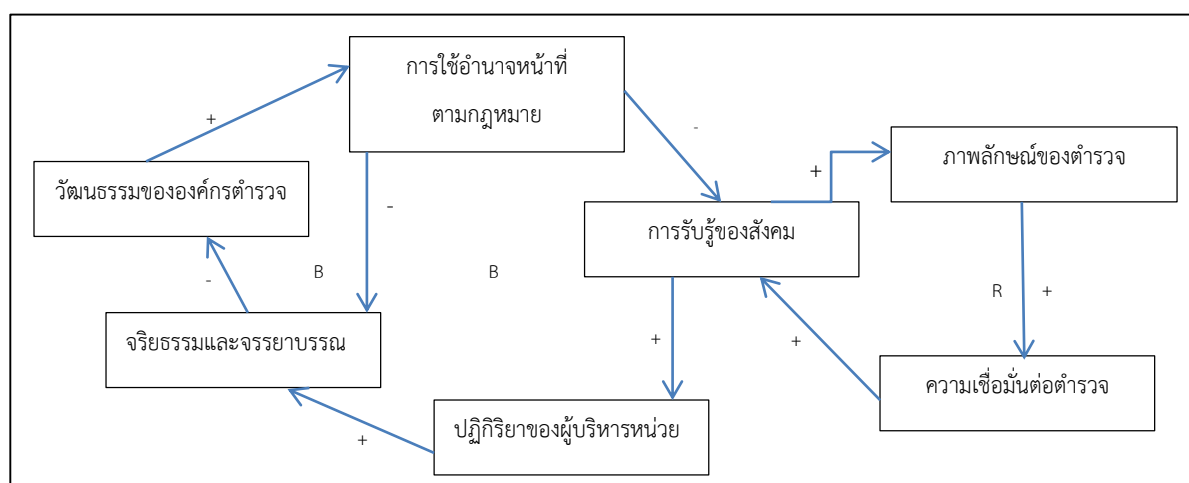
ในปัจจุบัน การสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆมีความก้าวหน้าไปมาก การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความสนใจจากประชาชนมาก เมื่อมีการดำเนินการทางกฎหมายกับประชาชน เช่น การหยุดรถจักรยานยนต์ที่ผู้ขับขี่ไม่สวมหมวกนิรภัย หรือการเรียกผู้ขับขี่ซึ่งต้องสงสัยว่าจะเมาสุรา รวมไปถึงการให้บริการต่างๆ บนสถานีตำรวจ จะมีการเก็บภาพเคลื่อนไหว และนำเสนอออนไลน์ พร้อมข้อความของผู้ถูกจับกุม ภาพขณะปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ ที่ประชาชนรับรู้ก็คือเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจเหนือประชาชน

นอกจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจแล้ว สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รวมไปถึงเว็บไซต์ต่างๆ ยังเสนอข่าวการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่บ่อยครั้งมีความรุนแรง และส่งผลในทางลบต่อภาพลักษณ์ของตำรวจ

การรับรู้ภาพลักษณ์ในทางลบของประชาชนเกิดจากความไม่เข้าใจ อคติ และการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคน การเสนอภาพเคลื่อนไหวสด หรือ ที่มีการบันทึกไว้ ของการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ไม่ว่าจะถูกต้องหรือไม่ ก็ทำให้ประชาชนเชื่อว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ

แผนภูมิวงจรเหตุและผลของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เมื่อวิเคราะห์การรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยแผนภูมิวงจรเหตุและผล (Causal Loop Diagram) ผลเป็นดังภาพ

แผนภาพที่ 1 วงรอบเหตุและผลจากการวิเคราะห์

จากแผนภาพที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ มีการใช้อำนาจตามกฎหมายและดุลพินิจที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมองค์กร คือ ค่านิยม ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งการใช้อำนาจที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง เมื่อมีการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง โดยผู้บริหารของหน่วย และข้อบังคับที่มีบทลงโทษทางวินัยของประมวลจริยธรรม การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะลดลงเป็นวงจรปรับสมดุล ในขณะที่การรับรู้ของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งผลทางลบกับภาพลักษณ์ของตำรวจ และทำให้ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจลดลง เมื่อความเชื่อมั่นลดลง การรับรู้ของประชาชน เป็นไปในทางลบ ทำให้วงจรนี้เป็นวงจรเสริมแรง เมื่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความสนใจจากประชาชนมาก จะทำให้ผู้บริหารให้ความสนใจและมีปฏิริยาต่อการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และจะเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมฯ และทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจให้ถูกต้อง

จากแผนภูมิวงจรเหตุและผลที่ได้นำเสนอ สาเหตุสำคัญของการรับรู้ของสังคมที่เป็นลบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น เกิดจากภาพลักษณ์ของตำรวจและความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและองค์กรตำรวจในภาพรวมเป็นลบ ดังนั้น การแก้ไขภาพลักษณ์ เพิ่มความเชื่อมั่นและลดอคติของสังคมต่อเจ้าหน้าที่และองค์กรตำรวจ ด้วยการสื่อสารให้ประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการควบคุม ดูแล และตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากผู้บริหารของหน่วย มีการให้รางวัลกับผู้ประพฤติดี และการลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบเกิดขึ้น ซึ่งอาจใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ในวงกว้าง

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขภาพลักษณ์ เพิ่มความเชื่อมั่นและลดอคติของสังคม ยังไม่สำคัญเท่ากับความตั้งใจ เอาใจใส่ เข้มงวด และความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร เพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ผลการวิเคราะห์วงจรเหตุและผล แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การใช้เครื่องมือที่ผู้บริหารมีอยู่ เช่น การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเข้มงวด จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มความระมัดระวัง และรอบคอบในการใช้อำนาจที่มีตามกฎหมาย และลดการใช้อำนาจมิชอบหรือเกินกว่าเหตุได้ การเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ ความเป็นผู้นำที่เอาใจใส่ และเข้มงวดในความเป็นตำรวจมืออาชีพ จะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของผู้บริหารในการพยายามเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในองค์กรของตำรวจ

ความเป็นตำรวจมืออาชีพ การปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังและรอบคอบในการใช้อำนาจที่มีตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และความเข้มงวดในการควบคุม ดูแลการปฏิบัติของผู้บริหาร

องค์กรตำรวจ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติงาน และท้ายที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร อีกนัยหนึ่งคือวิธีการปฏิบัติดั้งเดิมที่มีอยู่

ดังนั้น ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความเป็นมืออาชีพ ความเข้มงวดในการควบคุมดูแลของผู้บริหาร จึงเป็นกุญแจสำคัญในการปรับปรุง พัฒนา และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและวิถีปฏิบัติของตำรวจ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขภาพลักษณ์ของตำรวจ เพิ่มความเชื่อมั่น และลดอคติของสังคมที่มีต่อตำรวจและองค์กรตำรวจได้ รวมทั้งจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานและใช้อำนาจที่มีตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลต่อสังคมโดยรวม และสามารถปรับทัศนคติและการรับรู้ของสังคมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจให้เป็นไปในทางบวก

บทสรุป

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมักจะเป็นที่สนใจของสังคม และมักจะถูกมองว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ หรือไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะยืนยันว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นไปอย่างถูกต้องตามอำนาจที่มีตามกฎหมาย การรับรู้ของสังคมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตำรวจในภาพรวมจะเป็นไปในทางลบ สาเหตุเกิดจาก ภาพลักษณ์ของตำรวจ ความเชื่อมั่นและอคติของสังคมที่มีต่อตำรวจที่เป็นลบ ดังนั้น วิธีการลดอคติ เพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนในการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจรวมไปถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรตำรวจคือ การสื่อสารให้ประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการควบคุม ดูแล และตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากผู้บริหารของหน่วย มีการให้รางวัลกับผู้ประพฤติดี และการลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบเกิดขึ้น

ความตั้งใจ เอาใจใส่ เข้มงวด และความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร เพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรตำรวจ จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มความระมัดระวัง และรอบคอบในการใช้อำนาจที่มีตามกฎหมาย และลดการใช้อำนาจมิชอบหรือเกินกว่าเหตุได้

เอกสารอ้างอิง

กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553. (2554, 11 มี.ค.).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนที่ 15 ก. หน้า 14-17.

ชิษณุพงศ์ ไหวดี. (2554). ปัญหาการควบคุมการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยศาลปกครอง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

- ธนากร คำวะรัตน์, พ.ต.ต. (2560). **วัฒนธรรมองค์กรตำรวจกับการปฏิบัติหน้าที่สอบสวน สืบค้นเมื่อ**
28 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก [https://thamaaya.wordpress.com/2017/03/20/](https://thamaaya.wordpress.com/2017/03/20/วัฒนธรรมตำรวจกับการปฏิบัติ)
วัฒนธรรมตำรวจกับการปฏิบัติ.
- พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558. (2558, 9 ก.ค.). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 ตอนที่ 63 ก.
หน้า 19-29.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2559.
(2559, 10 ธ.ค.). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 133 ตอนที่ 104 ก. หน้า 30-32.
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามประกาศคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติฉบับที่ 88/2557. (2557, 21 ก.ค.). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 134 ง.
หน้า 20-22.
- พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560. (2560, 31 ต.ค.). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134
ตอนที่ 113 ก. หน้า 1-3.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (2550, 24 ส.ค.). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 124
ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2547). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- Chan J. (1996). Changing Police Culture. **The British Journal of Criminology**. 36(1): 109-134.
Columbia University. (2 0 1 8). **CLD mapping**. Retrieved 2 8 July, 2018. from
http://ac4.ei.columbia.edu/files/2016/05/CLD-mapping-protocolhandout_Print.pdf
- Niederhoffer A. & Blumberg A.S. (1976). **The ambivalent force: perspectives on the police**. Holt, Rinehart and Winston.
- Workman-Stark, A.L. (2017). **Inclusive policing from inside out**. Ottawa: Springer
International Publishing.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

พันตำรวจโทหญิง สุพัตรา อินทร์ธมยา

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

sinthomya@gmail.com

กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนกับองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง Juvenile Justice with High Performance Organization

อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์

วิทยาลัยรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต

Aranee Vivatthanaporn

College of Government, Rangsit University

บทคัดย่อ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งประกอบด้วยองค์กรตำรวจ อัยการ ศาล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ซึ่งมีหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมและสร้างความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม ดังนั้น ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนการปฏิบัติงานแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ พันธกิจของหน่วยงานว่าจะมีแนวทางการปฏิบัติงานอย่างไรให้บรรลุวิสัยทัศน์ตามที่องค์กรกำหนด และเป็นการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) พร้อมทั้งพัฒนาวิธีการป้องกัน จัดการและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้สัมฤทธิ์ผล นั้นหมายถึง ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างยั่งยืน โดยผู้บริหารมีหน้าที่สร้างความไว้วางใจ กระตุ้นให้บุคลากรเกิดแรงบันดาลใจ และตระหนักถึงการพัฒนาความสามารถขององค์กร โดยดึงศักยภาพขององค์กร รวมทั้งความรู้ ความสามารถของบุคลากรแต่ละคนมาใช้ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรร่วมกันระหว่างองค์กร จัดเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

คำสำคัญ: องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง, กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน, บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

Abstract

The juvenile justice system consists of five main parts, which are law enforcement agencies (police), public prosecutors, courts, Department of Juvenile Observation, and Prosecution and Department of Probation. These organizations play a key role in justice administration and public order. Every agency in the juvenile justice system has to integrate into interagency collaboration, including the private and public sectors as well as civil society. In addition, roles, duties, and missions of each organization need to be concerned to enhance their performance to achieve the desirable visions. The inter-organizational integration will then lead to High Performance Organization (HPO), which can effectively develop preventive approaches to controlling and rehabilitating delinquent youths in the juvenile criminal justice system. The results will be a dramatic reduction in the number of juvenile recidivists. More importantly, the juvenile delinquents will be able to sustainably develop their behavior. Therefore, the administrators should be responsible for trust building, inspirational encouragement, and awareness raising for organizational development in their employees. This will bring out the organization's best potential, including personal knowledge and skills for sharing across agencies. Consequently, this approach will be an important mechanism to effectively enhance the capability of the juvenile justice system and significantly contribute to the national interests.

Keywords: High Performance Organization (HPO), Juvenile Justice System, Interagency Integration

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่ประเทศไทย 4.0 ส่งผลให้มนุษย์มีเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกมากขึ้น ทำให้องค์กรต่างๆ ต้องปรับตัวและปรับสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยเฉพาะระบบราชการต้องปฏิบัติงานเพื่อให้ตอบโจทย์แก่ประชาชน และทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจเมื่อมาใช้บริการ จึงใช้เครื่องมือทางการบริหารต่างๆ ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และความจำเป็นขององค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) นอกจากนี้ สำหรับหน่วยงานในระบบราชการนั้นการที่จะบอกได้ว่าเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงหรือไม่

ก็ยังไม่มีการปฏิรูปการรองรับ ซึ่งต่างจากองค์กรเอกชนที่สามารถพิจารณาจากผลการดำเนินการด้านการเงิน แต่ส่วนราชการสามารถใช้กรอบวิสัยทัศน์ และพันธกิจของตนเองมาเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าตนเองเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงหรือไม่ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานขององค์กรนั้น เป็นไปตามพันธกิจและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดหรือไม่

การที่จะทำให้หน่วยราชการเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงนั้น ความสามารถในการบริหาร ยุทธศาสตร์ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ความสามารถในการวางแผน ยุทธศาสตร์เท่านั้น แต่จะต้องครอบคลุมไปถึงความสามารถในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ รวมทั้ง การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ด้วย โดยเฉพาะผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศ และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและผสมผสานความแตกต่างของบุคคลที่อยู่ในองค์กรพร้อมทั้งเป็น ผู้กำหนดวิสัยทัศน์ และค่านิยมร่วมกันกับพนักงานเพื่อเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้และวัฒนธรรมที่นำไปสู่ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ขององค์กรแบบ HPO ทั้งนี้ การบริหารยุทธศาสตร์ให้เกิดผลนั้นประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Formulation) ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis)

1.2 การกำหนดทิศทางขององค์กร (Strategic Direction Setting)

1.3 การวางยุทธศาสตร์ (Strategic Development) เป็นสิ่งที่องค์กรจะมุ่งเน้นให้ ความสำคัญ วางแผนที่จะทำเพื่อให้สามารถบรรลุในทิศทาง หรือผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการ

1.4 การสื่อสารและถ่ายทอดยุทธศาสตร์ (Strategic Communication and Translation)

เป็นการสื่อสารและถ่ายทอดยุทธศาสตร์ให้อยู่ในรูปที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายสำหรับบุคลากร ทุกระดับในองค์กร เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติต่อไป

2. การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation or Execution) การแปลง ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้ได้ผลนั้น ควรจะประกอบด้วยองค์ประกอบสองส่วน ได้แก่ การทำให้ ทัวทั้งองค์กร โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ (Strategic Alignment) และความสามารถที่องค์กร ควรจะมีเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ (Strategic Capability) ได้

3. การประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Measurement and Evaluation)

อย่างไรก็ดี การบริหารยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ต้องเป็นไปในลักษณะของกระบวนการที่เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องและไม่มีวันจบ เนื่องจากยุทธศาสตร์และแนวทางในการปฏิบัติที่ได้พัฒนาขึ้นมาในช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะไม่เหมาะสมต่อสถานการณ์ ณ อีกช่วงเวลาหนึ่ง ดังนั้น ผลกระทบจากบริบทและสภาวะแวดล้อม

ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ย่อมทำให้หน่วยราชการต้องมีการทบทวนและปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลง

จากเหตุดังกล่าวข้างต้นยอมรับว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้นต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมที่จะปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชนได้อย่างเต็มศักยภาพ และรักษาบุคลากรเหล่านี้ให้อยู่กับองค์กรได้นานที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อหน่วยงานมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็จะประสบกับปัญหา และอุปสรรค รวมถึงการสูญเสียเวลา ค่าใช้จ่าย และทรัพยากรต่างๆ โดยไม่จำเป็น เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ยังมีกระบวนการที่ไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก และภายในองค์กร เมื่อดำเนินการไปแล้วจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงานเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานจำเป็นต้องมี “กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์” ซึ่งหมายถึง ลำดับการกระทำที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกหน่วยงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนดไว้ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ไม่เพียงแต่เป็นทรัพยากรพื้นฐานทางการจัดการเท่านั้น แต่ยังเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงที่สุดขององค์กร หรือที่เรียกว่า “ทุนมนุษย์ (Human Capital)” และเป็นปัจจัยที่จะบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารจัดการในอนาคต ที่ผ่านมามูลค่าในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนมีการสับเปลี่ยนตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ โยกย้าย อย่างต่อเนื่องส่งผลให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานขาดองค์ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ซึ่งประกอบด้วยองค์กรตำรวจ อัยการ ศาล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ซึ่งมีหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมและสร้างความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม รวมทั้งมีการกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาวิธีการป้องกัน จัดการ และแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายให้สัมฤทธิ์ผล จัดเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนการปฏิบัติงานแต่ละ

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องคำนึงถึงบทบาท หน้าที่ พันธกิจของหน่วยงานว่าจะมีแนวทางการปฏิบัติงานอย่างไรให้บรรลุวิสัยทัศน์ตามที่องค์กรกำหนด

กระบวนการจัดการ (Management Process)

กระบวนการจัดการประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นกิจกรรมอันดับแรกที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องมีการตัดสินใจเรื่องต่างๆ เตรียมการไว้ล่วงหน้า เช่น มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์และพันธกิจ (Vision & Mission) เพื่อให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและรัดกุม

2. การจัดองค์กร (Organizing) เพื่อให้เป้าหมายขององค์กรที่วางแผนไว้ล่วงหน้าประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจะมีการจัดโครงสร้างองค์กร มีการแบ่งงาน มอบหมายงาน จัดพนักงานในการปฏิบัติงานต่างๆ ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กร เพื่อให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การนำ (Leading) หมายถึง การสั่งการ การชี้แนะ ของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานตามคำสั่ง หรือคำชี้แนะของผู้บังคับบัญชา เพื่อให้การทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น เครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง ได้แก่ ภาวะผู้นำ การจูงใจ การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร

4. การควบคุม (Controlling) เป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายของกระบวนการบริหาร เพื่อประเมินผล การปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผล

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดการถือเป็นสมองขององค์กรซึ่งจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น นั่นหมายถึง อัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนลดลง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่องค์กรต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี รวมทั้งต้องอาศัยการวางแผนและการตัดสินใจอย่างมีศิลปะ เพราะการจัดการที่ดีจะต้องใช้เทคนิควิธีการจัดองค์กร พร้อมทั้งนำความสามารถพิเศษของสมาชิกในองค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร ตลอดจนนำความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้องค์กรบรรลุผล ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้บริหารองค์กรต้องใช้แนวทางการบริหารจัดการองค์กรทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรและมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ที่สอดคล้องกับงานเขียน ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556 - พ.ศ.2561) ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ โดยเน้นการจัดโครงสร้าง องค์กรที่มีความทันสมัย กระทัดรัด มีรูปแบบเรียบง่าย (Simplicity) มีระบบการทำงานที่คล่องตัว รวดเร็ว ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการทำงาน เน้นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) พัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร เน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างคุณค่าในการปฏิบัติการกิจของรัฐ ประหยัดค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานต่างๆ และสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: การวางระบบการบริหารราชการแบบบูรณาการ มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันภายในระบบราชการด้วยกันเองเพื่อแก้ปัญหการแยกส่วนในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการวางระบบความสัมพันธ์และประสานความร่วมมือระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบของการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย ภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน คือ นำศักยภาพเฉพาะของแต่ละหน่วยงานมาสร้างคุณค่าให้กับงานตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อขับเคลื่อนนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของประเทศและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5: การส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการทบทวนบทบาทและภารกิจของตนให้มีความเหมาะสม โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น การถ่ายโอนภารกิจบางอย่างที่ภาครัฐไม่จำเป็นต้องดำเนินงานเองให้ภาคส่วนอื่น รวมทั้ง การสร้างความร่วมมือหรือความเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น

4. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7: การสร้างความพร้อมของระบบราชการไทย เพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน มีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งประสาน พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกันในการส่งเสริมและยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐของประเทศสมาชิกอาเซียน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง และความเจริญผาสุกของสังคมร่วมกัน

จากประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องกำหนดแนวทางโดยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด นั้นหมายถึง อัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนลดลง ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องใช้การบริหารเชิงยุทธศาสตร์มาเป็นตัวกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเด็ก

และเยาวชนจะต้องกำหนดแนวทางการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนร่วมกัน เพื่อมิให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน และสามารถแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนตามสาเหตุการกระทำผิดได้เป็นการเฉพาะราย เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรร่วมกัน โดยใช้องค์ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพของบุคลากรในแต่ละหน่วยงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อมิให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำและไปเป็นอาชญากรในอนาคต เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากอาชญากรรม ดังนั้นจะต้องศึกษาหลักการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการควบคุมกลยุทธ์ ด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน โดยดำเนินการ ดังนี้

การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) หมายถึง การพัฒนาแผนระยะยาวขององค์กรบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสถานะแวดล้อมภายนอก และทราบจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรจากการประเมินสถานะแวดล้อมภายในองค์กร

การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Planning) คือ จุดหมายปลายทางที่องค์กรแสวงหาเพื่อการบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงาน การอยู่รอด และการพัฒนาวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการจำแนกเป็นระดับตามสายการบัญชาในองค์กร
2. กำหนดทิศทาง หรือภารกิจหลัก (Mission setting) เป้าหมาย (Goals) หมายถึง ผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้น เป็นผลลัพธ์ที่เฉพาะเจาะจงขององค์กร สามารถวัดได้และมีระยะเวลาที่แน่นอน
3. การกำหนดนโยบาย (Policy formulation) นโยบาย (Policy) หมายถึง แนวปฏิบัติอย่างกว้าง เพื่อเชื่อมโยงระหว่างกำหนดกลยุทธ์ และการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กร

การดำเนินกลยุทธ์ (Strategic implementation) เป็นการนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ให้แปลงไปสู่การกระทำโดยการวางแผนการดำเนินงานตามรายละเอียดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในรูปของ (1) โครงการ (2) งบประมาณ (3) ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินกลยุทธ์มักจะเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร โดยผู้บริหารระดับกลาง และระดับต้นจะต้องเข้าร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กรภายใต้แนวทางที่ผู้บริหารระดับสูงวางไว้

การควบคุมกลยุทธ์ (Strategic controlling) หมายถึง การติดตามประเมินผลการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กร โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็น หากพบปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ จะได้แก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ตลอดจนมีการประเมินผลสำเร็จของแผนกลยุทธ์เป็นระยะๆ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับไปยังขั้นตอนการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ การวางแผนกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการควบคุม

กลยุทธ์ที่ดี และมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) มีความยืดหยุ่นเพียงพอ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบไม่คาดหวังได้ (2) ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้ผู้บริหารมองเห็นภาพการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างแท้จริง (3) ได้รับข้อมูลทันเวลา เพราะว่ามีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจถ้าหากล่าช้า หรือไม่ทันสมัยก็จะนำไปสู่ความล้มเหลวเสมอ ทั้งนี้ กระบวนการควบคุมกลยุทธ์แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

1. กำหนดสิ่งที่จะวัด ผู้บริหารจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า กระบวนการปฏิบัติและการดำเนินงานอะไรบ้างที่จะต้องการตรวจสอบและประเมินผล

2. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติงานโดยปกติแล้วมักจะกำหนดจากเป้าหมายของการบรรลุผลสำเร็จ ด้านประสิทธิภาพ คุณภาพ หรือการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานนี้จะนำมาเป็นเกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงาน

3. วัดการปฏิบัติงานจริง สิ่งที่จะทำการวัดอาจเป็นผลการปฏิบัติงาน หรือพฤติกรรม การปฏิบัติงาน โดยอาจจะทำการวัดทั้งองค์กรเป็นส่วนรวม หรือวัดเป็นกลุ่ม หรือวัดเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวัด และความพร้อมขององค์กร ซึ่งจะต้องกำหนดระยะเวลาในการวัดที่แน่นอน เช่น ทุกๆ ไตรมาส ทุกๆ 6 เดือน หรือประจำปี เป็นต้น

4. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานจริง กับมาตรฐาน ผู้บริหารจะต้องนำผลการปฏิบัติงานจริงมาเปรียบเทียบกับผลงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ถ้าหากเป็นไปตามมาตรฐานกระบวนการผลการปฏิบัติงานก็จบ แต่ถ้าหากผลการปฏิบัติงานต่ำกว่ามาตรฐานก็ต้องหาสาเหตุและปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าหากผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐาน ก็ต้องมาทบทวนว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ต่ำเกินไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะต้องยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นในการวัดครั้งต่อไป

5. ปฏิบัติการแก้ไข เป็นการแก้ไขผลการปฏิบัติงาน หรือข้อบกพร่องต่างๆ หรืออาจต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกลยุทธ์ใหม่ให้เหมาะสมหรือให้ดียิ่งขึ้น

องค์กรด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนต้องดำเนินการตามหลักการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการควบคุมกลยุทธ์ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมทั้งเด็กและเยาวชนจะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างยั่งยืนไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้น องค์กรด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องศึกษาและทบทวนระบบการบริหารจัดการ กระบวนการด้านยุติธรรมเด็กและเยาวชนให้เป็นกระบวนการที่มีขีดสมรรถนะสูงนั่นหมายถึง องค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมององค์กรอย่างเป็นระบบทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน ขณะเดียวกันมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนทรัพยากร และการบูรณาการการทำงาน

ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน และประชาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการไปสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูง ดังนี้

1. ทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์ (Structural Contingency Theory) เป็นทฤษฎีที่เชื่อกันว่าเป็นแนวคิดร่วมสมัย ซึ่งฐานคติของทฤษฎีนี้เชื่อว่าไม่มีโครงสร้างใดที่สมบูรณ์แบบ แต่จะสมบูรณ์ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่เกิดจากความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ เรียกว่า ปัจจัยตามสถานการณ์ ดังนั้น หากจะทำให้เกิดความสอดคล้อง หรือความลงตัวระหว่างการออกแบบองค์กรกับปัจจัยสถานการณ์ ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ เทคโนโลยี ขนาดองค์กร ก็จะทำให้เกิดประสิทธิผล ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงมุ่งอธิบายกลไกการปรับตัวเพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโครงสร้างตามสถานการณ์มีข้อจำกัด เพราะมองเฉพาะโครงสร้าง และการออกแบบเป็นหลัก ดังนั้น Scott (1887) จึงจัดทฤษฎีกลุ่มนี้เป็นทฤษฎีระบบเปิดแบบเหตุผลนิยม เพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าว พร้อมทั้งนำแนวคิดด้านวัฒนธรรมองค์กรมาอธิบายวิถีปฏิบัติร่วมกันของคนในองค์กร

ด้วยเหตุนี้เอง การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมจึงผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันส่งผลให้ แนวคิดนี้จึงมุ่งเน้นการอธิบายการปรับวิธิตัด ความเชื่อ ค่านิยมที่ก่อให้เกิดภาพขององค์กรที่มีความยืดหยุ่นสูง มีการปรับตัวเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์กรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนักวิชาการมองว่าวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรแบบ High Performance Organization (HPO) ผ่านการเรียนรู้ (Schien, 1992) ได้ให้ความสำคัญกับการปรับวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงที่จะไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรเช่นเดียวกับ Marquardt (2002) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรผ่านการเรียนรู้องค์กรโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) ขณะที่ Peter Senge (1990) ได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนวิธิตัด และการมองอย่างเป็นระบบทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน และระดับองค์กร โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนและการมีส่วนร่วมในขณะเดียวกัน

นอกจากนี้ ทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์มององค์กรเป็นระบบที่มีเหตุผลท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ขณะที่องค์กรจำเป็นต้องปรับตัว ตอบสนองและควบคุมสิ่งแวดล้อม การประเมิน ติดตาม และทำความเข้าใจตลอดจนสามารถทำการเปลี่ยนแปลงได้ถูกต้องรวดเร็ว และแม่นยำเพื่อวางแผนเชิงรุก ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็ณคุณสมบัติพื้นฐานขององค์กรแบบ HPO สิ่งที่ปรากฏในองค์กรแบบ HPO ในปัจจุบัน คือ การพยายามสร้างความสอดคล้องระหว่างองค์กรกับปัจจัยภายนอกที่เห็นเป็นรูปธรรม ได้แก่ กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ที่อาศัยการวิเคราะห์ สิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกทั้งตัวองค์กรเอง ซึ่งเครื่องมือ

ที่นิยมก็คือ SWOT Analysis เพื่อหาโอกาสและใช้จุดแข็งของตนเองในการพัฒนาคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับบริการ ทั้งนี้ วิธีการที่องค์กรควบคุมสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกสะท้อนถึงกลไกในการปรับตัวขององค์กรแบบ HPO รูปแบบหนึ่งเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมภายนอกขณะที่ความสอดคล้องยังต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบภายในองค์กร เริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งต้องมีความเชื่อมโยงกับพันธกิจ และกำหนดเป้าประสงค์ หรือผลลัพธ์ ให้มีความชัดเจนทั้งระยะสั้นและระยะยาวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ขณะที่ต้องมีความเชื่อมโยงกับการตั้งศักยภาพของบุคคลที่มีความแตกต่างกันเพื่อนำไปสู่การสร้างสมรรถนะหลักขององค์กรอีกด้วย

2. HPO ตามมุมมองด้านวัฒนธรรมองค์กร

ในมุมมองของวัฒนธรรมองค์กรมองว่า HPO จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อองค์กรต้องเริ่มต้นสร้างวัฒนธรรมและสร้างค่านิยมแห่งการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้พนักงานเกิดความตระหนัก ความรู้สึก ความเชื่อในเรื่องการพัฒนาคุณภาพ ลักษณะ HPO ความใกล้ชิดกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) พร้อมสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในองค์กรในลักษณะให้บุคลากรมีส่วนร่วม ทั้งนี้การสร้างวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยการมีส่วนร่วม การให้รางวัล และการสร้างบรรยากาศของการสร้างความไว้วางใจ มีการแบ่งปันค่านิยมและสร้างคุณค่าให้กับตัวเองและองค์กร ลูกค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคม ตัวแบบของการศึกษา เป็นต้น HPO ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการกระตุ้นให้เกิดความสามารถว่าแต่ละบุคคลมีความสามารถด้านใด ดังนั้น บทบาทของผู้นำในองค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคลากร สิ่งที่ HPO ต้องทำคือ ต้องสร้างความเชื่อค่านิยมที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมที่ HPO ส่วนใหญ่พึงมี ได้แก่ การกระจายอำนาจ ให้ความสำคัญในการตัดสินใจในการดำเนินงาน การสร้างความตระหนักในเรื่องของคุณภาพ การสร้างวัฒนธรรมในเรื่องของความโปร่งใส การเปิดกว้างและความไว้วางใจโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเปิดเผยและไม่เป็นทางการ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับคน และทีมงานในการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง พร้อมทั้งต้องทบทวนบทบาทหน้าที่ของตนเองว่าในด้านโครงสร้างมีอะไรที่ต้องดำเนินการ และมองข้ามความสำคัญของการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร เพื่อหันกลับมาวางแผนการพัฒนาตนเองอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ องค์กรที่มีการพัฒนาต้องเน้นการดำเนินการผ่านสมาชิกในองค์กรตั้งแต่ผู้นำไปจนถึงบุคลากรทุกระดับซึ่งล้วนมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ HPO ดังนั้น ผู้บริหารมีหน้าที่สร้างความไว้วางใจ สร้างบรรยากาศกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจให้ทุกฝ่าย

ตระหนักถึงการพัฒนา ความสามารถขององค์กร โดยดึงศักยภาพขององค์กร และบุคลากรแต่ละคนมาใช้ เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร มีการบริหารทีมข้ามสายงาน เพื่อผสมผสานความแตกต่างของบุคลากรและอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมพร้อมทั้งช่วยจัดความซ้ำซ้อนของระบบราชการ ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญจะทำให้กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

จากการศึกษาของรองศาสตราจารย์ อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์ (2559) ได้สรุปปัญหาของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ดังนี้

1. ระบบการผลิต “คน” คือ นักกฎหมาย ซึ่งเป็นผลผลิตของสาขานิติศาสตร์ในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐ และเอกชน ก็มีจุดเน้นขององค์ความรู้ที่แตกต่างกัน สถานการณ์ดังกล่าวของสถานภาพวิชานิติศาสตร์ จึงเป็นพลังกฎหมายที่อ่อนแอทางวิชาความรู้ แต่ทรงพลังในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะการขึ้นขี่ตายของสังคม และพฤติกรรมของคนในสังคม นักกฎหมายจึงเปลี่ยนสภาพจากบุคคลที่มีศาสตร์กลับกลายเป็นบุคคลที่มีศรัทธา (อาวุธ) แทน จึงทำให้นักกฎหมายบางส่วนสร้างปัญหาแก่กระบวนการยุติธรรมและสังคม โดยอาศัยช่องว่างและช่องโหว่ของกฎหมาย ที่มีสภาพไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ มีการเรียกร้องให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนกลไกการผลิตบัณฑิตสาขานิติศาสตร์ การเรียกหาจริยธรรมของนักกฎหมายที่ไม่ใช่หลักวิชาชีพทางกฎหมายตามวิชาที่เรียน แต่เป็นจริยธรรมนักกฎหมายที่มีความศรัทธาในคุณธรรม และปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม รวมทั้งผู้ที่เลือกเรียนกฎหมายต้องพร้อมที่จะสร้างความยุติธรรมแก่สังคม

2. ขาดการสร้างสมรรถนะ (Competency) ของการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งส่งผลให้การเลื่อนขั้น เลื่อนระดับ เลื่อนยศ ไม่ได้ยึดหลักของผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนบุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่สอดคล้องกับความต้องการ กระบวนการพัฒนาศักยภาพไม่เป็นระบบ ขาดการจัดเตรียมความรู้ความชำนาญของบุคลากรก่อนการปฏิบัติงานขาดปัญหาด้านแรงจูงใจ ขาดความภาคภูมิใจ ซึ่งพบมากกับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน รวมทั้งขาดภาวะผู้นำ นอกจากนี้ พบว่า ผู้นำบางส่วนขาดความยุติธรรม และมีระบบเส้นสาย

3. ขาดกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Process) ซึ่งมีการตั้งเป้าหมายในการประเมิน ไม่สอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมองค์กร โดยพิจารณาความดีความชอบเป็นไปตามความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลไม่ชัดเจน ขาดการถ่ายทอดนโยบายและช่องทางการสื่อสารระหว่างระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ อีกทั้งข้อจำกัดด้านกระบวนการและความร่วมมือ โดยมีการข้ามส่วนราชการในกระบวนการยุติธรรม

4. ขาดระบบการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบการพัฒนาบุคลากรของกระบวนการยุติธรรมไม่เชื่อมโยงกับระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน และการประเมินสมรรถนะของระบบงานยุติธรรม เนื่องจากต้องสร้างนักกฎหมาย และสาขาวิชาชีพต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่คิดถึงสังคมองค์รวม เป็นนักยุติธรรมที่แสวงหา และสร้างความถูกต้องให้แก่สังคม

กระบวนการยุติธรรมเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรม และเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่อยู่ในระบบราชการไทย ควรมีมาตรฐานของการมีจรรยาวิชาชีพในลักษณะของการมีกระบวนการสร้างความเป็นมาตรฐานวิชาชีพ การมีอุดมการณ์วิชาชีพ และการมีองค์กรเพื่อเป็นเครื่องมือ หรือกระบวนการไปสู่ลักษณะวิชาชีพนิยม ซึ่งบุคลากรของกระบวนการยุติธรรมต้องมีอาชีพปณิธานด้วยการที่อุทิศตนเพื่องานของกระบวนการยุติธรรมไปตลอดชีวิต และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพเป็นไปตามธรรมเนียมและมีมีโนธรรมและค่านิยมชมชอบในความเป็นนักยุติธรรมของตน รวมทั้ง องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องทำให้ประชาชน เกิดความศรัทธา เชื่อมั่น และพึ่งพาได้ พร้อมทั้งแสดงออกอย่างชัดเจนว่ามีความเป็นมืออาชีพ เป็นกลุ่มอาชีพที่มีองค์ความรู้ และความชำนาญ สามารถทำอะไรในภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมได้

ดังนั้น บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องสมรรถนะหลัก 5 ด้าน ดังนี้ (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชนจะต้องทราบถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ขององค์กรว่าคืออะไรเพื่อสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนด (2) บริการที่ดี (Service) หมายถึง บุคลากรทุกคนจะต้องให้บริการประชาชนด้วยจิตเมตตา (3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญ (Expertise) หมายถึง บุคลากรจะต้องได้รับการพัฒนาด้านเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ ทักษะที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน (4) จริยธรรม (Integrity) หมายถึง บุคลากรจะต้องยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน และ (5) ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork) หมายถึง บุคลากรทุกคนจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานอย่างแข็งขัน ในลักษณะช่วยกันทำ

สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ จุดแข็งที่เป็นเสมือนปัจจัยนำเข้าที่จะผลักดัน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายขององค์กรให้สำเร็จ เพราะข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะเป็นเข็มทิศชี้แนะว่าควรกำหนดความสามารถหลักอย่างไร ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) S - Self Learning การเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) E - Efficiency ประสิทธิภาพ (3) R - Responsibility ความรับผิดชอบ (4) V - Vision Focus มุ่งสู่เป้าหมาย (5) I - Initiative นวัตกรรม (6) C - Customer Service การให้บริการลูกค้า และ (7) E - Ethics and Honesty จรรยาบรรณ และความซื่อสัตย์

อย่างไรก็ดี สมรรถนะหลักเกิดจากการมีค่านิยมร่วมในการปฏิบัติงาน การยึดหลักความก้าวหน้าทางสายอาชีพ เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาองค์กรเชิงรุก ซึ่งจะมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อองค์กร กระบวนการยุติธรรมในภาพรวม นอกจากนี้การสร้างสรรค์สมรรถนะหลักขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม จะต้องเชื่อมโยงกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระบวนการยุติธรรมภาพรวมซึ่งมีเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของกระบวนการยุติธรรมระบบย่อย ควรมีผู้บริหารงานด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกันของทุกกระบวนการยุติธรรมระบบย่อย โดยต้องมีการระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน และสร้างระบบการเชื่อมโยงตลอดจนมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพของยุติธรรมระบบย่อยเทียบเคียงระหว่างหน่วยงาน

2. ความเชื่อมโยงของการบริหาร และพัฒนาบุคลากรแต่ละกระบวนการยุติธรรมระบบย่อยให้ไปในทิศทางเดียวกัน (HR Strategic Alignment) กระบวนการยุติธรรมต้องมีหน่วยงานกลางที่มีลักษณะเชิงยุทธศาสตร์ มาจัดระบบการบริหาร และพัฒนาบุคคล เพื่อบูรณาการแนวทางการพัฒนาบุคคลของแต่ละระบบย่อยของกระบวนการยุติธรรม และนำมาสังเคราะห์ จัดเรียง จัดลำดับ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรของกระบวนการยุติธรรมเป็นการเฉพาะในแต่ละระบบย่อย แต่มีจุดเชื่อมโยงกันในลักษณะตัวชี้นำร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลักเชิงเอกภาพร่วมกันของกระบวนการยุติธรรมแบบองค์รวม

3. กระบวนการยุติธรรมต้องมีกลไกสร้างสมรรถนะต้นแบบ (Competency Based) หรือหน่วยงานนำร่อง เพื่อเป็นเครื่องมือทำให้ทราบถึงระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และสะท้อนขีดความสามารถของแต่ละกระบวนการยุติธรรมย่อย เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้เข้าสู่กระบวนการทำงาน และปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมองค์รวมร่วมกันอย่างมีเอกภาพตั้งแต่การคัดสรรบุคลากรเข้าสู่ระบบ การพัฒนาคน การฝึกอบรม และการสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้า ตลอดจนการรักษาคนดี คนเก่ง ไว้ในองค์กร หรือการรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพสูง การจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคล การบริหารการเรียนรู้ และการพัฒนาอย่างมีระบบเพื่อช่วยให้ระบบการบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ไปในทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกันทั้งระบบ รวมทั้งมีการบูรณาการกิจกรรมด้านการบริหาร การพัฒนาบุคลากรไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นเครื่องมือการดำเนินการและช่วยผู้บริหารประกอบการตัดสินใจในเรื่องการบริหาร และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นตัวขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมแบบองค์รวม

4. ผลการปฏิบัติงาน (Performance - Based) ปัญหาสำคัญคือ ขาดกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน การตั้งเป้าหมายการประเมินไม่สอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมองค์กรรวม การพิจารณาความดีความชอบเป็นไปตามความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา ขาดการถ่ายทอดนโยบายและช่องทางการสื่อสารระหว่างระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ อีกทั้งข้อจำกัดด้านกระบวนการงาน และความร่วมมือ โดยมีการข้ามส่วนราชการในกระบวนการยุติธรรม

บทสรุป

ผู้บริหารของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนสามารถบริหารกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนให้มีขีดสมรรถนะสูง โดยปรับบทบาทให้เป็นผู้บริหารเชิงกลยุทธ์ สามารถนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง และปฏิบัติจริง เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้นหมายถึง อัตราการกระทำซ้ำผิดเด็กและเยาวชนลดลง ดังนั้น บทบาทสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนนั้นคือ การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งภาคเอกชน และภาคประชาสังคม พร้อมทั้งติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง เพื่อลดความซ้ำซ้อนการปฏิบัติงาน รวมทั้งเกิดประสิทธิภาพด้านการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างยั่งยืนและไม่กระทำความผิดซ้ำ หรือไปเป็นอาชญากรในอนาคตซึ่งจะทำให้สังคมและประเทศชาติปลอดภัยตลอดอาชญากรรม

เอกสารอ้างอิง

- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2540). การปฏิรูปภาคราชการสู่สภาพที่พึงปรารถนา: ทำอย่างไร ใครรับผิดชอบ. วารสารข้าราชการ , 42(2): 24-43.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2559). การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่>.
- พสุ เดชะรินทร์ และคณะ. (2549). การพัฒนาการเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง. กรุงเทพฯ: วิชั่นพรีนซ์ แอนด์ มีเดีย.

- ภาคภูมิ อุทชะเมธ. (2553). องค์การที่มีสมรรถนะสูงในองค์การภาครัฐ: ตามมุมมองของทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์และแนวคิดด้านวัฒนธรรม. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 27(1-2): 33-45.
- ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. (2557). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและบทบาทปฏิบัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. *วารสารวิชาการ Verdian E-Journal*. 7(3) :845-862.
- สุจิตรา ธนानันท์. (2551). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสียกฤษฎ์. (2523). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4) . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสวัสดิการ ก.พ.
- สุพจน์ อินทว้าง และ กัญญามน อินทว้าง. (2556). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2556-2561*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) .กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์. (ม.ป.ป.). *นวัตกรรมบริการงานยุติธรรมของไทย:มองย้อนอดีตสู่อนาคต*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/0B-vX9TcDkK-aVW9ncTJOQTZyaVk/view>.
- Schein,E.H. (2004). *Organizational Culture and Leadership*. Sanfrancisco :Jossey-Bass.
- Senge, Peter M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- W.Richard Scott. (1987). *Organizations: Rational ,Natural and Open System*. Ed. New Jursey. Prentice-Hall, Englewood Cliffs.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ดร.อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์

วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง

จังหวัดปทุมธานี 12000

aranee.v@gmail.com

การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดําโดยวิธีทางอินฟราเรด

The Detection of Bloodstains on a Dark-coloured Fabrics by Infrared Method

ณัฐธยาน์ ภมรรัตนกุล¹, นิช วงศ์สงัจจา² และ ณรงค์ กุลนิตะ³

^{1,3}บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Nattaya Pamornrattanakul¹ Nich Wongsongja² and Narong Kulnides³

^{1,3}Graduate School, Suansunandha Rajabhat University

² Faculty of Science and Technology, Suansunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดําโดยวิธีทางอินฟราเรด และเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีทางอินฟราเรดในการตรวจพิสูจน์คราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดําชนิดต่างๆ โดยทำการหยดคราบเลือด 6 ความเข้มข้น และคราบผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสีใกล้เคียงกับเลือดอีก 5 ชนิด ได้แก่ ขอสมะเขือเทศ น้ำมะเขือเทศ น้ำหวานสีแดง ชา และกาแฟ ตามลำดับ ลงบนผ้าสีดํา 4 ชนิด ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ จากนั้นใช้วิธีทางอินฟราเรดตรวจหาคราบเหล่านั้น โดยการถ่ายภาพจากกล้องดัดแปลงอินฟราเรด นับจำนวนจุดที่เห็นจากภาพถ่าย และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า คราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดําทั้ง 4 ชนิด สามารถมองเห็นจากภาพถ่ายอินฟราเรดได้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสามารถมองเห็นคราบเลือดสดได้มากที่สุด รองลงมาเป็น คราบขอสมะเขือเทศ คราบเลือดความเข้มข้น 1:2 คราบน้ำมะเขือเทศ คราบเลือดความเข้มข้น 1:5 คราบเลือดความเข้มข้น 1:10 คราบชา คราบกาแฟ คราบน้ำหวานสีแดง คราบเลือดความเข้มข้น 1:100 และ คราบเลือดความเข้มข้น 1:1,000 ตามลำดับ และสามารถมองเห็นคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสแปนเด็กซ์ได้มากที่สุด รองลงมาเป็น ผ้าฝ้าย ผ้ายีนส์ และผ้าพอลิเอสเตอร์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ชนิดของสารและชนิดของผ้ามีอิทธิพลร่วมกันต่อการมองเห็นคราบที่ได้จากการถ่ายภาพ

อินฟราเรด อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ใช้แสงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดคลื่นอินฟราเรด ควรใช้แหล่งกำเนิดคลื่นอินฟราเรดที่มีค่าคงที่ และไม่มีผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: คราบเลือด, ผ้าสีดํา, อินฟราเรด, การถ่ายภาพอินฟราเรด

Abstract

This research purposes are to study the detection of bloodstains on dark-coloured fabrics by Infrared method and to compare the effectiveness of this method in the detection of bloodstains and stains from other products on different dark-coloured fabrics. To illustrate, the researchers dropped six different blood concentrations and five other product's stains whose colours are similar to blood, which are ketchup, tomato juice, red syrup, tea and coffee, respectively. All stains were dropped on four types of the dark-coloured fabric, including cotton, polyester, jeans and spandex respectively. After that those stains were detected by Infrared Photography. Their points' visibility was scored and analysed by statistics, consisting of means, standard deviation, and Two-Way ANOVA. The results showed that all blood and other products' stains on each dark-coloured fabric could be seen from Infrared photos differently at a significant level 0.05. Neat blood stains were the most visible from Infrared photos, followed by ketchup, blood concentration 1:2, tomato juice, blood concentration 1:5, 1:10, tea, coffee, red syrup, blood concentration 1:100, and 1:1000, respectively. Notably, all stains could be seen on spandex mostly, followed by cotton, jeans, and polyester respectively. However, this research used sunlight to be the Infrared source. Therefore, the constant and non-effected Infrared generating source could be a better choice to study.

Keywords: Bloodstain, Dark Colored, Infrared, Infrared Photography

บทนำ

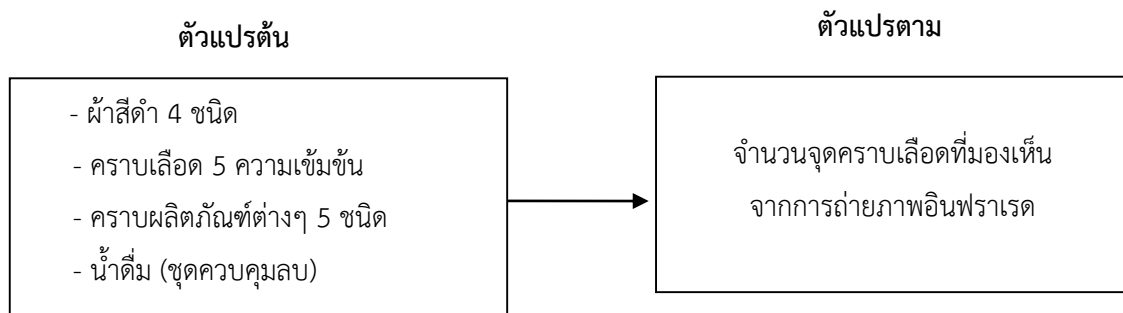
คดีฆาตกรรม เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรง สร้างความสะเทือนขวัญให้แก่ประชาชน และเกิดมากที่สุดในประเทศไทย จากสถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้งทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2549-2558 พบว่าในปี พ.ศ. 2558 ได้รับแจ้งคดีฆาตกรรมผู้อื่นมากถึง 2,228 คดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559) แม้จะมีอัตราการรับแจ้งลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 หลายครั้งที่มักเห็นข่าวคดีฆาตกรรมได้จากในโทรทัศน์หรืออินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่า อาชญากรรมส่วนใหญ่มักลงมือในเวลากลางคืน เพราะเป็นช่วงเวลาที่ปลอดภัย หรือบางรายอาจใส่เสื้อผ้าสีดำเพื่อต้องการปกปิดอำพรางตัวและพรางร่องรอยที่เกิดจากการกระทำ ร่องรอยที่พบได้จากคดีฆาตกรรมบนตัวผู้ต้องหาหรือในสถานที่เกิดเหตุ เช่น คราบเลือด คราบเขม่าปืน รอยลายนิ้วมือแฝง เป็นต้น ร่องรอยเหล่านี้เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงสถานที่เกิดเหตุและผู้ตายหรือผู้เสียหายไปยังผู้ต้องหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คราบเลือด จัดเป็นวัตถุพยานที่สำคัญในคดีฆาตกรรม เพราะสามารถบ่งบอกได้ว่าผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยเป็นผู้ลงมือก่อเหตุจริงหรือไม่

ปกติมนุษย์สามารถมองเห็นคราบเลือดที่ปรากฏอยู่บนเสื้อผ้าได้ชัดเจนด้วยตาเปล่า เพราะเลือดมีสีแดงเข้มซึ่งเป็นผลมาจากฮีโมโกลบินในเม็ดเลือดแดง อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง คราบเลือดที่ติดอยู่บนเสื้อผ้าสีดำหรือสีทึบ ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แม้แต่การใช้ชุดไฟหลายความถี่ (Polilight) ซึ่งนิยมในการใช้ตรวจหาคราบต่างๆ ในงานนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับเลือด ใช้ค่าความยาวคลื่นที่ 415 นาโนเมตร และต้องสวมแว่นตาสีเหลือง (Stoilovic, 1991) ก็ยังไม่สามารถมองเห็นคราบเลือดบนเสื้อผ้าสีทึบนั้นได้ หรือการใช้ปฏิกิริยาเคมีที่เรียกว่า “ปฏิกิริยาลูมินอล (Luminol)” เป็นการเรืองแสงสีฟ้าในที่มืด ทำให้ปรากฏร่องรอยของคราบเลือดเรืองแสงให้เห็นได้ก็จริง แต่วิธีนี้ยังมีข้อเสียอยู่ คือเป็นการปรากฏขึ้นแค่เพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ ประมาณ 30 วินาทีเท่านั้น ต้องทำในที่มืดสนิท และจากการปรากฏของปฏิกิริยานี้เพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ ในที่มืดสนิทนั้น ทำให้นักนิติวิทยาศาสตร์หรือผู้ตรวจพิสูจน์ไม่สามารถถ่ายภาพสภาพภายนอกของหลักฐานได้ทันและไม่ชัดเจน ซึ่งการถ่ายภาพสภาพภายนอกของหลักฐานนั้นเป็นหัวใจสำคัญของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพราะจำเป็นต้องรักษาสภาพของวัตถุพยานให้มีความคงเดิม และเกิดการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด เพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาล ผู้วิจัยจึงได้มองเห็นถึงปัญหาในการบันทึกสภาพคราบเลือดบนหลักฐานที่มีพื้นหลังสีดำ จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้โดยใช้การถ่ายภาพอินฟราเรด ถ่ายภาพคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีสีคล้ายหรือใกล้เคียงกับเลือดบนผ้าสีดำ 4 ชนิด ซึ่งผ้าสีดำเหล่านี้เป็นผ้าที่คนไทยนิยมนำมาทำเป็นเสื้อผ้าสวมใส่หรือของใช้ตัวอย่างเลือดที่นำมาทดลอง คือ เลือดหมู เนื่องจากมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับเลือดมนุษย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดำโดยวิธีทางอินฟราเรด
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีทางอินฟราเรดในการตรวจพิสูจน์คราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดำชนิดต่างๆ

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ 1) ผ้า โดยตัดผ้าสีดำ 4 ชนิด ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ให้มีขนาด 5×10 เซนติเมตร 2) เลือด นำเลือดหมูสดมาเจือจางด้วย 0.85% นอร์มัลซาลิน ในอัตราส่วน 1:2 1:5 1:10 1:100 1:1,000 ตามลำดับ และ 3) ผลิตภัณฑ์อื่น ได้แก่ ซอสมะเขือเทศ น้ำมะเขือเทศ น้ำหวานสีแดง ชา กาแฟ และน้ำดื่ม (เป็นชุดควบคุมลบ) ตามลำดับ

โดยมีขั้นตอนการวิจัย คือ ปิเปตต์เลือดหมูทั้ง 6 ความเข้มข้นและผลิตภัณฑ์อื่นทั้ง 6 ชนิด ปริมาตร 10 และ 100 ไมโครลิตร หยดลงบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด ปริมาตรละ 3 จุดต่อผ้า 1 ชิ้น ทำซ้ำ 3 ครั้ง ทิ้งไว้แห้งอย่างน้อย 12 ชั่วโมง ถ่ายภาพอินฟราเรดผ้าทุกชิ้น โดยใช้แสงแดดเป็นแหล่งกำเนิดคลื่นอินฟราเรด โดยภาพถ่ายที่ได้ จะเห็นเป็นภาพสีขาว-ดำ จากนั้น ให้อาสาสมัครจำนวน 2 คน ที่ไม่มีปัญหาทางด้านสายตานิ่วจุดของคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นที่มองเห็นจากภาพถ่ายอินฟราเรด โดยให้เกณฑ์ว่ารอยคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นที่ปรากฏบนผ้าต้องเห็นเป็นจุดวงกลมเต็มวงเท่านั้น และระบุผลการทดลองจากจำนวนจุดที่เห็น (0-3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์การตรวจหาคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด ว่าสามารถมองเห็นได้จากภาพถ่ายอินฟราเรดหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ Two-way ANOVA

ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการมองเห็นคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าแต่ละชนิดโดยใช้การถ่ายภาพอินฟราเรด โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสมมติฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้

H_0 = การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด ที่ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรดสามารถมองเห็นคราบเลือด และคราบผลิตภัณฑ์อื่นไม่แตกต่างกัน

H_1 = การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด ที่ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรดสามารถมองเห็นคราบเลือด และคราบผลิตภัณฑ์อื่นแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการตรวจหาคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด จากการถ่ายภาพอินฟราเรด

ตารางที่ 1 ผลการทดลองการตรวจหาคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด จากการถ่ายภาพอินฟราเรด

ตัวอย่าง	ปริมาตร (μ l)	ค่าเฉลี่ยจำนวนจุดคราบตัวอย่างบนผ้าสีดำที่สามารถมองเห็น ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรด ($\pm$ SD)			
		ผ้าฝ้าย	ผ้าพอลิเอสเตอร์	ผ้ายีนส์	ผ้าสแปนเด็กซ์
คราบเลือดสด	10	3 $\pm$ 0	2.33 $\pm$ 0.52	0	3 $\pm$ 0
	100	3 $\pm$ 0	3 $\pm$ 0	3 $\pm$ 0	3 $\pm$ 0
คราบเลือด	10	2.67 $\pm$ 0.52	0.33 $\pm$ 0.52	0	3 $\pm$ 0
ความเข้มข้น 1:2	100	3 $\pm$ 0	0	0.50 $\pm$ 0.22	3 $\pm$ 0
คราบเลือด	10	1.33 $\pm$ 1.21	0	0.50 $\pm$ 1.22	1.67 $\pm$ 1.37
ความเข้มข้น 1:5	100	3 $\pm$ 0	0	1.83 $\pm$ 1.47	2 $\pm$ 1.26
คราบเลือด	10	0	0	0	0
ความเข้มข้น 1:10	100	3 $\pm$ 0	0	2.17 $\pm$ 1.17	1.33 $\pm$ 1.03
คราบเลือด	10	0	0	0	0
ความเข้มข้น 1:100	100	0	0	0	0
คราบเลือดความ	10	0	0	0	0
เข้มข้น 1:1,000	100	0	0	0	0
คราบขอสมะเขือเทศ	10	1.50 $\pm$ 0.84	0.17 $\pm$ 0.41	0	0
	100	3 $\pm$ 0	3 $\pm$ 0	2.83 $\pm$ 0.41	2.17 $\pm$ 0.75
คราบน้ำมะเขือเทศ	10	0	0	2.83 $\pm$ 0.41	1.17 $\pm$ 1.47
	100	0	1.33 $\pm$ 1.51	3 $\pm$ 0	1.83 $\pm$ 1.33

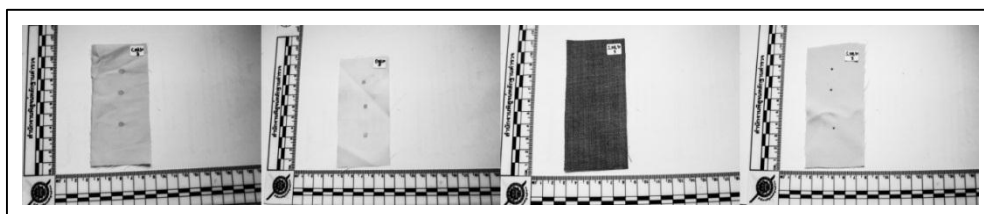
ตารางที่ 1 ผลการทดลองการตรวจหาคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด
จากการถ่ายภาพอินฟราเรด (ต่อ)

ตัวอย่าง	ปริมาตร (μ l)	ค่าเฉลี่ยจำนวนจุดคราบตัวอย่างบนผ้าสีดำที่สามารถมองเห็น ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรด ($\pm$ SD)			
		ผ้าฝ้าย	ผ้าพอลิเอสเตอร์	ผ้ายีนส์	ผ้าสแปนเด็กซ์
คราบน้ำหวานสีแดง	10	0	0	0	0
	100	0	0	0	0
คราบชา	10	0	0	0	1.67 $\pm$ 1.03
	100	0	0	0	2 $\pm$ 0.89
คราบกาแฟ	10	0	0	0	0
	100	1.50 $\pm$ 1.64	0	0	2 $\pm$ 1.27
น้ำดื่ม	10	0	0	0	0
(ชุดควบคุมลบ)	100	-	-	-	-

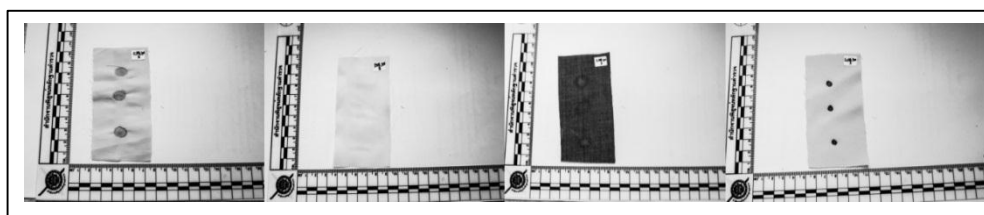
จากตารางที่ 1 พบว่า คราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิดที่สามารถมองเห็นได้จากภาพถ่ายอินฟราเรด ได้ผลการทดลอง ดังนี้

1. ตัวอย่างคราบเลือดสด

1.1 ตัวอย่างคราบเลือดสด สามารถมองเห็นได้บนผ้าทั้ง 4 ชนิดได้อย่างชัดเจน (ดังภาพที่ 2-3) จากภาพที่ 2-3 ชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ

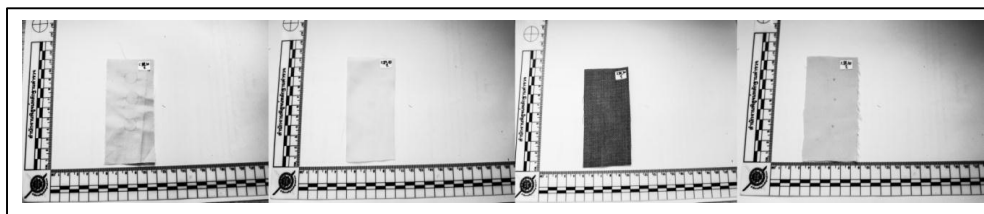
ภาพที่ 2 ตัวอย่างคราบเลือดสด ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

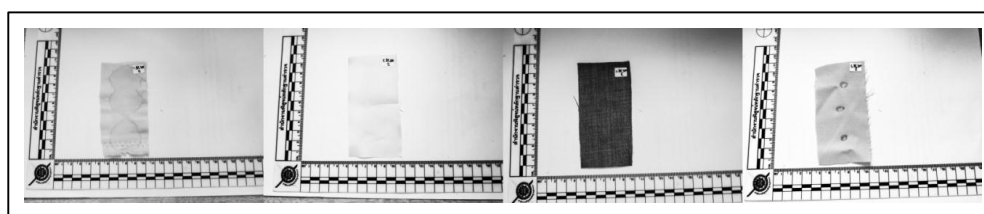
ภาพที่ 3 ตัวอย่างคราบเลือดสด ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

1.2 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:2 สามารถมองเห็นได้บนผ้า 2 ชนิด คือ ผ้าฝ้าย และผ้าสแปนเด็กซ์ โดยจะเห็นวงคราบมีลักษณะแผ่เป็นวงกว้างบนผ้าฝ้าย (ดังภาพที่ 4-5) จากภาพที่ 4-5 ชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ

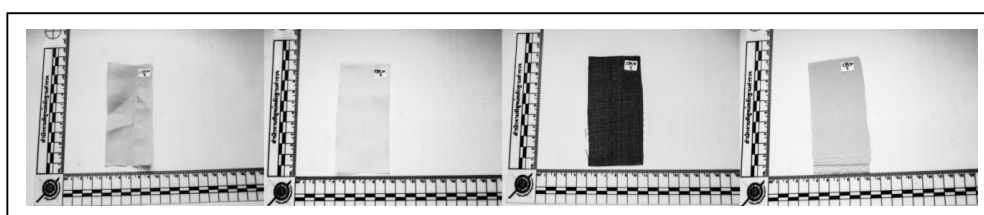

ภาพที่ 4 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:2 ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

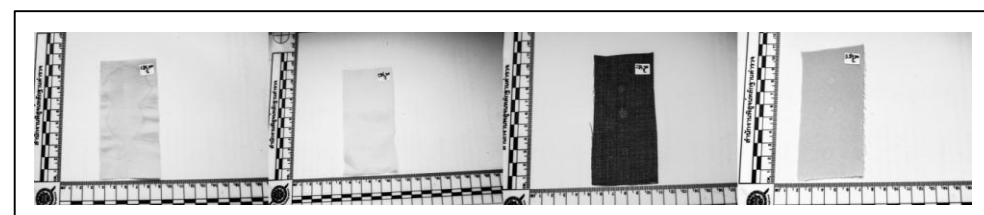

ภาพที่ 5 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:2 ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

1.3 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:5 สามารถมองเห็นได้บนผ้า 2 ชนิด คือ ผ้าฝ้าย และผ้าสแปนเด็กซ์ โดยจะเห็นวงคราบมีลักษณะแผ่เป็นวงกว้างบนผ้าฝ้าย (ดังภาพที่ 6-7) จากภาพที่ 6 - 7 ชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ

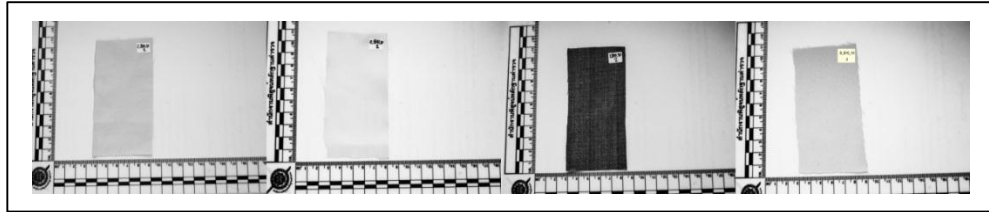

ภาพที่ 6 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:5 ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

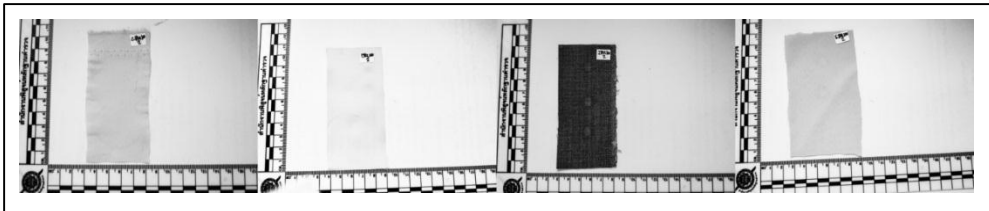

ภาพที่ 7 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:5 ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

1.4 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:10 สามารถมองเห็นได้บนผ้า 2 ชนิด ผ้าฝ้าย และผ้าสแปนเด็กซ์ โดยจะเห็นวงคราบมีลักษณะแผ่เป็นวงกว้างบนผ้าฝ้าย (ดังภาพที่ 8-9) จากภาพที่ 8 - 9 ชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ

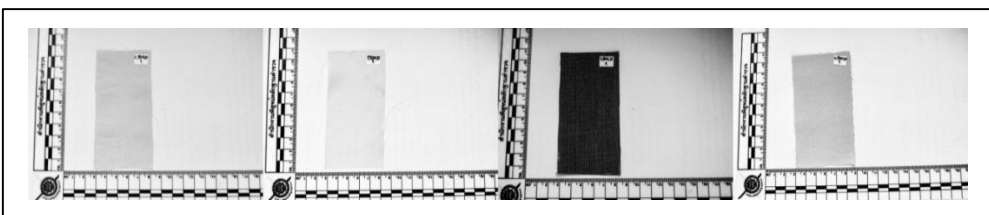

ภาพที่ 8 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:10 ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

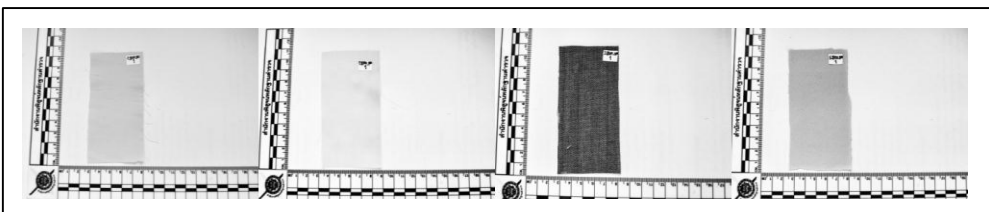

ภาพที่ 9 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:10 ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

1.5 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:100 ไม่สามารถมองเห็นได้เลยบนผ้าทั้ง 4 ชนิด (ดังภาพที่ 10-11) จากภาพที่ 10 - 11 ชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ

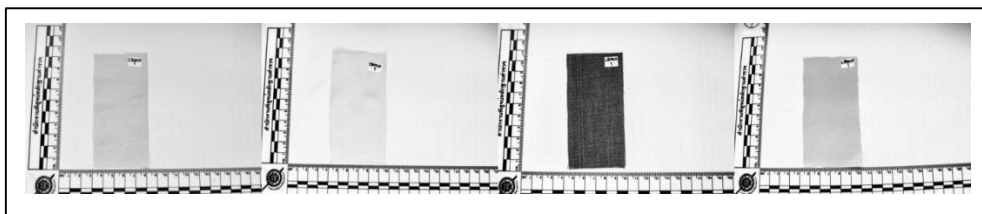

ภาพที่ 10 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:100 ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

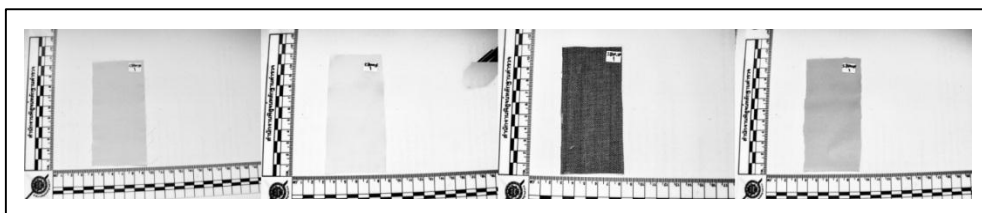

ภาพที่ 11 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:100 ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

1.6 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:1,000 ไม่สามารถมองเห็นได้เลยบนผ้าทั้ง 4 ชนิด (ดังภาพที่ 12-13) จากภาพที่ 12-13 ชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ

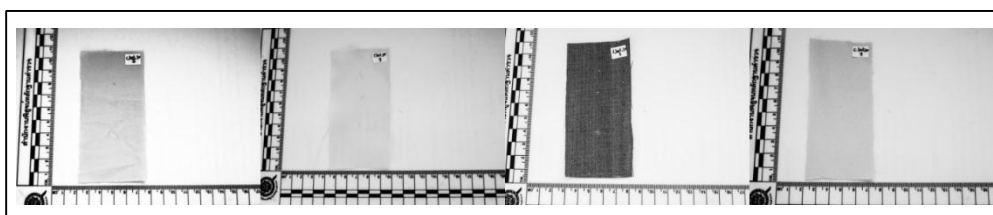
ภาพที่ 12 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:1,000 ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

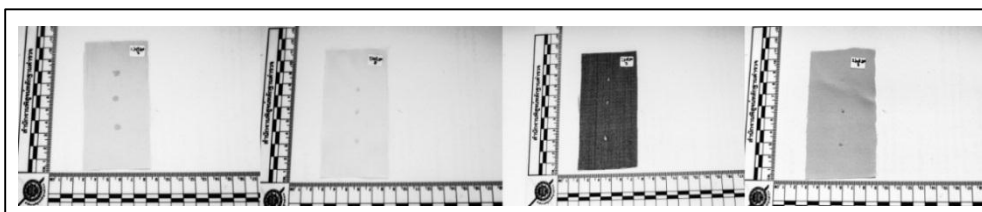
ภาพที่ 13 ตัวอย่างคราบเลือดความเข้มข้น 1:1,000 ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

2. ตัวอย่างคราบขอสมะเชื้อเทศ

2.1 ตัวอย่างคราบขอสมะเชื้อเทศ สามารถมองเห็นได้บนผ้าทั้ง 4 ชนิด โดยชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ (ดังภาพที่ 14-15)

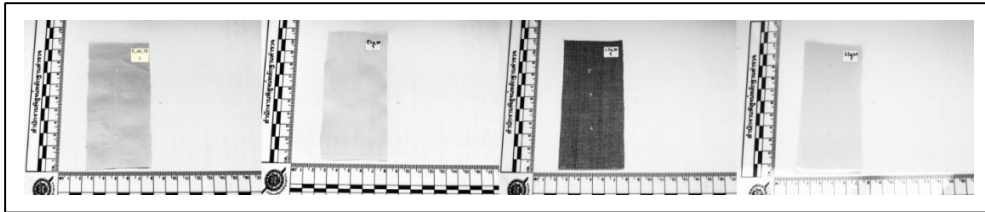

ภาพที่ 14 ตัวอย่างคราบขอสมะเชื้อเทศ ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

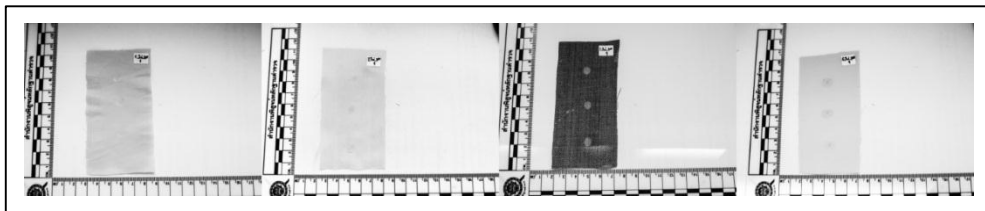

ภาพที่ 15 ตัวอย่างคราบขอสมะเชื้อเทศ ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

2.2 ตัวอย่างคราบน้ำมะเขือเทศ สามารถมองเห็นได้บนผ้า 2 ชนิด คือ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ โดยชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ (ดังภาพที่ 16-17)

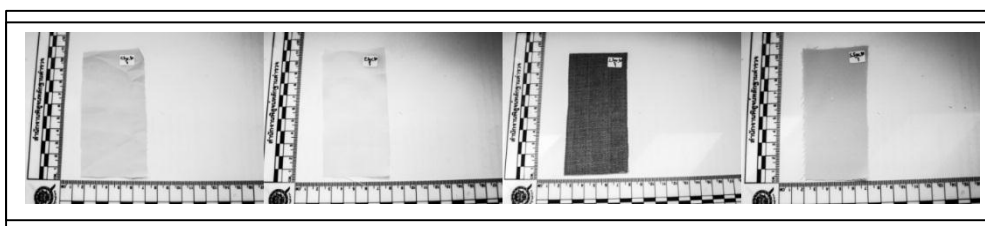
ภาพที่ 16 ตัวอย่างคราบน้ำมะเขือเทศ ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

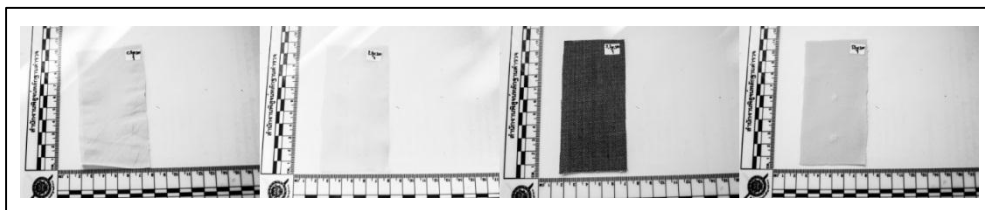
ภาพที่ 17 ตัวอย่างคราบน้ำมะเขือเทศ ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

3. ตัวอย่างคราบน้ำหวานสีแดง

ตัวอย่างคราบน้ำหวานสีแดง ไม่สามารถมองเห็นได้เลยบนผ้าทั้ง 4 ชนิด โดยชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ (ดังภาพที่ 18-19)

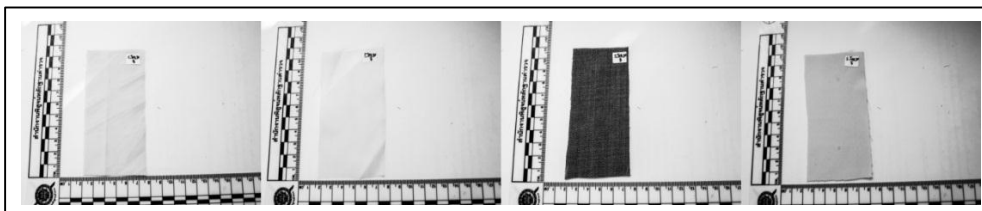
ภาพที่ 18 ตัวอย่างคราบน้ำหวานสีแดง ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

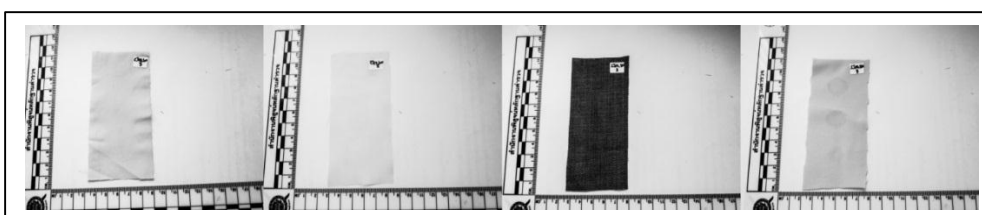
ภาพที่ 19 ตัวอย่างคราบน้ำหวานสีแดง ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด

4. ตัวอย่างคราบชา

ตัวอย่างคราบชา สามารถมองเห็นได้บนผ้า 1 ชนิด คือ ผ้าสแปนเด็กซ์ โดยชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ (ดังภาพที่ 20-21)

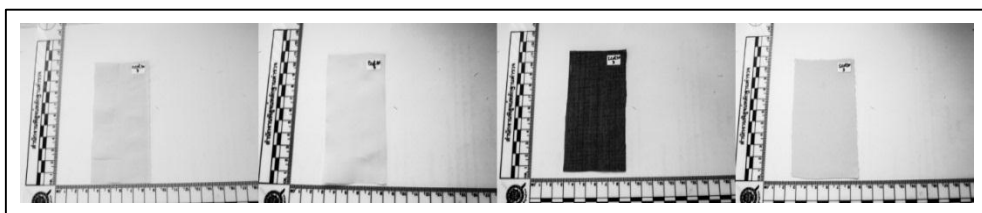
ภาพที่ 20 ตัวอย่างคราบชา ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิด

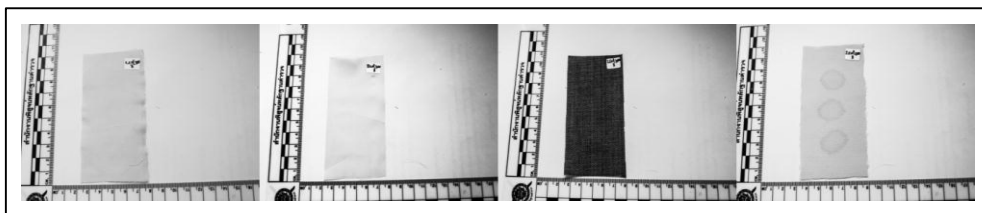
ภาพที่ 21 ตัวอย่างคราบชา ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิด

5. ตัวอย่างคราบกาแฟ

ตัวอย่างคราบกาแฟ สามารถมองเห็นได้บนผ้า 2 ชนิด คือ ผ้าฝ้าย และผ้าสแปนเด็กซ์ โดยชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ ตามลำดับ (ดังภาพที่ 22-23)

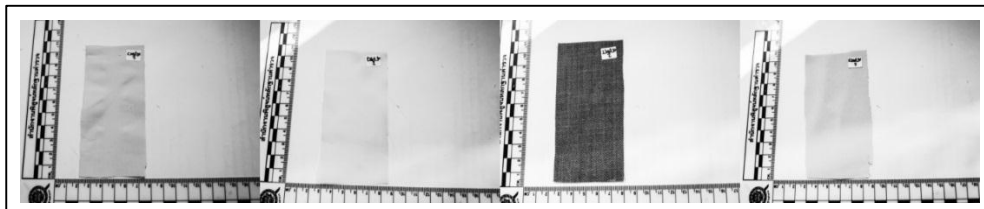
ภาพที่ 22 ตัวอย่างคราบกาแฟ ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิด

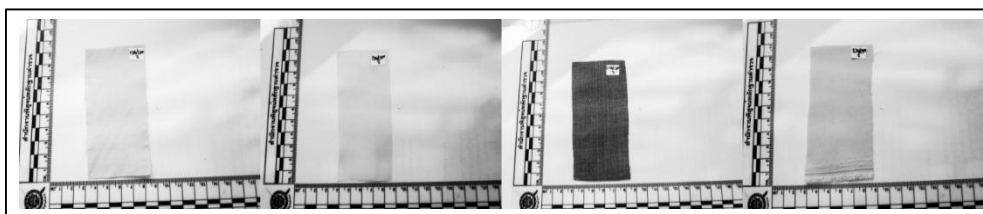
ภาพที่ 23 ตัวอย่างคราบกาแฟ ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิด

6. ตัวอย่างคราบน้ำต็ม

ตัวอย่างคราบน้ำต็ม ที่ใช้เป็นชุดควบคุมลบ จะไม่สามารถมองเห็นคราบบนผ้าทั้ง 4 ชนิดได้เลย โดยชนิดผ้าเรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้ายีนส์ และผ้าสแปนเด็กซ์ตามลำดับ (ดังภาพที่ 24-25)

ภาพที่ 24 ตัวอย่างคราบน้ำต็ม ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิด

ภาพที่ 25 ตัวอย่างคราบน้ำต็ม ปริมาตร 100 ไมโครลิตร บนผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิด

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของผ้าสีด้าทั้ง 4 ชนิดจากการมองเห็นคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นจากการถ่ายภาพอินฟราเรด

ตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการมีอิทธิพลร่วมของตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป

Source	df	Mean Square	F	Sig.
ชนิดของสาร	11	29.402	49.824	.000
ชนิดของผ้า	3	22.113	37.472	.000
ชนิดของสาร * ชนิดของผ้า	33	6.163	10.444	.000
Error	528	.590		
Total	576			

เมื่อทำการวิเคราะห์ผลการทดลองที่ได้ด้วยสถิติ Two-Way ANOVA พบว่า ตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร คือ ชนิดของสาร และชนิดของผ้า มีอิทธิพลร่วมกันต่อการมองเห็นคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นที่ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรด นั้นหมายความว่า การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าสีด้า

ทั้ง 4 ชนิดที่ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรด สามารถมองเห็นคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นได้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปร ได้แก่ ชนิดของสาร พบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนจุดที่เห็นได้จากภาพถ่ายอินฟราเรดของคราบสารแต่ละชนิดแตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับชนิดของผ้า ค่าเฉลี่ยของจำนวนจุดที่เห็นได้จากภาพถ่ายอินฟราเรดบนผ้าแต่ละชนิดก็แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการทดลอง พบว่า การทดลองเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การตรวจพิสูจน์คราบเลือดบนผ้าทั้ง 4 ชนิด ที่ได้จากการถ่ายภาพอินฟราเรดสามารถมองเห็นคราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นได้แตกต่างกัน โดยตัวอย่างคราบเลือดหมูสดสามารถมองเห็นได้บนผ้าสีดำทั้ง 4 ชนิด จากภาพถ่ายอินฟราเรด (ภาพที่ 3) แต่เมื่อมีการเจือจางให้มีความเข้มข้นลดลง ประสิทธิภาพในการมองเห็นคราบเลือดบนผ้าสีดำจากภาพถ่ายอินฟราเรดจึงลดลงไปด้วย และภาพถ่ายที่ได้จะเห็นคราบเลือดเป็นวงที่เริ่มแผ่กว้างขึ้นกว่าคราบเลือดสด (ภาพที่ 5) ที่เป็นเช่นนี้ เพราะ 0.85% นอร์มัลซาลีนมีคุณสมบัติเป็นตัวทำละลาย และเป็นตัวพาของเหลวในการเคลื่อนที่ได้ดีกว่าเลือดสด ประกอบกับเลือดที่ถูกเจือจางอาจมีแรงตึงผิวลดลง จึงสามารถเคลื่อนที่ได้ดีกว่า ในขณะที่คราบผลิตภัณฑ์อื่น ได้แก่ ขอสมะเขือเทศ น้ำมะเขือเทศ น้ำหวานสีแดง ชา และกาแฟ ตามลำดับ คราบขอสมะเขือเทศสามารถมองเห็นจากภาพถ่ายอินฟราเรดได้มากที่สุด (ภาพที่ 14 - 15) เพราะมีสีคล้ายกับเลือดมากที่สุด จึงอาจมีคุณสมบัติในการดูดกลืนความยาวคลื่นช่วงอินฟราเรดใกล้เคียงกับเลือด โดยเลือดสามารถดูดกลืนความยาวคลื่นช่วงอินฟราเรดได้ที่ 700 - 900 นาโนเมตร (Gorn and James, 2012) และขอสมะเขือเทศยังมีความหนืดใกล้เคียงกับเลือดอีกด้วย จากงานวิจัยของ Raymond และคณะ พบว่า เลือดหมูมีค่าความหนืดอยู่ในช่วง 3.9 - 5.4 (Raymond et al, 1996) และจากงานวิจัยของ Tauferova และคณะ พบว่า ขอสมะเขือเทศมีค่าความหนืดอยู่ในช่วง 3.00 - 8.33 (Tauferova et al, 2015) ส่วนผลิตภัณฑ์ที่เหลือสามารถมองเห็นจากภาพถ่ายอินฟราเรดได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น หรือไม่สามารถมองเห็นได้เลย และเมื่อพิจารณาในแง่ของผ้าแต่ละชนิด จะเห็นได้ว่า คราบเลือดและคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าสแปนเด็กซ์สามารถมองเห็นได้จากภาพถ่ายอินฟราเรดได้มากที่สุด เนื่องจาก มีคุณสมบัติในการดูดซับของเหลวได้ดี เส้นใยหนา เนื้อผ้ามีความนุ่ม ไม่หยาบกระด้าง เมื่อถ่ายภาพอินฟราเรดออกมา จึงสามารถมองเห็นสารที่อยู่ในผ้าได้ ลำดับถัดมาเป็น ผ้าฝ้าย ที่มีคุณสมบัติในการดูดซับของเหลวได้ดีเช่นกัน แต่เส้นใยของผ้าฝ้าย

มีความบางและหยากกว่าผ้าสแปนเด็กซ์ ลำดับถัดมาเป็น ผ้ายีนส์ มีคุณสมบัติซึมซับของเหลวได้ดี แต่สามารถมองเห็นคราบเลือดหรือคราบผลิตภัณฑ์อื่นบนผ้าชนิดนี้จากภาพถ่ายอินฟราเรดได้เพียงเล็กน้อย หรือแทบจะไม่เห็นเลย จากงานวิจัยของ Schotman และคณะ พบว่า ผ้าที่มีเส้นใยหนา มีการถักทอเส้นด้าย 1-5 รอบต่อเซนติเมตร ทำให้เนื้อผ้ามีความขรุขระ จึงทำให้ตรวจหาสารที่ซึมซับอยู่ในเนื้อผ้าได้ยาก (Schotman et al, 2015) และอาจเป็นเพราะสีอินดิโกของผ้ายีนส์อาจไม่สะท้อนความยาวคลื่นในช่วงอินฟราเรด ภาพถ่ายที่ได้จึงยังเห็นชั้นผ้าเป็นสีทึบอยู่ ส่วนผ้าพอลิเอสเตอร์ มีเส้นใยบาง และไม่ดูดซับของเหลว (ศิริพร และวริศรา, ม.ป.ป.) เมื่อหยดสารแต่ละชนิดลงไปสารจึงซึมออกจากชั้นผ้าหมด ทำให้ไม่สามารถมองเห็นคราบได้จากภาพถ่ายอินฟราเรด หรือแม้กระทั่งมองด้วยตาเปล่า อย่างไรก็ตาม คราบเลือดสดและคราบเลือดความเข้มข้น 1:2 ที่ปริมาตร 10 ไมโครลิตร บนผ้าพอลิเอสเตอร์ ยังสามารถมองเห็นจากภาพถ่ายอินฟราเรดได้ อาจเพราะเลือดยังมีความหนืดและแรงตึงผิวสูงอยู่ อีกทั้งยังมีปริมาตรไม่มาก สารจึงไม่สามารถซึมออกจากผ้า หรือซึมออกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ดังนั้น การใช้วิธีทางอินฟราเรดในการตรวจหาคราบเลือดบนผ้าสีทึบจะสามารถมองเห็นได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับชนิดของผ้า เนื่องจาก ผ้าแต่ละชนิด มีเส้นใยที่หนาบางแตกต่างกัน คุณสมบัติในการดูดซับของเหลวแตกต่างกัน และมีคุณสมบัติในการดูดกลืนหรือสะท้อนความยาวคลื่นช่วงอินฟราเรดได้แตกต่างกัน นอกจากนี้ ความเข้มข้นของเลือดยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตรวจหาด้วยวิธีทางอินฟราเรดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ผ้าสีดำเพียง 4 ชนิดเท่านั้น จึงควรศึกษาทดลองกับผ้าชนิดอื่นๆหรือพื้นผิวประเภทอื่น และมีสีต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น สีน้ำเงินเข้ม สีน้ำตาล สีแดง เป็นต้น
2. ควรศึกษาคุณสมบัติการดูดกลืนหรือการสะท้อนความยาวคลื่นช่วงอินฟราเรดของผ้าแต่ละชนิดที่จะนำมาทดลองและสีย้อมผ้าควบคู่ไปด้วย
3. ทำการทดสอบเบื้องต้น หลังจากตรวจหาคราบเลือดด้วยวิธีอินฟราเรดแล้ว เช่น Phenolphthalein Test เป็นต้น เพื่อเป็นการยืนยันเบื้องต้นว่า คราบที่เห็นจากวิธีการตรวจหาทางอินฟราเรดเป็นคราบเลือดจริง
4. ในกรณีของคดีที่เกิดขึ้นจริง เสื้อผ้าที่คนร้ายสวมใส่มักเป็นเสื้อผ้าที่ผ่านการซักมาแล้วอย่างน้อย 4-5 ครั้ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงควรนำผ้าที่จะใช้ทดลองมาทำการซักก่อนอย่างน้อย 4-5 ครั้ง ก่อนทำการทดลอง

เอกสารอ้างอิง

ศิริพร ชูแสง และวริศรา ตะสฤติย์. (ม.ป.ป.). **ประเพณีของเสื้อผ้า**. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2561.

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/kardulaeseuxphaa/khwam-hmay-laea-khwam-sakhay-khxng-kar-dulae-seuxpha/prapheth-khxng-seuxpha>.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2559). **สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้ง ทัวราชอาณาจักร พ.ศ. 2549–2558**. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2560.

เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries13.html>.

De Broux, S. T., McCaul, K. K., and Shimamoto, S. (2007). **Infrared Photography**. Retrieved March 20, 2018. From http://www.crime-scene-investigator.net/Infrared_Photography_research_paper.pdf.

Gorn, M., and James, S. H. (2012). Using Infrared Photography to Document Clothing Evidence in the Reconstruction of a Homicide. **Journal of Bloodstain Pattern Analysis**. 28(4): 3-9.

Mangold, K., Shaw, J. A., and Vollmer, M. (2013). The Physics of Near-Infrared Photography. **European Journal of Physics**. 34: 51-71.

Raymond, M., Smith, E., and Liesegang, J. (1996). The physical properties of blood forensic considerations. **Science and Justice**. 36(3): 153-160.

Schotman, T. G., Westen, A. A., Weerd, J. van der., and Bruin, K. G. (2015). Understanding the visibility of blood on dark surfaces: a practical evaluation of visible light, NIR, and SWIR imaging. **Forensic Science International**. 257: 214-219.

Tauferova, A., et al. (2015). Determination of Sensory Texture Acceptability and Examination of Determining Factors as a Basis for Product Optimization. **International Journal of Food Properties**. 18: 660-669.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ว่าที่ร้อยตำรวจโทหญิง ณัฐรยาน์ ภมรรัตนกุล

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

nattychung72@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ดร.นิช วงศ์สองจำ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

nich.wo@ssru.ac.th

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

narong.ku@ssru.ac.th

การศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษต่างชนิดโดยวิธีไอโอดีนและนินไฮดริน

Study of Latent Fingerprint from Blood on Various Types of Paper

by Iodine and Ninhydrin Tests

เบญจศิลป์ เหล่าวงษ์¹ นิช วงศ์สงจำ² และ ณรงค์ กุลนิตะ³

^{1,3}บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Benjasine Laowongsee¹ Nich Wongsongja² and Narong Kulnides³

^{1,3}Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

²Faculty of Science and Technology, Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษต่างชนิดโดยวิธีไอโอดีนและวิธีนินไฮดริน และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษที่ต่างกันกับความเข้มข้นของเลือดที่แตกต่างกัน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้กระดาษตัวอย่าง จำนวน 10 ชนิด ได้แก่ กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว กระดาษถนอมสายตา กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษกล่องลัง ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ปกนิตยสาร บิลเงินสด ซองจดหมาย ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ทำการประทับนิ้วหัวแม่มือด้านขวาบนกระดาษ จากนั้นหยดเลือดลงบนกระดาษตัวอย่างที่เตรียมไว้ ในความเข้มข้นที่แตกต่างกันคือ 1:5 1:10 และ 1:100 หลังจากนั้น นำกระดาษตัวอย่างที่ได้ทำการหารอยลายนิ้วมือแฝงด้วยวิธีไอโอดีนและวิธีนินไฮดริน พร้อมถ่ายรูปรอยลายนิ้วมือที่ปรากฏขึ้น หลังจากนั้นนำภาพถ่ายรอยลายนิ้วมือมาทำการนับจำนวนจุดลักษณะสำคัญพิเศษ หรือจุดตำหนิ (Minutiae) ด้วยระบบ Automated Fingerprint Identification System (AFIS) ของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และอาศัยหลักเกณฑ์การนับจุดตำแหน่งพิเศษ โดยกำหนดให้เกณฑ์รอยลายนิ้วมือที่ปรากฏขึ้นบนกระดาษโดยนับจุดลักษณะสำคัญพิเศษ หรือจุดตำหนิ 10 จุดนี้ขึ้นไป โดยได้ทำการอ้างอิงข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านลายนิ้วมือ กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง กองพิสูจน์หลักฐานกลางใช้ในการตรวจพิสูจน์ ผลการวิจัย พบว่า 1) รอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดที่ปรากฏขึ้นบนกระดาษทั้ง 10 ชนิด หลังจากการทดสอบด้วยวิธี

ไอโอไดน์มีประสิทธิภาพความคมชัด และสามารถอ่านจุดลักษณะสำคัญพิเศษ หรือจุดตำหนิ (Minutiae) ได้มากกว่าวิธีนินไฮดริน 2) จากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติแบบ Paired - Sample T test พบว่าวิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษที่แตกต่างกันบนคราบเลือด และความเข้มข้นเลือดแตกต่างกันในอัตราส่วน 1:5 1:10 และ 1:100 มีการปรากฏของรอยลายนิ้วมือแฝงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น กระดาษที่เหมาะสมในการตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นผิวที่มีรูพรุน เนื้อกระดาษ ที่มีความบาง รวมทั้งน้ำหนักของกระดาษที่มีความเบา จะให้ประสิทธิภาพการปรากฏขึ้นของรอยลายนิ้วมือแฝงได้ง่าย ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย ทำให้ทราบว่า วิธีการมไอโอไดน์ให้ผลที่ดีในการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษที่มีคราบเลือด แต่เมื่อถึงระยะเวลาของรอยลายนิ้วมือที่ปรากฏไว้ ลายนิ้วมือจะจางหายไปและการสูดไอของไอโอไดน์เล็กน้อยไม่มีอันตราย แต่การสูดไอโอไดน์เป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดการระคายเคืองของผิวหนัง ระบบทางเดินหายใจ เป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดมะเร็ง และวิธีนินไฮดรินไม่เหมาะแก่การทดลองกับกระดาษที่มีคราบเลือด ข้อเสนอแนะควรศึกษาระยะเวลาการคงอยู่ของรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือด ในแต่ละช่วงเวลาและศึกษาความคงทนของรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษชนิดอื่น เช่น กระดาษรูป หรือพลาสติกชนิดอื่น เช่น ขวดน้ำ ถุงพลาสติก รวมทั้งศึกษาการหาสารเคมีที่จะมาช่วยยืดอายุของการปรากฏของรอยลายนิ้วมือแฝง

คำสำคัญ: รอยลายนิ้วมือแฝง, กระดาษ, วิธีไอโอไดน์, วิธีนินไฮดริน

Abstract

The purposes of this research are to study latent fingerprints from blood on various types of paper and to compare the fingerprint collection techniques on different paper with different levels of blood concentration by Iodine and Ninhydrin tests. This research is an experimental study by ten paper samples; Copy Paper, Green Read Paper, Newspaper, Corrugated Box, Lottery Ticket, Magazine Paper, Cash Bill, Envelope, Thermal Slip Paper and Brown Envelope. The researchers imprint the right thumbprints on papers and then drop the pig blood on prepared paper samples in different concentration 1:5, 1:10 and 1:100. Latent fingerprints are then found and photo-taken by Iodine and Ninhydrin tests. The number of critical points or minutiae are counted by the Automated Fingerprint Identification System (AFIS) at Central Police Forensic Science Division 7, Office of

Forensic Science. The results show that 1) All fingerprints appeared on the ten papers after Iodine test of which performance was distinct Moreover points of minutiae can be observed better than Ninhydrin test. 2) Comparative detection of fingerprints on paper with different blood concentrations by Paired - Sample T-test at pig blood ratio 1:5, 1:10 and 1: 100 found the presence of different latent fingerprints by statistical significance at the level of .05 Therefore, proper papers for the detection of latent fingerprints depend on the characteristics of the porous surface, thin paper and lightweight paper. Recommendations from the study indicate that Iodine screening is a good method to detect fingerprints on blood stained paper. Evaporation and inhalation of Iodine is slightly harmless. Inhalation of Iodine for a long time can cause toxin and cancer. Ninhydrin test is not suitable for paper with blood stains. Suggestions should be made to determine the duration of fingerprints from blood stains on other types of paper, such as photo paper or plastic, such as water bottles, plastic bags and findout other chemicals that will help prolong of latent fingerprints.

Keywords: Latent Fingerprint, Paper, Iodine Test, Ninhydrin Test

บทนำ

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เหล่านี้ จึงส่งผลให้เกิดคดีอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งหลักฐานที่พบส่วนใหญ่ คือ ลายนิ้วมือ และกระดาดในที่เกิดเหตุ โดยปกติแล้วพยานหลักฐานประเภท กระดาด หรือรอยลายนิ้วมือบนกระดาด มักพบลายนิ้วมือแฝงที่พบในที่เกิดเหตุอาชญากรรม ซึ่งกระดาดที่พบในที่เกิดเหตุจะทำการถ่ายภาพเพื่อเก็บเป็นหลักฐานแล้วยังคงเก็บกระดาดมาทำการพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการ เนื่องจากเป็นวัตถุพยานที่สำคัญในด้านนิติวิทยาศาสตร์ สามารถพบได้ในสถานที่เกิดเหตุ

ลายนิ้วมือและนิ้วเท้าเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนมีไม่เหมือนกัน แม้กระทั่งฝาแฝดที่หน้าเหมือนกันก็มีลายนิ้วมือที่เพียงแต่ "คล้าย" แต่วาก็ยังไม่ "เหมือน" กัน ลายนิ้วมือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ใช้ในการบ่งชี้หาตัวคนร้ายได้จากสถานที่เกิดเหตุ และนักสืบจะต้องทำการค้นหาให้พบในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซึ่งหากหาลายนิ้วมือของคนร้ายในที่เกิดเหตุพบ การสืบสวนนั้นก็สำเร็จไปแล้วเกินกว่า 50% เพราะลายนิ้วมือของคนทั้งโลกจะไม่เหมือนกันและไม่สืบทอดไปยังลูกหลาน ลายนิ้วมือนั้นบางครั้ง

เป็นรอยที่ไม่สามารถที่จะมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าหรือมองเห็นไม่ชัด เราเรียกลายนิ้วมือชนิดนี้ว่า “ลายนิ้วมือแฝง” เมื่ออาชญากรก่อเหตุขึ้นนั้นไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการทิ้งลายนิ้วมือได้ รอยลายนิ้วมือจะเกิดขึ้นเมื่อมีการจับสัมผัสวัตถุ (อรรรถพล และคณะ, 2552)

โดยปัจจุบันการตรวจเก็บลายนิ้วมือในสถานที่เกิดเหตุด้วยวิธีใดก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสถานที่เกิดเหตุเป็นสำคัญ ผู้ตรวจเก็บควรมีความชำนาญในการเลือกใช้วิธีการ และวัตถุในการตรวจเก็บให้เหมาะสม โดยเลือกใช้ตามหลักวิชาและประยุกต์ใช้ เช่น การตรวจเก็บลายนิ้วมือบนวัตถุพยาน เช่น กระดาษ ไม้ หรือโลหะ ที่เปียกชุ่มน้ำให้เลือกใช้วิธีเปียก จะเลือกใช้วิธีการตรวจเก็บด้วยสารนินไฮดริน ซึ่งเป็นวิธีการทำให้สารละลายของสารเคมีติดกับรอยลายนิ้วมือที่มองเห็น และมองไม่เห็น และทำการบันทึกภาพรอยลายนิ้วมือ หากการตรวจเก็บลายนิ้วมือที่มองเห็น เช่น ลายนิ้วมือเปื้อนเลือด และวิธีก๊าซ โดยวิธีการตรวจเก็บด้วยวิธีไอโอดีน สารเคมีทำให้เกิดเป็นไอหรือก๊าซทำปฏิกิริยากับสารที่ขับออกมาจากลายนิ้วมือ ทำให้เกิดรอยลายนิ้วมือ แต่ปัจจุบันผู้ปฏิบัติงานนิยมใช้วิธีปิดผงฝุ่น (Black Powder) ซึ่งเป็นวิธีทางฟิสิกส์เพื่อให้ได้ลายนิ้วมือที่มีสีที่แตกต่างจากวัตถุพยาน โดยวิธีดังกล่าว ผงฝุ่นจะติดความชื้นและไขมันของสารที่ขับออกมาทางนิ้วมือทำให้เกิดรอยลายนิ้วมือ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วต่อการปฏิบัติงาน

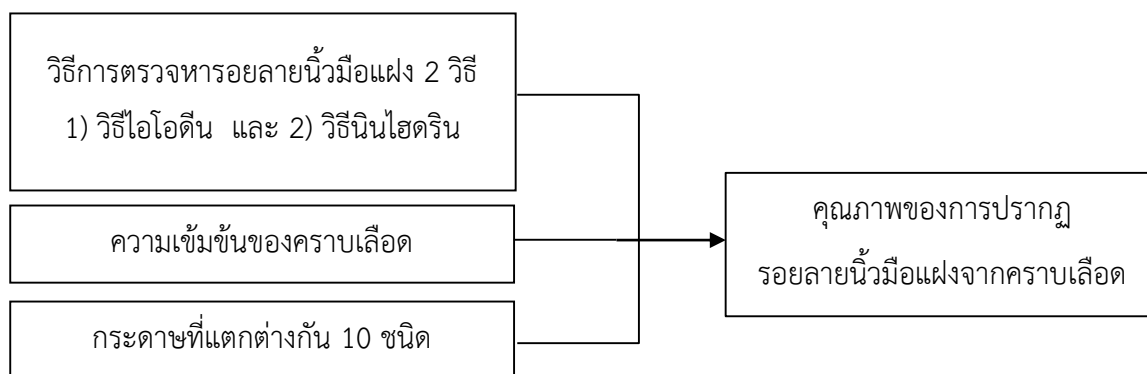
จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาดชนิดต่างชนิดโดยวิธีไอโอดีนและวิธีนินไฮดริน เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของทั้ง 2 วิธีบนกระดาดชนิดมีรูพรุนและกึ่งมีรูพรุน ในการศึกษาจะเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบรอยลายนิ้วมือเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิด และทำให้มีพยานหลักฐานเพียงพอต่อการดำเนินคดีตามกฎหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาดชนิดต่างชนิดโดยวิธีไอโอดีนและวิธีนินไฮดริน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ต่างกันกับความเข้มข้นของเลือดที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ทำการศึกษารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาศต่างชนิดโดยวิธีไอโอไดน์และวิธีนินไฮดริน โดยการหารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาศชนิดต่างๆ จำนวน 10 ชนิด ซึ่งผู้วิจัย ได้ทำการคัดเลือกประเภทกระดาศ จำนวน 10 ชนิด ได้แก่ กระดาศถ่ายเอกสารสีขาว กระดาศถนอมสายตา กระดาศหนังสือพิมพ์ กระดาศกล่องลัง (ลูกฟูก) ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ปกนิตยสาร (อาบมัน) บิลเงินสด ซองจดหมาย (สีขาว) ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล โดยใช้เวลาความเข้มข้นของเลือดหมู 4 แบบ ได้แก่ ความเข้มข้นเลือดปกติ และการเจือจางลงในน้ำเกลือที่แตกต่างกันในอัตราส่วน 1:5, 1:10 และ 1:100 ซึ่งเก็บตัวอย่างรอยลายนิ้วมือแฝงจากผู้ร่วมทำการทดลองเพียง 1 คนเท่านั้น ที่มีรอยลายนิ้วมือที่ชัดเจน และไม่ได้เป็นโรคทางผิวหนัง และความผิดปกติของต่อมเหงื่อ และผู้ร่วมทดลองจะต้องไม่ล้างมือก่อนทำการเก็บตัวอย่างอย่างน้อย 1 ชั่วโมง โดยผู้ร่วมทดลองต้องนำนิ้วหัวแม่มือข้างขวาทำการลูบจุ่มก่อนแล้ว จึงประทับรอยลายนิ้วมือลงบนกระดาศตัวอย่าง โดยกระดาศจะถูกวางบนเครื่องชั่งน้ำหนัก ซึ่งในแต่ละครั้งกำหนดให้แรงกดบนกระดาศอยู่ที่ 500 กรัม 10 วินาที ต่อตัวอย่าง (นันทกาล ตาลจินดา, 2554) หลังจากนั้นตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาศต่างชนิดโดยวิธีไอโอไดน์ โดยนำเกลือไอโอไดน์ที่ได้เตรียมไว้ พร้อมด้วยกระดาศตัวอย่างที่ต้องการตรวจลายนิ้วมือแฝงใส่ในภาชนะปิดนี้ ซึ่งเกลือไอโอไดน์จะระเหิดเป็นไอแล้วเกาะไขมันจากเหงื่อที่ติดอยู่บนลายนิ้วมือ รอยลายนิ้วจะปรากฏให้เห็นเป็นสีน้ำตาลส้มและปรากฏเพียงชั่วคราวเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องทำการบันทึกภาพรอยลายนิ้วมือแฝงทันที

การทดสอบด้วยวิธีนินไฮดริน นำกระดาศตัวอย่างที่ต้องการตรวจลายนิ้วมือแฝงจุ่มลงในสารละลายนินไฮดรินแล้วตั้งขึ้นทันที จากนั้นทิ้งไว้ให้แห้ง 5 นาที ทำการถ่ายรูปด้วยกล้องถ่ายรูป

โดยทำการตั้งกล้องในแนวตั้งห่างจากพื้นประมาณ 10 เซนติเมตร ทำมุม 90 องศา (วัลลภ เสมาทอง, 2554) นำภาพถ่ายนิ้วมือแฝงที่ได้ไปนับจำนวนจุดลักษณะสำคัญพิเศษ หรือจุดตำหนิ (Minutiae) ด้วยเครื่องตรวจลายนิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS) โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 อาคารตำรวจภูธรนครปฐม ชั้น 3 ถนนขวาทพระ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยได้ทำการทดลองดังกล่าว จำนวน 3 ครั้ง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษต่างชนิดโดยวิธีไอโอดีน และวิธีนินไฮดริน

จากผลการทดลอง เพื่อตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษต่างกัน โดยมีกระดาษตัวอย่าง 10 ชนิด หลังจากการทดสอบด้วยวิธีไอโอดีนมีคุณภาพความคมชัดและสามารถอ่านจุดลักษณะสำคัญพิเศษ หรือจุดตำหนิ (Minutiae) ได้มากกว่าวิธีนินไฮดริน มีดังนี้

1.1 คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือด

กระดาษที่ผ่านเกณฑ์ลำดับแรกด้วยวิธีไอโอดีน คือ ปกนิตยสาร รองลงมา คือ กระดาษถนอมสายตา ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ กระดาษกล่องลัง กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว ซองจดหมาย บิลเงินสด กระดาษหนังสือพิมพ์ ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ตามลำดับ

กระดาษที่ผ่านเกณฑ์ลำดับแรกด้วยวิธีนินไฮดริน คือ กระดาษหนังสือพิมพ์ รองลงมา คือ ปกนิตยสาร กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว กระดาษถนอมสายตา กระดาษกล่องลัง ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล บิลเงินสด ซองจดหมาย ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ตามลำดับ

1.2 คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษต่างชนิดบนคราบเลือดที่มีความเข้มข้นในอัตราส่วน 1:5 โดยวิธีไอโอดีนและวิธีนินไฮดริน

กระดาษตัวอย่างที่มีคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝง และกระดาษที่ผ่านเกณฑ์ด้วยวิธีไอโอดีน คือ ปกนิตยสาร รองลงมา คือ ซองจดหมาย ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว กระดาษถนอมสายตา บิลเงินสด ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ซองใส่เอกสารสีน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ และกระดาษกล่องลัง ตามลำดับ

กระดาษตัวอย่างที่มีคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝง และกระดาษที่ผ่านเกณฑ์ด้วยวิธีนินไฮดริน คือ ปกนิตยสาร รองลงมา คือ กระดาษถนอมสายตา ซองจดหมาย กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว กระดาษ

หนังสือพิมพ์ กระดาษกล่องลัง ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ใบเสร็จเงินสด ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ตามลำดับ

1.3 คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษต่างชนิดบนคราบเลือดที่มีความเข้มข้นในอัตราส่วน 1:10 โดยวิธีไอโอดีน และวิธีนินไฮดริน

กระดาษตัวอย่างที่มีคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝง และกระดาษที่ผ่านเกณฑ์ด้วยวิธีไอโอดีน คือ ปกนิตยสาร รองลงมา คือ ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว ซองจดหมาย กระดาษถนอมสายตา บิลเงินสด ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ซองใส่เอกสารสีน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ และกระดาษกล่องลัง ตามลำดับ

กระดาษตัวอย่างที่มีคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝง และกระดาษที่ผ่านเกณฑ์ด้วยวิธีนินไฮดริน คือ กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว รองลงมา คือ กระดาษถนอมสายตา ซองจดหมาย ปกนิตยสาร กระดาษหนังสือพิมพ์ ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล บิลเงินสด กระดาษกล่องลัง ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ตามลำดับ

1.4 คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษต่างชนิดบนคราบเลือดที่มีความเข้มข้นในอัตราส่วน 1:100 โดยวิธีไอโอดีน และวิธีนินไฮดริน

กระดาษตัวอย่างที่มีคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝง และกระดาษที่ผ่านเกณฑ์ด้วยวิธีไอโอดีน คือ ปกนิตยสาร รองลงมา คือ ซองจดหมาย กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ กระดาษถนอมสายตา บิลเงินสด ซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล กระดาษหนังสือพิมพ์ และกระดาษกล่องลัง ตามลำดับ

กระดาษตัวอย่างที่มีคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝง และกระดาษที่ผ่านเกณฑ์ด้วยวิธีนินไฮดริน คือ กระดาษถ่ายเอกสารสีขาว รองลงมา คือ กระดาษถนอมสายตา กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษกล่องลัง ใบตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ปกนิตยสาร บิลเงินสด ซองจดหมาย ใบเสร็จร้านสะดวกซื้อ และซองใส่เอกสารสีน้ำตาล ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบวิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษที่ต่างกันกับความเข้มข้นของเลือดที่แตกต่าง

จากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติแบบ Paired - Sample T test พบว่า วิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษที่ต่างกันบนคราบเลือด และความเข้มข้นเลือดแตกต่างกันมีการปรากฏของรอยลายนิ้วมือแฝงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาด
ที่ต่างกันกับความเข้มข้นของเลือดที่แตกต่าง

การตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาด	วิธีไอโอดีน		วิธีนินไฮดริน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาด	34.6667	20.37367	19.9333	17.89393
2. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่มีคราบเลือด	11.0333	6.85556	2.8667	6.04346
3. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ความเข้มข้น เลือดเจือจางในอัตราส่วน 1:5	21.0333	17.52349	4.9667	10.61963
4. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ความเข้มข้น เลือดเจือจางในอัตราส่วน 1:10	22.4000	19.20828	.0000	.00000
5. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ความเข้มข้น เลือดเจือจางในอัตราส่วน 1:100	25.0667	19.12971	.1333	.42164

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปรากฏขึ้นของรอยลายนิ้วมือแฝงที่ตรวจเก็บ
โดยวิธีไอโอดีนและวิธีนินไฮดริน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ การปรากฏขึ้นของรอยลายนิ้วมือแฝง ที่ตรวจเก็บโดยวิธีไอโอดีน และวิธีนินไฮดริน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std. Deviation)	t	Sig. (2-tailed)
1. คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาด	14.73333	15.50691	3.005	.015*
2. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่มีคราบเลือด	8.16667	7.90569	3.267	.010*
3. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ความเข้มข้น เลือดเจือจางในอัตราส่วน 1:5	16.06667	14.53629	3.495	.007*
4. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ความเข้มข้น เลือดเจือจางในอัตราส่วน 1:10	22.40000	19.20828	3.688	.005*
5. รอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ความเข้มข้น เลือดเจือจางในอัตราส่วน 1:100	24.93333	19.32746	4.079	.003*

*p<0.05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาคุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษต่างชนิดโดยวิธีไอโอไดน์ และวิธีนินไฮดริน มีดังนี้

1.1 วิธีไอโอไดน์ จากการทดลองพบว่า สามารถตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษปกนิตยสารได้ดีที่สุด เนื่องจากกระดาษปกนิตยสารโดยทั่วไปมักจะมีไขมันหรือไขมันน้อย การซึมของไขมันจากรอยลายนิ้วมือแฝงมีต่ำ ประกอบกับไอโอไดน์สามารถทำปฏิกิริยากับธาตุเหล็ก (Fe) ในฮีโมโกลบินในเลือดได้ดีจึงทำให้คุณภาพรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษปกนิตยสารได้ดีที่สุด โดยคุณสมบัติของกระดาษพื้นผิวที่มีไขมันมีคุณสมบัติ คือ สารประกอบของรอยลายนิ้วมือแฝงจะถูกดูดซับเข้าไปในพื้นผิวของวัตถุอย่างรวดเร็วถึงปานกลาง โดยที่สารประกอบของรอยลายนิ้วมือแฝงส่วนที่ละลายน้ำได้จะถูกดูดซับภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ละลายน้ำจะถูกดูดซับภายในไม่กี่วัน และคุณสมบัติของสารไอโอไดน์ เมื่อได้รับความร้อนเพียงเล็กน้อยจะแปรสภาพระเหิดเป็นไอไปสัมผัสกับของกลางที่คิดว่ามีลายนิ้วมือแฝงติดอยู่ ไอโอไดน์จะไปเกาะกับไขมันหรือสารที่มีความมันจะดูดซับไอของไอโอไดน์ เมื่อรมควันวัตถุพยานด้วยไอโอไดน์ ลายนิ้วมือแฝงที่มีน้ำมันหรือไขมันจะดูดซับไอของไอโอไดน์ ทำให้ลายนิ้วมือปรากฏเป็นสีน้ำตาลอมเหลืองได้ด้วยตาเปล่า ลายนิ้วมือที่ปรากฏนี้ไม่ถาวรลายเส้นจะค่อยๆ จางหายไปเมื่อหยุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (วิโชติ บุรพชนก, 2553) ที่ได้ทำการตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษหลายชนิดด้วยวิธีรมไอโอไดน์ โดยศึกษาผลของน้ำหนักของแรงกดพิมพ์ลายนิ้วมือ คุณภาพของลายนิ้วมือแฝงก่อนนำมาพิมพ์ลายนิ้วมือ และระยะเวลาในการรมไอโอไดน์ ทำการทดลองในกระดาษความร้อน เช่น กระดาษปกนิตยสาร และกระดาษใบบันทึกการเอทีเอ็ม เป็นต้น ซึ่งพบว่า วิธีการรมไอโอไดน์เป็นวิธีที่สะดวกง่ายในการทำทดลอง และสามารถหารอยลายนิ้วมือแฝงได้ดีเช่นกัน

1.2 วิธีนินไฮดริน จากการทดลองพบว่า สามารถตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษถ่ายเอกสารได้ดีที่สุด เนื่องจากพื้นผิวที่มีไขมันมีคุณสมบัติ คือ สารประกอบของรอยลายนิ้วมือแฝงจะถูกดูดซับเข้าไปในพื้นผิวของวัตถุอย่างรวดเร็ว โดยที่สารประกอบของรอยลายนิ้วมือแฝงส่วนที่ละลายน้ำได้จะถูกดูดซับภายในเวลาไม่กี่วัน ส่วนที่ไม่ละลายน้ำจะใช้เวลาในการดูดซับประมาณ 1 วัน และคุณสมบัติของสารนินไฮดรินจะไปทำปฏิกิริยากับโปรตีนในเหงื่อ (กรดอะมิโนในเหงื่อ) ทำให้รอยลายนิ้วมือแฝงเปลี่ยนเป็นสีม่วงปนน้ำเงิน แล้วตรวจเก็บโดยวิธีการถ่ายภาพทันที ซึ่งความร้อนเป็นตัวเร่งให้เกิดปฏิกิริยา จึงอาจใช้เตารีด เครื่องอบไฟฟ้า เพื่อเป็นตัวเร่งการเกิดลายนิ้วมือ วิธีนินไฮดรินไม่เหมาะสมกับกระดาษที่มีข้อความในหนังสือหรือที่เขียนด้วยหมึกในเอกสาร เพราะข้อความจะละลายได้

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (วัลลภ เสมาทอง, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการตรวจลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาดชนิดต่างๆ โดยเทคนิคนินไฮดริน โดยทำการตรวจลายนิ้วมือแฝงบนกระดาด 15 ชนิด ซึ่งพบว่า การตรวจหาลายนิ้วมือแฝงในคราบเลือดบนกระดาดถ่ายเอกสารสีขาว ด้วยสารละลายนินไฮดริน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจหาลายนิ้วมือแฝงได้ดีจากการนับจุด Minutiae ที่นับได้เพิ่มขึ้น และความคมชัดของลายนิ้วมือแฝงได้ดีที่สุด เช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบวิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ต่างกันกับความเข้มข้นของเลือดที่แตกต่างกัน

วิธีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาดที่ต่างกันกับความเข้มข้นเลือดที่แตกต่างกัน การหารอยลายนิ้วมือแฝงโดยวิธีไอโอดีน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับวิธีนินไฮดริน พบว่า ขั้นตอนในการเตรียมสารไม่ซับซ้อน อีกทั้งเมื่อทำการวิจัยยังไม่ต้องใช้เทคนิค และอุปกรณ์ที่ทันสมัยก็สามารถตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงได้ ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า การตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง ด้วยวิธีไอโอดีนให้ผลรอยลายนิ้วมือแฝงที่มีคุณภาพดี สามารถใช้ในการตรวจพิสูจน์ได้ ซึ่งดีกว่าวิธีนินไฮดรินบนกระดาดที่มีพื้นผิวมีรูพรุน กึ่งรูพรุน และไม่มีรูพรุน ดังนั้นในการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาด ควรเลือกใช้วิธีไอโอดีนในการตรวจเก็บ นอกจากนี้ จากผลการทดลองพบว่าลายเส้นต่างๆ ของรอยลายนิ้วมือที่เกิดขึ้นบนกระดาดยังพบว่าเกิดขึ้นแตกต่างกันเนื่องจากสภาพทางสรีรวิทยาผิวหนังของแต่ละคนที่ประทับรอยลายนิ้วมือบนกระดาดในกระดาดบางชนิดจะปรากฏรอยลายนิ้วมือจะมีความชัดเจน กระดาดบางชนิดปรากฏรอยลายนิ้วมือที่จาง อาจเนื่องมาจากการหลังของเหงื่อ ความชื้น และไขมัน มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ปัจจัยที่มีผลต่อการหลังของเหงื่อและสารจากต่อมไขมัน ได้แก่ อุณหภูมิ อารมณ์ และความชื้น ซึ่งในแต่ละวันอาจมีความแตกต่างกันได้ (สิวลี ลิ้มปรีชตวิชัย, 2540) และการประทับรอยลายนิ้วมือที่มีความชื้นและไขมันบนลายนิ้วมือมากทำให้รอยลายนิ้วมือบนกระดาดแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันของเส้นนูนและเส้นร่องน้อย ทำให้การเกิดรอยลายนิ้วมือไม่ชัดเจน รวมทั้ง เส้นลายนิ้วมือที่มีขนาดเล็กของบุคคล เมื่อทำการประทับรอยลายนิ้วมือบนกระดาดแล้วนำมาหาวิธีการตรวจหารอยลายนิ้วมือ ผลที่ได้ อาจเกิดความไม่ชัดเจนของรอยลายนิ้วมือได้โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่กำลังก่อเหตุอาชญากรรมอยู่ มักเกิดการกดดันในจิตใจ ทำให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วอย่างน้อยที่สุดก็มีแนวโน้มที่จะขับเหงื่อออกมามากกว่าในขณะที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมตามปกติ ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะเกิดลายนิ้วมือแฝงของอาชญากรในสถานที่เกิดเหตุที่ค่อนข้างชัดเจน (สิวลี ลิ้มปรีชตวิชัย, 2540)

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยทำให้ทราบว่า วิธีการรมไอโอดีนให้ผลที่ดีในการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษที่มีคราบเลือด แต่เมื่อถึงระยะเวลาของรอยลายนิ้วมือที่ปรากฏไ้วลายนิ้วมือจะจางหายไป และการสูดไอของไอโอดีนเล็กน้อยไม่มีอันตราย แต่การสูดไอโอดีนเป็นเวลานานจะทำให้เกิดการระคายเคืองของผิวหนังระบบทางเดิน หายใจเป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดมะเร็ง
2. จากการศึกษาทำให้ทราบว่าวิธีนินไฮดรินไม่เหมาะแก่การทดลองกับกระดาษที่มีคราบเลือด
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมในการหาระยะเวลาการคงอยู่ของรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดในแต่ละช่วงเวลา และความคงทนของรอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษชนิดอื่น เช่น กระดาษรูป หรือพลาสติกชนิดอื่น เช่น ขวดน้ำ ถังพลาสติก รวมทั้งศึกษาสารเคมีอื่นๆ ที่จะมาช่วยยืดอายุของการปรากฏของรอยลายนิ้วมือแฝง

เอกสารอ้างอิง

- กองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2538). การตรวจเก็บลายนิ้วมือในสถานที่เกิดเหตุ. เอกสารประกอบการอบรมการตรวจเก็บลายนิ้วมือในสถานที่เกิดเหตุ. (อัดสำเนา).
- นันทกาล ตาลจินดา. (2556). การตรวจเก็บลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษเทอร์มอลด้วยวิธีการรมไอโอดีน, วิธีนินไฮดริน และวิธี 1,2 อินเดนไดโอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- บริษัท ดับเบิล เอ (1991) จำกัด (มหาชน). (ม.ป.ป.). รู้เรื่องเฟื่องกระดาษ. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก https://www.doublepaper.com/th/assets/media/paperknowledge/paper_element1.pdf.
- วิโชติ บุรพชนก. (2553). การตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษหลายชนิดด้วยวิธีรมไอโอดีน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วัลลภ เสมาทอง. (2554). การตรวจรอยลายนิ้วมือแฝงจากคราบเลือดบนกระดาษชนิดต่างๆ ด้วยเทคนิคนินไฮดริน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สิวลี ลิ้มปรีชตวิชัย. (2540). การหาระยะเวลานานที่สุดที่สามารถตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง
ด้วยผงฝุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. (2552). นิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน.
(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จีบีพี เซ็นเตอร์.

เอกจิตรา มีไชยธร. (2551). การศึกษาการปรากฏขึ้นของลายนิ้วมือแฝงบนกระดาษด้วยนินไฮดริน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
นครปฐม.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	นางสาว เบญจศิลป์ เหล่าวงษ์
หน่วยงาน/สังกัด	หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด	เลขที่ 1 ถนนอุทัยนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
E-mail:	geejee_shinee@msn.com
คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	ดร.นิช วงศ์ส่องจำ
หน่วยงาน/สังกัด	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด	เลขที่ 1 ถนนอุทัยนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
E-mail:	nich.wo@ssru.ac.th
คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ
หน่วยงาน/สังกัด	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด	เลขที่ 1 ถนนอุทัยนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
E-mail:	narong.ku@ssru.ac.th

แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

The Development Guidelines of Process Models for Crime Scene Investigation in Three Southern Border Provinces of Thailand

กัญญกานต์ ดำมุณี

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Kanyakarn Dammunee

Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงปัญหา อุปสรรคและศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนอาชญากรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิธีการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสอบสวน จำนวน 5 ราย และฝ่ายสืบสวน จำนวน 5 ราย และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ราย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ การก่อความไม่สงบส่วนใหญ่ ผู้ก่อความไม่สงบมักวางแผนการปฏิบัติงานแบบเป็นกลุ่มและเป็นระบบ โดยมุ่งหวังผลในการก่อเหตุ คือ เพื่อข่มขู่และสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ดังนั้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจึงต้องมีการตรวจสอบความปลอดภัยทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ช่วงเวลาการเข้าตรวจสอบ นอกจากนี้จะต้องมีเจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิดร่วมตรวจสอบความปลอดภัยด้วยทุกครั้งที่เกิดเหตุระเบิด เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบแต่ละครั้งจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมากเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่ลงมาปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์การทำงาน นอกจากนี้ยังขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ยานพาหนะสำหรับการเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุมีน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่

ในเรื่องหลักการเก็บพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ และเพิ่มกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากขึ้น รวมไปถึงการเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกษียณอายุราชการไปแล้วมาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ อีกทั้งควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูลอาชญากรรมและพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ลดความเสี่ยงในการทำงาน

คำสำคัญ: 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, สถานที่เกิดเหตุ, การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

Abstract

This research aims to study the process of crime scene investigation to apply for criminal investigation, including obstacles and problems of crime scene investigative process in Three Southern Border Provinces, and study the guidelines of a model developed for crime scene investigation in Three Southern Border Provinces that could be efficiently used for criminal investigation. The methodology employed a qualitative research method since it was conducted by in-depth interviews. The samples include 5 inquiry officials, 5 detective police working at Three Southern Border Provinces, and 10 forensic police from The Center of Police Forensic Science. There are 15 participants in total.

The results of research found that the unrest in Three Southern Border Provinces was mostly committed by terrorist groups who made it systematically. The objective of the attack was to terrorize and frighten the people living nearby and regional police officers. It is necessary to run a safety check at the crime scene such as the way to investigate the crime scene and time for the investigation EOD must check the safety first in case of bombing as well. When a crime happened, it is necessary to use many police officers. That is why they face with the problems and obstacles of work practice. The regional practitioners lack experiences in working in Three Southern Border Provinces. Besides, the lack of personnel and budget for working in the region such as inadequate vehicles is also a problem. The suggestion of this study; includes that, we should set a training course, the “principles of material evidence collection in the crime scene” and more troops for work practice, including to invite retired police to be specialists in

crime scene investigation. We should manage crime database and research development concerned with crime scene investigation to reduce the risks of forensic work.

Keywords: Three Southern Border Provinces, Crime Scene, Crime Scene Preservation

บทนำ

ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายให้กับประเทศและประชาชนอย่างมาก จากอดีตถึงปัจจุบันโดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งได้ทาลายขวัญกำลังใจของประชาชนในพื้นที่รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อีกด้วย โดยความขัดแย้งดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 เป็นการเริ่มต้นการแบ่งแยกทางเชื้อชาติและศาสนา ในภูมิภาคมาลายูปัตตานี แต่ความไม่สงบดังกล่าวเริ่มบานปลายขึ้นหลังปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงปัจจัยในการเกิดเหตุจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น 1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยการอ้างความยากจนและปัญหาเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งอยู่เบื้องหลังการก่อความไม่สงบ ในช่วงปีแรกๆ ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเทียบกับจังหวัดภาคใต้ด้วยกัน แต่มีการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงทศวรรษหลังๆ ซึ่งรายได้ต่อหัวของจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น 2) ปัจจัยทางการศึกษา เนื่องจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการศึกษาศาสนาเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงเป็นโรงเรียนที่สอนศาสนาหรือที่เรียกกันทั่วไป คือโรงเรียนปอเนาะ พบว่ามีบางโรงเรียนที่มีเป้าหมายในการแบ่งแยกดินแดน หรือการทำสงครามศักดิ์ศรี เพื่อตอบโต้รัฐบาล ระบบโรงเรียนดังกล่าวถูกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนแทรกซึมและเผยแพร่ลัทธิอุดมการณ์ ซึ่งหน่วยข่าวกรองของกองทัพบกได้ระบุว่าโรงเรียนสอนศาสนากลายเป็นแหล่งบ่มเพาะสมาชิกใหม่ของกลุ่มต่างๆ และหัวหน้ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนนั้นก็สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนปอเนาะ 3) ปัจจัยทางการเมืองกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความรุนแรงในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น 4) ปัจจัยทางศาสนา เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตมีการข่มขู่คนที่นับถือศาสนาพุทธ และนอกจากนั้นมีการสังหารพระสงฆ์ที่อยู่ในพื้นที่อีกด้วย แต่ภายหลังนอกจากชาวพุทธยังมีการก่อเหตุกับผู้นำศาสนาและประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามด้วย จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2559 สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้ ภายในปี พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมามีเหตุการณ์เกิดขึ้นทั้งหมด 807 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 307 ราย และบาดเจ็บทั้งหมด 628 ราย และเมื่อแบ่งตามพื้นที่ พบว่า จังหวัดปัตตานี มีเหตุการณ์ทั้งหมด 309 เหตุการณ์ เสียชีวิต 106 ราย บาดเจ็บ 259 ราย จังหวัดยะลา มีเหตุการณ์เกิดขึ้นทั้งหมด 175 เหตุการณ์ เสียชีวิต 77 ราย บาดเจ็บ 96 ราย และจังหวัดนราธิวาสมีเหตุการณ์ทั้งหมด 270 เหตุการณ์ เสียชีวิต 97 ราย บาดเจ็บ 210 ราย

เมื่อศึกษาประเภทของเหตุการณ์ความไม่สงบในปี พ.ศ. 2558 ส่วนใหญ่เป็นการยิง จำนวน 299 เหตุการณ์ การก่อเหตุด้วยระเบิดมากเป็นลำดับสอง จำนวน 224 เหตุการณ์ ตามมาด้วยการก่อวินาศกรรมสร้างสถานการณ์ จำนวน 59 เหตุการณ์ ประเภทเหตุการณ์อื่นๆ จำนวน 41 เหตุการณ์ การวางเพลิง จำนวน 31 เหตุการณ์ และพบศพจำนวน 19 เหตุการณ์ การยิงมักทำให้อัตราการตายสูงมากกว่าวิธีการอื่นๆ ลักษณะแบบแผน เช่นนี้ไม่เปลี่ยนแปลงไปเลยตลอดระยะเวลา 12 ปีที่ผ่านมา (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2558)

ดังนั้นการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรนำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาผู้กระทำผิด และคุ้มครองสิทธิของเหยื่อ เนื่องจากปัญหาความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความรุนแรง และมีลักษณะการกระทำผิดแตกต่างจากปัญหาการก่อความไม่สงบทั่วไป เช่น การวางเพลิงเผาทรัพย์ และทำลายทรัพย์สิน การลอบสังหารหรือลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนผู้บริสุทธิ์ นอกจากนี้ยังมีเหตุลอบยิงเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนผู้บริสุทธิ์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยพุทธ ตลอดจนมีการลอบวางระเบิดโดยมุ่งเน้นสถานที่ชุมชน วัด สถานีรถไฟ และร้านค้า ซึ่งการก่อความไม่สงบโดยการใช้ความรุนแรงเหล่านี้มีแผนประทุษกรรมที่มีรูปแบบเฉพาะ แต่ในการสืบสวนกลับยากที่จะนำตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมได้

เนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคดังนี้ คือ ระบบการสืบสวนสอบสวนกระบวนการยุติธรรมไทยที่ผ่านมา พึ่งพาพยานบุคคลมากกว่าพยานทางวิทยาศาสตร์มีผลทำให้ไม่สามารถมัดตัวผู้กระทำผิดได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ประชาชนผู้รู้เห็นการกระทำผิด แต่ไม่กล้าเสี่ยงชีวิตให้การเป็นพยาน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน การตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ ส่งผลทำให้พยานวัตถุต่างๆ ที่รวบรวมมาไม่สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาลได้ (พัชรา สีนลอยมา, 2556) จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยเน้นการศึกษาถึงกระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจ และเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีหรือไม่อย่างไร ปัญหาสำคัญเกิดจากอะไร หรือมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลหรือแบบลูกโซ่ (Snowball or Chain Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างในลักษณะแบบต่อเนื่อง โดยที่ตัวอย่างแรกจะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเลือกตัวอย่างถัดไป และมีการแนะนำต่อไปจนกระทั่งได้ขนาดตัวอย่างตามที่ผู้วิจัยต้องการ (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2554) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ซึ่งประจำการและปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปฏิบัติงานเป็นเวลามากกว่า 2 ปี รวมจำนวน 15 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ใช้แนวสัมภาษณ์แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการวัดความคิดเห็นของพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน และเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเขตพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลาและจังหวัดปัตตานีซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 4 แนวทางในการแก้ไขการดำเนินงานในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยวิธีการเก็บข้อมูลแบบการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลหรือแบบลูกโซ่ (Snowball or Chain Sampling) สถานที่เก็บข้อมูลจะเป็นการเก็บข้อมูลตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ประมวลผลจากแนวคิดการทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยและการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้สัมภาษณ์ เพื่ออธิบายให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญถึงการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อข้อมูลต่างๆได้ผ่านการวิเคราะห์แล้วผู้ศึกษาวิจัยจะทำการอธิบายแบบวิจัยเชิงคุณภาพถึงการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพที่ยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 ราย และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ จากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5 ราย

รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ราย โดยผู้ศึกษาได้เรียบเรียงผลการศึกษาวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ไว้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ใช้ในการสืบสวนคดีอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาในเชิงเอกสารและการลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ความรุนแรงและการกระทำความผิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นเวลา 13 ปีนั้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิด มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากปีแรกๆ จากการใช้อาวุธมีดในการก่อความไม่สงบ พัฒนามาเป็นการใช้อาวุธปืน ซึ่งได้จากปล้นกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส ทำให้ทหารเสียชีวิต 4 นาย และได้อาวุธปืนไปกว่า 413 กระบอกไปใช้ในการก่อความรุนแรงควบคู่กับการใช้อาวุธมีด และในปีต่อมาก็ได้พัฒนารูปแบบการก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้น มีการวางระเบิดตามสถานที่ต่างๆ เพื่อสร้างสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นอกจากการพัฒนาอาวุธที่ใช้ในการก่อความไม่สงบแล้วนั้นยังมีการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดอีกด้วย โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มและเป็นระบบมากขึ้น และมีจุดประสงค์ในการปฏิบัติการแต่ละครั้งแตกต่างกันไป เช่น เพื่อข่มขวัญกำลังใจและสร้างความหวาดกลัว โดยจะกระทำกับเหยื่อที่ไม่มีทางต่อสู้ เช่น ครู พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ

1.1 ขั้นตอนการเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้

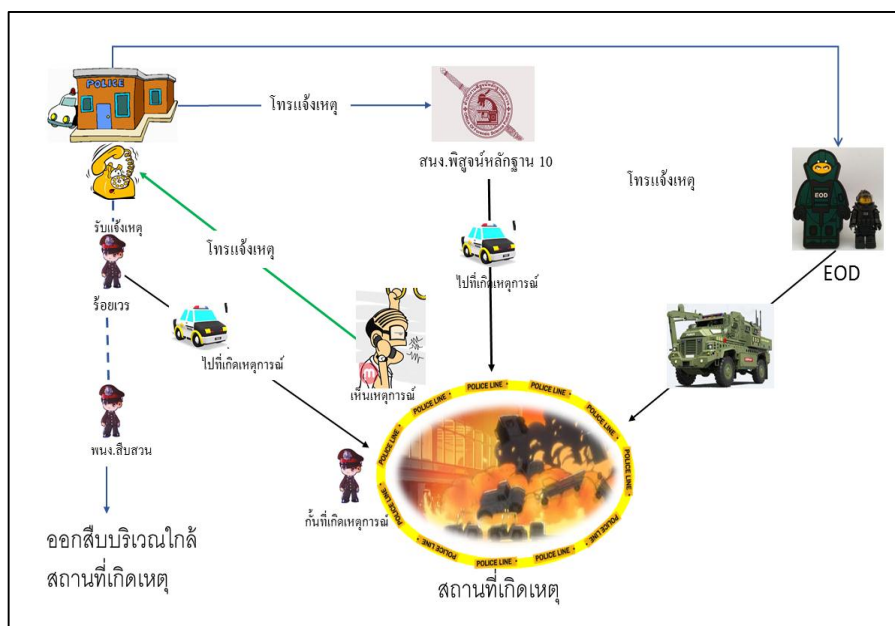
สืบเนื่องจากคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดที่แตกต่างไปจากอาชญากรรมทั่วไปของพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ดังนั้นเมื่อมีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและมีการเก็บวัตถุพยานที่แตกต่างจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในจังหวัดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเพิ่มมาตรการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่จะต้องมีการเพิ่มความปลอดภัยให้กับเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและผู้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วย เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ได้มีการประสานไปยังเจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด เพื่อเข้าไปตรวจสอบในที่เกิดเหตุว่ามีวัตถุระเบิดอื่นๆ อีกด้วยหรือไม่ ซึ่งในปัจจุบันนี้คนร้ายได้ใช้วิธีการแฝงวัตถุระเบิดไว้ในหลายจุด บางแห่งมีถึง 3 จุด ซึ่งแต่ก่อนผู้ก่อการร้ายจะมุ่งเป้าทำร้ายกลุ่มเจ้าหน้าที่เก็บกู้ระเบิด ต่อมากลุ่มผู้ก่อการร้ายได้เริ่มมีการเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายไปเป็น

กลุ่มเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานแทน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเสียขวัญและกำลังใจในการทำงาน

1.1.1 การเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่สายตรวจหรือร้อยเวรป้องกันปราบปราม เจ้าหน้าที่สายตรวจหรือร้อยเวรที่ได้รับแจ้งเหตุจะต้องประเมินสถานการณ์ เตรียมความพร้อมและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อประเมินสถานการณ์ ความรุนแรง ความเสียหายและกั้นสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการตระหนักถึงวัตถุพยานตามสภาวะ (Conditional evidence) เพราะการเข้าสถานที่เกิดเหตุอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัตถุพยานบางชนิดได้ เช่น แสง กลิ่น เป็นต้น หากเป็นสถานที่เกิดเหตุกรณีระเบิด ร้อยเวรจะต้องแจ้งหน่วยทำลายล้างวัตถุระเบิด (Explosive Ordnance Disposal: EOD) เข้าตรวจค้นหาวัตถุระเบิด

1.1.2 การเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่สอบสวน พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและรวมถึงการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนจะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ร้อยเวรหรือเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่อยู่สถานที่เกิดเหตุ เมื่อเจ้าหน้าที่สอบสวนเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุ จำเป็นต้องควบคุมดูแลสถานที่เกิดเหตุต่อจากเจ้าหน้าที่ร้อยเวร เจ้าหน้าที่สายตรวจ ทำการพิจารณาสถานที่เกิดเหตุเพื่อประเมินสถานการณ์ และเมื่อเห็นสมควรแจ้งหรือให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ก็สามารถขอคำสั่งสนับสนุนมาร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ หลังจากนั้นก็จะเข้าสถานที่เกิดเหตุพร้อมกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่พิเศษ เพื่อเก็บวัตถุพยานหลักฐาน

1.1.3 การเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นการดำเนินงานด้านการพิสูจน์หลักฐาน การเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุและการครอบครองวัตถุพยาน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะต้องรักษาพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพเดิม โดยไม่เกิดความเสียหายระหว่างการขนย้าย ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเรื่องห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐาน ในทางปฏิบัติแล้วการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่เสี่ยงอันตรายยังไม่เป็นไปตามวิธีการและข้อปฏิบัติของกระบวนการพิสูจน์หลักฐาน สืบเนื่องมาจากความเสี่ยงและอันตรายที่จะเกิดกับเจ้าหน้าที่ได้ ตัวอย่างเช่น การก่อเหตุในเวลาตอนกลางคืน เจ้าหน้าที่ที่ต้องรอให้ถึงเวลาตอนเช้าจึงจะเข้าเคลียร์พื้นที่และเข้าเก็บวัตถุพยานได้ รวมไปถึงพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าและภูเขา ทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุค่อนข้างมาก อีกทั้งหากเป็นช่วงฤดูฝนหรือมีฝนตกในสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลให้วัตถุพยานทางกายภาพเสียหาย เช่น รอยเท้า รอยล้อรถ เป็นต้น

ภาพที่ 1 รูปแบบการเข้าที่ที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักสากลของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักสากลนั้น ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และสภาพพื้นที่บริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ครบตามหลักสากล เช่น 1) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นในบางคดีไม่สามารถทำได้เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุมีความเสี่ยงต่อการชุมนุมจี้จี้ จึงจำเป็นต้องรอเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นมาคุ้มกันความปลอดภัยก่อน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงสามารถเข้าสถานที่เกิดเหตุได้ 2) การตรวจสอบขั้นสุดท้าย (Conduct Final Survey) สำหรับพื้นที่สามจังหวัดมีข้อจำกัดอยู่มากไม่ว่าจะเป็นเรื่องเวลาตลอดจนความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่เอง ดังนั้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องใช้ความรอบคอบและใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการสำรวจครั้งสุดท้ายอาจจะมีหรือไม่มีขึ้นอยู่กับแต่ละคดี

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ปัญหาด้านบุคลากร

2.1.1 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถทางด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และจำเป็นต้องเป็น

ผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อย 10 คดีขึ้นไป จึงจะสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และทิศทางของคดีได้ ซึ่งส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานได้จะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าขึ้นไป ส่วนเจ้าหน้าที่ใหม่หรือเจ้าหน้าที่ที่เพิ่งย้ายมา จะต้องให้เขาเข้าฝึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุก่อน ด้วยการเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานท่านอื่น จนมั่นใจแล้วว่าสามารถปฏิบัติงานได้จึงจะทำคดีเป็นของตัวเอง

2.1.2 ปัญหาการโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่บ่อยครั้งทำให้ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2.1.3 ปัญหาผู้บังคับบัญชาเข้าสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่บางท่านเข้าสถานที่เกิดเหตุทั้งที่ไม่มีความรู้ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้อง ส่งผลให้วัตถุดิบบางชนิดถูกทำลาย

2.1.4 ปัญหานักข่าวที่เข้ามาทำข่าวอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ทั้งที่เจ้าหน้าที่กั้นขอบเขต (Police line) เพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุ แต่นักข่าวส่วนใหญ่อยากได้ข่าวจนบางครั้งลืมไปว่าเข้าไปก้าวก่ายการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเมื่อถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตักเตือนหรือเชิญออกจากสถานที่เกิดเหตุก็จะเกิดอาการไม่พอใจและสุดท้ายก็จะกลับมาอีกครั้ง จึงเป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจแก้ไขไม่ได้เมื่อเกิดเหตุแต่ละครั้ง

2.2 ปัญหาด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำเป็นจะต้องมีทรัพยากรต่างๆ เช่น เชือกกั้นสถานที่เกิดเหตุ เสื้อเกราะกันกระสุนปืน และอุปกรณ์ทางนิติวิทยาศาสตร์ รวมทั้งยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติ และนอกจากนั้นยังมีอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพและต้องได้รับการปรับปรุงหรือซ่อมบำรุงค่อนข้างมาก อีกทั้งงบประมาณในส่วนของการดำเนินงานยังไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

2.2.1 ปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดี ภายใต้สภาพพื้นที่ที่มีการแผ่รังสีและการดูแลเป็นพิเศษ ผู้บังคับบัญชาจะต้องเล็งเห็นความสำคัญในการกำชับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการรวบรวมวัตถุดิบอย่างเคร่งครัด เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำหนดนโยบายและระเบียบผู้ปฏิบัติในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์ในพื้นที่ผู้บังคับบัญชาได้รับข่าวและมักจะเป็นผู้ไปถึงจุดเกิดเหตุในลำดับต้นๆ จึงจำเป็นต้องรักษาการเข้าสถานที่เกิดเหตุไม่ควรเข้าไปทำลายหรือเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งควรกำชับและปล่อยให้

ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสอบที่เกิดเหตุและการรวบรวมวัตถุพยานอย่างถูกวิธี เพื่อให้ได้วัตถุพยานและหลักฐานต่างๆ ในที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง รวมไปถึงไม่ทำลายวัตถุพยาน วิธีการดังกล่าวจะนำไปสู่การได้ซึ่งพยานหลักฐานชั้นสำคัญที่นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล อย่างไรก็ตาม การทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังคงมีอุปสรรคในเรื่องการบริหารจัดการที่ดี

2.2.2 ปัญหาด้านการติดต่อประสานงาน การประสานงานกับหน่วยภาครัฐและเอกชนแล้วยังมีปัญหาการประสานงานกับประชาชนอีกด้วย เนื่องจากประชาชนในพื้นที่บางรายกลัวว่าการเป็นพยานหรือให้เบาะแสกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองและครอบครัวได้ ทำให้เป็นปัญหาแก่เจ้าหน้าที่อย่างมาก

2.2.3 ปัญหาการเป็นพยานในชั้นศาลของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเป็นพยานในชั้นศาลเพราะเกรงกลัวว่าจะเกิดภัยอันตรายกับตนเองและครอบครัวถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ให้การคุ้มครองแล้วก็ตาม มีบางกรณีที่ยานรับปากจะไปเป็นพยานบุคคลในชั้นศาลแล้ว แต่พอถึงเวลาขึ้นศาลกลับหายตัวไปไม่สามารถติดต่อได้ ไม่มาเป็นพยานบุคคล ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีพยานบุคคลไปยืนยันในชั้นศาล

สรุปและอภิปรายผล

จากการที่ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าลักษณะของการก่อความไม่สงบในแต่ละพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ ผู้ก่อความไม่สงบมักวางแผนการปฏิบัติงานแบบเป็นกลุ่มและเป็นระบบ เพื่อข่มขู่และสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะกระทำกับเหยื่อที่ไม่มีทางต่อสู้ เช่น ครู พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน รวมถึงยังมุ่งทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ

ตารางที่ 1 กระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะการดำเนินงาน	รายละเอียดการดำเนินงาน
การเข้าสถานที่เกิดเหตุ	1. เจ้าหน้าที่สายตรวจ รับแจ้งเหตุจะต้องประเมินสถานการณ์ เตรียมความพร้อมและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุที่แจ้งกันสถานที่เกิดเหตุ 2. เจ้าหน้าที่สอบสวน ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ร้อยเวรสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ชุดแรก ควบคุมดูแลสถานที่เกิดเหตุต่อจากเจ้าหน้าที่ร้อยเวรสอบสวน ประเมินสถานที่ และแจ้งเจ้าหน้าที่อื่นๆ หลังจากนั้นก็จะเข้าสถานที่เกิดเหตุพร้อมกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่พิเศษอื่นๆ 3. เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รักษาพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพเดิม ในทางปฏิบัติแล้วการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่เสี่ยงอันตราย ยังไม่เป็นไปตามวิธีการและข้อปฏิบัติของกระบวนการพิสูจน์หลักฐาน สืบเนื่องมาจากความเสี่ยงและอันตรายที่จะเกิดกับเจ้าหน้าที่ได้ เช่น การก่อเหตุในเวลาตอนกลางคืน เจ้าหน้าที่ก็ต้องรอให้ถึงเวลาตอนเช้าจึงจะเข้าเคลียร์พื้นที่และเข้าเก็บวัตถุพยาน
ด้านบุคลากร	1. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถทางด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 2. การโยกย้ายของเจ้าหน้าที่มีอยู่บ่อยครั้งทำให้ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงาน
ด้านการบริหารจัดการ	1. ผู้บังคับบัญชาเข้าสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่บางท่านเข้าสถานที่เกิดเหตุทั้งที่ไม่มีความรู้ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้อง ส่งผลให้วัตถุพยานบางชนิดถูกทำลายไป 2. นักข่าวที่เข้ามาทำข่าวอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ทั้งที่เจ้าหน้าที่กั้น police line เพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุ แต่บางครั้งนักข่าวอยากได้ข่าวจนบางครั้งลี้มไปว่าเข้าไปก้าวก่ายการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3. การติดต่อประสานงาน เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การทำงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์กับคดีที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 1 กระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)

ลักษณะการดำเนินงาน	รายละเอียดการดำเนินงาน
ด้านทรัพยากร	ทรัพยากรต่างๆ เช่น เชือกกันสถานที่เกิดเหตุ เสื้อเกราะกันกระสุนปืน และอุปกรณ์ทางนิติวิทยาศาสตร์ รวมทั้งยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติ และนอกจากนั้นยังมีที่เสื่อมสภาพ ต้องได้รับการปรับปรุงหรือซ่อมบำรุงค่อนข้างมาก
ด้านอื่นๆ	1. ปัญหาการเป็นพยานในชั้นศาลของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเป็นพยานในชั้นศาล เพราะเกรงกลัวว่าจะเกิดภัยอันตรายกับตนเองและครอบครัว ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ให้การคุ้มครองแล้วก็ตาม 2. ปัญหาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เนื่องจากในปัจจุบันผู้ก่อการร้ายมีรูปแบบและวิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถคาดเดาล่วงหน้าได้

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบก่อนที่จะเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ อีกทั้งผู้ก่อการร้ายมักจะก่อเหตุพร้อมๆ กันหลายจุด ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องแบ่งกันออกปฏิบัติหน้าที่เป็นปัญหาให้ขาดแคลน ยานพาหนะ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงการเป็นพยานบุคคลในชั้นศาลของประชาชนนั้น ได้รับความร่วมมือน้อยมากเนื่องจากประชาชนยังขาดความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและพัฒนางาน ทางด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีวิสัยทัศน์และเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากตลอดเวลาที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หลายแห่งประสบปัญหาเรื่องผู้บังคับบัญชาขาดการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น เข้าไป

เหยียบหลุมที่มีการระเบิดไปแล้ว ซึ่งส่งผลทำให้วัตถุพยานต่างๆได้รับความเสียหายจนไม่สามารถนำไปตรวจพิสูจน์ได้ เป็นต้น ดังนั้นการที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องปรับวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องนี้ เพื่อที่จะได้ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรนำผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่เกี่ยวข้องอายุราชการไปแล้วมาช่วยงานราชการ โดยแต่งตั้งให้เป็นทีปรีกษาพิเศษ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน สามารถช่วยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

3. ควรจัดฝึกอบรมความรู้ความสามารถในด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีความรู้ความสามารถในด้านนิติวิทยาศาสตร์การเก็บวัตถุพยานเบื้องต้นอย่างต่อเนื่อง

4. ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณ ให้มีการเพิ่มเงินพิเศษในการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. ภาครัฐควรวางระบบมาตรฐานในการปฏิบัติ โดยถ้ามีการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือการบริการที่เป็นสากลแล้วก็จะเป็นการรับรองมาตรฐาน ซึ่งก็จะทำให้มีแนวทางในการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุหรือมีข้อมูลเป็นขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติหน้าที่เป็นเอกสารคู่มือให้เจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติหน้าที่ได้

เอกสารอ้างอิง

- พัชรา สีนลอยมา. (2556). **โครงการการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2554). **Snowball Sampling Technique การเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปากในวิจัยแบบ PAR**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/428764>.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2558). สรุปสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ประจำปี 2557: ปีที่มีจำนวนเหตุการณ์น้อยที่สุดในรอบ 11 ปี. สืบค้นเมื่อ
11 สิงหาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/7942>.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

นางสาวกัญญกานต์ คำมูณี

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

nakachi_new@hotmail.com

การพัฒนากระบวนข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี Development of tattoo database of inmates in Minburi Prison

รจนา ชูชัยมงคล¹ และ พัชรา สิ้นลอยมา²

^{1,2}คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Rotjana Chuchaimongkhon ¹ and Patchara Sinloyma²

^{1,2}Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี 2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลรอยสักคือ ผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรี กรุงเทพฯ ที่ถูกคุมขังประจำเดือน ธันวาคม 2559 โดยเป็นผู้ต้องขังที่มีรอยสักมากกว่า 5 ภาพขึ้นไป จำนวน 250 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความพึงพอใจคือ เจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำพิเศษมีนบุรี จำนวน 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นประกอบด้วยสองส่วน คือ 1) ส่วนของผู้ใช้งานทั่วไป (User) ผู้ใช้งานสามารถที่จะค้นหาข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังได้จากชื่อ รูปรอยสักและบริเวณที่สัก 2) ส่วนของผู้ดูแลระบบ (Admin) เป็นส่วนที่ผู้ดูแลระบบสามารถที่จะเพิ่ม ลบ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้ต้องขังได้ โดยผู้ใช้งานทั้งสองส่วนนี้ต้องมีการเข้าสู่ระบบ (Login) ทุกครั้งจึงจะใช้งานระบบได้ ผลของการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรีพบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจเรียงตามเกณฑ์สูงสุดคือ ด้านเนื้อหา ด้านความสวยงาม และด้านการใช้งาน รวมถึงความพึงพอใจในการใช้โปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี ผู้ใช้มีความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32

คำสำคัญ: ระบบฐานข้อมูล, รอยสัก, ผู้ต้องขัง

Abstract

The purposes of this research are: 1) Tattoos collection of inmates in Minburi Prison. 2) Development of tattoo database of inmates in Minburi Prison 3) Evaluation of users' satisfaction with tattoo database application. Samples for tattoo collection were inmates in Minburi Prison, detained in December 2016. There are 250 inmates with more than 5 tattoos. The sample used in the satisfaction study were 20 Minburi Prison guards.

From The study reveals that the database program consist of two parts:

1) General users, They can search for tattoo by name, tattoo images and tattoo area

2) System administrators, They can add, delete and modify the information. Both users must log in to use the system. The results of the study showed that: user are satisfied with the highest criteria were content, using and beauty. Overall satisfaction with the program, the users were most satisfied with the average score of 4.32

Keywords: Database, Tattoo, Inmates

บทนำ

คำว่า “Tattoo หรือ การสัก” มาจากคำภาษาตาฮีตีซึ่งเป็นภาษาโพลินีเซียนสายหนึ่ง ที่เรียกการสักว่า “Tatau” โดยผู้ที่ใช้เรียกคนแรกคือ กัปตันเจมส์คุก โดยเรียกว่า “Tattow” เมื่อเขาได้เห็นการสักในหมู่เกาะตาฮีตีเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2312 การสักเป็นการใช้เหล็กแหลมจุ่มหมึกหรือน้ำมันแดงที่ผิวหนังให้เป็นลวดลายหรืออักขระเครื่องหมาย โดยการสักในแต่ละวัฒนธรรมต่างก็มีความหมายแตกต่างกันไป ว่ากันว่ามนุษย์เริ่มมีการสักบนร่างกายมากกว่า 5,000 ปีแล้ว โดยอาศัยหลักฐานทางโบราณคดี (รัฐกานต์ ดิสกะประกาย, 2553)

สำหรับในประเทศไทย การสัก (Tattoo) หรือ สักเลขนั้นเป็นวัฒนธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่คู่กับสังคมไทยมาแต่สมัยโบราณนับหลายพันปีมาแล้วจนถึงปัจจุบัน เพื่อบ่งบอกเผ่าที่ตนสังกัดอยู่หรือไม่ก็เพื่อบ่งชี้สถานภาพหรือตำแหน่ง บ้างก็เพื่อสนองความเชื่อทางศาสนา การสักเป็นเครื่องประดับเพื่อแสดงความกล้าหาญ การสักเพื่อแสดงสัญลักษณ์แห่งการเจริญพันธุ์ การแสดงความรัก การทำโทษ การคุ้มครองป้องกันและที่เลวร้ายที่สุดก็คือการแสดงเครื่องหมายแห่งความเป็นทาสหรือนักโทษ

ในเชิงนิติเวชวิทยา รอยสัก (Tattooing) หมายถึง แผลเป็น รอยประทับ เครื่องหมาย รอยสัก หรือการประยุกต์ใช้ศิลปหัตถกรรมเพื่อให้เกิดร่องรอยถาวรบนพื้นผิวของร่างกายมนุษย์ ปัจจุบันนี้มนุษย์ไปรับการสักเพื่อผลทางความสวยงาม ความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อทางไสยศาสตร์หรือเป็นสัญลักษณ์แสดงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือชมรม ซึ่งความนิยมเรื่องการสักได้คู่ขนานไปกับการดัดแปลงและออกแบบรอยสักที่มีความเป็นเฉพาะตัวในบริเวณพื้นผิวของร่างกายที่เปิดเผยต่อสาธารณะมากยิ่งขึ้น รอยสักได้กลายเป็นเบาะแสสำคัญทางนิติวิทยาศาสตร์เนื่องจากความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละรอยสักสามารถประยุกต์ใช้ในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลได้ นักนิติวิทยาศาสตร์ที่ริเริ่มการใช้รอยสักเป็นเบาะแสในการจับกุมคนร้ายคือ ซีชาร์ ลอมโบรโซ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งอาชญวิทยาสมัยใหม่ จากการเน้นความสำคัญของรอยสักเป็นสัญลักษณ์แห่งอาชญากรรมเพราะเป็นคุณลักษณะจำเพาะของพวกอาชญากร (วีระศักดิ์ จรัสชัยศรี, 2559)

กรณี อุบัติภัยสึนามิที่ชายฝั่งทะเลอันดามันเมื่อปลายปี พ.ศ. 2547 ทั้งนี้ก็ด้วยคุณสมบัติพิเศษของรอยสักที่มีความถาวร เนื่องจากสีของการสักได้ประทับลึกถึงชั้นในของผิว ซึ่งแม้แต่ไฟไหม้รุนแรงก็ยังไม่สามารถลบรอยสักไม่หมดหรือในกรณีเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น ได้รับแจ้งในคดีฆ่าเปลือยหนุ่มนิรนามถ่วงแม่น้ำชี โดยในคดีนี้มีการสืบจากรอยสักบนตัวของผู้เสียชีวิต จนนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิด หรือในอีกกรณีหนึ่งเกิดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 สถานีตำรวจภูธรหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการแถลงจับกุมผู้ต้องหาในคดีลักทรัพย์ โดยการสืบจากกล้องวงจรปิด ที่จับภาพขณะที่ผู้ต้องหากำลังลักทรัพย์โดยหลักฐานที่ชี้ชัดว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริงคือรอยสักที่กักหูซ้าย ในกรณีตามตัวอย่างที่ได้ยกขึ้นมากล่าวข้างต้นจะเห็นว่า รอยสักมีส่วนที่จะช่วยผู้รักษากฎหมายในการเทียบเคียงและนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัยหรือพิสูจน์เอกลักษณ์ของเหยื่อนิรนามได้

การที่ผู้รักษากฎหมายจะสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ โดยปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การจดจำรูปร่าง หน้าตา รูปพรรณสัณฐานของผู้กระทำความผิดได้ แต่ในความเป็นจริงนั้น ในบางกรณีผู้เสียหายอาจจะจดจำไม่ได้เนื่องจากเกิดความตกใจกลัว แต่สิ่งที่จดจำได้เป็นเพียงรอยตำหนิต่างๆที่อยู่ตามร่างกาย ซึ่งหนึ่งอย่างที่คุณเสียหายจดจำได้ก็คือ รอยสัก ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นได้ว่า ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลรอยสัก อีกทั้งในปัจจุบันยังไม่มีมีการเก็บรวบรวมข้อมูลรอยสัก ไว้ในลักษณะที่สามารถสืบค้นได้ในระบบออนไลน์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลรอยสักนั้นให้อยู่ในลักษณะที่สามารถสืบค้นได้ในระบบออนไลน์ หากพิจารณาในส่วนของเรือนจำนั้น ผู้วิจัยสนใจในเรือนจำพิเศษมีนบุรีเนื่องจากเรือนจำพิเศษมีนบุรีเป็นเรือนจำที่มีอำนาจคุมขัง

ผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี จนถึงจำคุกไม่เกิน 15 ปี และมีอำนาจควบคุมผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างดำเนินคดีของศาลจังหวัดมีนบุรี คือผู้กระทำความผิดในเขตพื้นที่มีนบุรี หนองจอก และลาดกระบัง ซึ่งทั้ง 3 เขตนั้นมีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมจนถึงระดับมหาวิทยาลัยจำนวนมากถึง 21 แห่ง จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีวัยรุ่นอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีแนวโน้มที่วัยรุ่นในพื้นที่จะก่อเหตุอาชญากรรมหรือทะเลาะวิวาทมากกว่าพื้นที่อื่นๆ อีกทั้งเรือนจำพิเศษมีนบุรียังเป็นเรือนจำที่มีแดนนักโทษหญิงอยู่ร่วมด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรีและนำมาพัฒนาเป็นระบบฐานข้อมูลที่สามารถสืบค้นได้ในระบบออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระในการปฏิบัติงานของผู้รักษากฎหมายต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจรวบรวมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรี
2. เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนของการสร้างโปรแกรมฐานข้อมูล และส่วนของการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูล โดยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างโปรแกรมฐานข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำพิเศษ มีนบุรี กรุงเทพฯ ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 4,880 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตเก็บข้อมูลรอยสักจากผู้ต้องขังที่มีรอยสักมากกว่า 5 ภาพขึ้นไป โดยแยกเป็นผู้ต้องขังชายจำนวน 210 คน ผู้ต้องขังหญิงจำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 250 คน

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้สร้างโปรแกรม

2.1 Hardware คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลยี่ห้อ SAMSUNG, Computer Laptop และ Desktop PC ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาระบบและทดสอบระบบ

2.2 Software โดยใช้ Edit plus ในการเขียนและแก้ไข Source code ในการสร้างเว็บเพจ และ Web Browser ที่ใช้ในการทดสอบ คือ Google Chrome, Internet Explorer และ Mozilla Firefox

2.3 ภาษาและตัวเชื่อมที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ HTML, PHP, SQL, Java Script และ My SQL

2.4 คอมพิวเตอร์ส่วนกลาง (Server) ของคุณรรจนา ชูชัยมงคล โปรแกรมที่สร้างเสร็จแล้วจะถูก Upload ไว้ที่ <http://mooyopapee.com/tattoo>

3. วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังและการสร้างโปรแกรมฐานข้อมูลในการวิจัย

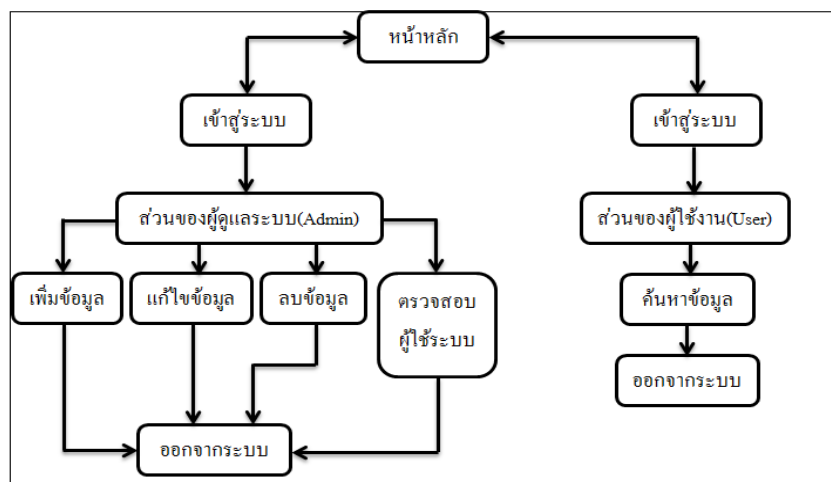
3.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาของคำถามเพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆที่จะทำการศึกษแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง ได้แก่ เลขประจำตัวผู้ต้องขังประจำแดนที่ ชื่อ-สกุล อายุ ชื่อเล่น ฉายา ที่อยู่ตามภูมิลำเนา ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่ติดต่อกได้) คดีที่ได้รับโทษ อัตราการได้รับโทษ ได้รับโทษตั้งแต่วันที่ กำหนดการปล่อยตัว และต้องโทษครั้งที่

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับรูปที่สักและอธิบายลักษณะของรูปที่สัก กล่าวคือ เป็นการกรอกข้อมูลรูปภาพที่สัก พร้อมกับอธิบายลักษณะของรอยสัก

3.3 ออกแบบและสร้างฐานข้อมูล โดยใช้ MySQL

3.4 พัฒนาระบบด้วยภาษา HTML, PHP, Java Script และ SQL ออกมาในรูปแบบของ Web Application การทำงานของระบบมีส่วนประกอบแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การทำงานของโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี

3.5 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.6 ประเมินการใช้งานของระบบ

ส่วนที่ 2 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในส่วนของการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำพิเศษมีนบุรี กรุงเทพฯ จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรม

แบบสอบถามใช้แบบสำรวจความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรี โดยเป็นการตอบแบบสอบถามใน 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้งานและด้านความสวยงาม โดยแบบสอบถามแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนะนำวิธีการใช้โปรแกรมและเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแก่กลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี ประมาณ 20 นาที

3.3 เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ทดลองใช้โปรแกรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 10 นาที และเก็บคืน

3.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการสรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของการเก็บข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเพื่อนำมาพัฒนาเป็นโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักและส่วนของการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งผลการวิจัยออกเป็นส่วนๆ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ต้องขัง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังที่มีรอยสักมากกว่า 5 ภาพขึ้นไปจำนวน 250 คน จาก 11 แดนนักโทษ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและถ่ายภาพกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รายละเอียดของจำนวนผู้ต้องขังแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ต้องขังในแต่ละแดนนักโทษที่ใช้เก็บข้อมูล

ประชากรเป้าหมาย	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (คน)
แดนที่ 1	322	17
แดนที่ 2	171	9
แดนที่ 3	209	11
แดนที่ 4	649	33
แดนที่ 5	1,382	71
แดนที่ 6	41	2
แดนที่ 7	(เตรียมการปล่อยตัว)	(เตรียมการปล่อยตัว)
แดนที่ 8	75	3
แดนที่ 9	604	31
แดนที่ 10	643	33
แดนที่ 11 (ผู้หญิง)	784	40
รวม 11 แดน	4,880	250

2. โปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขัง

โปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังถูก Up Load ไว้ที่ระบบคอมพิวเตอร์ส่วนกลาง (Server) ที่ <http://mooyopapee.com/tattoo> ซึ่งผู้ใช้สามารถ เข้าไปใช้ได้ทุกที่ทุกเวลาทั่วโลกที่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังนี้ว่า “ฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี กรุงเทพฯ” โดยโปรแกรมนี้แบ่งการทำงานออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของผู้ใช้งานทั่วไป (User) และส่วนของผู้ดูแลระบบ (Admin)

2.1 ผู้ใช้งานทั่วไป (User)

2.1.1 การเข้าสู่ระบบ เมื่อมีการเข้าใช้งานโปรแกรม ผู้ใช้งาน (User) ต้องมีการเข้าสู่ระบบ โดยการกรอก Username และ Password ทุกครั้ง

ภาพที่ 2 การเข้าสู่ระบบของโปรแกรมในส่วนของผู้ใช้งานทั่วไป

ค้นหา จากชื่อ "ชื่อ" ผู้ต้องขัง :

ค้นหา จากชื่อ "รูปรอยสัก/บริเวณที่สัก" ผู้ต้องขัง :

ตัวอย่างของการค้นหาข้อมูล เช่น ต้องการค้นหาข้อมูลรูปภาพรอยสักชื่อ “ปลาคราฟ”

เมื่อคลิก จะแสดงข้อมูลของผู้ต้องขังที่สกรูปปลาคราฟทั้งหมด จากตัวอย่างจะเห็นว่า

แสดงทั้งหมด 8 ราย แสดงดังภาพที่ 4

เมื่อคลิกดูรายละเอียดของผ้าต้องขังแต่ละราย ก็จะได้แสดงรายละเอียดดังภาพที่ 5

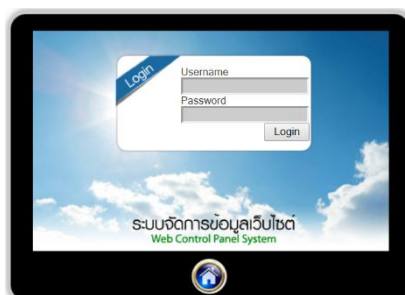

ภาพที่ 5 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ต้องขัง

2.2 ผู้ดูแลระบบ (Admin)

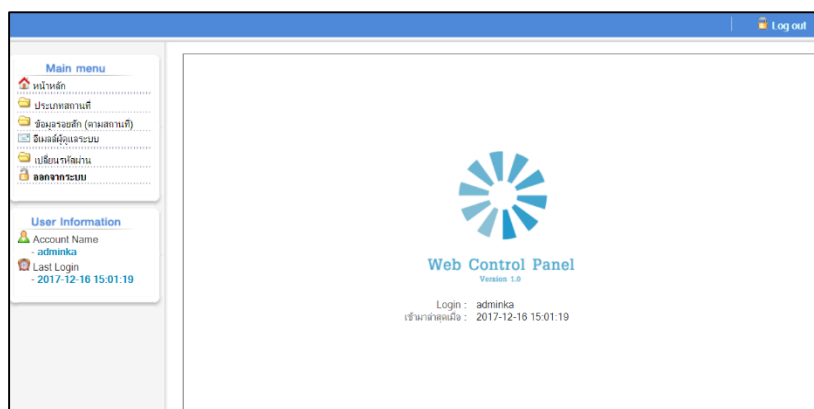
2.2.1 การเข้าสู่ระบบ การใช้งานของผู้ดูแลระบบต้องมีการเข้าสู่ระบบโดยการกรอก

Username และ Password แสดงดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การเข้าสู่ระบบของผู้ดูแลระบบ

เมื่อเข้าสู่ระบบมาแล้วก็จะพบกับหน้าหลักของโปรแกรม ซึ่งในส่วนนี้จะแสดงถึงชื่อของผู้ดูแลระบบ
ที่เข้าใช้งาน และเวลาที่เข้าใช้งานล่าสุด ซึ่งจากรูปจะเห็นว่าเข้าสู่ระบบด้วยชื่อ “Adminka” แสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 หน้าหลักของโปรแกรมในส่วนของผู้ดูแลระบบ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรม

รายการสำรวจความพึงพอใจ	$\bar{X}$	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.35	มากที่สุด
1.1 เนื้อหาโปรแกรมมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขัง ครบถ้วน	4.40	มากที่สุด
1.2 การแสดงแถบเมนูในการค้นหาข้อมูลมีความชัดเจน	4.30	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาของโปรแกรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน	4.50	มากที่สุด
1.4 เนื้อหาภายในโปรแกรมสามารถนำไปอ้างอิงและใช้งานวิชาการได้	4.20	มากที่สุด
2. ด้านการใช้งาน	4.30	มากที่สุด
2.1 โปรแกรมใช้งานได้ง่าย และค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว	4.30	มากที่สุด
2.2 เมนูการค้นหาไม่ซับซ้อน สามารถค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล รอยสักของผู้ต้องขังได้เบ็ดเสร็จในโปรแกรมเดียว	4.30	มากที่สุด
3. ด้านความสวยงาม	4.32	มากที่สุด
3.1 การใช้รูปภาพ สีส้น และตัวหนังสือมีความสวยงาม อ่านสบายตา	4.25	มากที่สุด
3.2 รูปแบบของโปรแกรมมีความสวยงาม และน่าใช้งาน	4.40	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักพบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรกคือ ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.35 รองลงมาด้านความสวยงาม ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 และด้านการใช้งาน ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

ด้านเนื้อหา พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ เนื้อหาของโปรแกรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมาเนื้อหาโปรแกรมมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังครบถ้วน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และการแสดงแถบเมนูในการค้นหาข้อมูลมีความชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

ด้านความสวยงาม พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ รูปแบบของโปรแกรมมีความสวยงาม และน่าใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และการใช้รูปภาพ สีส้น และตัวหนังสือมีความสวยงาม อ่านสบายตา อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

ด้านการใช้งาน พบว่า โปรแกรมใช้งานได้ง่าย และค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และเมนูการค้นหาไม่ซับซ้อน สามารถค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังได้เบ็ดเสร็จในโปรแกรมเดียว อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้โปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี ซึ่งทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนงานฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรีมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรี 2) เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรี และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมีนบุรี การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและถ่ายภาพกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง สร้างโปรแกรมในการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขัง เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวน สอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษมีนบุรีที่มีรอยสักมากกว่า 5 ภาพขึ้นไป จำนวน 250 คน ซึ่งกลุ่มที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำพิเศษมีนบุรี ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2559 และได้สำรวจความพึงพอใจในการใช้โปรแกรมกับเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำพิเศษมีนบุรี จำนวน 20 คน

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมสำหรับการเก็บข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขัง ได้ประสบผลสำเร็จดังกล่าว ซึ่งได้ใช้หลักการในการสร้างฐานข้อมูลโดยโปรแกรม My SQL และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง และผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นเป็นลำดับ จึงทำให้ผลสำรวจความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขัง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ต้องขังที่มีรอยสักมากกว่า 5 ภาพ เช่น ภาพมังกร ภาพปีศาจ (Japanese Tattoo) ภาพอักษรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ (Quotes Tattoos & Word Tattoos) การสักยันต์รูปต่างๆ (Thai Tattoo) ที่อยู่ในเรือนจำพิเศษมีนบุรี ประจำเดือนธันวาคม พ.ศ.2559 จำนวนทั้งสิ้น 250 คน โดยแยกเป็นผู้ต้องขังชายจำนวน 210 คน ผู้ต้องขังหญิง 40 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและถ่ายภาพรอยสักของผู้ต้องขัง ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2559 ถึงวันที่ 27 ธันวาคม 2559 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 15.00 น.

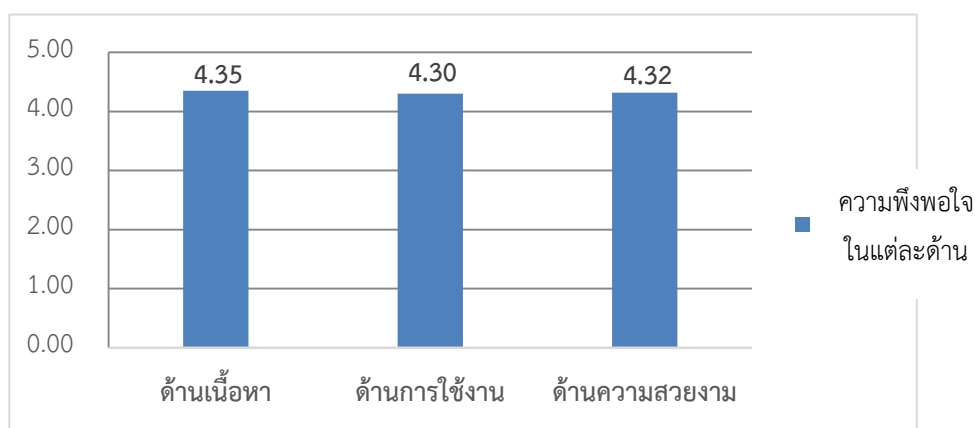
2. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสัก

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังได้สำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังโดยผู้วิจัยได้จัดทำออกมาในรูปแบบของเว็บไซต์แอปพลิเคชันเพื่อความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้งาน ฐานข้อมูลรอยสักนี้ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง ข้อมูลรอยสักและภาพถ่ายรอยสักของผู้ต้องขังจำนวนทั้งสิ้น 250 คน การทำงานของโปรแกรมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนของผู้ใช้งานทั่วไป (User) ผู้ใช้งานที่สามารถเข้าใช้งานโปรแกรมได้ต้องเป็นบุคคลที่ลงทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น ทำการ Login ก่อนเริ่มใช้งานค้นหาข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังแต่ไม่สามารถที่จะ เพิ่ม ลบ หรือแก้ไขข้อมูลได้ 2) ส่วนของผู้ดูแลระบบ (Admin) ผู้ดูแลระบบต้องมีการ Login เข้าใช้งานระบบเช่นเดียวกัน แต่การทำงานในส่วนนี้ ผู้ดูแลระบบสามารถที่จะ เพิ่ม ลบ หรือแก้ไขข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังได้ ทั้งนี้การ Login ก่อนเริ่มใช้งานนั้นก็เพื่อความปลอดภัยของระบบฐานข้อมูล

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรมกับเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำพิเศษมันบุรี สรุปผลดังนี้

จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสัก สรุปได้ว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษมันบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรกคือด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.35 รองลงมาด้านความสวยงาม ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 และด้านการใช้งาน ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.30 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรม

ข้อเสนอแนะ

เพื่อการพัฒนากระบวนฐานข้อมูลรอยสักให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรม

1.1. ควรแก้ไข ปรับปรุง รูปแบบของ Web application ให้ใช้งานง่ายเพื่อให้ผู้ใช้งาน (User) เข้าใจโปรแกรมมากยิ่งขึ้น

1.2. ส่วนที่มีรายละเอียดมากๆ ควรออกแบบเป็น Selection list

1.3. การใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูลรอยสักนี้ จำเป็นต้องอาศัยความชำนาญในการใช้งานคอมพิวเตอร์ เพราะการบันทึกข้อมูลมีรายละเอียดในส่วนต่างๆเป็นจำนวนมาก ทำให้เสียเวลาในการกรอกข้อมูลค่อนข้างมากอีกทั้งยังต้องมีการบันทึกภาพรอยสักของกลุ่มตัวอย่างทุกตำแหน่งในฐานข้อมูล ซึ่งเจ้าหน้าที่บางคนอาจมีปัญหาในเรื่องความถนัดหรือความชำนาญในการใช้งานคอมพิวเตอร์แตกต่างกันไป

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1 ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทุกเรือนจำในทุกจังหวัด เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการนำมาพิสูจน์บุคคลของกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความพึงพอใจในการใช้งานโปรแกรมฐานข้อมูล เพื่อที่จะได้ทราบถึงประโยชน์และความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้งาน

2.3 ควรเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการจดจำตำหนิรูปพรรณที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากลักษณะรูปร่าง หน้าตาของคนร้าย คือรอยสักที่อยู่ตามร่างกายที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสืบสวน สอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด

2.4 ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรอยสักบนทักภาพถ่ายรอยสักทุกตำแหน่งของผู้ต้องขังอย่างชัดเจนและครบถ้วนว่ามีจำนวนรอยสักบนร่างกายเท่าใด

2.5 ควรจัดให้มีการประชุมวิชาการระหว่างกรมราชทัณฑ์และสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้ทุกฝ่ายตระหนักและเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลรอยสักของผู้ต้องหาและผู้ต้องขัง เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลร่วมกันหาแนวทางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- จิระเดช ดิสกะประกาย. (2553). **คนสุวรรณภูมิ**: เล่าเรื่องประวัติศาสตร์เก่าในมุมมองแบบใหม่.
กรุงเทพมหานคร: เอเอสทีวีผู้จัดการ.
- รัฐกานต์ กัณพิพัฒน์. (2557). พฤติกรรมเลียนแบบกับค่านิยมการสักรักรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร.
วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 25(3). 39-47.
- ทวีรัตน์ นวลช่วย. (2557). **ระบบฐานข้อมูล (Database System)**. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2560
เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/thaidatabase2>.
- ภูมิพัฒน์ วณิพัฒน์พงศ์. (2557). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับฐานข้อมูล**. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2560
เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=2MG-NUybEHs>.
- วีระชัย เหล่าลงอินทร์. (2552). การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 3(1): 29-38.
- วีระศักดิ์ จรัสชัยศรี. (2559). **รอยสักกับการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล**. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2560
เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/mainblog.php?id=muforensic&month=01-02-2010&group=9&gblog=7>.
- ส.แม่ปิง. (2558). **รอยสักชีวิต**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สุภกริต อ้นนพพรชัย. (2558). **API (Applications Program Interface)**. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <https://saixiii.com/what-is-api>.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

นางสาวรจนา ชูชัยมงคล

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

Livingrjn1988@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรีหญิง ดร.พัชรา ลินลอยมา

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

sinloyma@gmail.com

ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

Understanding of Forensic Medical Evidence by Sawangprateep Sriracha Rescue Volunteers in Chonburi Province

สุวิมล สดุดี¹ และ มุฮัมมัด นียมเดชา²

^{1,2} สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Suvimol Sadudee¹ and Muhammad Niyomdecha²

^{1,2} Faculty of Science, Silpakorn University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหรือแบบบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในเรื่องเกี่ยวกับวัตถุพยาน พยานบุคคลและแนวทางการปฏิบัติงานเมื่อออกปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ประสบเหตุทั้งในรูปแบบอุบัติเหตุและที่เป็นกรณีคดีความต่างๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคงานด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จำนวนประชากรทั้งสิ้น 60 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะ ได้จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่เป็นเพศชายช่วงอายุ 21-30 ปี ระดับการศึกษา ม. 6 / ปวช. สถานภาพโสด มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมและเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมา 4-6 ปี โดยใช้เวลาช่วงหลังเลิกงานตอนเย็น และวันเสาร์ อาทิตย์ ในการมาเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ในระดับปานกลางเนื่องมาจากอุปกรณ์ช่วยเหลือไม่เพียงพอ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและ

นิติวิทยาศาสตร์ อาสาสมัครกู้ภัยไม่ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทราบเพียงต้องช่วยชีวิตหรือปฐมพยาบาลให้เร็วที่สุดแต่บางครั้งการช่วยเหลือก็ทำลายหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไป ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลากร พบว่า โดยรวมการรับรู้เข้าใจบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่าอาสาสมัครกู้ภัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ประสบเหตุในทางนิติเวชและด้านนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง คือเป็นส่วนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานให้มากที่สุด แต่บางครั้งการช่วยชีวิตให้รวดเร็วที่สุดอาจทำให้วัตถุพยานนั้นๆ ถูกทำลายไปบ้าง

คำสำคัญ : อาสาสมัครกู้ภัย, นิติเวชศาสตร์, นิติวิทยาศาสตร์, พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

Abstract

This research is a descriptive study which was conducted to explore the understanding of forensic medical evidence by Sawangprateep Sriracha rescue volunteers in Chonburi, including forensic evidence, crime scene preservation, and practices for volunteers in response to victims and witnesses of accidents and criminal cases. The sample population consists of 60 rescue volunteers from Sawangprateep Sriracha in Chonburi province. The sampling size of 52 people originated from the Taro Yamanae formula. The research tool is questionnaires for data analysis. The researchers analyzed and processed data based on social research methods. The statistics used in the analysis were percentage, mean, standard deviation, comparison of mean values by t-test. The statistical data were tested at a significance level of 0.05.

The research found that most rescue volunteers were male, aged between 21 and 30 years old. Their educational level ranges from secondary education to vocational diploma. Most of them are single and work as private company employees. They have been trained and volunteering for four to six years. They spend their evenings on weekends as rescue volunteers. Problems and obstacles in the operation were at a moderate level due to insufficient supporting equipment.

Regarding the understanding of forensic medical evidence, rescue volunteers did not recognize the details about their roles. As they merely knew about first aid treatment and how

to save people's lives, sometimes their help could destroy forensic evidence. It was found that the overall perception of their roles was at a moderate level when considering the problems and obstacles of fire rescuers in Sriracha. For responsive operations, rescue volunteers have a better understanding of forensic evidence. The way they conducted their roles in forensic science was at a moderate level. In sum, forensic investigation is the part that police work. Nevertheless, the quickest way to save a life can sometimes destroy forensic evidence.

Keywords: Rescue Volunteers, Forensic Medicine, Forensic Science, Forensic Evidence

บทนำ

ปัจจุบันพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และการนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมมาช่วยในการค้นหาความจริงหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคดีลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ วางเพลิง ช่มชู้ขึ้น อีกทั้งผู้กระทำผิดยังมีวิธีการก่อเหตุที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การนำวิทยาการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนและช่วยในกระบวนการยุติธรรม การพิสูจน์หลักฐานและชี้นำไปสู่ผู้กระทำผิดได้ดี (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2556) ทำให้การศึกษาทางนิติวิทยาศาสตร์เติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีผู้สนใจและนำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนและค้นหาพยานวัตถุในหลายๆ คดีที่โดดเด่นรวมถึงการคลี่คลายคดี เช่น คดีนายห้างทอง คดีสยามล เป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์หลากหลายสาขา ดังนั้น อาสาสมัครกู้ภัยนับเป็นกลุ่มคนแรกๆ ที่เข้าช่วยเหลือผู้ประสบเหตุ จึงควรมีความรู้ความเข้าใจในการเก็บรักษาสภาพและเก็บวัตถุพยานได้อย่างถูกต้อง สืบเนื่องจากคดีความผิดต่างๆ มักจะมีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด ดังนั้น อาสาสมัครจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการรวบรวมหลักฐานที่สามารถนำมาวิเคราะห์ความผิดได้ตามหลัก locard's theory “เมื่อวัตถุสองสิ่งสัมผัสกันย่อมมีการแลกเปลี่ยนมวลสารซึ่งกันและกัน” (Bree McGillivray. RN, 2005) ซึ่งระหว่างกระทำการดำเนินการเคลื่อนย้ายจำเป็นต้องอาศัยหลักการ chain of custody ในการดูแลเก็บรวบรวมหลักฐานให้เหมาะสมเพื่อป้องกันการทำลายหลักฐานซึ่งอาจมีผลทางกฎหมาย

อาสาสมัครกู้ภัยเป็นอาสาสมัครที่เสียสละเวลาตนไปช่วยเบื้องต้น จึงถือเป็นบุคคลแรกๆ ที่สัมผัสกับพยานหลักฐาน จำเป็นต้องได้รับการอบรมความรู้ทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ให้อย่างทั่วถึงให้กับอาสาสมัครทั้งหมดไม่เพียงแต่อาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านร่างกายเบื้องต้น โดยต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี ดังนั้นอาสาสมัครกู้ภัย

นับเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการช่วยเก็บและคงรักษาหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งทำการตรวจสอบนำไปสู่การสืบสวนและค้นหาผู้กระทำความผิดต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญ โดยเฉพาะในการเก็บรักษาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และเพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรค การปฏิบัติงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของอาสาสมัครเพื่อสามารถนำไปแก้ปัญหา ในการปฏิบัติงานและพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพิจารณาคดีความเป็นไป ด้วยความรวดเร็วและยุติธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทสำคัญของอาสาสมัครกู้ภัยที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในมูลนิธิสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านงานนิติวิทยาศาสตร์ของการเก็บรวบรวมหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่เกี่ยวข้องในทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษา คือ อาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 60 คน ที่ได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวน 52 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมต่างๆ

ส่วนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการปฏิบัติงาน และ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและการประมวลผลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบพรรณนา และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

วิธีการวิจัย

1. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแบบสอบถามโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์
2. กำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ
3. ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม และปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบวิธีการทางการวิจัยไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
5. ตรวจสอบข้อมูลและความถูกต้องสมบูรณ์จากแบบสอบถามที่ตอบกลับมา
6. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ 21-30 ปี ระดับการศึกษา ม. 6 / ปวช. สถานภาพโสด อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับอาสาสมัครกู้ภัย และเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมา 4-6 ปี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงอายุ เพศ สถานะการศึกษา และอายุการปฏิบัติงาน

ข้อมูล	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	37	71.15
หญิง	15	28.85

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงอายุ เพศ สถานะ การศึกษา และอายุการปฏิบัติงาน (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนคน	ร้อยละ
ช่วงอายุ		
11-20	2	4.3
21-30	25	48.08
31-40	17	32.69
41-50	6	11.54
51-60	1	2.2
61-70	1	2.2
สถานภาพ		
โสด	23	50
สมรส	25	48.08
หม้าย	4	8.7
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	80.5
ปริญญาตรี	10	19.23
ปริญญาโท	1	2.2
ปริญญาเอก	1	2.2
Missing Value	3	6.5
อายุการปฏิบัติงาน		
1 – 3 ปี	15	32.6
4 - 6 ปี	15	32.6
7 – 9 ปี	6	13
10 – 12 ปี	4	8.7
13 – 15 ปี	4	8.7
16 – 18 ปี	1	2.2

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงอายุ เพศ สถานะ การศึกษา และอายุการปฏิบัติงาน (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนคน	ร้อยละ
19-21 ปี	1	2.2
22-24 ปี	0	0
25-27 ปี	1	2.2
28-30 ปี	0	0
31-33 ปี	1	2.2
Missing Value	3	6.6

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 37 มีเพียง 4 คนที่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติกับผู้ป่วยคดี และมีค่าเฉลี่ยจำนวนคดีในการปฏิบัติงานคือ 10 คดี

2. ด้านความรู้ความเข้าใจในงานนิติวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 59.8

พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุพยานและบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครที่มีต่องานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์คิดเป็น 59.8 โดยอาสาสมัครรับรู้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุพยาน และหากต้องสัมผัสวัตถุพยานต้องสวมถุงมือก่อนจับต้องวัตถุพยานบรรจุหีบห่อ เขียนชื่อสิ่งของ วันที่ เวลา และชื่อผู้เก็บวัตถุพยาน มีการจดบันทึกเมื่อส่งมอบสิ่งของหรือวัตถุพยานและอาจต้องเป็นพยานต่อศาลด้วย

3. ด้านปัญหาและอุปสรรค

พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ พบว่า มีการลงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานและนิติวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 ซึ่งสามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 หน้าที่สำคัญของอาสาสมัครคือปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับผู้ประสบเหตุและส่งต่อไปโรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด

ลำดับที่ 2 หน่วยนิติเวชของโรงพยาบาลมีบทบาทในการให้คำปรึกษา อบรมทางด้านการตรวจบาดแผลและแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ป่วยคดีแก่อาสาสมัครเสมอ

ลำดับที่ 3 ผู้ป่วยคดีมักปกป้องตัวเองจากความผิดและให้ข้อมูลอันเป็นเท็จต่อพยาบาลคัดกรองและแพทย์

ลำดับที่ 4 การส่งตัวผู้ประสบเหตุล่าช้าไม่ทันตามความต้องการของแพทย์เพื่อทำการวิเคราะห์ เช่น การตรวจสารพิษในกรณีผู้ป่วยกลืนกินสารพิษหรือระดับยาในร่างกายที่ผู้ป่วยได้รับเกินขนาด ซึ่งต้องส่งหน่วยงานนอกโรงพยาบาล และมักต้องประสานงานที่ซับซ้อน

ลำดับที่ 5 อาสาสมัครผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในการแยกแยะวัตถุพยาน การเก็บรวบรวมและรักษาสภาพวัตถุพยานเมื่อพบเห็นอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน และ อาสาสมัครต่างๆ ที่นำส่งผู้ป่วยอาจทำให้เกิดบาดแผลและการบาดเจ็บเพิ่มเติม จนทำให้หลักฐานอาจสูญหายและถูกทำลายได้โดยคาดไม่ถึง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ 21-30 ปี ระดับการศึกษา ม. 6 / ปวช. สถานภาพโสด อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับอาสาสมัครกู้ภัยและเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมา 4 - 6 ปี มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุพยานและบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครที่มีต่องานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์คิดเป็น 59.8 โดยอาสาสมัครรับรู้ว่าคุณมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุพยาน และหากต้องสัมผัสวัตถุพยานต้องสวมถุงมือก่อนจับต้องวัตถุพยานบรรจุหีบห่อเขียนชื่อสิ่งของ วันที่ เวลา และชื่อผู้เก็บวัตถุพยาน มีการจดบันทึกเมื่อส่งมอบสิ่งของหรือวัตถุพยาน และอาจต้องเป็นพยานต่อศาลด้วย พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์พบว่าการลงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานและนิติวิทยาศาสตร์โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

อภิปรายผล

การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอาสาสมัครกู้ภัยมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในจังหวัดชลบุรี อาสาสมัครกู้ภัยไม่ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลากร พบว่า โดยรวมการรับรู้เข้าใจบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาแยกเป็นปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่าอาสาสมัครกู้ภัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ประสบเหตุในทางนิติเวชและด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีค่าเฉลี่ย(X) เท่ากับ 3.087 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.48271 ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการฝึกอบรมพิเศษ (P-Value < 0.05) สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานประการหนึ่ง ตามแนวคิดของสมยศ นาวิการ (2526) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานใดงานหนึ่งก็ต้องเป็นผู้มีความสามารถและทักษะที่เป็นลักษณะของบุคคลนั้น ทักษะหมายถึงระดับความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะอย่าง ดังนั้นหากประชาชนที่ไม่มีความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาลที่ถูกต้อง เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยจะทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยอยู่มาก ในขณะที่อายุการปฏิบัติงานและระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความรู้ความเข้าใจกับหลักการปฏิบัติทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ โดยหน้าที่หลักของอาสาสมัครกู้ภัยสอดคล้องกับงานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ คือ การช่วยเหลือปฐมพยาบาลเบื้องต้นและไม่ให้บาดเจ็บเพิ่มขณะนำส่งโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอาสาสมัครกู้ภัยที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า อาสาสมัครต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะเรียนรู้งานได้ดีกว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตารัตน์ รวยอบกลิ่น (2552) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการบริหารศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลวังทองแตกต่างกัน สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยส่วนบุคคลและกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสถานภาพโสดและงานอาสาสมัครเป็นงานที่อิสระไม่ได้มีการบังคับเวลาในการปฏิบัติงานเมื่อพร้อมก็สามารถมาปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำธร พิทักษ์วงศ์วานิช (2551) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร อาสาสมัครส่วนใหญ่มีอาชีพหลักของตนเองไม่แตกต่างกันแต่เมื่อมาปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่เหมือนกันและเวลาในการปฏิบัติงานคือช่วงหลังเลิกงานหรือในวันหยุดสอดคล้องกับงานวิจัยของกำธร พิทักษ์วงศ์วานิช (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา

พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยที่มีอาชีพหลักต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครกู้ภัย อีกทั้งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กำธร พัทธพงษ์ศิริวานิช. (2551). ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญู
ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. 4(1): 61-71.
- คณะกรรมการฝึกอบรมเพื่อความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขานิติเวชศาสตร์.
(2553). แนวทางในการปฏิบัติทางนิติเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ฉัตรสมน พดุมิถิโย. (2553). หลักการวิจัยทางสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ธิดารัตน์ รวยอบกลิ่น และ จรัสดาว คงเมือง (2552) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารศูนย์อาสาสมัคร
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- มนตรี เหลืองพยุ. (2553). บทบาทของเจ้าหน้าที่และแพทย์นิติเวชในการชันสูตรพลิกศพคดี
ฆาตกรรม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วรางคณา สาริพันธ์. (2553). แนวทางปฏิบัติของพยาบาลในการเก็บพยานหลักฐานผู้ป่วยคดีในหน่วย
อุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลรามาริบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอก
บริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สฤชดี สืบพงษ์ศิริ. (2546). ความรู้ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
ต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เสวก มณีกุล. (2556). พยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก. กรุงเทพฯ:
บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.

แสงว บุษณเฉลิมวิภาส (2556) .**นิติเวชศาสตร์และกฎหมายการแพทย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เดือนตุลา.

Henry C Lee, Timothy M Palmbach, Marilyn T Miller. (2001). **Henry Lee's Crime Scene Handbook**. USA: Elsevier Academic.

Marilyn T. Mailler,ED.D. (2014). **Crime Scene Investigation Laboratory Manual**. USA.
The boulevard.

Roger Hopkins Burke. (2005). **An Introduction Criminological Theory**. Portland. Willan
Publishing.

Rose E Constantino, Patricia A Crane, Susan E oung. (2013). **Forensic Nursing: Evidence - Based Principle and Practice**. USA: F.A.Davis Company.

ผู้เขียน

คำนำหน้าชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

นางสาวสุวิมล สดุดี

วีแคร์คลินิกเทคนิคการแพทย์

เลขที่ 561/61 หมู่ 11 ตำบลหนองขาม อำเภอสรีราชา

จังหวัดชลบุรี 20110

Wecareclinical@gmail.com

คำนำหน้าชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ดร.มูฮัมหมัด นิยมเดชา

ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เลขที่ 6 ถนนราชมรรคาใน อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม 73000

momonyom@yahoo.com

นโยบายและการดำเนินงานจัดพิมพ์วารสารวิชาการอาชญวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

นโยบายวารสาร

วารสารวิชาการอาชญวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ดำเนินการตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในงานด้านอาชญวิทยา นิติวิทยาศาสตร์ กระบวนการยุติธรรม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ผลงานวิชาการ องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติ ซึ่งสามารถนำมาอ้างอิง ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม กำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับแรก ประจำเดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน และฉบับที่สอง ประจำเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนธันวาคม)

วารสารวิชาการอาชญวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ ผ่านการรับรองคุณภาพวารสาร ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai-Journal Citation Index Centre (TCI) กองบรรณาธิการของวารสารประกอบด้วย บุคลากรจากสถาบันทั้งภายนอกและภายใน มีผู้ทรงคุณวุฒิตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านพิจารณาบทความ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการดำเนินงาน

1. กองบรรณาธิการเปิดรับต้นฉบับจากผู้เขียน
2. กองบรรณาธิการประชุมเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของต้นฉบับกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารวิชาการอาชญวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ รวมถึงตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการจัดรูปแบบตามเกณฑ์ของวารสาร และคุณภาพทางด้านวิชาการ
3. กองบรรณาธิการดำเนินการจัดส่งต้นฉบับที่ผ่านการพิจารณาไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ
4. กองบรรณาธิการสรุปผลการประเมินคุณภาพต้นฉบับของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดส่งไปยังผู้เขียนเพื่อให้ดำเนินการแก้ไข
5. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพของบทความและพิจารณาต้นฉบับวารสารฉบับที่จะจัดพิมพ์
6. คณะทำงานดำเนินการจัดรูปแบบการจัดพิมพ์

7. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของวารสารต้นฉบับก่อนทำการจัดพิมพ์
8. คณะทำงานจัดพิมพ์และเผยแพร่วารสาร

เกณฑ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

1. ต้นฉบับมีชื่อเรื่องกระชับ ทันสมัย น่าสนใจ
2. เนื้อหาของต้นฉบับมีคุณภาพตามหลักวิชาการในสาขาวิชานั้นๆ และประกอบด้วยองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง
3. เนื้อหาของต้นฉบับมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารวิชาการ อาชีววิทยาและนิติวิทยาศาสตร์
4. ต้นฉบับที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น
5. เนื้อหาในต้นฉบับทั้งหมดควรเกิดจากการสังเคราะห์โดยผู้เขียนเอง ไม่ได้คัดลอกหรือตัดทอนมาจากผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
6. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามข้อกำหนดการเขียนต้นฉบับบทความวารสาร
7. ผู้เขียนต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และกองบรรณาธิการ
8. ผู้เขียนจะได้รับใบตอบรับการตีพิมพ์บทความในวารสาร เมื่อผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และกองบรรณาธิการ

การพิจารณาบทความ

ต้นฉบับบทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) สาขาวิชานั้นๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน และส่งผลการพิจารณาแก่ผู้เขียน เพื่อปรับปรุง แก้ไข บทความ หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่ แล้วแต่กรณี เมื่อบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการแล้ว ผู้เขียนจะได้รับใบตอบรับการตีพิมพ์บทความในวารสาร

ข้อกำหนดการส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์

กองบรรณาธิการ ได้กำหนดระเบียบการเขียนต้นฉบับเพื่อให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงประโยชน์ทางวิชาการได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ

- 1.1 บทความวิชาการ/บทความวิจัย ความยาว 10 - 15 หน้า กระดาษ A4
- 1.2 รูปแบบอักษร : TH SarabunPSK ขนาด 16
- 1.3 ระยะห่างบรรทัด : single space
- 1.4 ชนิดของ File นามสกุล : doc./docx.

2. การจัดรูปแบบ

- 2.1 การเว้นระยะขอบและการเว้นระยะห่างระหว่างบรรทัด
 - 2.1.1 ด้านบนและด้านซ้ายเว้นจากขอบ 1.25 นิ้ว
 - 2.1.2 ด้านล่างและด้านขวาเว้นจากขอบ 1 นิ้ว
 - 2.1.3 ระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1.5 บรรทัด
- 2.2 ขนาดของต้นฉบับ ให้พิมพ์ต้นฉบับเท่ากับขนาดกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว 10-15 หน้า (รวมบทคัดย่อ) โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้
 - 2.2.1 หัวกระดาษ ประกอบด้วย เลขหน้าขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา
 - 2.2.2 ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 2.2.3 ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 15 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา
 - 2.2.4 ชื่อหน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัย ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา

2.2.5 หัวข้อบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab (0.5 นิ้ว) จากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

2.2.6 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา 3 - 4 คำ เว้นระหว่างคำด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,)

2.2.7 หัวข้อบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab (0.5 นิ้ว) จากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

2.2.8 หัวข้อคำสำคัญภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ เนื้อหาภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา 3 - 4 คำ เว้นระหว่าง คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

2.2.9 หัวข้อหลักภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่ง ชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

2.2.10 หัวข้อย่อภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา Tab 0.5 นิ้ว จากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง

2.2.11 เนื้อหาภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรก Tab 0.5 นิ้ว จากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

2.2.12 อ้างอิง (References) หัวข้อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ชิดขอบซ้าย เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้เขียนชิดขอบซ้าย หากยาวเกิน 1 บรรทัด ให้ Tab 1.5 นิ้ว การอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)

3. ลำดับหัวข้อในการเขียนต้นฉบับ

การเขียนต้นฉบับกำหนดให้ใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีเขียนเป็นภาษาไทย ควรแปลคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด ยกเว้นในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน

3.1 เนื้อหาต้นฉบับบทความวิจัย

3.1.1 ชื่อเรื่องภาษาไทย

3.1.2 ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

3.1.3 ชื่อผู้เขียน ชื่อหน่วยงานหรือสังกัด ที่ผู้เขียนทำงานวิจัยเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.1.4 บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน

3.1.5 คำสำคัญ (Keywords) ให้มี 3 – 4 คำ อยู่ในตำแหน่งต่อท้ายบทคัดย่อและ Abstract

3.1.6 บทนำ

3.1.7 วัตถุประสงค์

3.1.8 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1.9 ผลการวิจัย

3.1.10 สรุปและอภิปรายผล

3.1.11 ข้อเสนอแนะ

3.1.12 เอกสารอ้างอิง

3.1.13 ผู้เขียน ในส่วนท้ายของบทความให้เรียงลำดับตามรายชื่อในส่วนหัวเรื่องของบทความ โดยระบุตำแหน่งทางวิชาการ ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ และ e-mail ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบดังนี้

ผู้เขียน (TH SarabunPSK 16 ชนิดตัวหนา)

คำนำหน้าหรือตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อ-สกุล

หน่วยงาน/สังกัด (TH SarabunPSK 16 ชนิดตัวธรรมดา)

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

3.2 เนื้อหาต้นฉบับบทความวิชาการ

3.2.1 ชื่อเรื่องภาษาไทย

3.2.2 ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

3.2.3 ชื่อผู้เขียน ชื่อหน่วยงานหรือสังกัด ที่ผู้เขียนทำงานวิจัยเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2.4 บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน

3.2.5 คำสำคัญ (Keywords) ให้มี 3 – 4 คำ อยู่ในตำแหน่งต่อท้ายบทคัดย่อและ Abstract

3.2.6 บทนำ

3.2.7 เนื้อหา

3.2.8 บทวิเคราะห์ วิจารณ์ และข้อเสนอแนะ

3.2.9 บทสรุป

3.2.10 เอกสารอ้างอิง

3.2.11 ผู้เขียน ในส่วนท้ายของบทความให้เรียงลำดับตามรายชื่อในส่วนหัวเรื่องของบทความ โดยระบุตำแหน่งทางวิชาการ ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ และ e-mail ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ (ใช้รูปแบบ ดังข้อ 3.1.13)

การอ้างอิง

ให้พิมพ์เฉพาะเอกสารที่ปรากฏในบทความ เรียงตามตัวอักษร ใช้การอ้างอิงแบบ APA (การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย) ทั้งนี้ ผู้เขียนต้นฉบับบทความ สามารถดูรายละเอียดการเขียนอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงดังนี้

หนังสือ

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

บทความในหนังสือ

ชื่อผู้แต่งบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ในชื่อผู้แต่งหนังสือ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ. (เลขหน้า).

เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

วารสาร

ผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้า.

รายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. เลขหน้า

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. ปีพิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาเอก หรือ

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาเอก ชื่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา, สถานที่ตั้ง.

หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏของบทความ

สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วันเดือนปี. เข้าถึงได้จาก URL: <http://>.

การส่งต้นฉบับ

1. เขียนต้นฉบับตามระเบียบการเขียนต้นฉบับวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์
2. ส่งไฟล์ต้นฉบับผ่านระบบ Online Submission บนเว็บไซต์

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/forensic> แนบไฟล์เอกสารต้นฉบับบทความ เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ หรือ ส่งต้นฉบับจำนวน 3 ชุด พร้อม แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับบทความ ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์มาที่สำนักงานคณบดี คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110 สามารถศึกษารายละเอียดและดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/forensic>

ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

สำนักงานคณบดี คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
โทรศัพท์/โทรสาร 0-3431-1110 อีเมล forensic@rpca.ac.th
เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/forensic>
หรือ <http://www.forensicrpca.com>

คณาจารย์คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ นำทีมแข่งขันทักษะทางไซเบอร์ระดับ
โรงเรียนทหาร-ตำรวจ ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันอังคารที่ 3 กรกฎาคม 2561 ณ ศูนย์ไซเบอร์กองทัพบก
กองบัญชาการกองทัพไทย โดยได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 และ อันดับ 2 และรางวัลชมเชย

พิธีเปิดศูนย์เครื่องมือวิจัยทางนิติวิทยาศาสตร์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 16 สิงหาคม 2561

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
เลขที่ 90 หมู่ 7 ต.สามพราน จ.สามพราน
จ.นครปฐม 73110

034-311-110

forensic@rpca.ac.th

คณะนิติวิทยาศาสตร์ Forensic Science RPCA